

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЛЄВОЧКІНА СВІТЛАНА ВЛАДИСЛАВІВНА

УДК 811.111'373.2:821.111-312.9 Гуїн(043)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ЛІНГВОКОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ОНІМІВ
У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ В ЖАНРІ ФЕНТЕЗІ
(на матеріалі творів Урсули Ле Гуїн)**

спеціальність 10.02.04 – германські мови

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

С. В. Лєвочкіна

Науковий керівник – Жаботинська Світлана Анатоліївна,
доктор філологічних наук, професор

Черкаси – 2018

АНОТАЦІЯ

Лєвочкина С. В. Лінгвокогнітивні аспекти онімів у художньому тексті в жанрі фентезі (на матеріалі творів Урсули Ле Гуїн). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 10.02.04 – германські мови. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького МОН України, Київський університет імені Бориса Грінченка МОН України, 2018.

У дисертації досліджуються лінгвокогнітивні засади онімів, або власних назв (ВН), у текстах фентезі, представлених творами Урсули Ле Гуїн.

ВН є лексичними одиницями, які мають особливості форми і змісту. За формою, до ВН відносять слова та групи слів, які пишуться з великої літери і функціонують як граматичне ціле. ВН мають референтне значення, тобто вони, на відміну від загальних назв, позначають не клас об'єктів, а конкретний індивідуальний об'єкт. Інформація про нього може бути змінюваною, контекстуально залежною, що зумовлює визнання референтного значення цих онімів мовленнєвим, а також незмінюваною, контекстуально незалежною, що дозволяє віднести значення таких онімів до системи мови. Крім того, мовно-системним є складник значення будь-якої ВН, пов'язаний із типом референта (антропонім, топонім, гідронім тощо). До онімів із контекстуально незалежним референтним значенням належать і ВН літературного тексту.

Якщо оніми повсякденної мови вивчаються загальною ономастикою, яка досліджує особливості їхньої форми, значення, функцій, походження ВН, їхню класифікацію тощо, то у фокусі дослідження літературної ономастики перебувають ВН художнього тексту, які аналізуються з огляду на їхні функції у творах різних жанрів. Ця дисертація, де вивчаються оніми художнього тексту в жанрі фентезі, належить до корпусу робіт у галузі літературної ономастики.

Матеріал дослідження представлено 929 ВН, а також 7976 прикладами

їхнього вживання у текстах тетралогії У. Ле Гуїн “*The Earthsea Quartet*” (романи “*The Wizard of Earthsea*”, “*The Tombs of Atuan*”, “*The Farthest Shore*” та “*Tehanu*”). Номінативні механізми формування онімів у досліджуваних творах проаналізовано із застосуванням комплексного методологічного апарату, спрямованого на розв’язання конкретних завдань. Цей апарат включає поняття і методики, розроблені в теорії номінації та в когнітивній лінгвістиці. Поняттями теорії номінації є *значення*, *внутрішня форма* як його фрагмент (мотиватор), *явлений у зовнішній формі* знаку, а також *ономасіологічна структура*, що упорядковує внутрішню форму (О. О. Потебня, М. Докуліл, О.С. Кубрякова). Лінгвокогнітивними теоріями, методики яких залучено для аналізу, є *семантика лінгвальних мереж* (С.А. Жаботинська) та *семантика прототипів* (Е. Рош, Дж. Лакофф, А. Вежбицька, Дж. Тейлор). Доробок семантики лінгвальних мереж використовується: а) для структурування концептуальної матриці ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР’Я, яка упорядковує систему референтів художнього тексту; б) для побудови ономасіологічних структур ВН цих референтів. Положення теорії прототипів застосовуються: а) для визначення центрального та периферійного статусу виокремлених ономасіологічних структур, які вживаються у позначенні окремих референтних груп; б) для визначення центрального та периферійного статусу базисних пропозиціональних схем (БПС), залучених до створення ономасіологічних моделей онімів – як асоційованих із певними групами референтів, так і онімів цілісного художнього тексту. Положення теорії прототипів доповнюються *кількісним аналізом*, який є також засадничим для визначення запропонованих у дисертації коефіцієнтів онімної щільності, що демонструють ступінь концентрації ВН на ділянках певних груп референтів.

Результати дослідження можуть бути узагальнені у таких висновках.

У фентезійних творах Урсули Ле Гуїн референтне значення онімів конституюється всією інформацією, наданою в тексті про носіїв відповідних ВН. Ця інформація асоціюється з референтом. У досліджуваних творах

присутня система референтів, яку можна представити за допомогою багаторівневої матричної моделі, де вся концептосфера (інформація про Чарівну країну Земномор'я) утворена доменами (гомогенними тематичними просторами), а домени утворені парцелями і субпарцелями (тематичними просторами і субпросторами доменів), які містять інформацію про носія / носіїв ВН. За результатами дослідження, концептосфера ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я має чотири домени: ЧАРІВНИЙ СВІТ (парцели: Чародійники, Школа чарівників, Чародійництво, Засоби чародійництва, Чарівні тварини, Чарівні рослини), ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ (парцели: Панство, Простолюдини, Звичайні тварини, Артефакти), ВІРУВАННЯ (парцели: Божества, Об'єкти поклоніння, Свята та обряди) та ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ (парцели: Землі, Водні об'єкти, Зірки, сузір'я).

Як свідчать результати аналізу, кожна тематична частина (домен, парцела, субпарцела) концептуальної моделі ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я має різну онімну щільність (яка залежить від кількості ВН та їхньої повторюваності в тексті), що є свідченням ступеня акцентування, важливості систем референтів для художнього твору. Сукупно, у плані онімної щільності перше місце посідає домен ЧАРІВНИЙ СВІТ, друге – домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, третє – домени ВІРУВАННЯ і ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. Онімна щільність зазначених доменів узгоджується зі змістом фентезійного художнього тексту, де йде мова про Чарівну Країну Земномор'я, з її територіями, чарівними рослинами і тваринами, з її мешканцями, які вірують у силу магії, створюють чарівні артефакти і послуговуються ними.

Згідно із семантикою лінгвальних мереж, надання ВН референту репрезентовано базисною пропозиційною схемою (БПС) персоніфікації «Х-індивід є PS-персоніфікатор». Персоніфікатор, або ВН, може бути немотивованим і мотивованим. В останньому випадку він репрезентує фрагмент референтного значення ВН. Зміст такого фрагменту стає внутрішньою формою ВН та узгоджується з предикатами однієї або декількох БПС. Відповідно, ономасіологічні моделі ВН можуть бути одно-, двох-, трьох-

та чотирьохпредикатними. Оними, що є іменами текстових референтів, віднесених до різних доменів концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, аналізувалися: за кількістю предикатів у складі ВН, за частотністю БПС, застосованих на різних дериваційних кроках, та за суміжними з ними номінативними процесами (метонімія, метафора та звуження значення).

Аналіз засвідчив, що переважна більшість ВН на позначення текстових референтів є мотивованими. Процес номінації відбувається на різних кроках концептуальної деривації. У структурі ономасіологічних моделей налічується від одного до чотирьох предикатів БПС, при цьому найактивніше використовуються моделі з одним або двома предикатами. Концептуальні зсуви у напрямку персоніфікації (входження до складу PS-персоніфікатора) демонструють *буттєві БПС* квалітативності, локативності та темпоративності, *акціональні БПС* стану / процесу, контактної дії та каузативності, *посесивні БПС* партитивності, інклюзивності та власності, *ідентифікаційна БПС* класифікації, а також *компаративні БПС* тотожності-метаморфози, схожості-аналогії та подібності-метафори. Прототипними БПС, залученими до творення мотивованих ВН у фентезійних творах У. Ле Гуїн, є схеми класифікації, локативності, квалітативності та подібності, серед яких найчастотнішою є схема класифікації. Тобто, онім транслює інформацію про належність референта до певного класу: це різні соціальні та професійні класи представників чарівного або звичайного світів, види об'єктів поклоніння та свят, види природних об'єктів та територій, які утворюють топофон країни. У локативній БПС предикат надає інформацію про місце існування або походження текстового референта у Чарівній країні Земномор'я. Предикат квалітативної БПС репрезентує якісні характеристики носія ВН, а предикат БПС подібності – його метафоричні ознаки, створені за уподібненням комусь або чомусь. Тим самим мотивовані ВН художнього тексту є «промовистими».

У дисертації багаторівневе концептуальне ціле ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я було також розглянуте як прототипна номінативна категорія, конституйована системою номінативних засобів (ВН), ономасіологічні

структури яких є як центральними, прототипними, так і периферійними членами категорії з різним ступенем наближення до центру.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній уперше запропоновано аналіз літературних ВН, наданий з позицій когнітивно орієнтованої теорії номінації, що інтегрує низку сучасних лінгвокогнітивних концепцій. Номінативний простір онімів уперше структуровано у вигляді багаторівневої матричної концептуальної моделі. У роботі вперше встановлено систему зв'язків між референтними значеннями груп онімів та їхньою внутрішньою формою. Побудову ономасіологічних моделей ВН здійснено в термінах БПС, запропонованих у семантиці лінгвальних мереж, а також у термінах теорії прототипів. Методологічно новою є система розроблених коефіцієнтів онімної щільності, які є показниками онімної активності на різних ділянках художнього тексту та які демонструють сюжетну вагомість окремого референту або групи текстових референтів.

Результати вивчення лінгвокогнітивних засад ВН відкривають перспективу подальшого дослідження, якою є розбудова методики аналізу для суміщення обсягу інформації, представленої у структурі референтного значення літературного оніму та у його внутрішній формі.

Ключові слова: власна назва, фентезі, лінгвокогнітивний аналіз, концептосфера, матрична модель, домени, парцели, внутрішня форма оніму, ономасіологічна структура, базисні пропозиціональні схеми.

ABSTRACT

Lyevochkina, S. V. Cognitive linguistic aspects of onyms in the fantasy literary text (the data of Ursula Le Guin's novels) – Qualification research paper. Manuscript.

Dissertation for a Candidate Degree in Philology (PhD): Speciality 10.02.04 “Germanic Linguistics”. – Bohdan Khmel'nitsky National University of Cherkasy, Ministry of Education and Science of Ukraine; Borys Grinchenko Kyiv University, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2018.

This dissertation studies cognitive linguistic foundations of onyms, or proper names (PN), in the fantasy literary text represented by the novels of Ursula Le Guin.

Proper names are lexical expressions with a particular form and meaning. Formally, PN are capitalized words or phrases that function as grammatical units. PN have a referential meaning, i.e. they denote not a class of objects, like common names do, but a specific individual object. Information about it may be context-bound, which makes the meaning of the respective PN variable and thus belonging to speech. Information about a specific individual object can be also context-free, which makes the meaning of the respective PN invariable and thus belonging to the system of language. Besides, any PN has an invariable, systemic constituent concerned with the referent's type (anthroponyms, toponyms, hydronyms, etc.). Among PN with an invariable, context-free referential meaning, are onyms employed in literary texts.

While onyms of everyday speech are studied by general onomastics that considers their forms, meanings and functions, their origin, their classifications, etc., literary onomastics studies onyms of the literary text. They are considered with regard to their functions in texts of different genres. This study, focused on onyms of the literary text in the genre of fantasy, belongs to the field of literary onomastics.

The dataset is represented by 929 PN and by 7976 cases of their use in U. Le Guin's tetralogy "*The Earthsea Quartet*" (the novels "*The Wizard of Earthsea*", "*The Tombs of Atuan*", "*The Farthest Shore*" and "*Tehanu*"). To study the naming mechanisms used in coining onyms by the author, this enquiry employs a complex theoretical framework aimed to solve a number of particular tasks. This framework includes conceptions and research techniques developed in the theory of naming and in cognitive linguistics. The conceptions of the theory of naming are *the meaning*, *the inner form* as a fragment of meaning (motivator) exposed in the outer, material form of a linguistic expression, and *the onomasiological structure* that arranges the inner form (O. O. Potebnya, M. Dokulil, and O. S. Kubryakova). The linguistic theories whose methods are borrowed into the analysis are *Semantics of*

Lingual Networks (S. A. Zhabotynska), and *Semantics of Prototypes* (E. Rosch, A. Wierzbicka, G. Lakoff, and J. Taylor). The findings of *Semantics of Lingual Networks* are used: a) to structure the conceptual matrix for THE MAGIC LAND OF EARTHSEA mental space; this matrix systematises the textual referents that have PN; b) to build onomasiological structures of these PN. The basic principles of the Theory of Prototypes are employed: a) to define the central and peripheral onomasiological structures applied in PN that belong to particular groups of textual referents; b) to establish the central and peripheral basic propositional schemas (BPS) that structure onomasiological models of onyms – those that belong to particular groups of textual referents, and the onyms of the whole text. The *Semantics of Prototypes* issues are substantiated with quantitative analysis which is also foundational for developing the coefficients of onyms' density. Such coefficients demonstrate concentration of PN on certain groups of textual referents.

The results of this study can be summarized in such conclusions.

In the fantasy novels by U. Le Guin, the referential meanings of onyms are constituted by the total information about their referents provided in the text. This information shapes a system of textual referents which can be represented with a multi-level conceptual matrix, where the entire conceptual sphere (information about the Magic Land of Earthsea) is built by domains (thematically homogeneous spaces within the conceptual sphere), the domains are constituted by parcels and sub-parcels (thematically homogeneous spaces within domains), which comprise concepts (information about the owners of PN). The research shows that THE MAGIC LAND OF EARTHSEA conceptual sphere has four domains: MAGIC WORLD (the parcels: Magicians, The School of Magic, Magic, Tools of Magic, Magic Beasts, and Magic Plants), ORDINARY WORLD (parcels: Nobility, Lower Orders, Beasts, and Artefacts), BELIEFS (parcels: Gods, Objects of Worship, and Holidays), and NATURAL ENVIRONMENT (parcels: Lands, Waters and Stars, constellations).

The thematic parts (domains, parcels and sub-parcels) of THE MAGIC LAND OF EARTHSEA conceptual model differ in exposure of onyms' density that depends on the number of PN and their iterations in the text. High density of onyms points to

accentuation and thus importance of the respective referents for the literary text. In the study, the onyms' density foregrounds THE MAGIC WORLD domain, with the subsequent salient domain being THE ORDINARY WORLD, and with the least salient domains being BELIEFS, and NATURAL ENVIRONMENT. Onyms' density of the above domains is compatible with the content of the literary text which narrates about the Magic Land of Earthsea with its territories, magic plants and beasts, with its inhabitants who believe in magic, create and use magic artefacts.

According to Semantics of Lingual Networks, possession of a PN by the referent is rendered by the BPS of personification: "X-individual is PS-personifier (PN)". The Personifier / PN, can be non-motivated and motivated. In the latter case it represents a fragment of the referential meaning, or information about a possessor of the PN. This fragment, or the onym's inner form, agrees with one or several predicates of other BPS. Thus, onyms may have one- and multi-predicate onomasiological structures. The PN of textual referents belonging to different domains of THE MAGIC LAND OF EARTHSEA conceptual sphere were analysed with regard to: the number of predicates in the inner forms of onyms, the frequency of different BPS employed for coining onyms at different derivational steps, and the respective naming processes of metonymy, metaphor, and narrowing of meaning.

The analysis shows that the majority of PN possessed by textual referents are motivated. They are coined at different steps of conceptual derivation. In the onomasiological structures of PN, the number of BPS predicates varies between one and four. The onomasiological structures with one and two predicates prevail. The conceptual shifts towards personification (becoming a part of PS-personifier) are demonstrated by *the existential BPS* of quality and location, by *the action BPS* of state / process, contact action and causation, by *the possessive BPS* of part-whole, inclusion and ownership, by *the identification BPS* of classification, and by *the comparative BPS* of identity, similarity and likeness. The prototypical BPS exposed in the motivated PN of Ursula Le Guin's fantasy text are the schemas of classification, location, quality and likeness, with the BPS of classification being most frequently used. That is, onyms provide information about the classes, or

types, of their referents – social and professional classes to which the representatives of the magic and ordinary worlds belong, the types of the objects of worship, the types of holidays, the types of natural objects, and the types of territories that integrate into the Magic Land of Earthsea. The BPS of location provides information about the place of the referent's existence or origin. The qualitative BPS represents the referent's qualitative properties, and the BPS of likeness compares the referent with somebody or something. Thereby, onyms become “eloquent”.

In this dissertation, THE MAGIC LAND OF EARTHSEA multi-level conceptual space was also examined as a prototypical category constituted by the system of naming media (PN) whose onomasiological structures become prototypical members of the category or its peripheral members that demonstrate different degrees of proximity to the prototype.

This study suggests a number of methodological innovations. It is the first attempt to analyze literary onyms from a standpoint of the cognitive theory of naming which subsumes the findings of contemporary cognitive linguistic conceptions. The information signified with onyms (their referential meanings) is structured with the help of a multi-level conceptual matrix. The study exposes the system of links between the referential meanings of onyms and their inner forms. The onomasiological structures that arrange these inner forms are first described in terms of BPS developed in Semantics of Lingual networks, and in terms of the Theory of Prototypes. Methodological innovation is also demonstrated by the authentically designed system of coefficients that display onyms' density, or their activity in different parts of a literary text, and thereby demonstrate salience of a particular referent or a group of textual referents.

The evidence obtained in this study of cognitive linguistic grounds of literary onyms open a perspective for the further research which intends to design methodology for comparing the scope of information contained in the referential meaning of a literary onym, and the scope of information exposed in its inner form.

Key words: proper name, fantasy, cognitive linguistic analysis, conceptual

sphere, matrix model, domain, parcel, onym's inner form, onomasiological structure, basic propositional schemas.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці у наукових фахових виданнях України

1. Левочкина С. В. Концепт «дракон» в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. Вип. 3. Т. II. С. 104–109.
2. Левочкина С. В. Роль фитонимов в создании мифопоэтических образов в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2002. Вип. 4. Т. IV. С. 161–168.
3. Левочкина С. В. Множинна номінація фентезійних персонажів (когнітивний аспект). *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Слов'янська філологія*. Чернівці: Рута. 2007. Випуск 356–359. С. 153–157.
4. Левочкина С. В. Особливості номінації образів чарівників у фентезійному циклі Земномор'я Урсули Ле Гуїн. *Пред'явлення світу в гуманітарних дискурсах XXI століття: зб. наук. праць VII Міжнародної наукової конференції* (Луганськ, 22-23 квітня 2008 р.). *Наукові записки Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки*. Луганськ: "Альма-матер". 2008. Вип. VII. Т. III. С. 208–217.
5. Левочкина С. В. Деякі аспекти когнітивної теорії номінації. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: зб. наук. праць (Пріоритети германського і романського мовознавства)* (Луцьк, 5-7 червня 2009 р.). *Серія "Філологічні науки: Мовознавство"*. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки. 2009. Вип. 5. С. 266–270.
6. Левочкина С. В. Семантика власних назв. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2009. Випуск 169. С. 168–175.

7. Лєвочкіна С. В. Функції власних назв у художньому тексті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Кам'янець-Подільськ: «Аксіома», 2012. Випуск 29. С. 21–24.

***Праці у зарубіжних наукових фахових виданнях,
що входять до міжнародної наукометричної бази Scopus***

8. Лєвочкіна С. В. Власні назви у творах Урсули Ле Гуїн: процедура лінгвокогнітивного аналізу. *Science and Education a New Dimension. Philology, Urgent Problems of Philology and Linguistics* (Budapest, on 28th October, 2018). VI (53). Issue 182. P. 36–39.

***Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації
(матеріали конференцій)***

9. Метафорический символизм имен собственных в произведениях Урсулы ле Гуин. *Знак. Символ. Образ*. Випуск второй. Тезисы докладов и сообщений научного семинара по проблемам современной семиотики (Черкасы, декабрь 1997 г.). Черкасы: ЧГУ, 1997. С. 32.
10. Лєвочкіна С. В. Міфологема «дракон» у творчості Урсули ле Гуїн. *Проблеми сучасної англо-американської філології. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти*: тези Всеукр. наук. філол. конф. (Черкаси, травень 1998). Черкаси: ЧІТІ, 1998. С.21–22.
11. Левочкина С. В. Функционирование онимов в жанре «фэнтэзи» (на материале произведений Урсулы ле Гуин). *Функциональная лингвистика: язык в современном обществе*: материалы Междунар. лингв. конф. (Симферополь, октябрь 1998). Симферополь, 1998. С. 90–91.
12. Лєвочкіна С. В. Концепт «Древнє Мовлення» у творах циклу Земномор'я Урсули Ле Гуїн: (когнітивно-ономасіологічний аспект). *Матеріали Третьої міжнародної наукової конференції «Когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів»* / ред. І. С. Шевченко. Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 76–80.

13. Левочкіна С. В. Текстотвірна функція власних назв у художньому тексті. *Сучасна філологія, методика викладання іноземних мов та теорія і методика професійної освіти у міжнародному просторі мови та культури*: матеріали I Всеукр. науково-практ. Інтернет-конф. (Черкаси, 14 березня 2012). Черкаси: ФОП Велівченко В. О., 2012. С. 53–55.
14. Левочкіна С. В. Реалізація архетипного концепту «тінь» у тетралогії «Земномор'я» У. Ле Гуїн. *«Сучасні лінгвістичні студії XXI століття»*: матеріали Всеукр. науково-практ. заоч. конф. / зб. наук. праць / за заг. ред. І. В. Зорницької, О.О.Хорошун. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 48–51.
15. Левочкіна С. В. Реалізація ідеонімів у фентезійному тексті. *Сборник статей научно-информационного центра «Знание»*: материалы XII междунар. заоч. науч-практ. конф.: «Развитие науки в XXI веке» 3 част, г. Харьков: сб. со статьями (уровень стандарта, академический уровень). Харьков: научно-информационный центр «Знание», 2016. С. 97–00.
16. Левочкіна С. В. Ономастикон художнього твору: процедура концептуального аналізу. *Когнітивна лінгвістика в міждисциплінарному контексті: теорія і практика*. Матеріали Міжнар. наук. конф. УАКЛіП / ЧНУ імені Б. Хмельницького, Черкаси, 8-10 жовтня 2016 р.: відп. ред. С.А.Жаботинська. Черкаси: Видавець ФОП Гордієнко Є.І., 2016. С. 50.
17. Левочкіна С. В. Власні назви на позначення концепту «Божество» у творах Урсули Ле Гуїн. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 19-20 жовтня 2018) / М-во освіти і науки України, Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2018. С. 53–57.
18. Lyevochkina S. V. Conceptual Analysis of Proper Names. *International Conference and Summer School: Cognitive / Communicative Aspects of English*: матеріали міжнарод. конф. і літньої школи (Черкаси, травень 1999) / Cherkassy State University. Cherkassy: Cherkassy State University, 1999. P. 62–63.

**Праці, які додатково відображають результати дисертації
(інші нефакхові видання)**

19. Левочкіна С. В. Концептуальний аналіз порівняння в семантиці зоонімів (на матеріалі творів У. Ле Гуїн). *Гуманітарний Вісник. Серія: Іноземна філологія. Частина 1 (Проблеми сучасної лінгвістики)*. Черкаси: ЧІТІ, 1998. С. 127–131.
20. Левочкина С. В. Онимы в текстах произведений У. Ле Гуин. *Придніпровський науковий вісник. Серія: Філологія*. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. №59. С. 25–34.
21. Левочкина С. В. Фреймовый анализ онимов в текстах жанра «фентези» (на матеріалі произведений Урсулы ле Гуин). *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧДУ. 1998. Вип. 7. С. 66 – 75.
22. Левочкина С. В. Пространство человеческого бытия и объекты природы в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал / гол. ред. Д. С. Бураго*. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2000. Вип. 2. Т. I. С. 72–80.
23. Левочкина С. В. Смыслообразующая функция онимов в текстах жанра «фентези». *Функциональная лингвистика: язык в современном обществе: материалы междунаrod. лингв. конф. (Ялта, октябрь 2001)*. Ялта, 2001. С. 152–154.
24. Левочкіна С. В. Концептуальна структура антропонімів: фрейм негативного героя (на матеріалі жанру фентезі). *Наукові записки. Серія: Мовознавство. Ономастика Ч. 2*. Тернопіль: ТДПУ, 2003. Вип.1. С. 148 – 151.
25. Левочкіна С. В. Власні назви на позначення образів духовенства у фентезійному творі: процедура аналізу. *Функциональная лингвистика: сб. науч. работ / науч. ред. А. Н. Рудяков. № 5*. Симферополь: Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования, 2013. С. 223–226.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	18
ВСТУП	19
Розділ 1. ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК ОБ’ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО	
АНАЛІЗУ	27
1.1. Теоретичні проблеми ономастики.....	27
1.1.1. Власні назви в системі мови.....	27
1.1.2. Власні назви в художньому тексті.....	41
1.2. Методологічні засади лінгвокогнітивного аналізу	
власних назв.....	50
1.2.1. Когнітивні аспекти теорії номінації.....	51
1.2.2. Основні положення семантики лінгвальних	
мереж.....	59
1.2.3. Основні положення теорії прототипів.....	65
1.3. Процедура лінгвокогнітивного аналізу онімів	
у фентезійних творах Урсули Ле Гуїн.....	70
Висновки до розділу 1.....	76
Розділ 2. НОМІНАТИВНИЙ ПРОСТІР ОНОМАСТИКОНУ	
У ТВОРАХ УРСУЛИ ЛЕ ГУЇН.....	80
2.1. ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР’Я	
як концептуальна основа власних назв.....	80
2.2. Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ.....	83
2.2.1. Онімна щільність парцел домену	
ЧАРІВНИЙ СВІТ.....	83
2.2.2. Парцела «Чародійники».....	86
2.2.3. Парцела «Школа чарівників».....	100
2.2.4. Парцела «Чародійництво».....	103
2.2.5. Парцела «Засоби чародійництва».....	107

2.2.6. Парцела «Чарівні істоти».....	115
2.2.7. Парцела «Чарівні рослини».....	124
2.2.8. Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ: підсумок.....	128
2.3. Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ.....	129
2.3.1. Онімна щільність парцел домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ	129
2.3.2. Парцела «Панство».....	131
2.3.3. Парцела «Простолюдини».....	149
2.3.4. Парцела «Тварини».....	155
2.3.5. Парцела «Артефакти».....	156
2.3.6. Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ: підсумок.....	167
2.4. Домен ВІРУВАННЯ.....	168
2.4.1. Онімна щільність парцел домену ВІРУВАННЯ...	168
2.4.2. Парцела «Божество».....	170
2.4.3. Парцела «Об'єкти поклоніння».....	175
2.4.4. Парцела «Свята та обряди».....	178
2.4.5. Домен ВІРУВАННЯ : підсумок.....	181
2.5. Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	182
2.5.1. Онімна щільність парцел домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ.....	182
2.5.2. Парцела «Землі».....	184
2.5.3. Парцела «Водні об'єкти».....	191
2.5.4. Парцела «Зірки, сузір'я».....	193
2.5.5. Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: підсумок...	195
2.6. Власні назви ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я: підсумок.....	196
Висновки до розділу 2.....	202
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	206
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	211

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	241
ДОДАТКИ.....	242

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БПС – базисна пропозиціональна схема / базисні пропозиціональні схеми

ВН – власна назва / власні назви

PS – персоніфікатор (власна назва)

ВСТУП

Дисертацію присвячено дослідженню лінгвокогнітивних засад онімів, або власних назв (ВН), в англomовних творах жанру фентезі, представленим творами Урсули Ле Гуїн.

Дисертація належить до ономастичних лінгвістичних студій, давня традиція яких сягає праць Платона [178] і Аристотеля [4]. Проте як самостійна мовознавча наука ономастика остаточно сформувалася лише в середині минулого століття [225, с 5]. При цьому її основними напрямками стали загальна ономастика та літературна ономастика. Проблемами *загальної ономастики* [189; 72; 218; 306; 19] є визначення онімів, особливості їхньої семантики, взаємодія онімів і апелятивів, переклад онімів [242; 96; 68; 40; 41; 240; 176; 31]. У загальній ономастиці надається різнобічний аналіз ВН: фонетичний [149; 286], структурно-морфологічний [239], структурно-типологічний [100; 113; 203] семантичний [175], функціонально-стилістичний [241; 154; 70; 89; 249; 39], діахронічний [28], лінгвокультурологічний [235; 250] тощо. У *літературній ономастиці* об'єктом аналізу стають ВН, ужиті в художньому тексті – прозовому [169; 33; 158; 153; 173] або поетичному [208; 229]. Основні питання літературної ономастики стосуються класів літературних онімів, техніки їхнього створення, текстотвірних функцій ВН та ін. [236; 78; 74; 199]. Із загальною та літературною ономастикою межує *теорія прецедентності*, що вивчає ВН, пов'язаних із загальновідомими особами або ситуаціями, а також із загальновідомими текстами [15; 2; 151; 234; 155; 188].

В українській лінгвістиці проблеми загальної та літературної ономастики посідають помітне місце. Праці українських лінгвістів присвячені з'ясуванню особливостей реального ономастикону та літературних онімів [88; 213; 10; 86; 210; 244; 148], а також проблемам передавання ВН у перекладі художніх творів українською [146; 91 та ін.].

Серед дискусій, які точаться в загальній та літературній ономастиці, одне з провідних місць посідає обговорення значення ВН, започатковане

філософами [270] та підхоплене лінгвістами [163; 214; 215; 162; 83; 84; 32; 72; 73; 248 та ін.]. Дослідники розглядають ВН і як асемантичні мовні знаки [42; 214] і як «промовисті» імена [286], що мають сигніфікативне [30], конотативне [66; 167; 204; 233] і символічне значення [165] та реалізують у художньому тексті свій експресивний стилістичний потенціал [183; 25; 168; 197; 111; 256; 13; 202]. Таким потенціалом наділені, зокрема, ВН, вживані в текстах фентезі [9; 179] та близьких до них текстах наукової фантастики [159; 166; 110]. У наявних роботах пропонується розгляд структурно-семантичних та стилістичних властивостей цих жанрово залежних «промовистих» ВН, форма яких сприяє розкриттю їхнього значення. Взаємодія форми і значення ВН перебуває у полі зору сучасних лінгвокогнітивних досліджень онімів [28; 170; 208; 79; 80; 11; 18; 81; 161; 290; 174]. Однак ці дослідження не поширюються на оніми фентезійного тексту. Їхня лінгвокогнітивна природа аналізується в нашій дисертації.

Актуальність теми дослідження зумовлена її сучасною міждисциплінарною проблематикою, яка перебуває на перетині ономастики, теорії художнього тексту, теорії номінації та когнітивної лінгвістики. На відміну від реальних ВН, літературні ВН, залишаючись здебільшого мотивованими, зберігають безпосередній зв'язок з інформацією про свого носія (тобто, зі своїм референтним значенням), що дозволяє скласти уяву про те, як саме створюється літературна ВН та які ознаки її референта маніфестуються в його імені. Ці ознаки є складниками когнітивних, або поняттєвих, структур, що слугують підґрунтям мовних форм, яке досліджується когнітивною лінгвістикою. Алгоритм застосування рекурентних когнітивних структур у творенні ВН художнього тексту може бути з'ясований завдяки сучасному методологічному доробку когнітивної теорії номінації.

Зв'язок роботи з науковими темами. Дисертацію виконано в межах комплексної теми «Теорія когнітивно-дискурсивних досліджень мови й мовлення», що розробляється науково-дослідною лабораторією когнітивно-

дискурсивних досліджень у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького (лабораторію створено за наказом ректора ЧНУ від 25.12.2014 р.).

Метою дослідження є з'ясування лінгвокогнітивних засад творення власних назв, ужитих в англомовних фентезійних текстах У. Ле Гуїн, присвячених чарівній країні Земномор'я. Для досягнення цієї мети в роботі розв'язуються такі **завдання**:

- визначити формально-семантичні особливості онімів як таких, а також функціональні особливості літературних онімів у художньому тексті;
- розробити теоретичну схему лінгвокогнітивного аналізу онімів у художніх творах У. Ле Гуїн з урахуванням загальних положень когнітивної теорії номінації та спеціальних технік лінгвокогнітивного аналізу, запропонованих у семантиці лінгвальних мереж та в семантиці прототипів;
- застосувати розроблену теоретичну схему аналізу для побудови концептуальної матриці ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, яка систематизує текстові референти у художніх творах У. Ле Гуїн;
- розробити систему коефіцієнтів, які уможливають визначення онімної щільності різних ділянок концептуальної матриці ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я;
- з'ясувати типи ономасіологічних / когнітивних моделей, ужитих для творення онімів на кожній з ділянок зазначеної концептуальної матриці;
- зробити висновки щодо закономірностей залучення певних концептуальних структур до творення літературних онімів у текстах жанру фентезі.

Об'єктом дослідження слугує ономастикон фентезійних творів У. Ле Гуїн, представлений одно- та декількакомпонентними ВН. **Предметом** вивчення є лінгвокогнітивні засади творення цих ВН.

Матеріал дослідження – 929 ВН, а також 7976 прикладів їхніх вживань у тексті – отримано в результаті суцільної вибірки з тетралогії У. Ле Гуїн “*The*

Earthsea Quartet”, представленої романами “*The Wizard of Earthsea*”, “*The Tombs of Atuan*”, “*The Farthest Shore*” та “*Tehanu*” (загальний обсяг – 691 стор.).

Мета, завдання, об’єкт і предмет дослідження визначають його **методологічний апарат**, до складу якого входять поняття і методики, розроблені в теорії номінації та в когнітивній лінгвістиці. Поняттями теорії номінації є *значення знака*, його *внутрішня форма* як фрагмент (мотиватор) значення, об’єктивований у *зовнішній формі* знака, а також *ономасіологічна структура / модель*, що упорядковує внутрішню форму знака (О. О. Потебня, М. Докуліл, О. С. Кубрякова). Лінгвокогнітивними теоріями, методики яких залучено для аналізу, є семантика лінгвальних мереж (С. А. Жаботинська) та семантика прототипів (Е. Рош, Дж. Лакофф, А. Вежбицька, Дж. Тейлор). Доробок *семантики лінгвальних мереж* використовується: а) для структурування концептуальної матриці ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР’Я, яка упорядковує систему референтів художнього тексту; б) для побудови ономасіологічних структур ВН цих референтів із залученням базисних пропозиціональних схем (БПС). Засадничі принципи *теорії прототипів* застосовуються (а) для визначення центрального та периферійного статусу виокремлених ономасіологічних моделей, які застосовуються у позначенні окремих груп текстових референтів; (б) для визначення центрального та периферійного статусу БПС, залучених до створення ономасіологічних моделей онімів – як асоційованих із певними групами референтів, так і онімів цілісного художнього тексту. Положення теорії прототипів доповнюються *кількісним аналізом*, що є також засадничим для визначення запропонованих нами *коефіцієнтів онімної щільності*, які демонструють ступінь концентрації і вживання ВН на ділянках певних референтних груп.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що в ній *уперше* запропоновано аналіз літературних ВН, наданий з позицій когнітивної теорії номінації, яка інтегрує низку сучасних лінгвокогнітивних концепцій. Номінативний простір онімів – систему текстових референтів (художніх

образів) – *уперше* структуровано у вигляді багаторівневої матричної концептуальної моделі. У роботі *вперше* встановлено систему зв'язків між референтними значеннями груп онімів та їхньою внутрішньою формою. До побудови ономазіологічних моделей ВН *уперше* залучено систему БПС, визначених у семантиці лінгвальних мереж. Методологічно *новою* є система розроблених нами коефіцієнтів онімної щільності, які є показниками онімної активності на різних ділянках художнього тексту та які демонструють сюжетну вагомість окремого референту або групи текстових референтів.

Наукова новизна роботи відбита у **положеннях, винесених на захист**:

1. ВН є лексичними одиницями, які мають форму і зміст. Незмінюваною змістовою ознакою онімів є те, що позначуваний ними референт є специфічним, наділений індивідуальними рисами. Він може бути унікально-специфічним та контекстуально-специфічним. Змінюване референтне значення онімів, які позначають контекстуально-специфічні об'єкти, належить до плану мовлення, а незмінюване референтне значення онімів, які є іменами унікально-специфічних об'єктів, належить до плану мови. Крім того, до плану мови належить та частина значення будь-якої ВН, що зумовлює її приналежність до певного семантичного типу. Оніми літературного тексту завжди мають незмінюване, унікально-специфічне референтне значення.

2. Референтне значення літературної ВН конституюється всією інформацією, наданою в тексті про носія цієї ВН. Така інформація ототожнюється з референтом. У фентезійному художньому тексті присутня система референтів, яку можна представити за допомогою багаторівневої матричної моделі, де вся концептосфера (інформація про Чарівну країну Земномор'я) членується на домени (гомогенні тематичні простори), а домени членуються на парцели й субпарцели (тематичні простори і суб-простори доменів), які містять інформацію про носія / носіїв ВН.

3. Кожна тематична частина (домен, парцела, субпарцела) концептуальної моделі ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я має різну онімну щільність, залежну від кількості ВН та їхньої рекурентності в тексті, що є

свідченням важливості відповідного текстового референта або групи референтів для художнього твору.

4. Кожна тематична частина (домен, парцела, субпарцела) концептуальної моделі ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я пов'язана з ВН відповідних текстових референтів через внутрішню форму онімів: у їхніх ономасіологічних структурах, створених на різних кроках концептуальної деривації, присутні предикати певних БПС, які репрезентують часткову інформацію про визначену референтну групу.

5. Багаторівнева концептуальна матриця ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я є номінативним простором для ВН текстових референтів. На його різних ділянках ономасіологічні структури ВН виявляють різний ступінь активності, Сукупність ВН на цих ділянках, а також усі ВН художнього тексту можна вважати прототипною номінативною категорією, де одні ономасіологічні структури ВН є прототипними, центральними, а інші – периферійними з різним ступенем наближення до центру.

Теоретична значущість дисертації полягає в тому, що її положення та висновки є суттєвим внеском у загальну ономастику (тлумачення ВН як лексичних одиниць із референтним значенням, яке може бути унікально-специфічним і контекстуально-специфічним) і в когнітивно орієнтовану літературну ономастику (моделювання інформації художнього твору як багаторівневої матриці; установлення онімної щільності її ділянок; розгляд внутрішньої форми мотивованої ВН як фрагменту інформації про її носія; побудова ономасіологічної структури ВН за алгоритмічним принципом; з'ясування типовості ономасіологічних структур ВН для певних груп текстових референтів художнього твору).

Практична цінність дослідження зумовлена можливістю використання його положень і висновків в університетських курсах лексикології англійської мови (розділ «Власні назви»), стилістики англійської мови (розділи «Інтерпретація художнього тексту», «Стилістична семасіологія»). Крім того, результати дослідження можуть бути використані у розробленні спецкурсів із

когнітивної лінгвістики, когнітивної теорії тексту та літературної ономастики. Матеріали дисертації можуть сприяти осучасненню змісту дисертаційних, магістерських та бакалаврських робіт із філологічних спеціальностей.

Апробація роботи відбулася на 15 конференціях, у тому числі 11 міжнародних: «Функциональная лингвистика: язык в современном обществе» (Симферополь, 1998), «Cognitive / Communicative Aspects of English» (Черкаси, 1999), «Мова і культура» (Київ, 2000, 2001, 2002), Міжнародна лінгвістична конференція «Функциональная лингвистика: язык в современном обществе» (Ялта, 2001), VII Міжнародна наукова конференція «Пред’явлення світу в гуманітарних дискурсах XXI століття» (Луганськ, 2008), Третя міжнародна наукова конференція «Когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів» (Харків, 2011), XII Международная заочная научно-практическая конференция «Развитие науки в XXI веке» (Харьков, 2016), Міжнародна наукова конференція УАКЛіП «Когнітивна лінгвістика в міждисциплінарному контексті: теорія і практика (Черкаси, 2016), «Urgent Problems of Philology and Linguistics» (Будапешт, Угорщина, 2018); 4 всеукраїнських: Всеукраїнська наукова філологічна конференція «Проблеми сучасної англо-американської філології. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти» (Черкаси, 1998), Перша всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція «Сучасна філологія, методика викладання іноземних мов та теорія і методика професійної освіти у міжнародному просторі мови і культури» (Черкаси, 2012), Всеукраїнська науково-практична заочна конференція «Сучасні лінгвістичні студії XXI століття» (Житомир, 2016), Всеукраїнська науково-практична конференція «Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук» (Запоріжжя, 2018).

Публікації. Основні положення й результати дослідження викладено в 7 одноосібних статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України (3,51 др. арк.), 1 статті у зарубіжному науковому фаховому виданні (0,55 др. арк.), 7 наукових виданнях України (2,91 др. арк.) і в 10 тезах доповідей на конференціях (0,43 др. арк.). Загальний обсяг публікацій – 8,4 др. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків. Загальний обсяг роботи – 305 сторінок, із них – 196 сторінки тексту. До тексту дисертації включено три рисунки і п'ять таблиць.

У вступі формулюються мета та завдання дослідження, обґрунтовуються його актуальність, визначаються його об'єкт, предмет, матеріал, методи, новизна, теоретична і практична цінність, з'ясовуються основні положення, що виносяться на захист.

У першому розділі «Власні назви як об'єкт лінгвістичного аналізу» надається визначення ВН та їхніх типів, зазначаються спільні та відмінні риси ВН та апелятивів, аналізується проблема значення ВН, у тому числі літературних онімів, розглядаються особливості функціонування ВН у художньому тексті. Окремою темою є когнітивні аспекти теорії номінації, на підставі яких розробляється методологічний апарат дослідження онімів у фентезійних текстах У. Ле Гуїн.

У другому розділі «Номінативний простір ономастикону у творах Урсули Ле Гуїн» з'ясовуються когнітивні засади творення ВН. Зміст фентезійного тексту структурується як багаторівнева концептуальна матриця, що упорядкоує інформацію про референти ВН. Ці ділянки аналізуються на предмет їхньої онімної щільності та переліку ономасіологічних структур у внутрішній формі ВН. Сукупність цих структур, суміжних із певною ділянкою номінативного простору ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, а також із усім цим простором, розглядається в термінах теорії прототипів. Як підсумок, робиться висновок про зв'язок між референтним значенням ВН, характерних для фентезійних текстів, та внутрішньою формою цих ВН.

У загальних висновках підсумовуються результати дослідження та окреслюються його подальші перспективи.

У додатках надані таблиці з результатами кількісного аналізу даних.

Розділ 1

ВЛАСНІ НАЗВИ

ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Сучасні ономастичні студії беруть початок у працях давньогрецьких філософів, де були окреслені основні напрями досліджень ВН. Саме ці праці створили підґрунтя для виникнення європейського мовознавства, яке, за висловом Дж. Алжео, є «дітищем ономастики» [252; с. iii]. Ставши самостійною мовознавчою дисципліною у 30-і роки минулого століття [182, с. 347], ономастика розглядає широке коло проблем (див. докладніше [221; 258; 222]). Нині до їхнього вирішення може бути залучений новий методологічний апарат, розроблений різними лінгвокогнітивними школами.

1.1. Теоретичні проблеми ономастики

У цьому підрозділі розглядаються питання, що є ключовими для ономастики в цілому, а також для літературної ономастики як одного з її відгалужень. До таких питань належать визначення ВН та їхніх типів, розбіжності між ВН та апелятивами, проблема значення ВН, у тому числі літературних онімів. Окремою темою є особливості функціонування ВН у художньому тексті.

1.1.1. Власні назви в системі мови. ВН є об'єктом дослідження в мовознавстві, антропології, філософії, історії, психології і соціології. З-поміж цих дисциплін провідне місце посідає мовознавство, де підвищена увага дослідників до ВН обумовлена їхнім особливим, проміжним положенням у мові. Як і будь-яке слово, ВН у системі мови має потрійну співвіднесеність – із позначуванням референтом, тобто сутністю із предметного світу, з інформацією про цей референт, представленою в мисленні, та зі знаковою системою мови, до якої належить власне онім. Така потрійна співвіднесеність

робить ВН повнозначною лексичною одиницею [65, с. 4]. Зв'язок ВН із системою певної мови виявляється в їхньому оформленні відповідно до граматичних і словотвірних категорій цієї мови, у реалізації в онімах лексем цієї мови [225, с. 5]. Разом із тим, будучи складником *мовної* системи, ВН мають і власні особливості застосування у *мовленні*, що підтверджуються результатами як лінгвістичних, так і психологічних розвідок [301, с. хі; 253]. Специфіка ВН зумовлює виокремлення ономастики в самостійну сферу мовознавства, що має свій методологічний апарат.

Вихідним методологічним положенням ономастичних студій є **визначення ВН**, яке є дискусійним (див. [211; 205; 206] та ін.) у зв'язку з існуванням різних поглядів на характерні формальні й семантичні ознаки ВН.

За формальними ознаками ВН має широке та вузьке визначення. У *широкому розумінні* ВН – це будь-яке слово або група слів, що позначає об'єкт (людину, місце тощо) і пишеться з великої літери [269, с. 125]. Широке визначення ВН було запропоноване ще у працях філософів. Зокрема, Т. Гоббс відносив до ВН не лише окремі слова, а й «дескрипції», тобто розгорнуті вирази, які характеризують певні ознаки об'єкта [див. 189, с. 226]. У *вузькому розумінні* власні назви – це один із розрядів іменникового класу [298, с. 80]. Відповідно до вузького і широкого тлумачення ВН за ознаками їхньої форми, в англomовних лінгвістичних студіях уживаються два терміни: *proper noun* (власний іменник) і *proper name* (власна назва). Перший термін позначає ВН, представлену одним словом, тоді як другий термін застосовують до ВН, які складаються з декількох слів і функціонують як граматичне ціле (один член речення) [301, с. 3]. У нашій роботі термін «власна назва» (ВН) вживається у широкому розумінні – як будь-яка номінативна одиниця (слово або словосполучення), що пишеться з великої літери та позначає певний об'єкт. Його особливості зумовлюють специфіку значення ВН.

Як свідчить аналіз робіт, присвячених ВН, особливості їхньої семантики, відмінної від семантики апелятивів, визначаються такими взаємопов'язаними чинниками, як індивідуальність та одиничність

позначуваного об'єкта, а також специфіка функції, виконуваної ВН у мовленні. Розглянемо ці питання у тій послідовності, яка, на нашу думку, дозволяє з'ясувати суть численних і доволі різнопланових спостережень науковців стосовно значення ВН.

Індивідуальність об'єктів, позначених ВН, вважається основною рисою, за якою вони відрізняються від апелятивів – слів, які не є онімами. При цьому зміст терміну «апелятив» є ширшим за зміст терміну «загальна назва», який стосується лише іменників. За визначенням «Великого енциклопедичного словника», ВН є «словом, словосполученням або реченням, яке слугує для виокремлення названого ним об'єкту з низки подібних шляхом індивідуалізації та ідентифікації цього об'єкту» [181, с. 473]. У тлумаченні Ю. М. Лотмана це визначення набуває соціальної значущості: використання ВН і пов'язане з цим виокремлення індивідуальності, самотуття окремої особистості як основи її цінності для «іншого» / інших» постає важливим проявом природи людини, що відрізняє її від тваринного світу [144, с. 36].

Проте поняття індивідуалізації, або специфічності, застосоване до ВН, виявляється неоднозначним у зв'язку з можливістю існування двох типів «індивідуальних» об'єктів. Об'єкти першого типу можна визначити як унікально-специфічні. Ім'я такого об'єкта не застосовується до інших об'єктів, і в будь-якому контексті воно активує одну й ту ж саму «унікальну» інформацію. Прикладами є ВН-топоніми (*Україна, Київ*), астроніми (*Чумацький Шлях, Сонце, Земля*), міфоніми (*Зевс, Афродіта*) тощо. Об'єкти другого типу можна визначити як контекстуально-специфічні. Ім'я такого об'єкта може бути застосоване до інших об'єктів, які належать до певного семантичного класу (наприклад, ЛЮДИНА: ЖІНОЧОЇ / ЧОЛОВІЧОЇ СТАТІ). Індивідуальність, специфічність інформації, активованої таким іменем, залежить від конкретного контексту, від ситуації мовлення, в якій застосовується онім. Типовим прикладом є антропоніми – імена людей (*Тетяна, Іван*): специфічність інформації про Тетяну чи Івана зумовлена вказівкою на конкретну людину, яка носить це ім'я.

Із поняттям «індивідуальності», специфічності інформації, активованої ВН, пов'язане поняття *одиночності* названого об'єкту. О. І. Фонякова визначає ВН як «універсальну функціонально-семантичну категорію іменників, особливий тип словесних знаків, які призначені для виокремлення й ідентифікації одиничних об'єктів (істот і неістот) та які виражають одиничні поняття і загальні уявлення про ці об'єкти в мові, мовленні й культурі народу» [236, с. 21]. Водночас, слід брати до уваги той факт, що інформація про одиничні об'єкти може бути унікально-специфічною і контекстуально-специфічною. У першому випадку ми маємо справу зі специфікою і самого об'єкта, і його назви. У другому випадку – лише зі специфікою об'єкта. Цим пояснюється опір формам множини, який чинять назви унікально-специфічних об'єктів (пор. ?*України*, ?*Київи*), і легкість утворення форм множини для назв контекстуально-специфічних об'єктів (*Тетяни*, *Івани*). Як справедливо зазначає Д. І. Руденко, вживання таких ВН у множині просто вирізняє групу людей, які носять однакове ім'я (*Тані*, *Наташі*, *Вані*), але не сприяє ототожненню самого об'єкта. Необхідною передумовою пізнавального ототожнення об'єкта із самим собою є його окремість, відокремленість від іншого світу, можливість бути усвідомленим як «одиничний», «індивідуальний» [189, с. 220].

Як і поняття «індивідуальність», поняття «одиночність», застосоване до ВН, не є однозначним. На думку О. В. Суперанської, належність слова до ВН не зумовлена виключно одиничністю конкретного позначуваного об'єкта (одиночність індивідуальна). До ВН належать і таксономічні назви категорій об'єктів (одиночність категоріальна) [216, с. 7-8]. Такі таксономічні назви вживаються в однині (англ. *Generic singular*) для позначення всіх представників визначеного виду або роду [там само, с. 14]. Цілісні категорії або групи об'єктів, що мають ВН (типу *Homo Sapiens*) є унікально-специфічними. ВН на позначення категоріальної одиничності зближуються із загальними назвами зі збірним значенням – іменниками на позначення цілісної сукупності однорідних предметів.

Усвідомлення того, що мається на увазі під «індивідуальністю», специфічністю інформації, дозволяє зрозуміти суть полеміки щодо *функції*, виконуваної ВН у мовленні, і взагалі щодо наявності в них свого значення.

Як відомо, номінативні мовні знаки виконують у мовленні репрезентативну та дейктичну функції. Про *репрезентативну* функцію йдеться тоді, коли мовна одиниця, застосована в різних контекстах, активує однакову інформацію, яку вважають *мовним значенням* цієї одиниці. Якщо ж інформація, активована мовною одиницею, є контекстуально залежною, тобто в різних контекстах вона є різною, говорять про *дейктичну* (вказівну) *функцію* мовної одиниці [23, с. 128; 262, с. 97; 266 та ін.] і про наявність у неї лише контекстуального, мовленнєвого, або функціонального, значення та відсутність значення, яке зберігається в мовній системі. Типовими дейктичними одиницями є займенники.

Питання про функції і значення ВН спочатку виникло у філософії мови, де воно розглядалося в контексті теорії прямої референції і теорії дескрипцій (дескриптивної референції).

Теорія прямої референції бере початок із робіт Дж. Ст. Мілля (1843), який виокремлював три групи мовних виразів: «визначені описи», «загальні назви» і «власні назви». Одиниці перших двох груп вказують на референти і мають значення, тоді як власним назвам притаманна лише референція: вони співвідносяться зі своїми референтами лише фонетично і не мають закріпленого за ними значення. За таких умов ВН вважаються спарованими асоціатами: ім'я пов'язане з референтом лише шляхом примітивної асоціації з ним [див. 284, с. 305; 260, с. 164]. Основою диференціації лексикона вчений уважав протиставлення конотації і денотації (референції – С. Л.). Конотативні, загальні назви мають певний поняттєвий зміст (концепт, сигніфікат) і при цьому співвідносяться з предметом дійсності, або денотатом. Некоотативні ж, власні назви є лише денотативними одиницями, називають предмети без імплікації їхніх атрибутів [див. 16, с. 11]. Тобто, за твердженням Дж. Ст. Мілля, власна назва – це знак, який указує на свій референт, але ніяк

його не характеризує [див. 147, с. 29]. Звідси, заперечувалося існування значення у ВН, вони визнавалися асемантичними, і їхня функція зводилася до вказівної [див. 189, с. 227].

Розвиваючи думки Дж. С. Мілля, С. Кріпке, автор теорії прямої референції, стверджує, що ВН вказують на сутнісні характеристики об'єктів, не будучи при цьому дескрипціями цих об'єктів. Ім'я отримує «перше хрещення» шляхом указівки на його носія, а потім початкове значення передається від покоління до покоління. Своє тлумачення суті ВН С. Кріпке поширює і на слова, які позначають «природні види» (наприклад, *вода*, *золото*, *кінь* тощо). При цьому дослідник вирізняє жорсткі десигнатори, тобто імена, котрі вказують на той самий референт у будь-якому з «можливих світів» (наприклад, *Річард Ніксон*, *корінь квадратний із 25* і т.п.) та нежорсткі десигнатори, або дескрипції, які в контрфактичних ситуаціях (тобто в інших «можливих світах») не позначають один і той самий об'єкт (наприклад, *винахідником біфокальних окулярів* може за інших обставин опинитися і не Б. Франклін) [275; див. також 35, с. 136-137; 301; с. 12].

Б. Рассел, автор теорії дескрипцій (описів), уважав, що дійсно реальними є лише прості, перцептивно доступні властивості й відношення, притаманні *конкретним, індивідуальним сутностям* – фізичним предметам та істотам, включаючи людей. Конкретні предмети та істоти (тобто те, що ми звикли позначати за допомогою ВН) є комплексами, «пучками» простих якостей, реальних універсалій, доступних безпосередньому сприйняттю. Перцептивні ознаки представлені в дескрипціях – пропозиціях і пропозиційних функціях, які є ні чим іншим, як мовними виразами [див. 20, с. 343-344]. За Б. Расселом, ВН зв'язують мову з реальністю: ВН позначає (*designates*) конкретну людину або іншу одиничну сутність через проміжні описи властивих їй рис [186, с. 96]. Тобто, значення ВН представлене не вказівкою на індивід (референт), а дескрипцією характерних рис індивіда [див. 278, с. 59]. Дж. Серль і П. Стросон вважають значенням ВН не одну дескрипцію, а їхній кластер як критерій того, що іменований об'єкт є

унікальним, одиничним у своєму роді [див. 189, с. 228]. Поділяючи цю точку зору, П. Сюрєн зазначає, що характерні риси сприяють вирізненню унікального індивіда з метою референції за умови, що такі властивості відомі й мовцю, і слухачеві [294, с. 380].

Згадані вище філософські концепції полемізують одна з одною, пропонуючи різні підходи до побудови загальної теорії пізнання. Проте в плані визначення змісту ВН вони, на наш погляд, можуть бути визнані такими, що доповнюють одна одну. Дійсно, згідно з теорією прямої референції, ВН указує на конкретний цілісний об'єкт, а згідно з теорією дескрипцій, інформація про цей об'єкт надається шляхом опису його індивідуальних ознак. Вважаємо, що суперечність виникає за умови визнання ВН жорсткими десигнаторами. ВН типу *Річард Ніксон*, які, за нашим визначенням, іменують унікально-специфічні об'єкти, співвідносяться з одним і тим самим референтом у будь-якому з «можливих світів» і, дійсно, є жорсткими десигнаторами. Проте ВН типу *Тетяна* чи *Іван*, що вказують на контекстуально-специфічні об'єкти, співвідносяться з різними сутностями в різних «можливих світах» і отже є нежорсткими десигнаторами.

Філософські тлумачення ВН мали вплив на думки лінгвістів, які також висловлювали різні точки зору стосовно значення ВН.

У дослідженнях у галузі ономастики зазвичай вважається, що ВН виконують у мовленні дейктичну (вказівну) функцію і не мають сталого значення, закріпленого за ними у мові. Таку думку поділяють, зокрема, О. О. Реформатський [187], О. С. Ахманова [6], А. Лерер [181] та ін. За твердженням А. Гардінера, до ВН належить слово або група слів, що вживаються для ідентифікації об'єкта (об'єктів), з яким (якими) ВН співвідноситься за допомогою її особливої звукової форми і без будь-якого значення, властивого цій формі із самого початку, або набутого словом шляхом асоціації з названим об'єктом (об'єктами) [269, с. 125]. Визнаючи ВН членом класифікаційної системи номінації, Т. В. Топорова підкреслює, що оніми, які позначають індивідуальні сутності, позбавлені конотації, тобто

«здатності набувати певних ознак» [225, с. 6].

Інші мовознавці (О. Єсперсен [42], С. Д. Кацнельсон [88], О. В. Суперанська [214] та ін.), вказуючи на відсутність у ВН мовного значення, наголошують на існуванні в них мовленнєвого значення. У мовленні ВН позначає певне конкретне поняття, але воно є непостійним, ситуативним. Тому семантична структура ВН може змінюватися залежно від ситуації та контексту. У мовленні ВН застосовуються не лише для ідентифікації, а й для характеристики об'єктів. Характеризація пов'язана з певною більш або менш детальною дескрипцією [252, с. 16; 301]. За твердженням Х. Джозефа, ВН має навіть більше значення, ніж загальна назва, адже значення ВН є конкретнішим [див. 17, с. 12-13]. Крім того, оскільки ВН є явищем більш соціальним, ніж загальна назва, у структурі значення ВН є як лінгвальні, так і екстралінгвальні компоненти, зокрема естетичний, афективний, морально-оцінний і соціально-оцінний [32, с. 70]. Застосовуючи термінологію семіотики, можна сказати, що ВН, ужита в мовленні, має більший обсяг інтенціоналу (інформаційної насиченості), ніж загальна назва.

Нарешті, існує точка зору, за якою ВН має як мовне, так і мовленнєве значення (Л. В. Щерба [246], Л. М. Щетинін [247], В. А. Ніконов [163], Є. Ф. Даніліна [36], Ю. А. Карпенко [83], О. Ю. Карпенко [81] та ін.). Мовне значення пов'язане зі «сферою застосування» ВН [157, с. 59]. Воно включає незмінну інформацію про різні семантичні класи, до яких належить сутність, позначувана ВН. На підставі таких семантичних класів вирізняють різні групи онімів – антропоніми (імена людей), зооніми (імена тварин), топоніми (назви географічних об'єктів), астроніми (астрономічні назви). До цих традиційних груп додаються ВН – фітоніми (назви рослин), гідроніми (назви водних об'єктів), ідеоніми (назви об'єктів духовної культури), хрематоніми (імена об'єктів матеріальної культури – газет, журналів, готелів, кораблів тощо). Крім того, у складі ономастикону як сукупності онімів певної мови виокремлюють реліоніми (імена тих об'єктів, що існували в минулому, та тих, що існують нині), теоніми й міфоніми (імена вигаданих об'єктів) [181, с. 473;

див. також 269]. Хрононіми (назви місяців і днів тижня) можуть зараховуватися [34, с. 16] або не зараховуватися [301, с. 3] до складу ВН. До поля зору дослідників потрапляють також такі нетрадиційні групи онімів, як назви підприємств (ергоніми), назви будинків, комп'ютерних файлів тощо.

Перелічені вище точки зору не є, на наш погляд, суперечливими, адже вони доповнюють одна одну, і з ними можна погодитися, якщо мова йде про ВН, що є «нежорсткими десигнаторами», тобто позначеннями контекстуально-специфічних об'єктів. Водночас, особливості ВН, які є «жорсткими десигнаторами», тобто назвами унікально-специфічних об'єктів (а такі оніми складають більшість зі згаданих вище семантичних груп), суперечать твердженню про наявність у ВН лише змінного мовленнєвого значення. Інформація, активована такими онімами (*Україна, Зевс, Ното Сapiens* тощо), стосується індивідуального одиничного або групового об'єкта, який залишається контекстуально незмінним. Цей факт узгоджується з наявними потрактуваннями семантики ВН, з урахуванням змісту понять «референт», «денотат» і «сигніфікат».

У семіотичному тлумаченні референт – це одиничний (індивідуальний, конкретний – С. Л.) предмет, а денотат – це клас ідентичних предметів [115, с. 72]. І референт, і денотат є тими позамовними сутностями, з якими співвідноситься знак. Фактично, йдеться про дві модифікації денотата – актуальний і віртуальний денотат. Для їхнього розрізнення вживаються терміни «референт» і «денотат» відповідно [90, с. 58]. На відміну від (віртуального) денотату, яким є певний клас предметів або ситуацій, сигніфікат мовного виразу – це не власне клас, а ті ознаки, на підставі яких предмети / ситуації поєднані в такий клас та протиставлені членам інших класів [90, с. 59]. Сигніфікат – це сукупність ознак класу предметів. Денотат і сигніфікат співвідносяться як обсяг і зміст поняття. Для «побутових» понять сигніфікатом є сукупність ознак, що сприймаються інтуїтивно і входять до складу «типізованого уявлення про клас предметів» [115, с. 72-73].

Таким чином, ВН, що завжди іменує індивідуальний (одиничний або

груповий) об'єкт, має **референтне значення**. Відповідно до специфіки іменованого об'єкта референтне значення ВН може бути контекстуально незалежним (якщо референт є унікальним і незмінним) або ж контекстуально залежним (якщо референт змінюється у різних контекстах). І в тому, і в іншому випадку референтне значення залишається інформаційно насиченим (тобто, має значний обсяг інтенціоналу), і до його складу входить категоріальна гіперсема, пов'язана з класом об'єктів, до якого належить референт. Ця гіперсема завжди залишається постійним, мовним складником референтного значення. Інша ж інформація, представлена в референтному значенні, може належати як до плану мови (у разі контекстуальної незалежності значення), так і до плану мовлення (у разі контекстуальної залежності значення).

Як підсумок, беручи до уваги різнопланові семантичні характеристики ВН, визначаємо її таким чином: ВН є іменем конкретного, індивідуального референта – одиничного або групового (категоріального) об'єкта. Якщо референт є незмінюваним, унікально-специфічним, ВН виконує номінативну функцію; якщо ж у різних випадках використання ВН її референт є змінюваним, ВН виконує дейктичну (вказівну) функцію. У першому випадку референтне значення ВН належить до плану мови, у другому – до плану мовлення. Проте в обох випадках це значення є інформаційно насиченим, тобто має значний обсяг інтенціоналу. Водночас, поняття про референт, активоване ВН, має нульовий обсяг екстенціоналу, тобто це поняття асоціюється лише з конкретним референтом і не поширюється на будь-які інші позамовні об'єкти. За словами М. А. Кронгауза, головним завданням семантики імені постає представлення (усвідомлення) інтенціональної частини значення і включення таких уявлень до загальної системи [99, с. 131]. Це твердження є справедливим і для семантики ВН.

Згадані вище ознаки ВН відрізняють її від апелятива (темі їх розмежування як однієї із ключових для ономастики присвячені численні наукові праці [12; 209; 216; 217; 218 тощо]). Основним критерієм **розрізнення**

ВН і апелятива вважається об'єктивно наявна індивідуальність сутності, позначеної ВН. На відміну від сутності, позначеної апелятивом, ВН не утворює категорію як клас об'єктів зі спільними (подібними) ознаками. У працях філософів-матеріалістів Т. Гоббса і Дж. Локка ВН визначаються через поняття «індивідуальне», а апелятиви (загальні назви) – через поняття «загальне» [див. 189, с. 226]. Саме ВН утворюють напругу між індивідуальним і загальним, що лежить в основі свідомості людини [144, с. 37]. ВН є індивідуалізаторами, тоді як апелятиви – класифікаторами (тут і далі підкреслено нами – С. Л.). ВН розрізняють однорідні об'єкти, а загальні – об'єднують [82, с. 49]. Як зауважує В. Бланар, у значенні ВН поєднуються загальні і специфічні ознаки, що виявляються, з одного боку, у конфронтації з апелятивами, а, з іншого боку – в онімічному контексті [14, с. 13]. Поєднання загальних і специфічних ознак наявне й у значенні апелятивів (загальних назв), хоча таке поєднання має різний характер для ВН і апелятивів. «Загальним» у семантиці й оніма, й апелятива є інформація про той семантичний клас (розряд), до якого належать позначувані ними об'єкти. Натомість «специфічне» для них є різним: для ВН це референтне значення як інформація про конкретний індивідуальний об'єкт, а для апелятива це сигніфікативне значення як інформація про будь-який об'єкт, що є членом певного класу.

Якщо ВН має лише референтне значення, якому властивий нульовий обсяг екстенсіоналу, то апелятив має денотативне значення, тобто асоціюється з класом ідентичних сутностей і є ім'ям будь-якого члена цього класу; денотативне значення має не-нульовий обсяг екстенсіоналу (множину об'єктів, які можуть позначатися іменною групою) [99, с. 129]. Обсяг екстенсіоналу залежить від інтенсіоналу (інформативності) денотативного значення: конкретніше значення поширюється на вужче, а абстрактніше – на ширше коло об'єктів. Конкретність і абстрактність денотативного значення апелятива залежить від сигніфікату – сукупності ознак класу предметів. Для референтного значення ВН поняття сигніфікату є нерелевантним.

Як знак індивідуального, невідтворюваного референта, ВН не має граматичної форми множини. Апелятив (загальна назва), як знак відтворюваного референта, може мати граматичну форми множини (див. про це [214, с.32; 216, с. 7-8; 209, с. 36; 165, с. 6]).

Згідно з функціональним підходом, іменування за своєю суттю є близьким до вказівки. Отже, власні, індивідні імена є переважно іменами (порівн. поняття «індивідного імені» у Д. І. Руденко [189]). ВН іменують речі і – як наслідок – можуть іменувати поняття про ці речі, їхні концепти. Загальні назви віддаляються від вказівки і, отже, від іменування [211, с. 15]. Цю розбіжність було помічено ще середньовічними схоластами і виражено у тезі: *Nominantur singularia sed universalia significantur* – Іменується одиничне, а загальне позначається [там само, с. 15]. Таким чином, ВН притаманна функція іменування-референції, а апелятивам – функція означування-сигніфікації.

Розмежовуючи ВН та апелятиви, лінгвісти водночас говорять про їхню взаємопов'язаність, яка проявляється у процесах апелятивації (переходах ВН у загальні) та онімізації (утворенні ВН від апелятивів).

В основі **апелятивації** лежить складний лексико-семантичний механізм, який забезпечує якісну зміну комунікативного навантаження слова, що полягає в переході від позначення одиничного предмета до узагальненого позначення класу однорідних предметів [247, с. 17]. З апелятивацією, на нашу думку, пов'язані процеси, які відбуваються в межах самого класу онімів. Практика використання ВН свідчить про рухомість меж між розумовими уявленнями про унікально-специфічний і контекстуально-специфічний об'єкти. З одного боку, назва контекстуально-специфічного об'єкту може стати назвою унікально-специфічної сутності, що є насамперед характерним для антропонімів – імен відомих у суспільстві реальних людей або літературних героїв, типу *Тарас Шевченко, Наполеон, Дон Кіхот*. З іншого боку, може відбуватися і зворотний процес: ім'я унікально-специфічної сутності поширюється на інші референти. Воно стає «прецедентним», тобто активована ним унікальна інформація починає мислитися як сигніфікат –

ознака або ознаки, що стають основою для створення поняттєвої категорії, співвіднесеної із класом об'єктів (денотатом). За спостереженням Д. І. Руденка, форма множини у ВН може розглядатися як розвиток характерних («поняттєвих») ознак референта. При цьому його ім'я розглядається як символ, точніше, «зразок» певної притаманної йому властивості, яку мають й інші об'єкти (*Пушкіни, Шекспіри, Дон-Жуани, Ноздрьови*) [189, с. 220]. У процесі апелятивації ВН здатні розвивати переносні значення та набувати експресивних конотацій у мовленні [157, с. 59-60]. Докладний аналіз особливостей перетворення ВН на прецедентні імена надано в роботі Т. В. МакГауен [151].

За умов **онімізації** ВН зв'язується з апелятивом через свою внутрішню форму: нею стає апелятив, який позначає один зі складників значення ВН. Цей складник виокремлено як мотивувальна ознака при утворенні оніма [181, с. 473; 180, с. 85]. При цьому, «значення ВН не дорівнює поняттю її апелятива і ніколи – навіть коли фонетично й морфологічно з ним збігається – ним не обмежується» [32, с. 70].

Онімізація як виникнення ВН із загальних назв належить до кола проблем, обговорення яких сприяло зародженню ономастики (і власне лінгвістики) у надрах філософських студій. Найдавнішу грецьку роботу про мову, діалог «Кратил» Платона [178], присвячено дослідженню взаємовідношень між світом слів і світом речей, зокрема відповідності чи невідповідності імен природі названих ними речей (об'єктів). Розглядаючи довільність імен як мовних знаків, Платон зазначає, що вони виражають помітні властивості речей, але ці властивості не обов'язково є істинними. Філософ критикує вчення про можливість пізнавати речі через імена, згідно з яким імена «вчать», і «той, хто знає імена, той знає і речі» [див. 142, с. 68; 143, с. 413]. Речі, за Платоном, повинні вивчатися не з імен, а із самих себе. Важливою особливістю філософії Платона є усвідомлення того факту, що іменування є дією як одним із видів реальності, і цю дію повинен здійснювати той, хто дає ім'я – діалектик, який добре знає властивості речей і може

правильно іменувати речі відповідно до їхньої природи [178, с. 420]. Про зв'язок назви об'єкта з його сутністю говорив і Аристотель (IV в. до н.е.), зазначаючи при цьому, що слова є семантичними лише «за домовленістю», а не «від природи»; слова є умовними позначками, символами [див. 214, с. 48].

Ідеї античних філософів отримують розвиток у сучасних лінгвістичних студіях. Так, зокрема, Ю. С. Степанов говорить про те, що «ім'я» пов'язане не лише з «річчю», а й з її «сутністю» (її ментальною репрезентацією – С. Л.). Яким би випадковим чи умовним не було ім'я як конкретне слово, суть іменування завжди полягає в закріпленні сутності речі, позачасової, не випадкової й безумовної [211, с. 10]. Згідно з В. Г. Колшанським, «суть номінації полягає не в тому, що мовний знак позначає річ або якийсь образ співвідноситься з річчю, а в тому, що він репрезентує певну абстракцію як результат пізнавальної діяльності людини» [95, с. 15; див. також 87, с. 8]. Таким чином, у сучасних дослідженнях простежується розвиток давньої тези про те, що значення охоплює сутність речі, тоді як сама назва фіксує певні вагомості для мовця риси значення (див. про це докладно [224]).

Окреслені вище проблеми досліджуються в різних розділах ономастики: прикладній і теоретичній, літературній і діалектній, реальній і поетичній (тобто ономастиці художніх текстів), сучасній та історичній. Ономастика виникла спочатку як **прикладна** наука. Сьогодні до кола завдань прикладної ономастики входять транскрипція і транслітерація іншомовних ВН, установлення традиційних (за вимовою і написанням), перекладних і неперекладних імен, створення інструкцій з передавання «чужих імен», питання найменування та перейменування [182, с. 347; див. також 204]. Прикладна ономастика обумовила розвиток **теоретичної** ономастики, головна мета якої – «аналіз і систематизація теоретичних інструкцій, принципів і тверджень, спираючись на які вивчення онімів набуває форми дисципліни, яка має власний теоретичний каркас» [72, с. 22]. Отже, теоретична ономастика спрямована на систематизацію термінології, розроблення методів і принципів дослідження онімів. У працях, присвячених питанням теоретичної ономастики

[270; 260; 85; 189; 267; 73; 109; 71; 164 та ін.], підкреслюється, що на сучасному етапі вона потребує подальшої розбудови й розвитку тих засад методології і основних напрямів ономастичної теорії, що були закладені в рамках філософії й набули розвитку у попередніх працях лінгвістів.

Проблеми прикладної і теоретичної ономастики обговорюються і в контексті літературної ономастики.

1.1.2. Власні назви в художньому тексті. ВН як складники художнього тексту вивчаються в рамках літературної ономастики (див., наприклад, [159; 7; 93; 254; 288; 3; 263; 145; 146; 29; 100]). Цей напрям досліджень, що виник у 50-х роках ХХ ст. на перетині традиційної ономастики з такими галуззями знання, як стилістика, поетика, теорія тексту, лексична семантика та семіотика, ставить за мету всебічний аналіз реальних і вигаданих ВН, сукупність яких утворює ономастикон художнього тексту [255, с.11].

Поряд із терміном «літературна ономастика» [214] існують також і терміни «стилістична ономастика» [67], «поетична ономастика» та «поетика імені» [150; 72]. Кожен із цих термінів, які зустрічаються в науковому обігу, висвітлює певний аспект функціонування ономастичних одиниць. Так, термін «літературна ономастика» вказує на вживання ВН здебільшого в межах художньої літератури, на відміну від ВН, уживаних у повсякденній мові. Термін «стилістична ономастика» підкреслює зв'язок стиля автора чи твору з певним колом ВН. У терміні «поетична ономастика» означення «поетична» походить від слова «поетика», яке називає науку про художнє вживання мовних засобів [72, с. 72]. Предметом дослідження поетичної ономастики є специфічна трансформація ВН у художньому творі, перетворення ВН у поетоніми [84, с. 19; 75, с. 118], які співвідносяться не з конкретним референтом, наявним у реальному світі, а з ідеальним художнім образом, який існує у свідомості автора і – через текст твору – сприймається свідомістю читача [72, с. 62]. У зв'язку із синонімічністю назви розділу ономастики,

спрямованого на вивчення ВН у художньому тексті, у цій роботі послуговуємося більш усталеним терміном «літературна ономастика».

Літературна ономастика досліджує ВН у художніх текстах. При цьому головними постають питання про те, яку техніку використовує автор для створення імен, які інтенції автора знаходять відбиття в імені і як читач інтерпретує значення імені. Для вирішення цих питань застосовується відповідна методологія і розробляються різні напрями вивчення онімів.

У зарубіжній ономастиці [див. 254, с. 4-5] напрями аналізу літературних ВН визначаються як: гуманістичний та нео-гуманістичний, що беруть початок із праць Платона; архетипний (антропологічний, тотемний), ґрунтований на працях класичного, або епічного, періодів; психологічний, який інтерпретує імена з урахуванням доробку психоаналітиків і психологів; соціологічний, за яким імена віддзеркалюють характерні риси суспільства; естетичний, у межах якого перевага надається формі, а не змісту, частині, а не цілому.

Дослідження, присвячені ВН у художньому тексті, спираються на низку методично важливих положень, які стосуються, насамперед, визначення ономастикону художнього твору та виконуваних у ньому функцій ВН. У художній літературі «свідоме» використання потужних функціональних потенцій загалом скромної за своїми семантичними можливостями ВН (серед яких актуалізація фонетичного фактору, вагомість структурного типу ВН, розкриття та реалізація внутрішньої форми імені тощо) сприяє тому, що ВН, стаючи ланкою лексико-семантичної, у тому числі й ономастичної, організації тексту, взаємодіє з усією художньою композицією твору та виявляє здатність до створення значної емоційно-змістової «напруги» [156, с. 90].

У літературній ономастиці зазначається, що ступінь насиченості окремого художнього тексту (як і всієї творчості письменника) ВН може варіюватися від нуля до декількох тисяч одиниць. У художньому творі сукупність ВН становить так званий **ономастичний простір** (ОП), або ономастикон тексту, розподілений на декілька полів – за тематичними розрядами ВН та іншими ознаками. Досліджуючи структурно-семантичні

характеристики ономастикону художнього тексту, Г. П. Лукаш констатує домінування в ньому антропонімів – ядерних онімів, які позначають дійових осіб твору. Другий щабель онімної ієрархії займають топоніми [146, с. 113], що свідчить про значущість місця, де відбуваються описані у творі події. До ономастичного простору тексту входять і похідні утворення від ВН, різного виду авторські okazіоналізми (контекстуальні ВН), займенникові субститути та перифрази найближчого контексту. Усі вони знаходяться на периферії ономастичного простору [236, с. 27].

Спільні закони, яким підпорядкована побудова ономастичного простору в художньому тексті, диктують онімним полям, залежно від їхніх семантичних функцій у текстах будь-якого жанру, необхідність вишикуватися за темами «людина – подія – простір – час». І текст, і оніми прагнуть відповісти на питання «хто?» «що?» «де?» «коли?» [145, с. 95]. Тому значення ВН пов'язані, насамперед, із маніфестацією категорій антропності та локально-темпорального континууму (хронотопу), що є базовими для створення художнього світу [236, с. 71].

Досліджуючи літературний ономастикон, лінгвісти вказують на такі його специфічні ознаки: вторинність, приналежність до художнього мовлення; формування на основі вільного творчого пошуку, вибору, здійснюваного письменником у відповідності до жанру та стилю; стилістична функція; роль заголовка як провідного компонента ономастичного простору літературно-художнього твору (див. огляд у [84]). Ці ознаки пов'язані з функціями, виконуваними ВН у художньому тексті.

Питання кількості функцій, виконуваних онімами в художньому творі, все ще залишається невирішеним. Як свідчить аналіз лінгвістичної літератури, донині не існує спільної думки щодо кількості функцій, виконуваних онімами в художньому творі. У запропонованих класифікаціях налічується від чотирьох [145, с. 95] до 18 [236, с. 16-17] функцій онімів. Для з'ясування особливостей застосування ВН у художньому тексті найважливішого

значення набувають номінативна, референтна, характеризувальна, інформативна (змістова), художньо-стилістична й текстотвірна функції.

Номінативна функція ВН пов'язана з їхньою участю в референтній номінації: онім стає для читача «ідентифікатором» референта [308, с. 17]. Зміст ВН співвідноситься з тим уявленням про референт, що є її постійним супутником [5, с. 3; 307, с. 130]. Референти художнього тексту мають свою специфіку.

Текст є макрознаком [24, с. 42], який має форму вираження й форму змісту [141]. За твердженням О. П. Воробйової, зміст тексту формується шляхом взаємодії двох текстових категорій: референційності та концептуальності [24, с. 42; 141, с. 39]. Категорія референційності полягає у співвіднесеності тексту з певним сегментом реальності, з референтною ситуацією чи подією через семантичні параметри, які відбивають характерні риси референта. У художньому тексті має місце псевдореференція, обумовлена суб'єктивним характером створеної автором «реальності» тексту. Категорія концептуальності художнього тексту може утілюватися у власне подієвому плані, створеному в уяві автора [24, с. 43]. Якщо для тексту як продукту мовлення універсальною є формула «дійсність – смисл – текст», то в художньому тексті ця формула модифікується в іншу тріаду: «дійсність – образ – текст», що репрезентує такі глибинні характеристики художнього тексту, як поєднання відбиття (складного, недзеркального, непрямого) об'єктивної дійсності й фантазії, поєднання правди і вигадки [227, с. 14].

Референтний простір художнього тексту, як створена автором «квазіреальність», є гомогенним у своїй ідеальності, оскільки це – суцільна вигадка, якою б правдоподібною вона не здавалася [92, с. 67]. Читач, збагнувши (усвідомивши) референтну структуру тексту, відтворює свій варіант квазіреальності певного літературного твору [там само, с. 69].

Відтворенню «квазіреальності» фентезійного тексту сприяють застосовані в ньому ВН, що є іменами вигаданих автором референтів – об'єктів та істот: людей (антропоніми), географічних об'єктів (топоніми),

об'єктів духовної культури (ідеоніми), тварин (зооніми), артефактів, або об'єктів матеріальної культури (хремотоніми), зірок, сузір'їв (астроніми), рослин (фітоніми) тощо. ВН може містити у своїй внутрішній формі певну інформацію про позначуваний референт, тобто виконувати характеризувальну функцію.

Характеризувальна функція ВН полягає в об'єктивації, «унаочненні» ознак референта і базується, насамперед, на непрямій номінації об'єкту [93, с. 10]. Суть такої номінації полягає в непрямій номінації позамовного об'єкту, опосередкованій попереднім значенням слова, де окремі ознаки відіграють роль внутрішньої форми і переходять у інший смисловий зміст [219, с. 129]. Завдяки своїй невід'ємності від об'єкта, ВН сприймається в асоціативному комплексі з ним і отримує право не лише вказувати на об'єкт, який вона позначає, а й слугувати його характерологічним представником [112, с. 35].

Як зазначає А. Д. Мусаєва, у художньому тексті в жанрі фентезі значущою є навіть звукова форма онімів [160, с. 56]. Завдяки невмотивованості таких онімів, «уплетених» до семантичного простору твору, підкреслюється незвичайність і фантастичність вигаданого світу. Деякі з них частково семантизуються в макроконтексті, інші ж залишаються нерозкритими, і лише їхня зовнішня (звукова) форма інколи сприяє формуванню у читача певного образу при сприйнятті тексту [160, с. 54]. Ознака об'єкта (референта), представлена у внутрішній і зовнішній формі ВН, узгоджується з інформацією про цей об'єкт (тобто зі значенням оніма), наданою в художньому тексті.

Інформативна функція ВН дозволяє мовцям через означення усвідомити накопичені знання. Інформативність будь-якої мовної одиниці загалом і ВН зокрема, – «це міра змісту цієї одиниці у певній реалізації» [26, с. 8]. Змістом ВН стає вся інформація про її референт. У художньому тексті вона представлена концептом, зміст якого «залежить і від змісту тексту, і від загального фонду знань мовців» [307; с. 19]. Під впливом тексту в його складниках – власних назвах – реалізуються нові, додаткові значення, які або

існують у системі у прихованому, латентному стані, або породжуються контекстом [227, с. 10].

Специфіка ВН у художньому творі обумовлена тим, що поза текстом вони не мають понятійного змісту [93, с. 7]. За образним висловом В. А. Кухаренко, увійшовши до художнього тексту семантично порожньою, ВН виходить із нього сигналом, який збуджує великий комплекс асоціативних значень, котрі можна вважати семантичною структурою, яка закріплюється за певною назвою в окремому контексті і стає індивідуально-художнім значенням назви [112, с. 35].

Про своєрідну порожнечу у значенні ВН, яка може прийняти множинність семантичних ознак у тексті, говорить і В. О. Лукін, зазначаючи, що ця «порожнеча» заповнюється описом усього, що відбувається з носієм ВН у тексті [147, с. 30]. На початку тексту, при першому вживанні, ВН слугує індексальним знаком, аналогічним неозначеному артиклю: ВН лише вказує на референт, який читач сприймає як деякий Х. У цій позиції ВН катафорично відсилає читача до простору тексту, який слідує за нею. У процесі подальшого читання цей Х отримує якісь семантичні властивості, котрі після прочитання тексту можуть мислитися як конотації знака Х. У кінці тексту ВН наближається до умовного знака, здебільшого мотивованого. Таким чином, зберігаючи властивості індексального знака, ВН у кінці тексту анафорично відсилає «назад» – до попереднього простору тексту, подібно до означеного артикля [147, с. 30 – 31]. Отже, розкриття (інтерпретація) значення онімів та встановлення семантичних ознак, які заповнюють «порожнечу» в їхніх значеннях, відбувається у контексті.

Під контекстом слова розуміють як його вербальне оточення в певний час і в певному просторі [259, с. 53], так і фрагмент тексту, який включає обрану для аналізу одиницю та є необхідним для встановлення значення цієї одиниці, що не суперечить загальному змісту тексту [226, с. 238]. У літературній ономастиці розрізняють два типи контексту – мікроконтекст і макроконтекст [72, с. 250; 160, с. 54]. Мікроконтекст – це власне

лінгвістичний контекст, обмежений рамками речення, інакше кажучи, мінімальне оточення одиниці, в якому вона включена в загальний зміст фрагменту тексту, реалізуючи своє значення [160, с. 54]. Однак частіше інтерпретація імені, яке розкриває характеристику його носія, потребує звернення до макроконтексту як суми мікроконтекстів, суми повторюваних номінацій. Макроконтекст може збігатися з абзацем або бути більшим фрагментом тексту чи навіть повним текстом усього твору [там само, с. 54]. В. Г. Колшанський обмежує макроконтекст рамками абзацу, а текстовий, або тематичний, контекст виводить за його межі [див. 243, с. 62]. Цей контекст дозволяє визначити функції онімів у тексті як цілому творі [226, с. 239].

Для нашої роботи, присвяченій аналізу ВН у фентезійних творах У. Ле Гуїн, особливої значущості набуває застосування саме тематичного, текстового контексту. Як свідчать наведені нижче результати дослідження (див. Розділ 2), інформація про об'єкт, позначений ВН, формується на теренах текстового простору. Певна ознака, яка є складовою частиною цієї інформації, може бути об'єктивована у внутрішній формі ВН. Співвіднесення цієї ознаки з інформацією, асоційованою з онімом, визначається як «ономастіологічне узгодження», під яким О. О. Селіванова [193, с. 184] розуміє семантико-смысловий і номінативний радіус дії одиниці, що відбиває в мовленні когнітивно-номінативну діяльність автора тексту.

Художньо-стилістична функція ВН полягає в тому, що в художній літературі процес добору ВН на позначення різних референтів пов'язаний з індивідуальним стилем автора та обумовлений жанром художнього твору. Наявні в художньому творі ВН впливають на його загальне розуміння, уможливлюють проникнення у «творчу лабораторію» письменника, у його епоху, час, думки [67, с. 31].

Джерелами наявних у художньому тексті ВН можуть бути одиниці реального ономастикону або алюзивні оніми – ті, що апелюють до іншого тексту і потребують енциклопедичних знань читача. У разі вигаданих, екзотичних імен прослідковується також тенденція до використання

словотвірних моделей певної мови. Форма і зміст онімів узгоджуються зі стилем та жанром художнього твору, де ВН перетворюються на акумулятивний стилістичний прийом, здатний виражати авторську модальність [7, с. 14]. Досліджуючи стилістичні особливості функціонування онімів, О. А. Живоглядів [65, с. 14] оперує терміном «стилістичний ефект», який створюється, насамперед, за допомогою мотивованих онімів і метою якого є розкриття провідних тем та образів художнього твору. Це, зокрема, характерно для прізвиськ як провідників супутньої інформації.

У фентезійному тексті мотивовані оніми створюються за конвенційними словотвірними моделями, проте останні можуть бути і своєрідними, що пов'язано, передусім, з комунікативною настановою фентезійного тексту: з одного боку, читач повинен зрозуміти значення такого оніма хоча б у загальних рисах, а з іншого – при його утворенні враховується незвичайність, пов'язана як із новизною референта, так і зі стилістичним компонентом фентезійного тексту [207, с. 68]. Незвичайність, екзотичність онімії є також жанровою інтегральною ознакою фантастичних творів. На підставі аналізу ВН у науковій фантастиці О. Карпенко [77, с. 115] виявляє характерні риси авторських ВН та виокремлює десять груп онімів, які різняться за ступенем екзотичності (повнотою реалізації авторської словотворчості) і відображають закономірності цього жанру.

Художньо-стилістична функція ВН сприяє розумінню художнього твору як цілого, тобто узгоджується з текстотвірною функцією онімів.

Текстотвірна функція ВН полягає в тому, що вони стають експлікаторами когезії і когерентності тексту [208, с. 14]. Когерентністю називають змістовий, семантичний різновид зв'язності, показниками якого є семантичне узгодження лексичних одиниць, тематично однорідні ряди слів, повтори, семантико-стилістичні фігури тощо [194, с. 210; 97, с. 7; див. також 140; 141]. Будь-яка ВН композиційно значущого персонажа чи об'єкта узгоджена зі змістом цілого тексту, де вона є ключовим знаком, а також із тематичними однорідними або контрастними рядами паралельних імен інших

персонажів. Кожне ім'я персонажа, який бере участь у розвитку сюжету, асоціативно пов'язане з іншими групами дійових осіб; уся система імен таких осіб утворює ономастичну парадигму тексту, ядро поля ономастичного простору, тоді як інші засоби номінації дійових осіб у тексті належать до периферії цього поля. Ономастичні засоби тексту та слова, що їх заміщують, будучи представлені в синтагматичній, взаємодіють з іншими словами мовленнєвої композиції тексту, вживаються в розгорнутих контекстах як імена дійових осіб або в рамках авторської прямої мови як характерні ознаки стилю [83, с. 34-36; 25].

Наведені вище положення узгоджуються зі спостереженнями Р. Дірвена і М. Верспур [264, с. 200] стосовно референційної та реляційної когерентності тексту. Референційна когерентність забезпечується шляхом постійного посилення в тексті на одні й ті самі сутності, тоді як реляційна когерентність полягає в поєднанні цих сутностей або подій на підставі зв'язків різних типів.

У художньому тексті ВН є константами особливого світу, створеного автором. Їхня рекурентність стає показником специфічності тексту щодо форми і змісту. Наприклад, антропонім, який використовується у межах усього простору тексту і який повторюється частіше за інші оніми, з більшою ймовірністю вказує на те, що це – головний герой. Фрагменти тексту, в яких частота використання антропонімів максимальна, відіграють ключову роль у розкритті теми цього тексту [147, с. 30].

Когерентність тексту протиставлена когезії, що є структурно-граматичним різновидом зв'язності тексту, показниками якого є формальні засоби зв'язку слів [194, с. 210]. У художньому творі ВН слугують засобом когезії, що спирається на логічні та граматичні зв'язки і може створюватися контактним онімічним повтором-підхопленням, цитатним повтором ВН, що з'єднує дві форми розповіді – мову персонажа і мову автора, контактним і дистантним співположенням онімів і співзвучних апелятивів тощо [146, с. 114]. Як зазначає Ю. М. Лотман, «художній текст у принципі виходить із можливості ускладнення відношень між першою та третьою особою, тобто

між тяжінням до простору власної назви та об'єктивною розповіддю від третьої особи» [144, с. 39]. Завдяки високій активності вживання і своєрідним художнім ознакам ВН становлять важливий художній елемент ідіостилу письменника. Маючи спільні риси функціонування в художньому тексті, вони виявляють власну манеру письма автора, що підкреслює цілісність ономастичного простору художнього твору.

Загалом, ВН у художньому творі виконують функцію «текстової скрепи» [112, с. 108] як на формальному рівні – шляхом повторення оніма, так і на рівні семантичному – шляхом посилення на постійні референти, між якими існують певні типи зв'язків.

Таким чином, у художньому тексті ВН набувають ознаки поліфункціональності. Виконувані ВН функції взаємообумовлені і взаємопов'язані. Референційна функція полягає у вказівці на референт, характеризувальна – в репрезентації однієї або декількох із його ознак. Завдяки інформаційній функції активується цілісний комплекс ознак референта, тобто уся інформація, надана про нього в тексті. Художньо-стилістична функція пов'язана з ідентифікацією жанрово-стилістичних властивостей художнього твору. Текстотвірна функція ВН синтезує всі попередні функції: ВН здатні відігравати роль формального й семантичного ядра тексту, текстової скрепи. Тим самим ВН сприяють організації інформації у художньому тексті. Звідси постає питання про спосіб організації такої інформації і про шляхи її об'єктивації за допомогою ВН. Відповідь на це питання може бути запропонована з позицій когнітивної лінгвістики.

1.2. Методологічні засади лінгвокогнітивного аналізу власних назв

Когнітивна лінгвістика є невід'ємною частиною когнітивної науки, або когнітології – міждисциплінарної галузі, до якої також входять психологія, нейронауки, філософія, антропологія, теорія штучного інтелекту й інші дисципліни, спрямовані на пояснення пізнавальних процесів і механізмів, за

допомогою яких забезпечується адекватна адаптація людини до реальності [8, с. 6; див. також 282; 273; 21; 22]. У фокусі уваги когнітивістів знаходяться численні проблеми, пов'язані з одержанням, обробкою, збереженням, вилученням і оперуванням знаннями. Ці проблеми стосуються накопичення, систематизації та зростання знань, а також усіх процедур, які характеризують використання знання в поведінці людини і, головне, у її мисленні й у процесах комунікації [107, с. 18]. При цьому мова розглядається як «невід'ємний і органічний складник розуму людини, тісно взаємопов'язаний з іншими когнітивними структурами і процесами – сприйняттям, мисленням, увагою, пам'яттю тощо» [105, с. 7].

Серед когнітивних дисциплін когнітивна лінгвістика посідає важливе місце, оскільки мова як семіотична система, що використовується у процесах пізнання і комунікації, має безпосередній зв'язок з інформацією, а відтак забезпечує дослідників багатим емпіричним матеріалом. Когнітивна лінгвістика зосереджена на дослідженні «інтеріоризованої» мови [261; див. також 48, с. 4], тобто на ментальних феноменах, які існують у свідомості та стоять за «екстеріоризованими», «зовнішніми» проявами мови. Проблеми, що є центральними для когнітивної лінгвістики, стосуються структур представлення різних типів вербалізованих (об'єктивованих за допомогою мови) знань, а також способів концептуальної організації знань у процесах розуміння та побудови мовних повідомлень, тобто в мовленнєвій діяльності [177, с. 7]. Учені шукають відповідь на питання про те, що є ментальною репрезентацією вербалізованого знання і як таке знання «когнітивно опрацьовується» [37, с. 22]. Ці питання стосуються і когнітивних аспектів теорії номінації, до дослідження яких у нашій роботі залучаються положення семантики лінгвальних мереж і теорії прототипів.

1.2.1. Когнітивні аспекти теорії номінації. Теорія номінації є галуззю мовознавства, що вивчає структуру актів найменування; у цьому сенсі теорія номінації ототожнюється з ономасіологією та протиставляється семасіології

[220, с. 336]. І семасіологія, й ономасіологія є розділами семантики як науки про значення мовних та мовленнєвих одиниць. За умов семасіологічного підходу значення вивчається у напрямку «від форми – до її змісту». За умов ономасіологічного підходу вивчення значення відбувається у напрямку «від змісту – до формальних засобів його об'єктивації» [264, с. 28, 37; 271, с. 83]. Сучасна ономасіологія з'явилася на початку XX століття завдяки працям А. Цаунера. Однак іще до нього М. М. Покровський говорив про можливість існування двох галузей семантики, одна з яких пов'язана з вивченням загальних закономірностей у словах, що належать до однієї морфологічної або дериваційної категорії, а інша – зі встановленням того, як у різних мовах виражається певне поняття [див. 108, с. 346]. Аналогічно, у сучасній лінгвістиці вважається, що семасіологічний (внутрішньо-структурний) напрям сфокусований на слові по відношенню до інших одиниць мови в лінійному ланцюзі чи в парадигматичних групах, а ономасіологічний (номінативно-репрезентативний) напрям досліджує зв'язок мовної одиниці з розумовим утворенням і предметом дійсності [191, с. 13; 193, с. 16]. Коло питань, які розглядаються ономасіологією, обумовлює її різні трактування. У широкому сенсі ономасіологія вивчає всю номінативну діяльність, яка відбиває й об'єктивує у мові пізнання людиною реального світу. У вузькому розумінні термін «ономасіологія» застосовується як назва науки про номінацію, лексичну об'єктивацію понять [108, с. 345].

У ранніх ономасіологічних працях зазначалося, що до кола питань, які розглядаються в ономасіології, входить і розгляд змістової сторони мовних явищ – з огляду на їхню предметну спрямованість, тобто співвіднесеність із позамовним предметним рядом (див. наприклад, [195, с. 19]). Це суголосно думці А. Цаунера про те, що значення слова слід встановлювати, зважаючи не на слова як такі, а на речі й поняття, шукаючи для них можливості позначення – «словесне покриття для думок» [див. 102, с. 112]. Згодом точкою відліку стає не предмет, а його ментальна репрезентація. За спостереженням О. С. Кубрякової, відбулося розширення ланцюга *«предмет дійсності –*

мовний знак» за рахунок уведення поняття *образа предмета* або *явища* (*уявлення*) до розуміння процесу номінації загалом і значення мовної одиниці зокрема. Таким чином, дослідження отримало вектор *«предмет (референт) – образ предмета (значення) – мовний знак»*. При цьому значення постає моделлю певного уявлення про предмет [Кубрякова 1984, с. 114]. За висловом В. Г. Колшанського, мовний знак не просто репрезентує річ чи певним чином співвідноситься з нею, а репрезентує певну абстракцію як відбиття у свідомості людини реальних предметів і явищ та їхніх поняттєвих ознак [94, с. 12, 19; див. також 107, с. 42-43].

У сучасній лінгвістиці ономасіологія як частина лінгвістичної семантики набуває міждисциплінарного характеру, увібравши в себе дослідницькі принципи низки актуальних напрямів мовознавства: семіотичної теорії, словотвірної концепції мотивації, психолінгвістичних засад породження імені, концептуального моделювання тощо [192, с. 3].

Ментальна репрезентація сутності, яка належить до світу речей, отримує своє позначення в **номінативному акті** [102, с. 114]. Створення назви – це мовнорозумовий акт, спрямований або на вибір присутнього у мові позначення для певного явища і думки про це явище, або на створення відповідної назви [103, с. 42]. Назви слугують позначками різних іпостасей самого об'єкта – як у реальному світі, коли імена з'єднують реальний об'єкт із його мовним позначенням, так й у психічному світі, коли ім'я об'єкта вказує на його зміст, його ідею, структуру свідомості [107, с. 51]. Предметом теорії номінації як спеціальної лінгвістичної дисципліни є загальні закономірності створення мовних одиниць, взаємодія мислення, мови й дійсності у цих процесах, роль людського (прагматичного) чинника у виборі ознак, покладених в основу номінації, мовні техніки номінації – її акти, засоби і способи, побудова типології номінацій, опис їхніх комунікативно-функціональних механізмів тощо [220, с. 336]. У сучасній теорії номінації акцент вивчення змістився від назв предметів до дослідження власне процесів номінації у цілому, й у фокусі уваги опинилася вся номінативна діяльність як

процес народження імені для позначення тих або інших об'єктів навколишнього світу. Сфера аналізу розширилася до рівня комунікативної ситуації [101, с. 13].

До методологічного апарату теорії номінації входять такі основні поняття, як внутрішня форма знака, мотивованість знака та його ономазіологічна структура. Розглянемо їх детальніше.

Автором концепції **внутрішньої форми** є О. О. Потебня [184, с. 97, 100], який визначив внутрішню форму як уявлення, центр образу, одну з його ознак, висвітлену свідомістю яскравіше за інші та сприйняту не як образ предмета, а як «образ образу». Г. Г. Шпет [245, с. 80] уподібнює внутрішню форму слова сприйняттю природного об'єкта, пізнаваного за однією з його перцептивних ознак. На думку Б. Дельбрюка [див. там само, с. 81], внутрішня форма є особливим способом, за допомогою якого мова усвідомлює поняття, що має бути нею виражене, і висвітлює різні перцептивні ознаки речі. Б. О. Серебренніков [196, с. 97], вказуючи на конфлікт між змістом (багато ознак) і формою вираження (одна ознака), який виникає із самого початку появи слова, підкреслює, що ознака, обрана для найменування (створення звукової оболонки слова), не вичерпує всієї суті предмета, тобто його значення, яке ґрунтується на сумі ознак.

Внутрішня форма стає не лише «ідеєю імені», змістовим способом структуризації номінативних одиниць, а і гносеологічною сутністю, закономірним кроком у пізнанні певної реалії [190, с. 34; 200, с. 27]. Наголошуючи на ментально-лінгвістичній сутності внутрішньої форми, О. С. Снітко кваліфікує цей феномен як ланку переходу від невербального коду мислення до вербального коду (мовних одиниць), що здійснюється на основі форм відбиття дійсності, закріплених у значеннях вербальних одиниць, а також під впливом стереотипів [201, с. 43-44]. У зв'язку з цим доцільно згадати думку Г. Г. Шпета [245, с. 80, 93], за якою внутрішня форма – це не просто перехід, а динамічне відношення між зовнішньою і предметною формами, тобто між матеріальною формою знака й асоційованим із нею

значенням. Матеріальною формою може слугувати як звук, так і його припинення чи відсутність, морфологічна форма тощо.

Різні підходи до визначення внутрішньої форми слова сприяють виокремленню особливостей її функціонування у мові та мовленні. Дослідники [див. 212, с. 8] наголошують на різних аспектах внутрішньої форми слова, яка сприяє формуванню поетичної номінації (номінативний аспект), мотивує творче використання лексеми (мотиваційний аспект), ілюструє концепт, або референційний образ номена (ономасіологічний аспект), забезпечує семантичне, конотативне розширення значення лексеми (семасіологічний, образний аспект), її аперцепцію (когнітивний аспект), синкретизуючи мотиваційний, концептуальний та асоціативно-образний фрагменти буття номінації.

Внутрішня форма містить **мотиваційну ознаку** номінативної одиниці. Мотивацію розглядають як зв'язок між концептом, або значенням слова, і фрагментом цього значення, екстеріоризованим у «тілі» знака [51, с. 149]. У цьому випадку мотиваційна ознака є фрагментом, одним зі складників значення знака. Залежно від характеру зв'язку між значенням і його «екстеріоризованим» фрагментом, виокремлюються такі шість типів мотивованості: (1) немотивовані знаки – зв'язок між значенням і його фрагментом відсутній (не відстежується); (2) іконічна мотивованість – матеріальна форма знака «імітує» значення; (3) метонімічна мотивованість – значення і його фрагмент є суміжними, як ціле і його «природна» частина; (4) метафорична мотивованість – значення і його фрагмент співвідносяться за подібністю, тобто зближуються не «природно», а у мисленні людини; (5) мотивованість за розширенням значення – значення і мотиваційна ознака співвідносяться як рід і вид; (6) мотивованість за звуженням значення – значення і мотиваційна ознака співвідносяться як вид і рід [там само, с. 161]. (Про інші визначення і класифікації мотивації див. [194, 402-403]).

У вмотивованих номінативних одиницях внутрішня форма, що є фрагментом значення, має свою структуру. Вона визначається як

ономасіологічна структура / модель. Поняття ономасіологічної структури було введене до наукового обігу в 1962 р. М. Докулілом, який виокремив у її складі *ономасіологічний базис* і *ономасіологічну ознаку*. При цьому поняття базису зводилося до морфемного показника, який належить до певної ономасіологічної (словотвірну) категорії, а ономасіологічна ознака трактувалася як мотиватор [див. 193, с. 30].

Згодом поняття ономасіологічної моделі було уточнене й доповнене О. С. Кубряковою, яка зазначила, що базис пов'язаний із природною категоризацією світу, здійснюваною в результаті номінативної діяльності людини; базисом є поняття, покладене в основу позначення певного класу предметів. Ономасіологічна ознака є характеристикою базиса [106, с. 7]. Окрім базиса й ознаки в ономасіологічній структурі присутній *предикат (зв'язка)* [106, с. 7-8]. Вибір предиката означає, що між базисом і ознакою встановлюється певний тип відношень, представлений пропозицією [104, с. 14-15; див. також 193, с. 29]. Таким чином, ономасіологічна структура похідного слова є *трьохчленною*, а її організація залежить від того, за допомогою якої одиниці сформовані базис, ознака і предикат (зв'язка). Ономасіологічна зв'язка, або предикат, здійснює зв'язування в єдину структуру двох категоріальних концептів, один з яких стає базисом, асоційованим із тією частиною мови, до якої належить похідне слово. На відміну від простих, непохідних (немотивованих – С. Л.) знаків, що виражають приналежність до однієї категорії, похідне слово належить до однієї категорії, зберігаючи при цьому слід іншої категорії, і тому воно є категоріально «гібридним» [107, с. 203].

У східноєвропейській лінгвістиці дослідження в галузі ономасіології і теорії номінації були фактично однією з ранніх версій когнітивізму. У цих дослідженнях є очевидною тенденція до виявлення власне когнітивних, пізнавальних моментів у номінативній діяльності, а також особливостей створюваних у таких процесах структур свідомості, які підлягали об'єктивації в номінативних актах. Зокрема, наголошувалося на тому, що

перед актом номінації формується структура свідомості, яка «шукає форми своєї фіксації» [107, с. 42]. Осмислення акта номінації з когнітивних позицій означає пошук відповіді на питання про те, які набори концептів і чому саме вони вербалізуються у певній мові, і яка конкретна форма обирається для вирішення цього завдання [там само, с. 54]. Основна мета когнітивно орієнтованої теорії номінації полягає у виявленні когнітивно-семіотичного механізму породження найменувань, у поясненні зв'язку ономасіологічної структури зі структурами знань про об'єкт номінації [193, с. 22–28].

За умови узагальнення ономасіологічної моделі, набуття нею достатньої «схемності», її можна вважати концептуальною моделлю *позначення*, що є фрагментом концептуальної моделі *значення* (див. про це [50]). На думку О. О. Селіванової, мотивація є процесом репрезентації в ономасіологічній структурі висвітленого номінатором вербалізованого елемента фреймової когнітивної моделі, який відбиває властивості позначуваного поняття, або образне, метафоричне, асоціативне, парадоксальне сприйняття таких властивостей носіями мови [192, с. 9; 193, с. 158].

Як зазначає С. А. Жаботинська [51, с. 149; 60, с. 8], двобічний характер мотивованого знака – поєднання в ньому матеріальної форми і значення – проявляється у двох іпостасях: а) матеріальна форма + явлений фрагмент значення (концепту) = тіло знака; б) тіло знака + неявлений цілісний концепт (значення). Той факт, що власне «тіло знака» є двобічною сутністю – фрагментом значення, наділеним матеріальною формою – може бути відображений у класичній моделі семіотичного трикутника (рис.1.1).

Як унаочнює рис.1.1, у фокусі уваги когнітивної теорії номінації перебувають такі питання: 1) Якою є концептуальна структура значення мовної одиниці? 2) Який фрагмент цієї структури об'єктивований у внутрішній формі знаку? 3) Як цей фрагмент представлений у матеріальній, зовнішній формі знаку? [51, с. 149]. Отже, у межах когнітивної теорії номінації фрагмент значення мовної одиниці розглядається у рамках семасіологічного та ономасіологічного підходів. Фрагмент значення, з одного

боку, має певні способи *о-формлення*, залежні від специфіки мови. З іншого боку, фрагмент значення має певні способи *о-смислення*, які дозволяють установити ціле за його частиною [51, с. 149].

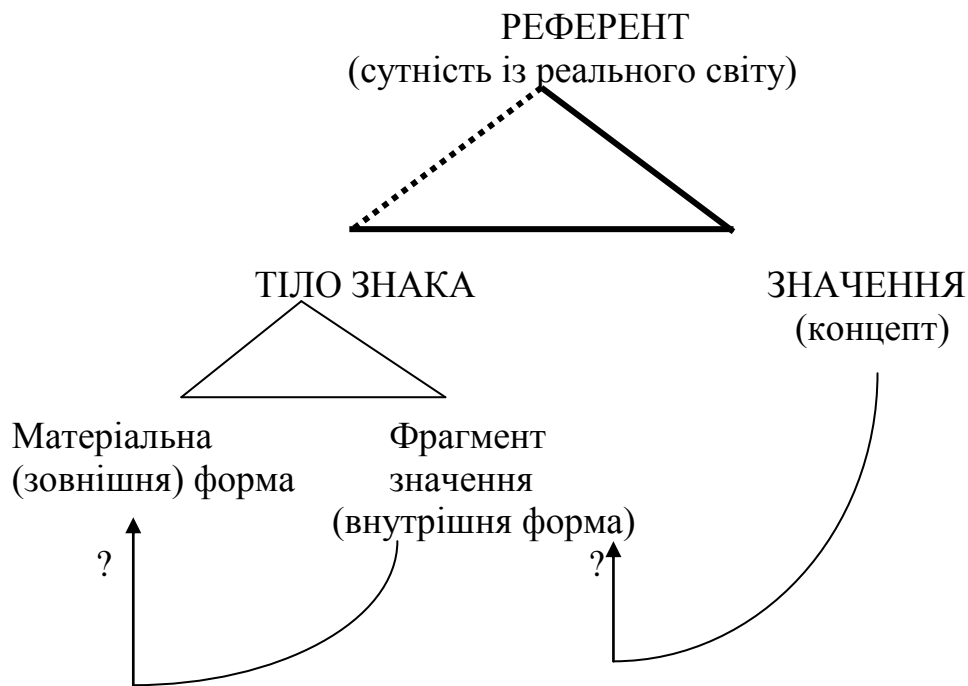

Рис. 1.1. Мотивований мовний знак [51, с. 149]

Внутрішня форма знаку структурується ономасіологічною моделлю, яка може бути представлена в зовнішній формі повністю або частково: позначення базису і предикату-зв'язки можуть бути випущені. Обов'язковим складником ономасіологічної структури є ознака. Наприклад, *кавоварка* (машина варить каву): виражені базис, ознака і предикат-зв'язка; *сороконіжка* (комаха має сорок ніг): виражені базис і ознака; *кошаче око* (камінь є начебто кошаче око): виражена лише ознака [58, с. 8–10; 60, с. 9].

У нашому дослідженні ономасіологічні моделі ВН у фентезійному тексті встановлюються з урахуванням зазначених положень когнітивної теорії номінації. Ми виходимо з того, що внутрішня форма мотивованих онімів, пов'язана з їхніми референтними значеннями, сприяє *о-смисленню* цих значень, тобто відтворенню відповідних цілісних концептів. Ономасіологічна структура внутрішньої форми оніма розглядається як така, що є фрагментом

концептуальної структури його референтного значення, яким стає сукупна інформація про певний художній образ. Ономасіологічна структура внутрішньої форми ВН може бути відтворена за допомогою методів, розроблених у семантиці лінгвальних мереж.

1.2.2. Основні положення семантики лінгвальних мереж. За визнанням багатьох фахівців, мова – це найпереконливіше свідчення існування у нашій свідомості різноманітних структур знань про світ, в основі яких лежить базова одиниця ментальної інформації – концепт, що слугує значенням мовного виразу [274, с. 26]. Концепти різного типу або їхні об'єднання народжуються у процесі сприйняття світу, вони створюються в актах пізнання, відбивають і узагальнюють досвід людини та її діяльність, осмислену в різних типах взаємодії зі світом [107, с. 37]. Тобто, концепти містять різнопланові знання людини.

Серед структур представлення знань основною вважається *фрейм*. У теорії штучного інтелекту під фреймом (рамкою) розуміють «одиницю представлення знань, закарбовану в пам'яті, деталі якої за необхідності можуть бути змінені відповідно до поточної ситуації». Фрейм є «структурою, що містить поіменовані слоти, властивості яких змінюються під час використання фрейму» [257, с. 28]. Це структура даних, у якій відбиті набуті в результаті попереднього досвіду знання про певну стереотипну ситуацію і про текст, який описує цю ситуацію [285, с. 245]. Застосовуючи поняття фрейму в лінгвістиці, Ч. Філмор визначає фрейми як «лінгвістичні конструкти», асоційовані із «ситуаціями» [230; 231; 232; див. також 300, с. 209], тобто фрейми забезпечують адекватну когнітивну обробку стандартних ситуацій [див. 177, с. 8]. Фрейми є «когнітивними структурами, знання яких передбачене вербалізованими концептами» [268; 300, с. 209], це «певні цілісні поєднані пакети знань або зв'язні схематизації досвіду» [267, с. 373; див. також 265; 300, с. 209].

Конститутивним елементом фрейму є *пропозиція* – «своєрідна

ментальна структура, відбиття певної ситуації і типів відношень у ній, узагальнених і організованих у нашій свідомості» [171, с. 84; 172, с. 24]. Уся інформація надходить до пам'яті у вигляді наборів пропозицій, які передають твердження про світ. Пропозиція як думка про світ включає логічний суб'єкт (цільовий концепт, предмет думки) і логічний предикат (ознаку суб'єкта). Пропозиція є мінімальним фреймом. Фрейм формується або декількома предикатами при одному суб'єкті, або шляхом установлення реляцій між декількома суб'єктами, об'єднаними в рамках стандартної ситуації [44; 172, с. 28]. Відповідно до теорії Ч. Філлмора [265 та ін.], ці реляції визначають специфіку семантичних ролей, або глибинних семантичних відмінків, приписуваних суб'єктам: Агентив, Об'єктив, Датив, Інструменталіс, Локатив, Фактитив тощо.

Фрейм, де інформація сконцентрована у вузлах (слотах) і реляційних дугах, які з'єднують ці вузли, є власне **мережею** [198]. Під семантичною / концептуальною мережею розуміють структуру репрезентації знань, що складається з вузлів (концептів) і зв'язків (відношень) між ними [59, с. 10; 224, с. 115]. Оскільки кожен вузол є концептом, семантичну мережу часто називають концептуальною мережею, або мережею концептуальних залежностей. Особливу значущість у семантичній / концептуальній мережі мають зв'язки, або відношення між концептами: інформація, як зазначає Г. Скрегг, існує у власне відношеннях [198, с. 232]. Тим самим поняття фрейму, пропозиції й мережі є взаємопов'язаними. Їхній взаємозв'язок полягає в тому, що пропозиції можуть формувати фрейм, який фактично є мережею [46, с.6]. Вузли у мережах «інтелегентні»: кожен вузол представляє інформацію про деяку сутність і вказує на порядок її взаємозв'язку з іншими вузлами [299, с. 106]. Така мережа складається з декількох вершин і відношень. На найвищому рівні фрейму представлена фіксована інформація: факт, що стосується стану об'єкту і, зазвичай, вважається істинним. На нижчих рівнях розташовано безліч так званих термінальних слотів (терміналів), які обов'язково повинні бути заповнені конкретними значеннями

і даними, що є набором стереотипів [285, с. 246; 228, с. 94]. Таким чином, мережа є ієрархічною структурою «абстрактне – конкретне». Кожен вузол такої мережі при збільшенні виявляється також мережею. Відповідно, кожен вузол у новій мережі при візуальному збільшенні знову перетворюється на мережу. Таким чином, структура репрезентує мережі у мережі. Характерною особливістю мережі є те, що слоти (вузли) постають не просто окремими об'єктами, а мережами взаємовідношень, включеними до абстрактнішої мережі [76, с. 50]. Отже, така мережа становить багатовимірне утворення з різними ступенями абстрактності.

Поняття пропозиції, фрейму й мережі є засадничими в семантиці лінгвальних мереж (СЛМ) [62; 63; 64 та ін.] – лінгвокогнітивній концепції, розробленій С. А. Жаботинскою на підставі аналізу різнопланових мовних і мовленнєвих даних. СЛМ у її сучасному варіанті включає шість положень, зміст яких викладено нижче за роботою [64] із зазначенням також попередніх дотичних робіт.

(1) Для побудови концептуальних мереж, які структурують значення мовних і мовленнєвих знаків, використовуються *базисні пропозиціональні схеми (БПС)*, які мають найвищий рівень абстрактності (схемності). Пропозиції названі базисними, оскільки вони демонструють вихідні, найбільш узагальнені (схемні) принципи організації інформації у мисленні. Тип пропозиціональної схеми визначається за її належністю до певного базисного фрейму: предметного, акціонального, посесивного, ідентифікаційного або компаративного (див. також [Жаботинская 45; 46; 47; 48; 49; 50; 51; 52; 53; 54; 55; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64]). На відміну від фреймів у їхньому традиційному розумінні як концептуальних моделей стереотипних предметних ситуацій, базисні фрейми є операціональними: включені до них БПС є інструментами для побудови структур конвенційних знань, які в СЛМ, за аналогією з інженерією знань, визначаються як онтології.

БПС представлені: буттєвими схемами (предметний фрейм) – *квантитативною* («X є СТІЛЬКИ /Qn»), *квалітативною* («X є TAKE / Ql»),

локативною («X є / існує ТАМ / Lc-локатив»), темпоральною («X є / існує ТОДІ / Tm-темпоратив»), схемою способу буття («X існує ТАК-спосіб / Md»); акціональними схемами (акціональний фрейм) – стану / процесу («Ag-агенс діє»), контактної дії («AG-агенс діє на PT-пацієнс / AF-афектив»), каузації («CR-каузатор робить FT-фактивитив»); посесивними схемами (посесивний фрейм) – партитивною («WH-ціле має PR-частину»), інклюзивною («CR-контейнер має СТ-вміст» / «СТ-вміст має CR-контейнер»), схемою власності («OW-власник має OD-власність» / «OD-власність має OW-власника»); ідентифікаційними схемами (ідентифікаційний фрейм) – персоніфікації («ID-індивід є PS-персоніфікатор / власна назва»), класифікації («ID-індивід є CL-класифікатор: рід / вид»), характеристизації («ID-індивід є СН-характеризатор»); компаративними схемами (компаративний фрейм) – тотожності / метаморфози («CV-компаратив є /наче/ MS-корелят»), схожості / аналогії («CV-компаратив є наче AN-корелят»), подібності / метафори («CV-компаратив є начебто МТ-корелят»). Базисні пропозиції можуть отримувати розширення за рахунок аргументних ролей, які С. А. Жаботинська пропонує згрупувати наступним чином: SC-сірконстант (супровідник, помічник, інструмент, контрагент, медіатив та ін.), ST-стимул (намір, причина), PC-передумова (умова, поступка), RC-реципієнт (адресат, бенефактив / maleфактив), Lc-локатив (джерело, шлях / місце, мета), Tm-темпоратив (початок, відрізок, кінець).

БПС об'єднуються в концептуальну мережу (рис. 1. 2), яка використовується для осмислення об'єктів предметного світу. Кількість БПС обмежена, але завдяки їхній різноплановій комбінаториці можна побудувати необмежену кількість концептуальних мереж, які упорядковують конкретну інформацію про предметний світ.

(2) Концептуальна мережна модель перетворюється на матричну модель, якщо зв'язки між інформаційними вузлами мережі залишаються непозначеними, імпліцитними (див. також [57]).

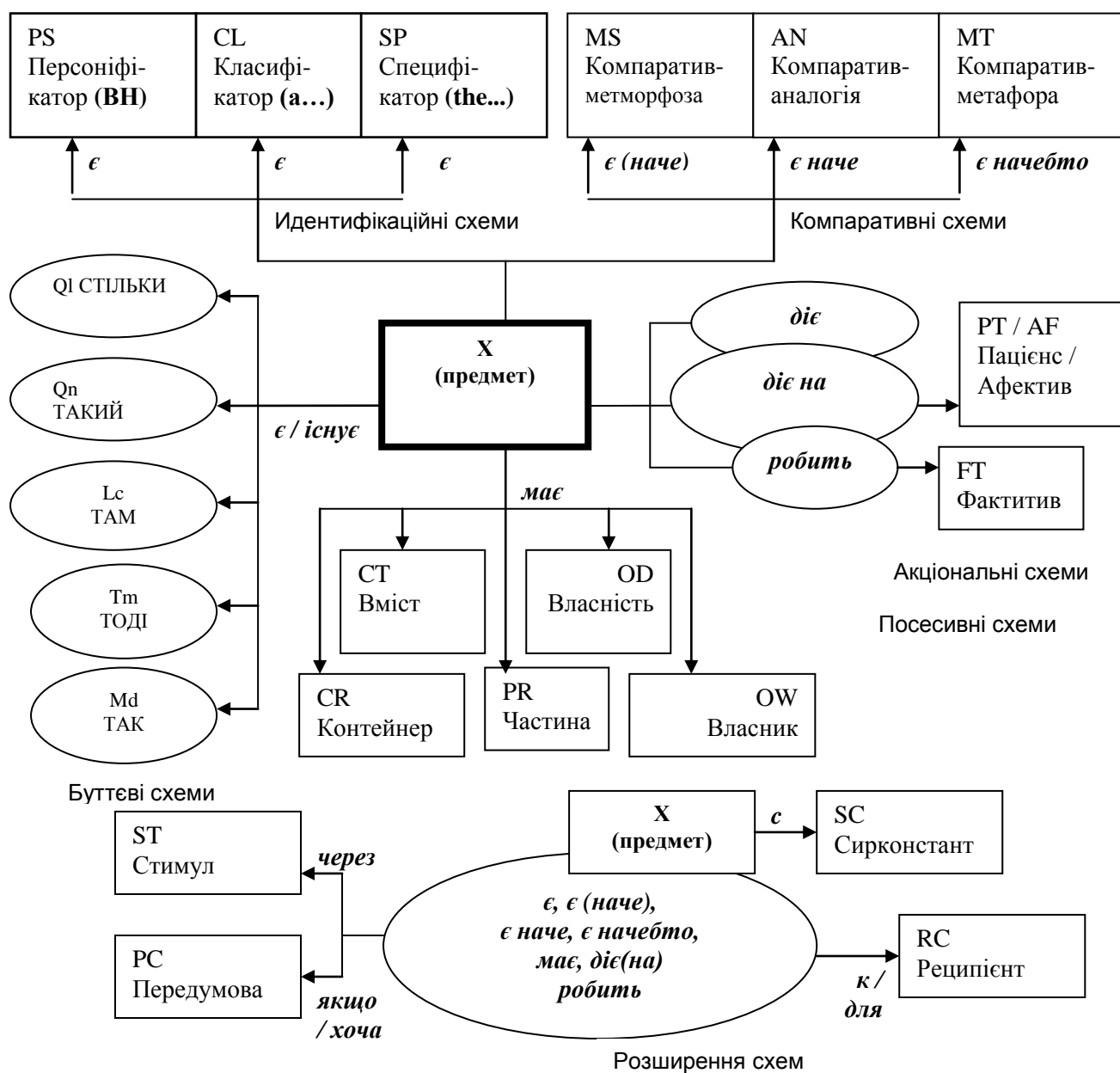

Рис. 1. 2. Базисні пропозиційні схеми: операційна мережа за С. А. Жаботинською [64]

(3) У залежності від мети дослідження, *концептуальні мережі / матриці* можуть бути одно- або багатовимірними / одно- або багаторівневими *мережами-в-мережах / матрицями-в-матрицях*). У багаторівневій мережі або матриці поняттєві простори розгортаються вглибину: концептосфера (уся структурована інформація) містить домени (поняттєві вузли концептосфери); кожен домен містить парцели (поняттєві вузли домену), до складу яких

входять концепти, що мають мережу ознак. Зв'язки між вузлами мережі на всіх її рівнях представлені БПС, які в цьому випадку проявляють властивості фрактальних форм, відтворюваних у різних масштабах [54, с. 272; 64].

(4) До мережної або матричної *концептуальної моделі* застосовуються когнітивні операції, що перетворюють її на *когнітивну* модель. Типи таких операцій надано в когнітивній граматиці Р. Ленекера [279]. Концептуальна модель демонструє лише тип зв'язку між поняттєвими сутностями. Модифікація концептуальної моделі за допомогою когнітивної операції (специфікації, фокусування, промінантності та перспективізації) дозволяє створити на її основі декілька когнітивних моделей. Уся синтагматика мови упорядковується саме когнітивними моделями (див. також [64]).

(5) Когнітивні моделі, утворені на основі власне БПС та їхніх комбінацій, є значеннями *конструкцій*. У граматиці конструкцій БПС – це узагальнені форми, які мають своє узагальнене, схемне, значення, представлене поняттєвою структурою. БПС слугують для категоризації й перекатегоризації інформації. За умови перекатегоризації інформації вміст однієї БПС передається формою іншої БПС (див [64]).

(6) Когнітивні моделі, утворені на основі самих БПС або їхніх комбінацій, використовуються під час створення й інтерпретації вербальних знаків різних рівнів. Створення знака і користування ним пов'язані з двома основними когнітивними процесами: ономасіологічним мапуванням (*mapping*) (як представленням цілого за допомогою його частини) і конструюванням (*construal*) (як відтворенням цілого на підставі часткових знань) [61; 63; 224].

У нашій роботі положення СЛМ застосовуються до аналізу ономасіологічних моделей ВН у фентезійних творах У. Ле Гуїн. Ономасіологічні моделі, які структурують внутрішню форму слова, є когнітивними моделями [60]. Їхньою основою стає концептуальна модель (одна або декілька БПС), модифікована когнітивною операцією промінантності (*prominence*). За Р. Ленекером [279, с. 66], усе, що виокремлюється увагою, є «висвітленим», «промінантним». Ця когнітивна

операція пов'язана з профілюванням і взаємодією траектора та орієнтира (*trajectory / landmark alignment*). Більш висвітлена сутність є траектором (*trajectory*), а менш висвітлена сутність є орієнтиром (*landmark*). Траектор і орієнтир визначаються в термінах первинного і вторинного фокального акцентування (*primary and secondary focal prominence*) і є, відповідно, первинним і вторинним семантичними фокусами. Якщо на основі однієї концептуальної моделі можуть бути створені декілька когнітивних моделей, то траектором (ономасіологічним базисом) або орієнтиром (ономасіологічною ознакою) може стати як логічний суб'єкт, так і логічний предикат БПС [див. також 60; 224, с. 53].

Крім того, у нашому дослідженні положення СЛМ застосовуються для структурування номінативного простору ВН у творах У. Ле Гуїн. Цей номінативний простір змодельовано за допомогою багаторівневої матричної моделі, де концептосферою є вся інформація про країну Земномор'я, представлена в художньому тексті; домени конститууються інформацією, яка стосується окремих тематичних груп текстових референтів, позначених ВН, і яка стає номінативним простором цих ВН (наприклад, «ЧАРІВНИЙ СВІТ»); парцелями – тематичні підгрупи референтів у складі доменів (наприклад, парцеля «Чародійники»); складниками парцел стають конкретні референти, наділені низкою ознак. Гіпотетично, для створення ВН текстових референтів, які належать до різних парцел, обираються різні групи ознак. Тим самим референтні групи можуть відрізнятися одна від одної своїми ономасіологічними структурами. Структури, притаманні окремій групі референтів, утворюють сукупність номінативних форм, яку можна розглядати у термінах теорії прототипів.

1.2.3. Основні положення теорії прототипів. Теорія прототипів, або прототипна семантика, є новим підходом до явищ категоризації, що містить указівку на те, які члени категорії є її найкращими представниками [38,

с. 140]. Запозичене в лінгвістику тлумачення категорії як прототипного утворення має свою передісторію у філософії і психології.

У філософії з часів Арістотеля до пізніх робіт Л. Вітгенштейна категорії розглядалися як абстрактні вмістилища: одні речі входять до вмістилища-категорії, а інші знаходяться поза нею. Вважалося, що речі належать до однієї категорії тоді і лише тоді, коли їм властиві певні загальні ознаки, притаманні категорії в цілому. Ці ознаки, представлені пучком, не перетинаються з ознаками іншої категорії, оскільки кожна категорія має чіткі межі (див. докладний аналіз у [276; 114]).

Л. Вітгенштайн запропонував розгляд категорій у термінах «теорії родинної подібності», за якою кожен член категорії має одну або декілька спільних ознак з іншими членами категорії, проте не існує жодної ознаки (або ж їх є лише декілька), спільних для всіх членів категорії [див. 277, с. 17; 300, с. 25]. Члени категорії об'єднані на підставі їхньої родинної подібності з центральним членом і один з одним, що унеможливорює встановлення чітких меж категорії. Членам категорії притаманні внутрішньо обумовлені градації членства: одні члени категорії є «кращими» її представниками, ніж інші [див. 276, с. 16; 114, с. 165]. Надалі це розуміння категорії отримало розвиток у психології, зокрема у працях Е. Рош [291; 292; 293 та ін.].

Згідно із психологічною інтерпретацією, категорія є «розмитим» утворенням, в центрі якого зосереджені найчіткіше виражені, промінантні, «опуклі» (salient), очевидні ознаки, тоді як на периферії знаходяться менш типові ознаки, котрі можуть бути спільними для декількох категорій, забезпечуючи тим самим «плавний» перехід від однієї категорії до іншої. Сама Е. Рош [291; 293] розглядає категоризацію як одну з найважливіших проблем пізнання, стверджуючи при цьому, що в наших уявленнях у вигляді категоризації відбиваються впорядкованість і організованість навколишнього світу, які є основою його онтології. Теорія прототипів ґрунтується також на припущенні, за яким ментальна процедура категоризації «у найсуттєвішому ступені спирається на людський досвід і уяву – на особливості сприйняття,

моторної активності й культури, з одного боку, і властивості метафори, метонімії й ментальної образності – з іншого» [276, с. 8; 114, с. 147]. Отже, категорії є концептуальними об'єктами. У розумінні А. Вежбицької, прототипні категорії відбивають не онтологію світу, а концептуально істотні властивості нашого уявлення про об'єкт [див. 238; с. 39]. Згідно із сучасним трактуванням, прототипні категорії є «ментальними моделями світу», в якому живе людина; ці моделі є суб'єктивними культурними архетипами, що лише частково відбивають реальність [251; с. 67].

Дослідження Е. Рош показують, що категорія має складну внутрішню будову: вона є не просто множиною одиниць, а структурою з центральним членом, або прототипом, та іншими членами, які формують периферію та по-різному співвідносяться з прототипом [272, с. 146]. Тобто, психологічна виокремленість (*salience*) одних членів категорії у порівнянні з іншими робить структуру категорії асиметричною [238, с. 37].

Прототип має максимальний ступінь психологічної виокремленості. Це той член (члени) категорії, якому її істотні ознаки притаманні повною мірою. Прототип вважається еталонним репрезентантом категорії [238]. У прототипі утілені найхарактерніші ознаки категорії, за якими можна впізнати всю категорію. Прототип найкраще відповідає конкретній категорії, що сприяє його кращому розпізнаванню та швидшій ідентифікації [99, с. 313-314]. Установлення прототипу спирається на низку критеріїв: при згадці категорії її прототиповий член першим спадає на думку, він найчастіше фігурує як реперезентант цієї категорії, він застосовується для пояснення інших членів категорії [264, с. 31]. Дж. Лакофф розширює критерії визначення прототипу: прототип може виокремлюватися з урахуванням як базових (характерних) ознак, так і стереотипних уявлень про певне поняття [276, с. 74, 79]. Для деяких категорій джерелом прототипних ефектів є соціальні стереотипи. За цих умов член категорії набуває соціально визнаного статусу як представника всієї категорії (наприклад, *мати-домогосподарка*) [там само, с. 79].

До **периферії** категорії відносять ті її члени, які відхиляються від прототипу. Такі відхилення пов'язані як із частотністю застосування певного члена для репрезентації відповідної категорії, так і зі схожістю цього члена з прототипом. Щобільшу кількість ознак із прототипом поділяє член категорії, то ближчий він до прототипу як її центру. Сутностям, ближчим до прототипу, «членство» в категорії немовби властиве більшою мірою, ніж тим, що відстоять далі від прототипу [251, с. 53–55; 99, с. 141]. Залежно від ступеня наближеності до прототипу, розрізняють ближчу і дальшу периферії категорії.

Таким чином, прототипність є основою категоризації із центральними «кращими» елементами, які функціонують як когнітивні референтні точки в центрі радіальної (променевої) системи, «другорядними гіршими» та «периферійними» елементами [295, с. 29].

У лінгвістиці прототипний підхід був застосований і розвинений у роботах А. Вежбицької [302; 303; 304; 305], Дж. Лакоффа [276], Дж. Тейлора [297] та ін. Положення теорії прототипів використовуються лінгвістами під час дослідження як категорій мовних значень, так і категорій мовних форм. Зазвичай, положення теорії прототипів застосовуються до одиниць лексико-семантичного поля, де визначається центральний член (прототип) і периферія поля. При цьому вирізняють семасіологічну й ономасіологічну виокремленість. Згідно із семасіологічною виокремленістю (*salience*), найімовірнішим значенням знаку, який позначає всю категорією, постає інформація про її прототиповий член; наприклад, слово *chair* буде швидше асоціюватися з прототипом *kichen chair*, ніж із периферійними членами *rocking chair*, *wheelchair*, *highchair* тощо [264, с. 17]. За ономасіологічною виокремленістю (*entrenchment*), за наявності певного референта, який має декілька назв, найзастосованішою з них буде та, що є найбільш «укоріненою» [там само, с. 45]. Ця назва має належати до «базового рівня», тобто посідати серединну позицію у тричленній гіперо-гіпонімічній структурі [там само, с. 38] (про базовий рівень див. докладніше [276, с. 46; 114, с. 163; 297, с. 259; 295, с. 30]). Так, наприклад, різновид стільця */rocking chair/* (стілець-качалка)

найчастіше отримуватиме назву *chair*, яка належить до «базового рівня» гіперо-гіпонімічного ланцюга *a piece of furniture – chair – rocking chair*.

Слід зазначити, що застосування положень теорії прототипів до аналізу мовного матеріалу потребує різних підходів залежно від того, яка категорія – значень чи форм – аналізується. За умови аналізу змістових категорій процедура аналізу традиційно включає: а) виокремлення прототипового члена – того, що перший спадає на думку, має легкодоступну назву та найчастіше застосовується у мовленні; б) встановлення комплексу ознак прототипового члена; в) порівняння з цими ознаками ознак інших членів категорії і, залежно від їхньої схожості з прототипом, розташування цих членів на ближчій чи дальшій периферії категорії. Однак аналіз формальних категорій, у яких форми поєднані на підставі спільного змісту, потребує дещо іншої процедури, оскільки для знакових (номінативних) форм встановлення комплексу ознак не є релевантним. У цьому разі аналіз спирається переважно на фактор частотності або продуктивності форми і здійснюється у такі три етапи: а) встановлення частотності / продуктивності кожної з форм; б) виокремлення найбільш частотної / продуктивної форми (або форм) як прототипу; в) розташування інших форм на ближчій чи дальшій периферії категорії, залежно від зменшення їхньої частотності / продуктивності.

Основним об'єктом нашого дослідження є категорії форм, а саме – оніми у фентезійному тексті, що є ВН сутностей, які утворюють окремі тематичні групи (парцели) художніх образів. Такі ВН є різними за своєю номінативною природою – вони можуть бути немотивованими й мотивованими одиницями. Мотивація ж зумовлюється ономасіологічною моделлю внутрішньої форми. При цьому в межах тематичної парцели художніх образів може відстежуватися низка різних ономасіологічних моделей. Розглядаючи всі ВН, що належать до однієї парцели художніх образів, як категорію форм, ми аналізуємо цю категорію як прототипну: на підставі кількісного аналізу одиниць, які належать до певних номінативних типів, встановлюється продуктивність цих типів і визначаються центральний

(прототиповий) і периферійні номінативні типи. Зазначені положення включено до процедури лінгвокогнітивного аналізу досліджуваних ВН.

1.3. Процедура лінгвокогнітивного аналізу онімів у фентезійних творах Урсули Ле Гуїн

Методологічний апарат дослідження інтегрує теоретичний доробок когнітивної лінгвістики, зокрема когнітивної теорії номінації, семантики лінгвальних мереж та теорії прототипів. Корпус фактичного матеріалу представлений ВН, що пишуться з великої літери, і є іменами референтних концептів у художніх творах циклу «*The Earthsea Quartet*» У. Ле Гуїн. Ім'я референта може містити від одного до чотирьох елементів у своїй структурі.

Залежно від складників, які її утворюють, ВН може бути мотивованою (за умови наявності одного мотивованого елемента у складі імені) або немотивованою (якщо жоден з елементів не є мотивованою одиницею). Когнітивна структура внутрішньої форми мотивованого оніма розглядається як така, що є фрагментом когнітивної структури його референтного значення, представленого сукупною інформацією про певний референт. БПС, які структурують референтне значення оніма, стають основою для ономасіологічних моделей, репрезентованих у внутрішній формі ВН. У таких моделях БПС персоніфікації поєднується з предикатами інших БПС. При цьому ономасіологічні моделі можуть мати декілька предикатів (бути одно-, дво-, три- та чотирипредикатними).

Гіпотетично, при створенні ВН для текстових референтів, котрі належать до різних парцел, обираються різні групи ознак. Тим самим групи референтів можуть відрізнятися одна від одної своїми ономасіологічними структурами. Такі структури, притаманні конкретній референтній групі, утворюють сукупність номінативних форм, яку можна розглядати в термінах теорії прототипів.

Загалом, процедура лінгвокогнітивного аналізу онімів у художньому фентезійному тексті У. Ле Гуїн включає декілька етапів.

Етап 1. У складі концептосфери – усієї наданої у тексті інформації про ЧАРІВНУ КРАЇНУ ЗЕМНОМОР'Я – виокремлюються домени, тобто окремі групи текстових референтів, позначених ВН. Ці домени визначаються як номінативні простори. У межах домену виокремлюються парцели, або тематично близькі групи референтів. Домени в межах концептосфери, а також парцели в межах доменів аналізуються із залученням багаторівневої матричної концептуальної моделі.

Етап 2. Домени і парцели концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я відрізняються один від одного і за кількістю концептів, що містять інформацію про референти ВН, і за кількістю самих ВН, яка може не збігатися з кількістю референтів, оскільки один референт може мати декілька ВН (наприклад, Світова Гора: *the Hill of the Place, the Hill of the Tomb, the Holy Place*) або декілька варіантів однієї ВН (наприклад, *the Hill of the Place, the Hill*). У тексті імена різних референтів мають різну частотність уживання, що пов'язано з важливістю відповідного образу для змісту художнього твору. На другому етапі встановлюється онімна щільність кожного з доменів. Різницю між доменами у плані їхнього зв'язку з ВН ми пропонуємо встановлювати на підставі трьох показників – коефіцієнту онімної варіативності, коефіцієнту референтної частотності та коефіцієнту онімної частотності.

Коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}) показує усереднену кількість ВН і їхніх варіантів для одного референтного концепту у складі конкретного домену. Наявність у референта декількох імен є характерною ознакою ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я, де поряд із таємним, справжнім іменем існує також ім'я побутове. Тим самим коефіцієнт онімної варіативності має відношення до художньо-стилістичної функції ВН. Коефіцієнт вираховується за формулою:

$$k_{ov} = n : R$$

де R – загальна кількість референтних концептів, які входять до складу домену, а n – загальна кількість ВН (і їхніх варіантів) для цих референтів.

Коефіцієнт референтної частотності (k_{rf}) показує усереднене число застосувань у тексті імені (імен) одного референта, що входить до складу конкретного домену. Цей коефіцієнт, який має відношення до референтної когерентності тексту і який дозволяє визначити важливість образів домену для загального змісту художнього твору, встановлюється за формулою:

$$k_{rf} = f : R$$

де R – загальна кількість референтних концептів, що входять до складу домену, а f – загальна кількість уживань у тексті різних варіантів ВН цих референтів.

Коефіцієнт онімної частотності (k_{of}) – усереднена частотність уживання одного варіанта ВН для одного референта – є показником активності застосування онімів для опису сутностей, які конституують домен. Цей коефіцієнт, пов'язаний із номінативною функцією онімів у тексті, визначається за формулою:

$$k_{of} = f : n$$

де f – загальна кількість уживань у тексті різних варіантів ВН цих референтів, а n – загальна кількість ВН (і їхніх варіантів) для цих референтів.

Разом абсолютні кількісні показники та коефіцієнти онімної варіативності, референтної частотності й онімної частотності є індикаторами онімної щільності доменів і парцел, тобто того, наскільки активно задіяні оніми в описі сутностей, які конституують домен (надалі те ж саме є дійсним і для онімної щільності парцел, що входять до складу домену).

Етап 3. ВН референтів, які входять до складу парцели, можуть бути немотивованими і мотивованими одиницями. За умови мотивованості ВН, у *позначенні* має місце екстеріоризація тих чи інших складників референтного значення онімів. Умотивованість ґрунтується на ономасіологічній структурі внутрішньої форми ВН. Основою цієї структури є БПС персоніфікації Х-індивід (базис) є PS-персоніфікатор / ВН (ознака). Персоніфікатор, або ВН,

містить один або декілька предикатів БПС, які структурують референтне значення оніма. Внутрішня форма ВН пов'язана з її референтним значенням. Об'єктивація референтного значення ВН за допомогою її внутрішньої форми як фрагмента цього значення відбувається на підставі семантичного звуження, метонімії або метафори.

Умотивованість на підставі семантичного звуження демонструє ономасіологічна модель, де онімною ознакою є предикат БПС класифікації; наприклад:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Priestess* / ім'я жриці /, *the Dragon* / ім'я дракону /.

Умотивованість на підставі метонімії демонструють ономасіологічні моделі, де онімною ознакою стають предикати БПС квалітативності, квантитативності, інклюзивності, власності, партитивності, темпоративності, локативності, контактної дії, каузації, стану / процесу, схожості / аналогії, тотожності. Наприклад:

- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Re Albi* / чаклун із міста Ре Альбі /, *Gont Port* / чаклун із порту Гонт /, *Aihal of Gont* / чаклун Айхал з острова Гонт /.

Умотивованість на підставі метафори демонструє ономасіологічна модель, де онімною ознакою є предикат БПС подібності:

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [=X-компаратив є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Apple*, *Daisy*, *Heather*, *Lark*, *Albatross*, *Kest* / імена людей /.

В основі ономасіологічних структур ВН можуть лежати два предикати БПС. У такому випадку має місце умотивованість на підставі семантичного звуження + метафори (наприклад, *Sparrowhawk the Archmage* / Верховний Маг Яструбок), семантичного звуження + метонімії (наприклад, *King of All the Isles* / Король Усіх Островів), метафори і метонімії (наприклад, *an Enderfalcon of Roke* / Сокол-сапсан з острова Рок – ім'я мага).

Дослідження має виявити, які саме складники референтного значення (інформації про художній образ) обираються для створення ВН.

Етап 4. На цьому етапі ВН аналізуються за кількістю предикатів, які стають ознаками в ономасіологічній структурі оніма. Така модель може бути одно-, дво-, три- та чотирипредикатною.

Однопредикатними є ономасіологічні моделі, де онімна ознака представлена предикатом однієї БПС, наприклад:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Mage* / ім'я мага /, *the Spells* / заклинання /.

Двопредикатні ономасіологічні моделі утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до початкової БПС приєднуються предикати інших схем, які характеризують визначений референт. Наприклад:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце / місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Gontish River* / річка на острові Гонт /.

Трипредикатними є ономасіологічні моделі, утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, де поєднані предикати трьох БПС, які характеризують визначений референт. Наприклад:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the New Palace in Havnor*.

Чотиріпредикатні ономасіологічні моделі утворені на підставі чотирічленного концептуального ланцюга, де поєднані предикати чотирьох БПС, які характеризують визначений референт. Наприклад:

- ((((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= (((X є CL-класифікатор) + X є ТАКИЙ) + X є СТОЛЬКИ) + X є ТАМ-місцевість]

(ознака); звуження значення + метонімія: *the Seven Great Ports of the Archipelago* / Сім Славетних Портів Архіпелагу /.

Метонімічні зсуви в номінативній семантиці ВН, утворених за партитивною схемою, базуються на двох типах метонімічної проєкції: «ЦІЛЕ замість ЧАСТИНИ» та «ЧАСТИНА замість ЦІЛОГО», при цьому в ономасіологічній структурі частина і ціле можуть ставати як базисом, так і ознакою. У назвах БПС позначення ПАРТИТИВНІСТЬ¹ вказує на профілювання цілого (X-ціле має PR-частину), а позначення ПАРТИТИВНІСТЬ² – на профілювання частини (X є частина WH-цілого). Аналогічно, у метонімічних зсувах, базованих на схемі власності, профілюється або власник (X-власник OD-власності), або власність (X-власність OW-власника). Відповідними позначеннями БПС є ВЛАСНІСТЬ¹ та ВЛАСНІСТЬ². Наприклад:

- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X-ціле має ТАКУ PR-частину] (ознака); метонімія: *the Closed Mouth* / Закриті Вуста – ім'я мага /.
- (ВЛАСНІСТЬ² + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X-власність OW-власника + X є частина WH-цілого] (ознака); метонімія + метонімія: *Enwit's son of the Domain of Eolg* / Син Енвіта з Династії Еолг /.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власник OD-власності] (ознака); звуження значення + метонімія: *Weaver Fan* / Ткач-Віяло – ім'я чоловіка, який є ткачем і має віяло /.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Warriors of the God-Brothers* / Охоронці Королів-Братів /, *the Children of the Open Sea* / Діти Відкритого Моря /.

Етап 5. ВН, притаманні парцелі художніх образів, є сукупністю номінативних форм, яку можна розглядати як прототипну категорію. На цьому етапі віднесення її членів до центральних або периферійних

здійснюється на підставі кількісно визначеної продуктивності окремих номінативних типів, які ідентифікуються за БПС, ужитою у внутрішній формі оніма. Не виключена наявність зв'язку між поняттєвою специфікою парцели та домінуванням певного номінативного типу, до якого належать відповідні оніми. На цьому етапі за допомогою кількісного аналізу встановлюється також, які ономасіологічні моделі – з одним, двома, трьома чи чотирма предикатами – домінують у складі онімної ознаки.

Результати застосування цієї теоретичної схеми аналізу надані у наступному розділі дисертації.

Висновки до розділу 1

1. Ономастика як самостійна лінгвістична галузь, що вивчає власні назви, розглядає низку проблем, до яких належить визначення ВН, вирішення питання щодо їхньої семантики, їхніх типів та функцій, їхньої взаємодії з апелятивами. В ономастиці ВН, або оніми, визначаються за формальним та змістовим критеріями. За формою ВН є словом або групою слів, що позначає одиничний або груповий об'єкт, пишеться з великої літери і функціонує в реченні як граматичне ціле. Незмінною змістовою ознакою онімів є те, що позначуваний ними об'єкт є специфічним, наділеним індивідуальними ознаками. Можна стверджувати, що позначувані онімами індивідуальні об'єкти можуть бути унікально-специфічними та контекстуально-специфічними. ВН унікально-специфічного об'єкта (наприклад, назва країни) у будь-якому контексті активує інформацію про один референт; за філософським визначенням, така ВН є «жорстким десигнатором». ВН контекстуально-специфічного об'єкта (наприклад, ім'я людини) у різних контекстах активує інформацію про різні референти; у філософії такі ВН називають «нежорсткими десигнаторами».

2. Проміжний статус онімів, які визнаються водночас і явищем мови, і явищем мовлення, зумовлює полеміку щодо їхньої семантики. За різними

точками зору, ВН виконують у мовленні виключно дейктичну, вказівну функцію і не мають свого значення; ВН мають лише змінюване мовленнєве значення, залежне від конкретного контексту; ВН мають і мовленнєве, контекстуально змінюване значення, і незмінюване значення, яке належить до плану мови. Ми погоджуємося із твердженням, за яким оніми завжди наділені референтним значенням. При цьому ми вважаємо, що змінюване референтне значення онімів, які позначають контекстуально-специфічні об'єкти, належить до плану мовлення, а незмінюване референтне значення онімів, які є іменами унікально-специфічних об'єктів, належить до плану мови. Крім того, до плану мови належить та частина значення будь-якої ВН, що зумовлює її приналежність до певного семантичного типу – антропонімів, топонімів, гідронімів тощо.

3. Наявність у ВН лише референтного значення відрізняє їх від апелятивів – номінативних одиниць, які не є ВН. Більш традиційним є протиставлення ВН і загальних назв як апелятивів-іменників. На відміну від ВН, апелятиви окрім референтного мають денотативне значення, тобто вони іменують і клас об'єктів, і будь-який член цього класу. У результаті постійної взаємодії між ВН і апелятивами виникають явища апелятивації та онімізації. За умов апелятивації ВН перетворюється на загальну назву, що зазвичай пов'язано з виникненням так званих «прецедентних» імен. За умов онімізації апелятив бере участь у створенні ВН, стаючи складовою частиною внутрішньої форми оніма. Явища, подібні до онімізації, відслідковуються й у межах самого класу ВН, коли ВН контекстуально-специфічного об'єкта перетворюється на ВН унікально-специфічного об'єкта (наприклад, ім'я людини, яка стає відомою в суспільстві).

4. До проблем, які розглядаються у межах загальної ономастики, додаються проблеми, вирішувані у її підрозділах. Одним із них є літературна ономастика, спрямована на вивчення ВН, які фігурують у художньому тексті. Сукупність ВН, застосованих автором у художньому тексті, утворює його ономастикон, або ономастичний простір, членований на онімні поля.

Літературний ономастикон має низку особливостей, серед яких однією з головних є функції ВН у художньому тексті. У досліджуваних нами текстах, що належать до жанру фентезі, ВН виконують: а) номінативну функцію – онім активує інформацію про конкретну унікально-специфічну сутність, яка є референтом, вписаним у текстову «квазіреальність»; б) характеризувальну функцію – ВН «унаочнює» окремі ознаки референта у своїй внутрішній формі; в) інформативну функцію – ВН активує інформацію, яка стосується не лише названого нею референта, а й загальних знань людини про світ; г) художньо-стилістичну функцію – ВН несе на собі відбиток жанру художнього твору та індивідуального стилю автора; д) текстотвірну функцію – ВН є одним із засобів створення когезії і когерентності художнього тексту. Здатність онімів відігравати роль формального і семантичного ядра художнього тексту зумовлює актуальність питання про те, як їхні референтні значення представлені у внутрішній формі одиниць, що утворюють ономастичний простір художнього твору. Це питання розглядається в дисертації з позицій когнітивної лінгвістики.

5. Когнітивна лінгвістика ставить за мету пояснення різних мовних і мовленнєвих явищ на підставі їхнього зв'язку з мисленням людини. Методологічний апарат когнітивної лінгвістики містить низку понять і методик, призначених насамперед для розгляду значення мовних і мовленнєвих одиниць. При цьому значення розуміють як концепт, або інформацію, що активується знаком. У дослідженні ономастикону творів У. Ле Гуїн нами застосовуються положення семантики лінгвальних мереж та теорії прототипів. Дослідження виконується в руслі когнітивної теорії номінації, де розглядаються питання щодо концептуальної структури, яка упорядковує значення мовної одиниці, а також щодо фрагменту цієї структури, об'єктивованого, унаочненого у внутрішній та зовнішній формі мотивованого знака.

6. В основі лінгвокогнітивного аналізу ВН, запропонованого у другому розділі дисертації, лежить припущення, за яким уся інформація, надана у

фентезійному тексті, є концептосферою; її складниками є домени – різні тематичні групи текстових референтів, позначені ВН; у межах доменів виокремлюються парцели – тематично близькі групи референтів, які мають схожі референтні ознаки. Концептосфера та її складники (домени, парцели) репрезентуються із залученням матричної концептуальної моделі. ВН, асоційовані з референтами, згрупованими в тематичних доменах і парцелах матриці, можуть бути немотивованими й мотивованими. За умов умотивованості, підставою для зв'язку оніма з його референтним значенням стає ономасіологічна (когнітивна) структура / модель внутрішньої форми ВН. Ономасіологічна структура містить фрагмент концептуальної мережі, яка структурує референтне значення ВН. У роботі аналіз ономасіологічних моделей онімів здійснюється в термінах базисних пропозиціональних схем (БПС), предикати яких стають ознаками в ономасіологічній структурі ВН. Ономасіологічні структури ВН утворюють сукупність номінативних форм, притаманних певній тематичній парцелі або тематичному домену текстових референтів. Таку сукупність можна аналізувати як прототипну категорію, де на підставі продуктивності номінативної форми виокремлюються центральний (прототиповий) та периферійні способи утворення ВН для кожного із тематичних сегментів у системі референтів художнього тексту. Здійснюваний у такий спосіб аналіз дозволяє з'ясувати суть зв'язку між референтом художнього тексту та його ім'ям, «промовистість» якого є характерною властивістю творів у жанрі фентезі.

Основні положення першого розділу дисертації викладено в публікаціях [119; 120; 121; 124; 129; 130; 132; 133; 137; 139; 283].

Розділ 2.

НОМІНАТИВНИЙ ПРОСТІР ОНОМАСТИКОНУ У ТВОРАХ УРСУЛИ ЛЕ ГУЇН

Американська письменниця Урсула Ле Гуїн (*Ursula Le Guin*), твори якої розглядаються в нашій роботі, належить до найвідоміших сучасних майстрів у жанрі фентезі. Її твори мають гуманітарну спрямованість із акцентом на соціологічних і антропологічних аспектах. Створені нею світи переконливі у найменших деталях (див. мапу у Додатку А), населені персонажами, головне в яких – людяність. На відміну від багатьох авторів жанру фентезі, У. Ле Гуїн пише про людину, відкриваючи її внутрішній світ: це теми дорослішання, додання себе, пошуки відповідей на питання, а не створення чи зміна світу навколо себе [див. 98; 288]. Таким є цикл романів про Чарівну країну Земномор'я (*Wisard of Earthsea* 1968, *The Tombs of Atuan* 1971, *The Farthest Shore* 1972, *Tehanu* 1990) – тетралогія, яка стала класикою сучасного фентезі. У цьому розділі розглядається образ Чарівної країни у творах У. Ле Гуїн. ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я потрактовується як номінативний простір ВН, як концептосфери, що має свої складники, представлені доменами та парцелями, конститутованими тематично близькими текстовими референтами, позначеними ВН. Основним завданням розділу є визначення лінгвокогнітивних особливостей ВН, співвіднесених із різними тематичними складниками концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я.

2.1. ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я

ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ВЛАСНИХ НАЗВ

У художньому тексті пошук імені для образу є важливим завданням письменника, адже кожна ВН, за висловом Б. Л. Ларіна, є «словом у фокусі», включеним у різноманітні зв'язки оточуючого тексту, де слово «працює» не саме на себе, а у тісній залежності від найближчого і загального контексту

[див. 236, с. 37]. У творі онім набуває численних смислових зв'язків, складних асоціацій і конотацій, що утворюють його індивідуально-художню семантику, його референтне значення, фрагмент якого може бути репрезентований у внутрішній формі імені. На думку Л. В. Гнаповської, за внутрішньою формою ВН, уживаних у повсякденному житті, стоїть згорнутий національно-культурний текст, який у закодованому вигляді описує типову для конкретного суспільства ситуацію. Він є структурованим певним чином текстом-концептом [27, с. 40]. Для художнього твору текстом-концептом є фактично весь зміст твору, який і стоїть за ВН.

У нашій роботі весь зміст фентезійного тексту, представлений інформацією про Чарівну країну Земномор'я, є концептосферою із багаторівневою структурою. Концептосфера містить домени (поняттєво близькі групи текстових референтів, позначених ВН), які, своєю чергою, містять парцели (тематично близькі групи референтів у межах домену), парцели складаються з концептів та метаконцептів. У досліджуваному матеріалі доменами і їхніми парцелями є:

1. ЧАРІВНИЙ СВІТ: парцели «Чародійники», «Школа чарівників», «Чародійництво», «Засоби чародійництва», «Чарівні істоти» та «Чарівні рослини»;
2. ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ: парцели «Простолюдини», «Панство», «Тварини» та «Артефакти»;
3. ВІРУВАННЯ: парцели «Божества», «Об'єкти поклоніння», «Свята та обряди»;
4. ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: парцели «Землі», «Водні об'єкти», «Зірки, сузір'я».

Узяті разом, зазначені домени утворюють матричну модель концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Матрична модель концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я

Уся інформація про Земномор'я представлена як матриця декількох доменів, де, на відміну від моделі мережі, тип зв'язку між доменами не позначається. доменів, де на відміну від моделі мережі, тип зв'язку між доменами не позначається. Однак при цьому важливим фактором залишається сама наявність такого зв'язку. У нашому випадку ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ і ЧАРІВНИЙ СВІТ співіснують в одному ПРИРОДНОМУ СЕРЕДОВИЩІ й поділяють спільні ВІРУВАННЯ. Говорячи про доцільність вибору мережної або матричної моделі для аналізу інформаційного простору, С. А. Жаботинська зазначає, що використання моделі мережі доцільне в тих випадках, коли необхідна (і можлива) детальніша структурація інформації. Для роботи ж з мовним матеріалом, який має досить широке поняттєве підґрунтя, кращим вибором є матрична модель [57; 263]. Саме таким широким підґрунтям для референтних значень ВН є концептосфера ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я.

Логіка подальшого викладу результатів лінгвокогнітивного аналізу ВН враховує те, що в художньому тексті зв'язок між самою ВН і її значенням відбувається по лінії «весь концентрований зміст твору (інформація про референт, яка є референтним значенням ВН) → номінативне значення ВН як фрагмент її референтного значення, явлений у внутрішній формі ВН».

Тобто, на першому кроці розглядаються портретні характеристики текстових референтів, що є референтними значеннями ВН. На другому кроці аналізуються когнітивні ономасіологічні моделі, які структурують номінативні значення мотивованих ВН, а також з'ясовуються закономірності утворення цих значень. На третьому кроці виокремлюються прототипові ономасіологічні моделі й найчастотніші предикати, експліковані в номінативних значеннях ВН.

2.2. Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ

До складу домену ЧАРІВНИЙ СВІТ входять парцели «Чародійники» (чародійники, Верховний маг Яструб), «Школа чарівників», «Чародійництво» (мистецтво чародійництва, прояв чародійництва – перетворення, закляття), «Засоби чародійництва» (Істинне Мовлення, мова / мовлення / слова, руни, книги, меч, перстень, корона), «Чарівні істоти» (дракони / змії, отак) та «Чарівні рослини» (Світове Дерево / Світова Гора, Іманентний Гай).

2.2.1. Онімна щільність парцел домену ЧАРІВНИЙ СВІТ. Парцели домену ЧАРІВНИЙ СВІТ суттєво відрізняються одна від одної своєю онімною щільністю (табл. 2.1).

До складу домену ЧАРІВНИЙ СВІТ входить 115 референтів, серед яких більшість конституують парцелу «Чародійники» (53 референта). Удвічі меншими за кількістю референтів є парцели «Засоби чародійництва» (26 референтів) і «Чародійництво» (24 референта). Парцела «Чарівні істоти»

містить 9 референтів, парцели «Чарівні рослини» і «Школа чарівників» є найменш представленими (два та один референт відповідно).

Таблиця 2.1

Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ: онімна щільність парцел

Парцели	Кількість референтів ВН (R)	Кількість ВН і їхніх варіантів (v)	Кількість вживань ВН у тексті (f)	k_{ov}	k_{rf}	k_{of}
Чародійники	53	186	2539	3,51	47,90	13,65
Школа чарівників	1	12	58	12	58	4,83
Чародійництво	24	28	52	1,16	2,17	1,86
Засоби чародійництва	26	60	209	2,3	8,03	3,48
Чарівні істоти	9	26	121	2,89	13,4	4,65
Чарівні рослини	2	12	63	6	31,50	5,25
Разом	115	324	3042	2,81	26,39	9,37

Кількість ВН та їхніх варіантів є значно більшою за кількість референтів, оскільки один референт може мати декілька ВН. Коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}), який показує усереднене число ВН для одного референта, є найвищим для парцели «Школа чарівників»: один концепт позначений 12 ВН ($k_{ov}=12$). Друге місце посідає парцела «Чарівні рослини», де усереднена кількість ВН для одного референта дорівнює 6 ($k_{ov}=6$). Високий коефіцієнт онімної варіативності чарівних рослин, зокрема Світового Дерева та Іманентного Гаю, відбиває різні вияви цих міфопоетичних образів, що підкреслює їхнє символічне значення. Так, Світове Дерево – це і дерево життя, і пагорб Рок, і пагорб на території гробниць Атуану. Інші парцели мають менші коефіцієнти онімної варіативності. У парцелі «Чародійники» усереднена кількість ВН на один референтний концепт перевищує 3 ($k_{ov}=3,51$), у парцелі «Чарівні істоти» ця кількість є дещо меншою за 3

($k_{ov}=2,89$), у парцелі «Засоби чародійництва» ця кількість є більшою за 2 ($k_{ov}=2,3$), а в парцелі «чародійництво» на один концепт у середньому випадає 1 ВН ($k_{ov}=1,16$).

Залежно від художньо-стилістичної ролі, яку той чи інший персонаж виконує в художньому тексті, а також від розкритості художнього образу в дескрипціях, ВН мають різну частотність уживання в тексті. За даними табл.2.1, найбільшу кількість уживань ВН (2539 вживань) має парцела «Чародійники», меншу кількість уживань ВН мають парцели «Засоби чародійництва» (209), «Чарівні істоти» (121), «Чарівні рослини» (63), «Школа чарівників» (58) та «Чародійництво» (52).

Коефіцієнт референтної частотності (k_{rf}), який демонструє усереднене число згадування в тексті ВН одного референта, є найбільшим для парцели «Школа чарівників» ($k_{rf}=58$). Друге місце посідає парцела «Чародійники» ($k_{rf}=47,9$), третьою за коефіцієнтним показником є парцела «Чарівні рослини» ($k_{rf}=31,5$). Інші парцели мають значно менші коефіцієнти: парцела «Чарівні істоти» має k_{rf} дещо більше 13 ($k_{rf}=13,4$), парцела «Засоби чародійництва» має k_{rf} дещо більше 8 ($k_{rf}=8,13$), тоді як у парцели «Чародійництво» k_{rf} наближається до 2 ($k_{rf}=2,17$).

Номінативну активність ВН у межах тексту демонструє коефіцієнт онімної частотності (k_{of}) – усереднена кількість уживання одного варіанта ВН для одного референта. За цим показником домінує парцела «Чародійники» ($k_{of}=13,65$). Інші парцели мають менші величини цього коефіцієнту: парцела «Чарівні рослини» має $k_{of}=5,25$, парцела «Школа чарівників» – $k_{of}=4,83$, парцела «Чарівні істоти» має $k_{of}=4,65$, парцела «Засоби чародійництва» – $k_{of}=3,48$, а парцела «Чародійництва» – $k_{of}=1,86$.

Таким чином, за коефіцієнтами k_{ov} та k_{rf} більшу онімну щільність має парцела «Школа чарівників». За коефіцієнтом k_{of} домінує парцела «Чародійники». Онімна щільність цих двох парцел пояснюється провідною роллю включених до них художніх образів.

2.2.2. Парцела «Чародійники». Ця парцела формується образами 53 персонажів, поіменованих 186 ВН та їхніми варіантами (табл. Б.1.0 у Додатку Б). Ці персонажі доцільно об'єднати у два концепти – метаконцепт ЧАРОДІЙНИКИ та концепт ВЕРХОВНИЙ МАГ ЯСТРУБ.

Метаконцепт ЧАРОДІЙНИКИ. Чародійники – верховний маг (*archmage*), чарівник (*wizard*), маг (*mage, master*), учень-першокурсник (*prentice*), учень-випускник (*sorcerer*) у Школі чарівників, чаклунка, відьма, чаклун (*witch*) – займають різні щаблі в ієрархії чародійників. На нижчому щаблі стоять чаклуни, чаклунки і відьми із вродженими здібностями до чародійства. Вищий щабель займають маги та чарівники, які, окрім вроджених здібностей, мають знання, набуті у Школі чарівників. Найвища посада чарівників – Верховний маг (*Archmage*) аналогічна ролі Короля чи Принца в Земномор'ї. Деталізація образів чародійників обумовлена їхньою домінантною роллю в суспільстві.

Метаконцепт ЧАРОДІЙНИКИ утворений 53 референтними концептами, які репрезентують 43 позитивних і 10 негативних персонажей, позначених 147 ВН (табл. Б.1.1.0 у Додатку Б). Чародійники можуть мати декілька імен. Серед позитивних персонажів найбільшу кількість імен мають маг Огіон (*Ogion*) – 14 ВН і Верховний маг Геншер (*the Archmage Gensher*) – 7 ВН. Серед негативних персонажів найбільше імен (12) у Коба-павука (*Cob*). У тексті найчастіше згадуються ВН Огіон (*Ogion* – 298), Ветч (*Vetch* – 127), Майстер Заклинатель (*Master Summoner* – 52) і чаклунка Мосс (*Moss* – 43), що пояснюється значущістю цих образів для змісту художнього твору.

Добрими чарівниками є дев'ять Магів (*the Nine Masters of Roke, the Nine*) Школи чарівників на о. Рок. Майстер Регент (*Master Chanter*) знайомить учнів із подвигами героїв, із мудрістю, що передається в розповідях про створення Земномор'я; майстер Вітродув (*Master Windkey*) навчає, як керувати вітром і погодою; майстер Травник (*Master Herbal*) учить мистецтву лікування, майстер Рука (*Master Hand*) – невеликим трюкам і початковим знанням перетворення; майстер Перетворювач (*Master Changer*) – мистецтву перетворення; майстер Заклинатель (*Master Summoner*) навчає складнішому

мистецтву заклинань, виклику сил світла, темряви, тепла; майстер Путівник (*Master Patterner*) розкриває учням секрети Іманентного Гаю, який втілює усю накопичену століттями мудрість; із майстром Слова (Ономатет) (*Master Namer*) учні вчать нескінченні списки імен кожної істоти та неістоти; майстер Вартовий (*Master Doorkeeper*) пильнує вхід до Школи чарівників. На чолі з Верховним магом Майстри Школи чарівників утворюють Раду о. Рок (*Council of the Wise, Council of Roke, Council of the Masters*), яка збирається в Іманентному Гаю або для обрання нового Верховного мага, або за наявності різних надзвичайних випадках. Добрими чародійниками є також й інші персонажі, які займають різні щаблі в суспільній ієрархії Земномор'я.

Чародійники живуть на усій території Земномор'я. Мешканці кожного острова, міста чи селища мають мага, чарівника або чаклуна, які захищають їх та худобу від усілякої напасті. Важливу роль у створенні образів магів та чарівників відіграє їхнє походження – місце (територія або острів), де виріс майбутній чародійник і звідки він прийшов до Школи чарівників.

Маги Школи чарівників є різні за віком люди: молоді та старі. Вони зазвичай мають привабливу зовнішність. Так, Майстер Путівник (*the Master Patterner*) є високим на зріст, зі світлим довгим волоссям, зеленими очима, Майстер Травник (*the Master Herbal*) – кремезний, темношкірий, зі спокійними очима. Зовнішній вигляд чаклунів буває й непривабливим, як-от у сільської чаклунки Мосс – літньої жінки із сивим тонким, закрученим у дивні вузли, наче солома, волоссям у курячому пір'ї, із червоними від кіптяви очима, беззубим ротом і тонкими губами, з бородавкою завбільшки з вишневу кісточку та з голосом, який нагадує квоктання курки.

Майстри Школи Рок – це мудрі, досвідчені маги, які слугують силам добра. Чародійники завжди кажуть правду. Здебільшого вони зображені добрими, лагідними, приємними. Проте, залежно від своєї спеціалізації, вони можуть бути суворими і стриманими. Наприклад, мовчазним, суворим та справедливим є майстер Ономатет. Якщо учні скаржаться на величезні списки імен, які вони мають вивчити, майстер мовчки продовжує списки.

Головними ознаками сільських відьом, чаклунів та чаклунок є їхня доброта, чутливість, скромність та людяність. Водночас, вони різняться за темпераментом – спокійні, мовчазні або говірливі, веселі, доброзичливі. Усі добрі чаклуни обізнані зі своєю справою, вони з повагою ставляться до чаклування і зберігання Рівноваги у Всесвіті.

Зберігання Рівноваги (*Balance*) у Всесвіті та зберігання й передавання знань магії є головними функціями добрих чародійників. Проте кожен із них повинен застосовувати магію лише в певних випадках, не зловживати нею, щоб не порушити Світову Рівновагу між добром і злом. Не менш важливим є здійснення обряду надання імені. Чародійники служать правителям і допомагають простим людям.

Маги мають тісний зв'язок із тваринами, зокрема із драконами. Із тих часів, коли, за легендою, люди й дракони були однією расою та мали спільну мову, справжні чарівники можуть спілкуватися з драконами їхньою мовою, словами Істинного Мовлення. Мага, з яким спілкуються дракони, називають Повелителем драконів (*Dragonlord*). Деякі маги мають улюбленців – тварин і птахів, яких вони розуміють і мовою яких говорять.

Чаклунство нижчих за ієрархією чаклунів та відьом слабше за чаклунство магів, воно межує з неосвіченістю. Коло функцій чаклунів та відьом зводиться до знаходження людини, лікування та чаклування. Вони є повитухами і цілителями, які готують любовне зілля і напої плодючості. Вони можуть використовувати свій дар на користь людям, але не можуть пояснити свого покликання.

Чарівники, які творять зло, здебільшого високі, худорляві, інколи дещо манерні, їх завжди викриває злий, холодний блиск в очах. Чарівник Скіорх (*Sciorh*) має жахливу зовнішність. Недобрі чарівники також чаклують і мандрують. Та основне коло їхніх дій – це порушення Рівноваги у Всесвіті, заподіяння кривди мешканцям Чарівної країни, перетворення їх на огидні істоти, боротьба з добрими магами. Важливою метою для недобрих чарівників є отримання безсмертя задля набуття всесильності, що спричиняє порушення

Рівноваги у Всесвіті. Злі чаклуни та відьми готові завдати шкоди людям, навіть не усвідомлюючи цього.

У. Ле Гуїн називає своїх персонажів відповідно до їхньої сутності, іронічно і, водночас, серйозно. Між ВН та її референтом існує симетрія [263, с. 124]. У творах У. Ле Гуїн мотиваційні ознаки у внутрішній формі ВН можуть передаватися як одиницями англійської мови, так і одиницями створеної автором мови Земномор'я. Мешканець Земномор'я може отримати декілька імен, які відбивають його характеристики на певному віковому етапі. Це узгоджується зі звичаєм деяких індіанських племен Америки [206, с. 258]. У. Ле Гуїн надає нового значення обрядам надання імені та позбавлення його. У Земномор'ї обряд надання імені завжди проводиться через воду (пор. християнський обряд водохрещення), і лише чаклуни або маги, які володіють магією імен, можуть дати людині Істинне ім'я, що відбиває її сутність.

Як і всі мешканці Земномор'я, чародійники мають підмінні та істинні імена. Підмінні імена вказують на спеціалізацію мага у Школі Рок або характерну рису чарівника. Так, Майстер Заклинатель навчає мистецтву творення заклинання. Істинні імена чарівників відомі лише власнику імені та обмеженій кількості людей. Ці імена озвучується лише в особливо небезпечних випадках. Наприклад, під час розмови з каменем Шеліт (*the Stone of Shelith*), майстер Перетворювач називає майстра Заклинателя його справжнім іменем Торіон (*Thorion*). На знак довіри Ветч і Яструбок обмінюється своїми істинними іменами: Естарріол (*Estarriol*) і Гед (*Ged*).

Імена чарівників уподібнюють їх до об'єктів навколишнього світу, насамперед до рослин. При цьому рослина може набувати символічного значення. Наприклад, у багатьох давніх культурах шишка має символічне значення «високий ступінь духовного просвітлення» [43]. Така якість притаманна магу Огіону (*Ogion* «шишка ялини» мовою Земномор'я), якого Гед вважає наймудрішим і найкращим своїм учителем. Символічне значення мають імена сільських відьом Айві (*Ivu* «плющ») та Мосс (*Moss* «мох»). Плющ – це символ безсмертя, дружби, тоді як мох символізує ніжність, материнство

[43]. Автор зображує Мосс дуже доброю, турботливою жінкою, яка піклується про Тенар і про скалічене дитинча Теру. Ім'я недоброго чародійника Аспена (*Aspen*) утворене від назви дерева «осика», яке у культурі давніх греків вважалася деревом підземного царства. Осика пов'язувалася з магічними темними силами зла [там само]. Злий чарівник Аспен намагався скривдити Геда і Тенар, отримати владу над ними.

Номінативне значення ВН чарівників може бути немотивованим і мотивованим. Немотивоване номінативне значення структурується концептуальною моделлю з нульовим предикатом: схема персоніфікації не поєднана з жодною ознакою інших БПС. Немотивованим є номінативне значення 16 ВН – *Aihal, Akaren, Benderesk, Elt, Estarriol, Gensher, Hatha, Heleth, Kurremkarmerruk, Negerer, Nemmerle, Segoy, Sciorh, Sopli, Thorion, Vetch*. Мотивоване номінативне значення демонструє поєднання схеми персоніфікації з іншими БПС. Номінативне значення мотивованих ВН чарівників є одно-, дво- та трипредикатними.

Однопредикатними є 7 моделей номінативних значень, де предикатами постають складники БПС класифікації, специфікації, квалітативності, локативності, квантитативності, подібності, власності та контактної дії:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (28 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Mage / the Red Mage of Havnor /, Mage Brost, the Master / the Summoner, the Changer, the Patternner, the Hand, the Herbal, Root, Cob /, Master / the Doorkeeper, the Ogion /, the Masters, the Master Bordger, Master Serathen, the Archmage, the Archmage / Nemmerle, Gensher /, the Archmage Nemmerle, the Archmage Gensher, Gensher the Archmage, the Warder, the King / Cob /, Sorcerer, the Warder, Lord / Nemmerle /, Lord Nemmerle, Lord Gensher, Lord Benderesk*.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (15 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-компаратив є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Root, Tally, Ogion*

/fir cone /, *Aspen, Moss, Ivy, Hare, Cob, Jasper*/jewel /, *Jewel, Serret* / silver /, *Silver, Gamble, Fate, Beech*.

- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (13 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-агенс діє (на) РТ-пацієнс] (ознака); метонімія: *the Summoner* / teaches the art of summoning /, *the Changer* / teaches the art of changing /, *the Windkey* / teaches the art of work with the wind /, *the Patternner* / teachers the art of making and understanding patterns of the world /, *the Namer* / teaches the art of names /, *the Chanter* / teaches the art of chants /, *the Hand* / teaches the art of hand tricks /, *the Healer, the Herbal* / teaches the art of healing with herbs /, *the Doorkeeper* / keeps, guards the door /, *the Dyer, Sopli the Dyer* / dyes fabric /, *the Unmaker* / unmakes the Balance of the Peace /.
- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (9 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *the Great One* / Cob/, *the Silent* / Ogion/, *Aihal the Silent, the Wise, the Immortal One, the Unseen* (the Black Mage/, *Mildi* / mild /, *Heleth the Farseer, Erisen* / arisen /.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Re Albi, Gont Port, Aihal of Gont, Gensher of Way, Bordger of Way, Negerer of Paln*.
- КВАНТИТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є СТІЛЬКИ] (ознака); метонімія: *the Nine* / the mages of the School of Wizards /.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-ціле має ТАКУ PR-частину] (ознака); метонімія: *the Closed Mouth* / Ogion /.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (14 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації ВН задіяні БПС класифікації, квалітативності, партитивності, власності, контактної дії та подібності, до яких на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (20 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака);

звуження значення + метонімія: *the Seamaster, the Harbourmaster / controls the sea, the harbour /, the Black Mage / practices black magic /, the King of the Shadows / controls the shadows /, the King of the Dead / controls the dead men /, the Lord of the Stone / controls the stone /, Lord of the Terrenon / controls the Terrenon /, the Lord of the Two Lands / controls the Two Lands /, the King of the Isles / controls the isles /, the Lady of the Keep / controls the Keep /, the Master Summoner, the Master Changer, the Master Windkey, the Master Patternner, the Master Namer, the Master Chanter, the Master Hand, the Master Healer, the Master Herbal, the Master Doorkeeper / teach the respective school subjects /.*

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (10 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Archmage Gensher of Way, the Archmages of Roke, the Mages of Roke, the Council of Roke, the Warder of Roke, the Masters of the School, the Warder of the School, the Mage of Gont, the Mage of Re Albi, the Mage of Perregal.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метафора: *Aunty Moss, Mistress Ivy, Lady Serret / silver /, Lord Ogion / fir cone/, Mage Ogion, Master Ogion, Ogion the Mage.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Man Immortal, Anti-King.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має СТ-вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Council of the Masters, Councils of Scoundrels.*
- (КВАЛІТАТИВНІСТЬ-1 + КВАЛІТАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ 1 + X є ТАКИЙ 2] (ознака); метонімія + метонімія: *the Immortal Dead, Old Mild / mild /.*

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-ціле має ТАКУ PR-частину] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Grey Mage / has grey hair /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власник має OD-власність] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Enemy of Morred*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + СТАН / ПРОЦЕС) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Lord Who Has Erisen*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є / наче / MS-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Mage Prince*.
- (ВЛАСНІСТЬ² + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власність OW-власника + X є частина WH-цілого] (ознака); метонімія + метонімія: *Enwit's son of the Domain of Eolg*.
- (КОНТАКТНА ДІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-агенс діє на РТ-пацієнс + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія + метонімія: *the Dyer of Lorbanery*.
- (ПОДІБНІСТЬ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є ТАКИЙ] (ознака); метафора + метонімія: *Ogion the Silent*.
- (ПОДІБНІСТЬ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метафора + метонімія: *Jem of Havnor*.

Три предикатні ономазіологічні моделі в кількості п'яти утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації фігурують схеми класифікації та контактної дії, до яких на другому та третьому кроках приєднуються предикати інших БПС:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія + метонімія: *the Master Namer of Roke, Master Summoner of Roke, Master Patternner of Earthsea*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-ціле має ТАКУ РТ-частину) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія + метонімія: *the Red Mage of Havnor / has red skin /, the Grey Mage of Paln / has grey hair /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ-1 + (КЛАСИФІКАЦІЯ-2 + КОНТАКТНА ДІЯ)) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор-1 + (X є CL-класифікатор-2 + X-агенс діє на РТ-пацієнс)] (ознака); звуження значення + метонімія + метонімія: *Mage-Seamaster / Mage and Master who tames the sea /*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + (КОНТАКТНА ДІЯ-1 + КОНТАКТНА ДІЯ-2)) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + (X-агенс діє-1 / діє-2 на РТ-пацієнс)] (ознака); звуження значення + метонімія + метонімія: *Lord and Inheritor of Terrenon*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є СТІЛЬКИ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія + метонімія: *the Nine Masters of Roke*.

Концепт ВЕРХОВНИЙ МАГ ГЕД-ЯСТРУБ. Типовим представником магів і чарівників є головний герой Гед-Яструб (*Ged / Sparrowhawk*). Цей образ має найбільшу кількість найменувань (39 ВН), що включають імена та прізвиська, пов'язані з різними періодами життя та різними портретними характеристиками мага. Створюючи образ чарівника, У. Ле Гуїн розкриває тему дорослішання людини, становлення його особистості крізь терни випробувань: від юнака до Верховного мага Земномор'я.

Множинна номінація відбиває динаміку розгортання образу. Так, у віці семи років у хлопчика Дьюні (*Duny*) виявляються здібності до чаклунства, і тітка-чаклунка вчить маленького козопаса (*Goatherd*) деяким заклинанням. Маг Огіон навчає хлопчика заклинанням, що дають йому владу над птахами, і його часто бачать в оточенні яструбів, які летіли до нього, коли хлопчик називав їх істинними іменами, тому він отримує прізвисько Яструбок (*Sparrowhawk*). Згодом відбувається процес номінації (*Passage*) біля річки Ар: маг Огіон називає юнака істинним іменем Гед (*Ged*).

Гед зображений у романах і хлопчиком, і юнаком, і літнім чоловіком. Блискуче обдарований юнак, Гед є однак упертим, нетерплячим, із жагою до влади. Іще до закінчення навчання він неправильно використовує вроджену силу і напіввивчену магію та випускає на волю жакливу Тінь, яка завдає йому багато страждань, котрі потрібно перебороти. Навчання магії у Школі чарівників надає йому розуміння природи світла і темряви, а також рівноваги між ними. Щоб перейти із юнацтва до зрілості, Гед має пізнати силу двох видів темряви – зовнішньої та внутрішньої. Коли колесо робить повний оберт, Гед пізнає природу зла та переборює його.

Високий, швидкий, гордовитий і темпераментний юнак Гед, подорослішавши, стає струнким, сильним, енергійним чоловіком із яструбиним носом, гострим зором і шрамами на щоці. Важливою рисою у створенні образу чарівника стає його голос – приємний, низький і швидкий.

У період навчання у Школі чарівників Гед зображений простим, працьовитим, кмітливим і старанним учнем, який з роками стає мудрим чарівником (*Master, Wizard, Lord Wizard*), інколи мовчазним, а інколи веселим, із почуттям гумору. Маючи надзвичайні здібності до чародійництва, розвинуті й удосконалені у Школі чарівників, Гед завжди відчуває зло, небезпеку і страх та поспішає на допомогу.

Особливою рисою образу Геда є зміна зовнішності, що виникає внаслідок чарівних трансформацій у дракона або птаха. Чарівник Гед перетворюється на птаха: Сокола / Яструба-Перепелятника – Сокола-Сапсана

(*Sparrowhawk – Hawk – the Pilgrim Falcon, an Enderfalcon of Roke*). Оними відбивають зміну зовнішності, зміну внутрішнього світовідчуття або поєднання обох перетворень.

Окрім ВН, що є центральними в ономастичному полі образу Геда, для розкриття його багатогранності автор створює низку прізвиськ, асоційованих із рисами героя. Так, Геда звать козопасом (*Goatherd*), тому що він походить з о. Гонт, відомого тим, що там розводять кіз. Геда також називають Келубом (*Kelub*), що мовою Земномор'я означає «червоношкірий». Множинна номінація також відбиває аксіологію ВН, що демонструє прізвисько Капітан-Цап (*Seacaptain Goat*), наділене негативною конотацією із прихованою іронією. В основу ВН шляхом подвійного метонімічного переносу (людина за видом діяльності) покладено дві мотиваційні ознаки: *Гед* – капітан на морі і *Гед* – козопас. Метонімізація за другою мотиваційною ознакою трансформується в метафору (за зовнішнім виглядом).

Образ мага Геда розкривається також із залученням топоніміки Чарівної країни, у дескрипціях про землі та острови, на яких перебував Гед, або місця, звідки він родом і з якими він асоціюється в інших персонажів: *Gontish Lad, a Northener, the Warder of Roke, Master of Roke, Sparrowhawk of Gont, the Lord of the Island of the Wise, an Enderfalcon of Roke, the Archmage of Roke, the Archmage of Earthsea*. Зазначимо, що місце перебування чарівників у межах фентезійного простору (острови, міста, села, будівлі тощо) є постійним. Так, на о. Рок у Школі чарівників, яку очолює Верховний маг Земномор'я, живуть дев'ять магів. Інші маги, чаклуни, чарівники, чаклунки мешкають у містах і селах та на островах Земномор'я. Проте в тексті немає фіксованої локації головного героя Геда. Місця його перебування змінюються залежно від того, куди він мандрує.

Із мандрями пов'язані й основні функції, виконувані Гедом. Так, хлопчиком він пасе кіз на о. Гонт, від тітки чаклунки здобуває початкові знання щодо чаклування. У Школі чарівників він вивчає істинні імена речей і основні закони зберігання Рівноваги. Ставши чарівником, а потім Верховним

магом, Гед служить правителям, мешканцям островів, допомагає їм, здійснює подвиги, мандруючи як у світі живих, так й у світі мертвих, перемагає драконів (*Dragonlord, Dragontamer, Firelord*), злих чаклунів та інші сили зла.

ВН на позначення мага Геда є немотивованими і мотивованими. До немотивованих відносяться ВН *Ged* і *Duny*. Мотивовані ВН мають номінативні значення з одним, двома та трьома предикатами.

Однопредикатними є 6 моделей номінативних значень, які включають предикати БПС класифікації, локативності, партитивності, контактної дії, тотожності та подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Archmage; the Archmage Ged, Ged the Archmage, Lord, Master, Wizard*.
- ТОТОЖНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є /наче/ MS-корелят] (ознака); метонімія: *Sparrowhawk, Ged the Sparrowhawk, Hawk, Pilgrim Falcon / turns into a hawk or falcon /*.
- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); метонімія: *Sparrowhawk / tames sparrowhawks /, Goatherd / herds goats /*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Northerner*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-ціле має ТАКУ PR-частину] (ознака); метонімія: *Kelub / red-skinned /*.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Sparrowhawk / looks like a sparrowhawk /*.

Двопредикатні моделі номінативних значень ВН (7 моделей) утворюються на підставі початкових схем класифікації та подібності, до яких на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака);

звуження значення + метонімія: *Gontish Lad, Master of Roke, the Warder of Roke, the Archmage of Roke, the Archmage of Earthsea, the Lord of the Island of the Wise, the Lord of the Dark Place.*

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *Dragonlord, Dragontamer, Firelord, the Healer of the Rune of Peace, the King of the Shadows, Master of Masters.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ-1 + КЛАСИФІКАЦІЯ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор-1 + X є CL-класифікатор-2] (ознака); звуження значення + метонімія: *Lord Wizard, Lord Archmage.*
- (ПОДІБНІСТЬ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метафора + метонімія: *Sparrowhawk of Gont, Enderfalcon of Roke.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора + звуження значення: *the Lord Sparrowhawk.*
- (ПОДІБНІСТЬ + КЛАСИФІКАЦІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є CL-класифікатор] (ознака); метафора + звуження значення: *Sparrowhawk the Archmage.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great Man.*

Дві моделі номінативних значень ВН є трипредикатними, утвореними на підставі тричленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації застосовується схема класифікації:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість) + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метафора + метонімія: *Seacaptain Goat / looks like a goat /.*

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ-1 + КЛАСИФІКАЦІЯ-2) + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор-1 + X є класифікатор-2) + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія + метафора: *the Lord Archmage Sparrowhawk*.

Підсумок. Зі 186 ВН, які позначають референтів парцели «Чародійники», 18 є немотивованими і 168 мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопрдикатні ознаки, домінують (табл. Б.1.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення чародійників прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (20,24% від загальної кількості мотивованих назв – 168) та «Класифікація + Контактна дія → Персоніфікація» (14,88%). Периферію-1, яка межує з прототипом, утворюють концептуальні зсуви «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (10,12%), «Подібність → Персоніфікація» (9,52%), «Контактна дія → Персоніфікація» (8,92%). Периферія-2 представлена менш частотними зсувами «Квалітативність → Персоніфікація» (5,36%), «Локативність → Персоніфікація» (4,17%) та «(Класифікація + Подібність) → Персоніфікація» (4,17%). Інші концептуальні зсуви, відстежені у поодиноких ВН, перебувають на периферії-3 (табл. Б.1.1 у Додатку Б).

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису – поняття «ВН» – зосереджені у предикатах БПС (табл. Б.1.2 у Додатку Б). Прототипним предикатом є класифікатор (113 ВН). До прототипу примикають предикати контактної дії (47 ВН), локативності (35 ВН), подібності (30 ВН) та квалітативності (17 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою. За даними табл. Б.1.2 у Додатку Б, схемами, які беруть участь у творенні онімів на першому, другому і третьому кроках концептуальної деривації, є БПС контактної дії, локативності й подібності.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН чародійників свідчить про те, що у їхніх іменах насамперед надається інформація про належність героя до

класу (різновиду) чарівників, наділених владою, супроводжуваною відповідним титулом. Важливими ознаками, які зазвичай уводяться до складу імені чародійника, є сфера його діяльності (навчання, керування, приборкання тощо), місце його походження, його схожість із чимось або кимось (насамперед із рослиною або твариною), наявність у нього таких якісних ознак, як велич, мудрість, передбачливість, безсмертність, мовчазність, невидимість, доброта, злобність тощо.

Об'єктивація номінативних значень ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Б.1.3 у Додатку Б) відбувається на підставі семантичного звуження + метонімії (60 ВН), метонімії (42 ВН) та семантичного звуження (36 ВН); менш частотною є метафора (16 ВН).

2.2.3. Парцела «Школа чарівників». Школа чарівників (*the School, the School on Roke, the School of Wizardry, the School for Wizards, the House of the Wise, the Great House on Roke, the Great House, the House, the House on Roke*) (табл. Б.2.0 у Додатку Б) уособлює найдосконаліше мистецтво чародійництва і чарівництва. Школа розташована на о. Рок (*the School on Roke, the Great House on/of Roke, the House on Roke*) і з усіх боків захищена від загрози нападу ворогів і сил стихії міцними кам'яними стінами та магією. О. Рок вважається островом мудреців (*the Isle of the Wise*), а Великий будинок (*the Great House*) на території Школи – це центр чародійництва. У школі на території маленького дворика росте велетенська горобина, центр Світобудови, яка злаала своїм корінням мармурові плити. Хоча школу видно з усіх боків, увійти до неї не просто: вхід охороняє Майстер Вартовий, і потрапити до неї можна, лише назвавши своє Істинне Ім'я.

У Школі чарівників є Бібліотека (*the Room of Shelves*), де зібрані давні знання чародійництва та магії, а також є Зал із каміном для святкувань (*the great Hearth Hall*). За традицією, Школа має свята двічі на рік: у день Зимового сонцестояння (*the Winter Festival*) і в День найдовшої ночі (*the Moon's Night, the Long Dance*). Мешканці Школи живуть у маленьких просто

обставлених кімнатах для учнів і майстрів. У їдальні знаходиться довгий стіл (*the Long Table*), за який може сісти необмежена кількість людей.

Школу чарівників очолює Верховний маг Земномор'я, якого обирають таємним голосуванням і який має бути ззовні, не зі Школи чарівників. Мистецтву чародійництва навчають дев'ять магів, кожен з яких спеціалізується на певному аспекті магії. Хлопчики приходять навчатися мистецтву чародійництва до Школи чарівників з усіх куточків Архипелага. Лише тут можна опанувати вище мистецтво магії, стати справжнім майстром-чарівником. Новачки (*prentices*) навчаються різним мистецтвам декілька років. Згодом, отримавши посох, вони стають дипломованими чарівниками (*sorcerers*) і врешті-решт – справжніми магами (*mag*es).

Біля Школи чарівників розташовані два наймогутніші центри чарівництва – Іманентний Гай (*The Immanent Grove*), куди з Майстром Путівником можуть потрапити лише ті студенти, які отримали посохи, та Пагорб Рок (*the Roke Knoll*) – Світова Гора, священне місце, на якому учням заборонено практикувати різні трюки або справжні перетворення, аби не порушити Рівновагу у Всесвіті.

Усі ВН на позначення Школи чарівників є мотивованими. Їхнє номінативне значення структурується одно-, дво- та трипредикатними ономасіологічними моделями.

О д н о п р е д и к а т н а модель базується на схемі класифікації:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the School, the House*.

Д в о п р е д и к а т н і моделі в кількості чотирьох на першому кроці деривації мають схему класифікації, до якої на другому кроці приєднуються схеми інклюзивності, квалітативності, локативності та партитивності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the House of the Wise, the School for Wizards, the School of Wizardry, the Room of Shelves*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great House, the Long Table*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the School on Roke, the House on Roke*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-ціле має PR-частину] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Hearth Hall*.

Три предикатна ономазіологічна модель утворена на основі тричленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації застосовується схема класифікації, на другому кроці – схема квалітативності, а на третьому кроці – схема локативності:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great House on Roke*.

Підсумок. Усі 12 ВН, які позначають референтів парцели «Школа чарівників», є мотивованими. Номінативне значення мотивованих ВН формується на першому, другому або третьому кроці концептуальної деривації. Оними, в яких номінативне значення має двопрдикатні ознаки, домінують (табл. Б.2.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення Школи чарівників прототипним концептуальним зсувом є «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (33,33% від загальної кількості мотивованих назв – 12). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Класифікація → Персоніфікація» (16,66%), «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (16,66%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (16,66%). Периферія-2 представлена поодинокими прикладами (табл. Б.2.1 у Додатку Б).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, прототипною є класифікація (12 ВН) (табл. Б.2.2 у Додатку Б). Менш уживаними є предикати інклюзивності (4 ВН) та локативності (3 ВН). Предикати інших БПС задіяні у поодиноких випадках. За даними табл. Б.2.2 у Додатку Б, схемою, яка бере участь у творенні онімів на другому і третьому кроках концептуальної деривації, є локативна БПС.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН Школи чарівників свідчить про те, що у їхніх іменах серед мотиваційних ознак онімів найчастіше (12 ВН) застосовується класифікатор, який репрезентує належність референта до певного роду об'єктів (школа, дім, кімната, стіл тощо). Іншими мотиваційними ознаками є якість (велич) школи, її місцезнаходження (на о. Рок), ті, хто там навчаються (чарівники, мудреці) і те, чому їх навчають (чарівництво).

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми, яка активує референтне значення на підставі семантичного звуження + метонімії (10 ВН) та шляхом семантичного звуження (2 ВН) (табл. Б.2.3 у Додатку Б).

2.2.4. Парцела «Чародійництво». До складу цієї парцели входить 24 концепта, які є референтними значеннями 28 ВН та їхніх варіантів (табл. Б.3.0 у додатку Б). До чародійництва належать: МИСТЕЦТВО ЧАРОДІЙНИЦТВА (*the Art Magic, the Art, the High Arts, the Power*), ПРОЯВ ЧАРОДІЙНИЦТВА (*the Making, the Unmaking*), ПЕРЕТВОРЕННЯ (*the Illusion-Change, Change / the act of changing /, Summoning / the act of summoning /, Patterning / the act patterning /*), ЗАКЛИНАННЯ (*the Great Spells, a Spell of Summoning, Changing Spells, Changing / the spells of changing /, the First Change / the spell of changing /, the Great Spells of Change, the Spells of Changing, the Great Spells of Making and Shaping, the Spells of Shaping, the Nagian Chant, the Opening Spell, a Word of Opening, the Great Spells of Opening, the Revelation Spells, the Nine chants*). Найбільшу кількість референтних концептів мають заклинання: 11 концептів позначені

15 ВН; власне перетворення відповідають чотирьом концептам, які поіменовані чотирма ВН; три концепти мистецтва чародійництва позначені 7 ВН; найменшу кількість складають референтні концепти прояву чародійництва, що мають відповідно дві ВН.

Сутність буття магів, чарівників, чаклунів, відьом у Чарівній країні становить **мистецтво чародійництва** (*the Art Magic, the High Art, the Power*), яке постає свого роду ритуалом застосування магії. Магія асоціюється з Давнім Мовленням (*the Old Speech*), словами якого вимовляються усі заклинання (*the Great Spells*), і зі справжніми рунами (*True Runes*). Найрозвинутіше мистецтво магії походить з островів Рок (*Roke*), Палн (*Paln*), земель Енлад (*the Enlades*), Ёа (*Éa*) і Солеа (*Soléa*), де його найчастіше використовували. Для творення заклинання, або **перетворення** однієї сутності на іншу чаклун використовує рухи рук і тіла, голос.

Мистецтво чародійництва (*Wizardry, Magery*) включає багато різних практичних знань і навичок – від заклинання і лікування травами до справжньої магії, ґрунтованій на зміні суті речі й викликанні енергії світла чи тепла. Справжній магії (*high arts, the art magic*) навчають у Школі чарівників: мистецтву пошуку (*finding*), відновлення, полагодження (*mending*), керування погодою (*weatherworking*), перетворення (*changing*), лікування (*healing*), заклинання (*chanting*), найменування (*naming*), викликання духів (*summoning: the Summoner's Art*), ілюзії (*illusion*) тощо, тоді як початкові знання, мистецтво чаклування (*witchcraft*) відьми, чаклуни передають своїм дітям у спадщину.

Магія застосовується на всій території Архіпелагу і за його межами. Кожне місто, містечко, село вважає за необхідне мати свого чарівника, чаклуна і заклинателя погоди. Мешканці звертаються по допомогу до чарівника чи чаклуна, якщо треба зцілити людину або худобу, зберегти врожай, відвернути зурочення чи забезпечити безпеку під час подорожі чи вдома.

Як навчають справжні чародійники, використання мистецтва чаклування, **прояв чародійництва**, має слугувати силам добра, інакше буде порушено Світову Рівновагу. Застосовують справжню магію лише у випадку необхідності, зважаючи на збереження Рівноваги (*the Making*). Проте дія магії

обмежена тим, що потрібно називати справжніми іменами усі об'єкти, які зазнають впливу магії під час виконання заклинання. Отже, маг може контролювати лише об'єкти поблизу себе, які він може назвати справжніми іменами з точністю усіх їхніх складників.

Проте на території Чарівної Країни є острови, на яких практикують інше мистецтво, як-от на о. Палн (*the Lore of Paln, the Pelnish Lore*). Негативний персонаж Коб-павук шляхом застосування магії о. Пална у пошуках безсмертя порушує Світову Рівновагу (*the Unmaking*).

Номінативне значення ВН на позначення чародійництва є мотивованим і структурується ономасіологічними моделями з одним, двома та трьома предикатами, що залучаються на різних кроках концептуальної деривації.

О д н о п р е д и к а т н и м и є три ономасіологічні моделі, які базуються на схемах класифікації, контактної дії та квантитативності:

- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); метонімія: *the Making, the Unmaking / makes or unmakes the balance /*, *Changing (Change) / changes the thing /*, *Summoning / summons some powers or spirits /*, *Patterning / patterns something /*, *the Illusion-change / changes illusions /*.
- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Art, the Power*.
- КВАНТИТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є СТІЛЬКИ] (ознака); метонімія: *the Nine Chants*.

Д в о п р е д и к а т н і ономасіологічні моделі, у кількості п'яти, утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому до БПС класифікації приєднуються предикати інших схем:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-інструмент діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *a Spell of Summoning / summons the powers or spirits /*, *the Opening Spell, a Word of Opening / opens the doors or containers /*, *Changing Spells, the Spells of Changing / change the entities /*,

the Spells of Shaping / shape the entities /, the Revelation Spells / reveal the entities /.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the High Art, the Great Spells, the First Change*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Pelnish Lore, the Lore of Paln, the Nagian Chant*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є /наче/ MS-компаратив] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Art Magic*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *Summoner's Art*.

Три предикатна ономазіологічна модель утворена на основі тричленного концептуального ланцюга, де схема класифікації поєднується з квалітативною схемою та схемою контактної дії:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X-інструмент діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great Spells of Change, the Great Spells of Making and Shaping, the Great Spells of Opening*.

Підсумок. Усі 28 ВН, що позначають референтні сутності парцели «Чародійництво», є мотивованими одиницями. У номінативних значеннях предикатні ознаки формуються на різних кроках концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопредикатні ознаки, домінують (табл. Б.3.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення чародійництва прототипними концептуальними зсувами є «Контактна дія → Персоніфікація» (25% від

загальної кількості мотивованих назв – 28) та «(Класифікація + Контактна дія) → Персоніфікація» (25%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (10,71%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (10,71%) та «(Класифікація + (Квалітативність + Контактна дія)) → Персоніфікація» (10,71%). Периферія-2 представлена менш частотним зсувом «Класифікація → Персоніфікація» (7,14%), тоді як інші зсуви перебувають на периферії-3, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Б.3.1 у Додатку Б).

Серед БПС, задіяних у номінативних процесах, найвищу кількість уживань мають схема класифікації (20 ВН) та схема контактної дії (17 ВН). Менш частотними є квалітативна та локативна схеми. Схема контактної дії використовується на всіх трьох кроках деривації (табл. Б.3.2 у Додатку Б).

Аналіз ономасіологічних моделей ВН понять чародійництва свідчить про те, що у їхніх іменах найчастіше надається інформація про належність референта до класу «мистецтва чародійництва» або «заклинання». Важливими є ознаки, які специфікують дію певного заклинання чи мистецтва чародійництва: «заклинання, що відкриває / створює / перетворює / викликає духів», а також ознаки якості заклинання «найвищий», «найкращий» та ті, що вказують на територію, де практикується чародійництво.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми, яка активує референтне значення шляхом семантичного звуження + метонімії (18 ВН), метонімії (8 ВН) та семантичного звуження (2 ВН) (табл. Б.3.3 у Додатку Б).

2.2.5. Парцела «Засоби чародійництва». Ця парцела формується 26 концептами, які є референтними значеннями 60 ВН та їхніх варіантів (табл. Б.4.0 у Додатку Б). До засобів чародійництва належать такі концепти, як ІСТИННЕ / ДАВНС МОВЛЕННЯ (*the True Speech / the Old Speech, the True Language, the True Language of the Making, the Language of the Making, the Speech of the Making, the Tongue of the Making, the Eldest Tongue, the Great*

Words, the First Word, the Final Word), МОБА / МОВЛЕННЯ / СЛОВА (*Hardic, the Hardic Tongue of the Archipelago, the Hardic Tongue of the Earthsea, the Hardic Words, the Hardic of the Archipelago, Reach-Accented Hardic, Kargish, the Kargish Language, the Kargish Tongue, Gontish Speech, Gontish accent, the Names, Answerable Questions*), РУНИ (*the Runes of Éa, the Further Runes, the Runes, the Six Runes of Hardic, the Rune Pirr, Pirr*), КНИГИ (*the Book of Runes, the Lore Books*), МЕЧ (*the Sword of Erreth-Akbe*), ПЕРСТЕНЬ (*the Ring of Erreth-Akbe*), КОРОНА (*the Crown*). Референтний концепт Істинне Мовлення має 11 ВН та їхніх варіантів, п'ять мов / мовлення / слова Земномор'я, позначені 13 ВН, 11 рун мають 25 найменувань. Засоби чародійництва, що є матеріальними артефактами, мають значно меншу кількість найменувань: шість чарівних книг позначені 12 ВН, меч і перстень мають по дві ВН, а корона – одну ВН. Як видно з наведених даних, Істинне Мовлення має найбільшу кількість найменувань, оскільки воно є найважливішим засобом чародійництва.

Філософію буття мешканців Земномор'я складає магія й чародійництво. *Давнє Мовлення* (*the Old Speech, the Eldest Tongue*) – це мова драконів і магії, нею «творять чудеса», уся давня мудрість записана цією мовою, і нею спілкуються маги. У. Ле Гуїн змішує легенду, історію та літературу «для збагачення створеного вторинного світу. І мова є більш, ніж засобом спілкування чи запису. Сила слів складає основу філософії і магії. Лише в ході повільного й копіткого вивчення істинних імен речей маги отримують мудрість і владу» [296, с.87]. Якщо маги вивчають Давнє Мовлення у Школі чарівників, то дракони володіють цим мовленням від народження, оскільки воно є сутністю драконів та уособлює першопочаток, мудрість, знання. Давнє Мовлення є Істинним (*the True Speech, the True Language, the True Language of the Making*) і зобов'язує мага лише до правдивості висловлювання. Слова, вимовлені Істинним Мовленням (*the Great Words*), приводять до перетворення, створення Рівноваги в Чарівній країні (*the Tongue of the Making, the Speech of the Making*). Давнє Мовлення – давнє і безкінечне. Відьми і

чарівники знають лише деякі слова, тобто лише певну частину Давнього Мовлення.

У досліджуваних творах Давнє Мовлення передається лексемами вигаданої мови: наприклад, піна на хвилях (*sukien* / зукієн (звичайна мова) – *essa* / есса (Давнє Мовлення)). У Давньому Мовленні, створеному У. Ле Гуїн, вживаються лексеми як давньоанглійської, так і сучасної англійської мови: *'Nam hiertha arw Ged arkvaissa!'* – *which in the Speech of Making is, If thou seekest Ged here find him* (1, с. 416). Вигадана мова може не супроводжуватися тлумаченням або перекладом у подальшому контексті, що створює ефект чарівності, екзотичності. У такому випадку інтерпретація відбувається у мікро- чи макроконтексті, і надання тлумачення було б надмірним. Наприклад, *Turning back the head on the thorned neck, it stared once more directly at Tenar, and its voice like the dry roar of a kiln-fire spoke: 'Tesse Kalessin'...* *'Tesse Tenar', the woman said in a clear, shaking voice. The dragon looked away, westward, over the sea...and already Kalessin was far from land, flying straight, flying west* (1, с. 517). Із контексту стає очевидним, що розмова між Тенар і драконом, яка відбувається словами Давнього Мовлення, передає сцену прощання, в якій герої називають себе Істинними Іменами.

Оскільки однією з головних тем тетралогії є **мова**, пов'язана із філософією буття, магією, іменами, розглянемо детальніше її реалізацію в семантичному просторі тексту. У Земномор'ї існує велика кількість мов, якими спілкуються мешканці. Ардична мова (*Hardic*) – це *lingua franca* для Внутрішніх островів (*the Inner Islands*), хоча паралельно існують її різні акценти і діалекти. Так, принц Аррен вважає, що Гед має досить виражений Гонтійський акцент (*the Gontish accent*). Люди на плотах (*the Raft People*) розмовляють діалектом, незрозумілим для інших. Каргадською мовою (*Kargish*) розмовляють на Каргадських Землях (*the Kargad Lands*), тоді як осскіліанську мову (*Osskilian*) вживають у Осскілі (*Osskil*).

Ардична мова сягає своїм корінням сивої давнини Давнього Мовлення. З одного боку, це звичайна мова Архіпелагу, що існує поряд з іншими мовами,

а з іншого – це мова чарівників, що творять справжню магію. Як стверджує У. Ле Гуїн, на противагу Дж. Р. Р. Толкієну, вона не намагалася створити мову з її граматиною і лексиконом, якою можна спілкуватися сучасній людині, а лише створила мову для чарівників та драконів [280, с.47].

Магія чарівників проявляється не лише тоді, коли вони промовляють слова Істинного Мовлення; вона також пов'язана із застосуванням найдавніших символів писемності – **рун** (*the Runes*). Творцями перших рун були давні маги (*the Rune Makers*). Майбутні чарівники вивчають давні ардичні руни Земномор'я (*the Further Runes, the Six Hundred Runes of Hardic, the Runes of Hardic, Hardic Runes, the Runes Éa, the Runes of Power, the Great Runes of Power*) у Школі чарівників.

Різні руни мають власне призначення. Вони, зокрема, вживаються для відтворення миру, рівноваги та припинення дії сил зла використовують магічні руни Миру, Кінця (*the Rune Agnen, the Sign / Rune of Ending, the Hardic Rune Agnen*). Так, значення Руни Ягнця / Кінця – це кінець, саме таку руну накреслив маг Гед, для того щоб відтворити Рівновагу у Всесвіті, рівновагу між світом живих і світом мертвих. Руни Пірр та Гес (*the Rune Pirr, Pirr, Ges*) є свого роду магічними символами, які запобігають поширенню зла, охороняють людей від різних нападів. Руни є важливими атрибутами фентезійного світу. Їхня втрата призводить до порушення рівноваги у Чарівній країні. Так, через загублену королівську руну зв'язку (*the Bond Rune, the King's Rune, the Rune of Kings, the Lost Rune of the King, the Lost Rune, the Rune of Peace, the Sign of Peace, the Ring of the King's Rune*) було роз'єднано землі, порушено мир, що унеможливило правління короля протягом багатьох років. Королівська Руна разом з іншими вісьмома рунами була викарбувана на персні Еррет-Акбе. Та перстень був зламаний навпіл, і у місці зламу була саме руна зв'язку, яку згодом стали називати «Загублена руна» (*the Lost Rune*) – знак влади і миру. З тих пір жоден король не міг правити добре, тому й не було великих правителів, а лише принци й тирані, війни і чвари. І ніхто не знав, як пишеться ця руна.

Королівська влада асоціюється також із такими атрибутами, як перстень, меч і корона. *Перстень Еррет-Акбе* (*the Ring of Erreth-Akbe, the Ring*) виглядає як браслет, який набуває сили лише в руках справжнього мага. Багато чарівників і магів намагалися знайти половинки персня, проте це вдалося Верховному магу Геду. У пошуках персня Гед здійснює різні подорожі задля відновлення влади короля і миру на островах Архіпелагу. Одну половинку персня йому дарує врятована ним жінка, яку було викинуто на безлюдний острів. Іншу половинку він знаходить у Підземеллі на території Гробниць Атуана, де мешкає Ара-Верховна Жриця, Поглинута Давніми Силами Пітьми.

Меч Еррет-Акбе (*the Sword of Erreth-Akbe*) є найдавнішим мечем, що зберігається у Вежі Королів у м. Хавнор як символ королівської влади. Інший меч – меч Серріадха – з гордістю носить при собі принц Аррен. Цей меч допомагає юному принцу отримати перемогу в боротьбі з силами зла.

Іншим важливим засобом чародійництва є чарівні *книги*, в яких зберігаються накопичені століттями знання магії, імен, рун (*the Lore Books, the Book of Rune, the Rune Book, the Book of Changing, the Books of the Undertaking of the Making, the Book of Shaping, the Lays of Wisdom*). Чарівні книги передаються від покоління до покоління, від мага до його учнів, або ж зберігаються у бібліотеці Школи чарівників.

Номінативне значення ВН засобів чародійництва може бути немотивованим і мотивованим. Номінативне значення ВН *Ges, Pirr* є немотивованим. Номінативні значення мотивованих є одно-, дво- та трьохпредикатними.

Однопредикатними є три моделі номінативних значень, де предикатами є складники БПС класифікації, локативності та подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (8 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Sword, the Ring, the Runes, the Rune, the Rune Pirr, the Rune Simn, the Rune Agnen, the Names*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Kargish, Hardic*.

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метонімія: *the Closed Mouth (rune)*.

Двопредикатними є 8 ономазіологічних моделей, утворених на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації вживаються схеми класифікації та локативності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (10 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Lost Rune, the Further Runes, the Old Speech, the True Speech, the True Language, the Eldest Tongue, the First Word, the Final Word, the Great Words, the Answerable Questions*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (9 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Hardic Words, the Kardish Language, the Kardish Tongue, the Gontish Speech, the Gontish accent, Hardic Runes, the Runes of Hardic, the Runes of Éa, the Hardic Rune of Agnen*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КАУЗАЦІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (8 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-каузатор робить FT-фактив] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Language of the Making, the Speech of the Making, the Tongue of the Making, the Runes of Power, the Bond Rune, the Rune of Peace, the Sign of Ending, the Rune of Ending*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Lore Books, the Books of Runes, the Rune Book, the Book of Changing, the Book of Shaping, the Books of Undertaking and Making, the Lays of Wisdom*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Rune of Kings, the King's Rune, the Sword of Erreth-Akbe, the Ring of Erreth-Akbe*.

- (ЛОКАТИВНІСТЬ-1 + ЛОКАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість-1 + X є ТАМ-місцевість-2] (ознака); метонімія + метонімія: *the Hardic of the Archipelago*.
- (ЛОКАТИВНІСТЬ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість + X-ціле має ТАКУ PR-частину] (ознака); метонімія + метонімія: *the Reach-Accented Hardic*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-частина WH-цілого)] (ознака); метонімія + метонімія: *the Ring of the King's Rune*.

Три предикатні ономазіологічні моделі (4 моделі) утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації застосовується схема класифікації:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + (ЛОКАТИВНІСТЬ-1 + ЛОКАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + (X є ТАМ-місцевість-1 + X є ТАМ-місцевість-2)] (ознака); метонімія + метонімія: *the Hardic Tongue of the Archipelago, the Hardic Tongue of the Earthsea*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Lost Rune of the King*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + КАУЗАЦІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ: (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X-агенс робить FT-фактив] (ознака); звуження значення + метонімія: *the True Language of Making, the Great Runes of Power*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є СТИЛЬКИ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Six Hundred Runes of Hardic*.

Підсумок. Номінативне значення ВН, що позначають референти парцели «Засоби чародійництва» є мотивованим (58 ВН) і немотивованим (2

ВН). Номінативне значення мотивованих ВН має один, два та три кроки деривації. Оніми, в яких номінативне значення має двопримкватні ознаки, домінують (табл. Б.4.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення засобів чародійництва прототипними концептуальними зсувами є «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (17,24% від загальної кількості мотивованих назв – 58). Периферію-1, яка примикає до прототипу, утворюють концептуальні зсуви «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (15,51%), «(Класифікація + Каузація)» → Персоніфікація» (13,79%) та «Класифікація → Персоніфікація» (13,79%). Периферія-2 представлена менш частотними зсувами «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (12,06%) та «(Класифікація + Власність²) → Персоніфікація» (6,89%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-3 і демонструють поодинокі випадки вживання у ВН (табл. Б.4.1 у Додатку Б).

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису, є примкватами БПС (табл. Б.4.2 у Додатку Б). Прототипним примкватом є класифікатор (54 ВН). Із прототипом межують примквати БПС локативності (18 ВН), квалітативності (13 ВН) та контактної дії (10 ВН). Примквати інших БПС є менш уживаними. За даними табл. Б.4.2 у Додатку Б, схемою, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому і третьому кроках концептуальної деривації, є локативна БПС.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН засобів чародійництва свідчить про те, що в їхніх іменах найчастіше надається інформація про належність засобів чародійництва до певного класу (мова, руни, книги, перстень). Важливими ознаками, які зазвичай уводяться до складу ВН, є місцезнаходження засобів чародійництва, їхня давність, приналежність видатному магу, велич, значущість для мешканців Чарівної Країни, чародійні дії та спричинені ними результати.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми на підставі семантичного звуження + метонімії (46 ВН), семантичного звуження (8 ВН) та метонімії (4 ВН) (табл. Б.4.3 у Додатку Б).

2.2.6. Парцела «Чарівні істоти». Парцела містить метаконцепт «Дракони / Змії» і концепт «Отак».

Метаконцепт ДРАКОНИ / ЗМІЇ. Цей метаконцепт є збірним, категоріальним, представленим конкретними концептами, шість із яких є референтними значеннями імен драконів, а два – референтними значеннями ВН зміїв (табл. Б.5.0 у додатку Б).

У міфах образи дракона і змія є суміжними. За енциклопедією «Міфи народів світу» [69, с. 394-395], дракон – це крилатий змій, що літає, міфологічне створіння, яке зображують у вигляді поєднання елементів різних тварин, зазвичай голови (почасти декількох) і тулуба плазуна (змій, ящірки, крокодила) та крил птаха або кажана; іноді до складу такого комбінованого образу входять частини тіла й інших тварин (риби, пантери, лева, цапа, собаки, вовка). Дракона можна вважати розвитком образу змія: основні ознаки й міфологічні мотиви, пов'язані з драконом, значною мірою збігаються з тими, що характеризують міфологічного змія.

Спільним для всіх міфологій, що містять образ дракона, є міф про знищення його героєм, який у такий спосіб позбавляє людей від спричиненого драконом зла. З іншого боку, зв'язок дракона з водою, врожаєм і родючістю іноді вторинно осмислюється таким чином, що дракон постає втіленням позитивної основи – як помічник, який дає людям воду і багатство. Проте найчастіше в міфології різних культур дракон асоціюється радше з небезпекою та злом, ніж з добром [69, с.394]. Даючи короткий огляд літератури, присвяченій міфам про дракона, В. Я. Пропп [185] критикує тих авторів, які стверджують, що благий змій є характерним для східної Азії, а змій-ворог для Європи. На думку дослідника, благий змій, змій-податель є перший щабель змія, що перетворюється потім на його протилежність.

Зазначені положення з теорії міфа знаходять відбиток у фентезійних текстах У. Ле Гуїн, де розповідь про створення власне Чарівної країни Земномор'я узгоджується із зооморфною міфологічною моделлю творення світу. Через усю історію Земномор'я лейтмотивом проходить міф про **драконів**, від яких походять люди. Спочатку, коли засновник Земномор'я Сегой підняв острови з моря, зі Світового океану, витягнув їх із безодні часу, дракони були першими живими істотами, дітьми Сегоя (*the Children of Segoy*). Це були дракони-люди – один народ, одна раса, й усі вони розмовляли словами Істинного Мовлення. Поступово дракони розподілилися: одним подобалося літати й бути вільними, іншим – творити, учить інших, учитися. Із часом ці інші стали боятися своїх диких братів, які прилітали, знищували, спалювали вогнем їх та їхні домівки. У результаті з'явилися дві спільноти – дракони та люди. Проте серед людей залишилися такі, що зберігли знання й мудрість драконів – Істинне Мовлення. Це були маги, чарівники. І серед людей, і серед драконів є ті, хто пам'ятають себе людинодраконами. Вони відлітають жити по іншу сторону землі, на захід, де живуть у мирі, дикими й мудримися водночас, із серцем дракона і розумом людини. На знак того, що колись існувала єдина раса людинодраконів, один чи два людинодракони народжуються в кожному поколінні людей. Люди можуть бути дітьми драконів; наприклад, дівчинка Терру є дитиною дракона Калессіна, який називає її істинним іменем Техану.

У творах У. Ле Гуїн фігурують і дракони, які давно зникли, і дракони, які є реальними дійовими особами. Драконами, які давно зникли і згадка про яких залишається лише у міфах Земномор'я, є Бар Отх (*Bar Oth*) та Орм (*Orm*). Драконами, які реально існують у Земномор'ї, є Калессін (*Kalessin, Kalessin the Eldest, the Eldest, the Dragon, the Great Dragon, Segoy*), Орм Ембар (*Orm Embar, the Dragon of Selidor, Lord Dragon, the Lord of Selidor*), Йевод (*Yevaud, the Dragon Pendor, the Dragon of Pendor, the Pendor Dragon, Usurper of Pendor, the Lord of Pendor, the Old Dragon of Pendor, the Old One*), а також дракони-повелителі на морі біля острова Пендор (*the Sealords of Pendor*).

Згадуваний у міфах Земномор'я великий дракон Орм убив славетних магів Атха і Еррет-Акбе та сам був убитий останнім на острові Селідор, де і знаходяться кістки дракона. Дракон Бар Отх загинув від руки Кеора, принца Енлада, за триста років до описуваних у тексті подій. На згадку про дракона в Енладі зберігається його шкура. Хоча Бар Отх був молодим драконом, який іще не досяг повної сили, він мав довжелезні зуби і, судячи з розміру його шкури, величезний зріст.

Реальні дракони живуть на віддалених безлюдних островах Земномор'я: Йевод (*the Pendor Dragon*) зі своєю сім'єю (*the Sealords of Pendor*) мешкає на острові Пендор, Орм Ембар (*the Dragon of Selidor*) – на острові Селідор, а найстаріший дракон Калессін – на території, яка зветься Логово Калессіна (*the Keep of Kalessin*) і знаходиться на острові Драконячі Біга (*the Dragon's Run*). Дракони живуть також у горах, головним чином, на західному узбережжі, звідки вони походять.

Дракони – це давні чарівні істоти, старіші за людство. Найстарішим живим драконом є Калессін (*Kalessin the Eldest, the Eldest*). Його давність і мудрість відбито в його очах, поставі, рухах. Старим і давнім зображений і могутній дракон Орм Ембар, який є набагато молодшим за Калессіна. Дуже старим є і дракон Йевод (*the Old Dragon of Pendor, the Old One*).

Дракони – велетенські й могутні, за своїм велетенським розміром вони подібні до пагорбу або вежі. Жилясте вигнуте тіло дракона схоже на тіло хорта, за гнучкістю ж і спритністю дракон схожий на ящірку. Велетенський розмір драконів та їхня могутність наводять жах на людей. Зовнішність драконів є незвичайною, страхітливою. Їхнє величезне тіло вкрите чорною лускою, наче кольчугою, а по хребту ростуть колючки. Тіло дракона гаряче, немов вогонь. Дракон має хвіст із шипами, велику чорну голову, довгі жовто-золотаві (Калессін), зелені (Йевод) або жовто-зелені (Орм Ембар) очі, безгубий рот, який завжди посміхається, відкриваючи довгі гострі жовті або жовто-білі зуби (Калессін). Дракон також має рильце і довжелезний роздвоєний червоний язик (Калессін). Великі викривлені ноги дракона з

довгими пазурами нагадують сталеві клинки коси. Дракон (Орм Ембар) має золотаві, блискучі, як сонце, крила. Або ж крила дракона (Калессін) можуть бути темно-червоні, як іржа, кров або шовк з острова Лорбанери.

Драconi мають добрий слух. Голос у них або громкий і сухий, як у Йевода, громкий і м'який, як у Калессіна, або ж громкий, м'який і шиплячий, як у Орм Ембара. Громкий голос Калессіна холодний, він нагадує зимовий вітер, металевий звук гонга. На звук гонга схожий і глибокий та пронизливий голос Орм Ембара, що нагадує також тринькання цимбал. М'який і шиплячий, голос Орм Ембара подібний до нявкання розлюченого кота.

Драconi ходять, повзають, літають, наче орли. Вони мають гарячу вогняну пащу, з якої вилітає дим. Дихання дракона нагадує запах кузні. Драconi поїдають і вивергають вогонь, який є їхнім життям.

У творах У. Ле Гуїн драconi зображені істотами чоловічої (*an ancient male dragon*) або жіночої (*a she-dragon*) статі. Та інколи неможливо визначити, до якої статі належить дракон. У. Ле Гуїн уподібнює драконів до людини. Як і людям, драконам властиві переживання та емоції, зокрема страх і гнів.

Як прародичі людей, драconi наділені особливою людською здатністю – даром мовлення. У багатьох чарівних казках та у фентезійних творах тварини розмовляють з людьми їхньою мовою, але у драконів Земномор'я є своя, Найдавніша Мова (*the Eldest Tongue*), названа також Істинним Мовленням (*The True Speech*), яке є мовленням Творіння. Свою мову – Істинну Мову Творіння (*The Language of Making*), драconi мають від народження, вони її не вчать, вони нею є. Дракон і його мова – це нерозривна єдність. Коли Світову Рівновагу було порушено, і розповсюдилося зло, у драконів було відібрано Мову Творіння, що спричинило їхнє божевілля.

В образі Чарівної Країни тісно переплелися культурні концепти різних міфологій. Створюючи образ драконів, У. Ле Гуїн поєднує міфологеми дракона як утілення зла і добра. У Земномор'ї є злі драconi-руйнівники. Таким є Йевод. Натомість є і драconi, які допомагають чарівникам знищити зло. Це мудрі давні істоти – драconi Орм Ембар і Калессін.

Понад чотири покоління мешкає на острові Пендор дракон Йевод зі своїм сімейством. Як узурпатор, володар острова (*Usurper of Pendor*), він нікого не підпускає до узбережжя і знищує вогнем усіх, хто наближається.

Управляти драконами можуть лише деякі чарівники (*Dragonlords*). Вони протистоять драконам-руйнівникам. Так, маг і чарівник Гед викликав дракона-узурпатора на бій, але, як і всі дракони, Йевод володів давньою мудрістю і магією імен. Тому Гед боявся його підступного чаклунства. Розмовляючи словами Істинного Мовлення, яке зобов'язувало людей говорити лише правду, Йевод перекручував слова так, що неможливо було зрозуміти, правду чи неправду він говорить. Дракон почав торгуватися з Гедом, але той переміг дракона, вгадавши його істинне ім'я Йевод, що надало чарівникові владу над драконом, адже сила істинного імені зобов'язувала Йевода припинити літати там, де мешкають люди.

Дракони Орм Ембар і Калессін несуть у собі велич, могутність, знання прашурів. Орм Ембара вважають могутнім безстрашним драконом, який, на відміну від інших драконів, не зраджує й не обманює. Орм Ембар, якого звуть Повелителем Селідора, допомагає Геду знайти перстень славетного Еррет-Акбе. Дракон також пропонує Геду свою допомогу в пошуках чаклуна-руйнівника. З іншого боку, Орм Ембар звертається до Геда по допомогу, коли цілісність і рівновага у Всесвіті Чарівної країни були порушені, а у драконів було відібрано їхню мову.

Орм Ембар походить від великого дракона Орма. Шануючи походження, велич і мудрість дракона, люди наділяють його титулом «Лорд», «Повелитель», «Ваша Величність» (*Lord Dragon, Lord of Selidor*).

Найстарішим живим драконом є Калессін, у порівнянні з яким Орм Ембар виглядає дитиною, а вік людини уподібнюється до віку комахи. Калессін зображений мудрою і доброю істотою, яка допомагає головним героям. Дівчинка Теру звертається до Калессіна по допомогу і називає його іменем першого прародича (*Segoy – Сегой*), адже дракон втілює в собі мудрість і володіє найціннішим знанням – Магією імен. Саме він називає

дівчинку її істинним іменем Техану (*Tehanu*) – іменем, якого не знає ніхто й яке може вгадати лише Маг.

Отже, дракони різняться за своїми зовнішніми ознаками, характером та діями, які можуть бути злими й добрими. Проте, як говорить маг Земномор'я Гед, дракони, що є жадібними, ненаситними, підступними та безжалісними, не є злом; вони старші за людство, і вони мудріші за людей; люди мріють, а дракони – ні; вони є самою мрією (*dragons are dreams*); коли люди мріють, вони творять магію, творять добро і зло; дракони і магія – це одне й те саме (*dragons are magic*).

Міф про драконів, утілений у творах У. Ле Гуїн, узгоджується з думкою М. М. Маковського, за якою діалектика міфу полягає в тому, що людина «розчиняє» себе у природі, зливається з нею й опановує сили природи лише у своїй уяві. Людське мислення на ранніх етапах його існування ототожнювало усе живе і неживе (анімізм), надавало великого значення аналогії, оперувало різного роду магічними образами й символами [152, с. 15]. Так, дракон може асоціюватися зі змією як символом Всесвіту, а також із символами життя і смерті, Світового Розуму, душі. Змія та інші земноводні можуть уособлювати гармонію і порядок [там само, с. 175].

Міфологічне ототожнення образів дракона і змії відбито й у міфах Земномор'я, де **змій** асоціюється зі Світотворенням і набуває як позитивної, так і негативної оцінки. У Чарівній країні зберігається згадка про Давнього Змія з Андрада (*the Old Serpent of Andrad*), зображення якого залишилося на човні, та про отруйного (*venomous*) Морського Змія (*the Sea-Snake*).

Номінативне значення ВН драконів і зміїв є немотивованим і мотивованим. Немотивованим є номінативне значення 5 ВН – **Bar Oth, Kalessin, Orm, Orm Embar, Yevaud**. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації.

Однопредикатними є 5 моделей номінативних значень, де предикатами слугують складники схем класифікації, квалітативності, схожості / аналогії, власності та контактної дії:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Dragon / Kalessin /, the Dragon Orm*.
- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ-якість] (ознака); метонімія: *the Old One / Yevaud /, the Eldest / Kalessin /, Kalessin the Eldest*.
- СХОЖІСТЬ / АНАЛОГІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є наче AN-корелят] (ознака); аналогія: *Segoy / Kalessin /*.
- ВЛАСНІСТЬ² → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X-власність має OW-власника] (ознака); метонімія: *the Children of Segoy*.
- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); метонімія: *the Usurper of Pendor / Yevaud /*.

Три двопредикатні моделі номінативних значень ВН поєднують логічні предикати БПС класифікації, квалітативності та локативності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Dragon Pendor, the Pendor Dragon / Yevaud/, the Dragon of Pendor / Yevaud /, the Lord of Pendor / Yevaud /, the Dragon of Selidor / Orm Embar /, the Lord of Selidor / Orm Embar /, the Sea-Snake*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ-1 + КЛАСИФІКАЦІЯ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор-1 + X є CL-класифікатор-2] (ознака); звуження значення + метонімія: *Lord Dragon / Orm Embar /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great Dragon / Kalessin /*.

Дві моделі номінативних значень ВН є трипредикатними, утвореними на основі тричленного концептуального ланцюга, де схема класифікації поєднується з предикатами локативної та квалітативної БПС:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН):
Х-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Old Dragon of Pendor (Yevaud), the Old Serpent of Andrad*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ-1) + ЛОКАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН):
Х-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість-1) + X є ТАМ-місцевість-2] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Sealords of Pendor*.

Концепт ОТАК. Цей концепт є референтним значенням ВН *Хьог (Hoeg)* – отака як тварини, що уособлює мудрість, інтуїцію і захист від сил Зла. Маги Земномор'я завжди оточували себе різними тваринами і птахами, які ставали символом їхньої чарівної сили й мудрості. Маги перетворювалися на тварин у випадку небезпеки. Тварини, як і Істинні Імена людей, є своєрідними оберегами для захисту чарівників від сил зла. Пестунів мають усі Гонтійські чарівники: у Верховного мага Земномор'я Неммерля є ворона із Оскіла, що розуміє Істинне Мовлення, а Рудий Маг із Арка водить на золотому ланцюгу дикого ведмеда. Має пестуна і Гед. У його каптурі живе дивна дика тваринка отак. У часи небезпеки вона перебиралася до Геда у кишеню. Зустрівши отака, Гед бере його до себе й називає його Істинним Іменем Хьог (*Hoeg*).

Отаки – маленькі за розміром тварини, з широкою мордочкою, темним коричневим хутром, великими яскравими очима, гострими зубами та сухим шершавим язиком. Ці тварини мають лютий темперамент, але не мають голосу. Отак дуже гостро відчуває небезпеку. Він розуміє мову людей і володіє інстинктивною мудрістю тварини. Під час подорожі Геда до Країни Мертвих отак рятує свого хазяїна. Він виявляє свою відданість Геду і гине при зіткненні чарівника з небезпечним ворогом.

Образ отака схарактеризовано шляхом опису його зовнішніх ознак та розумових здібностей. Ця маленька міфічна тварина зображена мудрою, наділеною чарівною силою і здатністю відчувати чарівну силу у справжніх, добрих магів та чарівників. Одна ВН *Hoeg* є немотивованою одиницею.

П і д с у м о к . Із 26 ВН, що позначають референтні сутності парцели «Чарівні істоти», 6 ВН є немотивованими одиницями і 20 ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопрдикатні ознаки, домінують (табл. Б.5.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення чарівних істот прототипним концептуальним зсувом є «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (35 % від загальної кількості мотивованих назв – 20). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Квалітативність → Персоніфікація» (15%), «Класифікація → Персоніфікація» (10%) та «((Класифікація + Квалітативність) + Локативність) → Персоніфікація» (10%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-2, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Б.5.1 у Додатку Б).

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису, зосереджені у прдикатах БПС (табл. Б.5.2 у Додатку Б), серед яких прототипним прдикатом є класифікатор (15 ВН). Номінативну активність демонструють також прдикати локативності (11 ВН) та квалітативності (6 ВН). Прдикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Загалом, у ВН чарівних істот Земномор'я представлено інформацію про їхній біологічний клас, їхній статус як володарів територій, їхнє місцезнаходження у Чарівній країні, а також про їхні якісні ознаки – вік, розмір (малий або великий), рухливість (швидкість чи повільність), загальне враження (страхитливість або приємність, дружність). Зазначена інформація пов'язана з основними характеристиками цих персонажів.

Номінативні значення 20 ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми, яка активує референтне значення на підставі

семантичного звуження + метонімії (12 ВН), метонімії (6 ВН) та семантичного звуження (2 ВН) (табл. Б.5.3 у Додатку Б).

2.2.7. Парцела «Чарівні рослини» містить два концепти – СВІТОВЕ ДЕРЕВО / СВІТОВА ГОРА та ІМАНЕНТНИЙ ГАЙ.

Концепт СВІТОВЕ ДЕРЕВО / СВІТОВА ГОРА. Світове Дерево – характерний для міфопоетичної свідомості образ, що втілює універсальну концепцію світобудови. Цей образ і його трансформи – вісь світу, світова гора – присутні в усіх частинах тетралогії (табл. Б.6.0 у Додатку Б).

Світове дерево (*the Year Tree, the Rowan Tree, the Thousand-leaved Tree*) є місцем, де зосереджені всі сили Землі. Тут розташовані два «пласких» світи Земномор'я – світ життя і світ смерті. Вісь світу відмічена двома основними точками – часом літнього і зимового сонцевороту (*Summer and Winter Sunreturn*), двома рівними за часом періодами влади світлих і темних сил природи. Світове Дерево повторює символ кола, яке утілює ідею єдності, нескінченності й закінченості, тоді як коло, розділене навпіл, – це день і ніч, зима і літо, символи Ін'я і Ян [223, с. 12], що утілюють два начала – темне, жіноче (Тенар) і світле, чоловіче (Гед) начала.

Світовим Деревом, яке існує вічно (*the Year Tree*), є величезна могутня горобина (*the Rowan Tree*)¹, що має глибоке коріння. Це коріння зламало мармурові плити у Школі чарівників. Світове Дерево з тисячею (безліччю) листків (*the Thousand-leaved Tree*) зображено на чарівних дверцятах із драконячого зуба, через які юні чарівники залишають Школу на Острові Рок. Горобина – це й Істинне Ім'я майбутнього володаря Земномор'я Лебаннена, який таким чином уподібнюється Світовому Дереву.

Для міфопоетичних уявлень про світобудову характерне співіснування і поєднання вегетативної моделі (дерева) і моделі орологічної (гора) [43]. Таке поєднання має місце й у Земномор'ї, де Світове Дерево – це водночас і

¹ Термін Rowan (горобина) у перекладі російською мовою І. Тогоєвої [223, с. 12], має відповідник «ясен», який є традиційним асоціатом Світового Древа.

Світова Гора (*the Knoll, Roke Knoll, the Knoll of Roke, the Hill, the Hill of the Place, the Hill of the Tomb, the Holy Place*), розташована у священному місці, яким є острів Рок (*Roke Knoll, the Knoll of Roke*) або Гробниці Атуана (*the Hill of the Place, the Hill of the Tomb*). Світова Гора – великий округлий зелений пагорб, на якому немає дерев і довге коріння якого сягає центру Землі.

Для чарівників сама Світова Гора є священним місцем (*the Holy Place*), де зосереджені сили Землі, де всі речі набувають своєї істинної природи, і де зростає могутність магії. Світова Гора забезпечує зв'язок між світами, вона спричиняє руйнування, відродження й оновлення: на Пагорбі Рок головний герой Гед руйнує цілісність земної кори і порушує світову рівновагу, звільняючи сили зла; на це місце він приходить, щоб знайти свої сили й усе відновити.

Номінативне значення ВН Світового Древа / Світової Гори є мотивованим. Ономасіологічні моделі, репрезентовані у внутрішній формі ВН, є одно- та двопримккатними.

Однопримккатна ономасіологічна модель базується на схемі класифікації:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Knoll, the Hill, the Rowan Tree*.

Чотири двопримккатні ономасіологічні моделі утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де схема класифікації поєднана з примккатами квалітативної, партитивної, локативної та темпоральної БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *Roke Knoll, the Knoll of Roke, the Hill of the Tomb, the Hill of the Place*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Holy Place*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-ціле має СТИЛЬКИ X/PR-частин] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Thousand-Leaved Tree*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X існує ТОДІ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Year Tree*.

Концепт ІМАНЕНТНИЙ ГАЙ. Іманентний Гай посідає одне з важливих місць у канві міфопоетичних образів Земномор'я. Сама ВН – *the Immanent Grove* – свідчить про те, що цей гай є вічним і незмінним. Його місцезнаходження чітко не визначене: він існує дещо на захід від острова Рок, а інколи дещо на південь від нього. Іманентного Гаю немає на мапах, але відомо, що він розташований на території Школи чарівників. Іманентний Гай має коріння, яке є корінням буття. Він має високі дерева із листям золотаво-зеленого кольору. Ці дерева наділені мудрістю. Іманентний Гай не має меж, по ньому можна йти без кінця. Він завжди світлий, його дерева тримають сонячне світло навіть вночі. Іманентний Гай загадковий, не можна зрозуміти, чи рухається він, чи ні. Це – чарівне місце, де закляття гублять свою силу. Тут Майстер Путівник оволодіває висотами магії, і набуті знання є секретними, таємними. В Іманентному Гаю знаходиться джерело мудрості, яке може зникнути, якщо загинуть дерева; їхня загибель може також спричинити зникнення самої країни Земномор'я. Іманентний Гай втаємничений, він відкритий лише для чарівників, які служать силам добра і володіють знанням справжньої магії, і він закритий для недосвідчених, він може бути видимим і невидимим.

Номінативне значення ВН референта Іманентний Гай є мотивованим. Ономасіологічні моделі ВН є одно- та двопредикатними.

О д н о п р е д и к а т н а ономасіологічна модель ВН базується на схемі класифікації:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Grove*.

Двопредикатна ономасіологічна модель утворюється на основі концептуального ланцюга, де схема класифікації поєднана з квалітативною схемою:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ (ознака); звуження значення + метонімія: *the Immanent Grove*.

Підсумок. Усі 12 ВН, які є іменами референтних концептів чарівних рослин, належать до мотивованих номінативних одиниць. Для їхнього утворення залучено однопредикатну та двопредикатну ономасіологічні моделі (табл. Б.6.1 у Додатку Б). При цьому більшість моделей ВН (8 ВН) є двопредикатними.

Утворенні ВН на позначення чарівних рослин прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (33,33% від загальної кількості мотивованих назв – 12) та «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (33,33%). Периферію-1 формує концептуальний зсув «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (16,66%). На периферії-2 знаходяться концептуальні зсуви «(Класифікація + Партитивність¹) → Персоніфікація» (8,33%) та «(Класифікація + Темпоральність) → Персоніфікація» (8,33%) (табл. Б.6.1 у Додатку Б).

Серед предикатів, які стають ономасіологічними ознаками (табл. Б.6.2 у Додатку Б) прототипним предикатом є класифікатор (12 ВН). Менш уживаними є предикати локативності (4 ВН) та квалітативності (2 ВН). Предикати партитивності і темпоральності утворюють поодинокі назви.

Аналіз ономасологічних моделей ВН чарівних рослин свідчить про те, що в їхніх іменах у внутрішній формі онімів представлено їхню приналежність до певного роду понять, їхнє місцезнаходження та їхні якісні ознаки.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми (12 ВН) на підставі семантичного звуження + метонімії (8 ВН) та шляхом метонімії (4 ВН) (табл. Б.6.3 у Додатку Б).

2.2.8. Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ: підсумок. Із 324 ВН, що позначають референтні сутності домену ЧАРІВНИЙ СВІТ, 298 ВН є мотивованими одиницями і 26 ВН є немотивованими. Номінативне значення мотивованих ВН структурується ономасіологічними моделями, які мають один, два та три кроки деривації. Вони, в яких номінативні значення мають одно- та двопрдикатні ознаки, домінують (табл. Б.7.1 у Додатку Б).

У творенні ВН на позначення мешканців і об'єктів чарівного світу прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (16,72% від загальної кількості мотивованих назв – 298), «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (13,42%) та «(Класифікація + Контактна дія) → Персоніфікація» (10,74%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Контактна дія → Персоніфікація» (7,72%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (7,05%), «Подібність → Персоніфікація» (5,36%) «Квалітативність → Персоніфікація» (4,03%) та «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (4,7%). Периферія-2 представлена менш частотними зсувами «Локативність → Персоніфікація» (3,02%), «(Класифікація + Каузація) → Персоніфікація» (2,68%), «(Класифікація + Подібність) → Персоніфікація» (2,35%) та «(Класифікація + Власність²) → Персоніфікація» (1,67%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-3, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Б.7.1 у Додатку Б).

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису, представлені предикатами БПС (табл. Б.7.2 у Додатку Б), серед яких прототипним є класифікатор (224 уживання). Частотними є також предикати БПС локативності (74 ВН), контактної дії (65 ВН) та квалітативності (46 ВН). Менш уживаними є предикати подібності (31 ВН), інклюзивності (14 ВН) та каузації (10 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми (298 ВН), яка активує референтне значення на підставі семантичного звуження + метонімії (154 ВН), метонімії (61 ВН), семантичного звуження (52 ВН), метафори (17 ВН), метафори + семантичного звуження (7 ВН) та

метафори + метонімії (4 ВН). Поодинокі ВН об'єктивують свої номінативні значення за допомогою семантичного звуження + метонімії + метафори (2 ВН), семантичного звуження + метафори (1 ВН) (табл. Б.7.3 у Додатку Б).

Таким чином, у ВН чарівників, чарівних істот, рослин та інших об'єктів Чарівного світу Земномор'я насамперед есплікується інформація про їхню належність до відповідного референтного класу. Важливою ознакою, яка есплікується у внутрішній формі ВН, є також місцезнаходження або місце походження референта. До складу ВН чародійників та драконів уводиться інформація про їхні дії та їхнє володарювання в Чарівній Країні. У внутрішній формі ВН частотною є також якісна характеристика референта, доповнена метафоричними порівняннями.

2.3. Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ

Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ утворений парцелями «Панство», «Простолюдини», «Тварини» та «Артефакти».

2.3.1. Онімна щільність парцел домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ.

Інформацію про онімну щільність парцел надано у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ: онімна щільність парцел

Парцели	Кількість референтів ВН (R)	Кількість ВН і їхніх варіантів (v)	Кількість вживань ВН у тексті (f)	k_{ov}	k_{rf}	k_{of}
Панство	47	116	1868	2,47	39,74	16,10
Простолюдини	57	72	891	1,26	15,63	12,38
Тварини	2	2	13	1	6,5	6,5
Артефакти	66	100	517	1,52	7,83	5,17
Разом	172	290	3289	1,68	19,12	11,37

До складу домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ входить 172 референта, які мають ВН. Найбільшу кількість таких референтів має парцела «Артефакти» (66 референтів), дещо меншу кількість демонструють парцели «Простолюдини» і «Панство» (57 і 47 референтів відповідно). Парцела «Тварини» є найменш представленою, вона має 2 референти.

Кількість ВН та їхніх варіантів, що іменують референти парцел «Панство», «Простолюдини» і «Артефакти», є значно більшою за кількість самих референтів, тоді як 2 референта парцели «Тварини» позначені 2 ВН. Коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}) є найвищим для парцели «Панство»: 47 референтів позначені 116 ВН ($k_{ov}=2,47$). Друге місце посідає парцела «Артефакти», де усереднена кількість ВН для одного референта є меншою за 2 ($k_{ov}=1,52$). У парцелі «Простолюдини» усереднена кількість ВН на один концепт є дещо більшою за 1 ($k_{ov}=1,26$), а у парцелі «Тварини» ця кількість дорівнює 1 ($k_{ov}=1$).

ВН мають різну частотність уживання в тексті, що обумовлено художньо-стилістичною роллю персонажу. За даними табл. 2.2, найбільшу кількість уживань ВН (1868 уживань) має парцела «Панство», меншу кількість уживань ВН мають парцели «Простолюдини» (891) і «Артефакти» (517). Найменш представленою в цьому плані є парцела «Тварини» (13).

За коефіцієнтом референтної частотності (k_{rf}) домінує парцела «Панство» ($k_{rf}=39,74$). Друге місце посідає парцела «Простолюдини» ($k_{rf}=15,63$), третьою за коефіцієнтним показником є парцела «Артефакти» ($k_{rf}=7,83$). Парцела «Тварини» має коефіцієнт менше 7 ($k_{rf}=6,5$).

Номінативну активність ВН у межах тексту демонструє коефіцієнт онімної частотності (k_{of}). Найбільшу величину має парцела «Панство» ($k_{of}=16,10$). Інші парцели мають менші величини цього коефіцієнту: парцела «Простолюдини» має $k_{of}=12,38$, парцела «Тварини» має $k_{of}=6,5$ та парцела «Артефакти» має $k_{of}=5,17$.

Домінування концепту «Панство» пояснюється, тим фактом, що образи представників панства – духовенства та королів / принців, мають більше

сміслові навантаження у тексті, і, відповідно, позначені більшою кількістю частіше вживаних ВН. Кількість референтів у парцелі «Простолюдини» є більшою за парцелу «Панство», вони мають менше ВН та їхніх варіантів, оскільки значна кількість художніх образів простолюдинів з'являється у творі епізодично, і вони позначені однією ВН, тобто їхня онімна варіативність менша. Так, із 57 образів простолюдинів лише 14 мають по 2 ВН, тоді як із 47 представників панства головні персонажі мають декілька ВН. Наприклад, образ Тенар позначений 26 ВН або образ принца Аррена позначений 13 ВН.

Таким чином, найбільшу онімну щільність має парцела «Панство», яка домінує за всіма показниками. Друге місце посідає парцела «Простолюдини», яка має більші коефіцієнти референтної та онімної частотності, ніж парцели «Артефакти» та «Звичайні тварини».

2.3.2. Парцела «Панство». Представники панства належать до духовного та соціального прошарків суспільства, представлених субпарцелами «Духовенство» і «Світська шляхта», що містять 8 та 39 референтних концептів відповідно.

Субпарцела «Духовенство» включає образи 8 персонажів, позначених 42 ВН (табл. В.1.1.0 у Додатку В). Ці персонажі доцільно об'єднати у два концепти – метаконцепт ЖЕРЦІ та концепт ВЕРХОВНА ЖРИЦЯ АРА.

Метаконцепт ЖЕРЦІ. За 150 років до правління першого короля-бога (*Godking*), на Каргадських землях володарювали жерці-королі (*the Priest-Kings, the Priest-Kings of Karego-At*), які були нащадками Вищого жерця Інтатіна (*the High Priest Inthatin*) з династії Тарб (*the House of Tarb*). За легендою, Інтатін переміг славетного короля Еррет-Акбе і розламав навпіл талісман королівської влади – Перстень, який залишив у Гробницях Атуану. Жерці-королі захопили владу на Каргадських землях, і з тих пір, хоча тут правлять імператори (*the Divine Emperor of the Kargad Lands, the Godking*), два королі-боги (*Twin God-Brothers Atwah and Wuluah*), реальна влада зосереджена в руках жерців, зокрема Верховної Жриці Ари (*Arha*).

Священні гробниці Атуану (*the Tombs of Atuan, the Holy Land*), знаходяться на території о. Атуан, одній із чотирьох земель Імперії Каргів (*the Kargad Lands, the Kargish Empire: Atuan, Karego-At, Atnini, Hur-at-Hur*). Це місце, де живуть декілька сотень людей, які поклоняються Силам Пітьми (*the Dark Powers of the Earth*), або Давнім Силам Землі, Безіменним (*the Old Powers of the Earth, the Nameless Ones*), уособленим у 9 каменях (*the Tombstones*), розташованих на поверхні землі Атуан. Таким чином, поряд із поклонінням королям-богам існує також і поклоніння Давнім Силам Землі. Відповідно, одні жерці та жриці (*Kossil, Mebbeth, Thar*) служать Королям-Богам, а інші (*Arha*) – Давнім Силам Землі – Безіменним.

У. Ле Гуїн змальовує образи жриць, що служать королем і Давнім Силам Землі, дає опис їхньої зовнішності, рис характеру та кола виконуваних ними функцій. Для релігійної служби обирають дівчаток ще з раннього віку, і вони залишаються на території Гробниць Атуану все свої життя.

Найважливішими обов'язками жриць є поклоніння господарю та жертвопринесення. Жриці також навчаються і працюють: вони прядуть бавовну, з якої зроблений їхній одяг, вирощують городину, яка стає їхньою їжею, вони вивчають магічні пісні й танці, магічні ритуали. Ара і Тхар віддано служать Давнім Силам Землі, чого не скажеш про Коссіл, для якої немає нічого святого, крім особистої влади. Оскільки у той час на Каргадських Землях править імператор, то лише він є королем-богом для Коссіл, яка віддано йому служить. Не має релігійної набожності й молода дівчина Пенте (*Penthe*). Вона зовсім не обожнює короля-бога, до храму якого її віддали служити (*the Temple of the Godking*), і мріє про звичайне життя за межами території Атуану, а саме – одружитися зі свинопасом і мати сім'ю.

Жриці наділені типовими рисами: вони високі, худорляві й розумні. Більшість жриць мають привабливу зовнішність, як от жриця Тхар чи миловидна пампушка Пенте, з рожевим рум'янцем на щоках, сповнена життя, соковита, наче яблука, які вона полюбляє. Серед жриць є також і непривабливі, як жриця Коссіл – висока й суха, наче кістка оленячої ноги, з

великими ногами, грубими рисами обличчя та сухим голосом. Жриці дуже стримані на вияв емоцій, вони зображені похмурими, інколи байдужими, проте здатними до ревнощів, заздрощів, пліток, а також ненависті та люті, коли справа стосується влади (Коссіл). У. Ле Гуїн протиставляє стриманість, суворість, але не жорстокість Тхар ненависті, жорстокості Коссіл, яка завжди прагнула бути першою. Юні жриці зображені покірними і слухняними, у разі провини вони смиренно сприймають покарання.

Автор змальовує жриць різними за характером і ставленням до Безіменних Сил: справжнє віропоклоніння і служіння Давнім Силам Землі жриці Тхар та зневага й нехтування обов'язками з боку Коссіл. Типовим є коло функцій, виконуваних жрицями. Діяльність мешканців Атуану підпорядкована служінню Безіменним Силам, королям-богам, отже функції поклоніння і жертвопринесення є найважливішими. При цьому жриці обожають тих, кому служать, а також навчаються і працюють.

Номінативне значення ВН жерців і жриць може бути немотивованим і мотивованим. Номінативне значення ВН *Intathin*, *Thar*, *Mebbeth*, *Kossil* є немотивованим. Номінативні значення мотивованих ВН структуруються дво- та трипредикатними ономасіологічними моделями.

Двопредикатні ономасіологічні моделі в кількості чотирьох утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де до схеми класифікації на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ-якість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the High Priestess, the High Priestesses, the High Priest, the High Priest Intathin*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Priestess of the Godking*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Priestess of the Palace of the Twins*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-компаратив є / наче / MS-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Priest-Kings*.

Три предикатні ономазіологічні моделі (три моделі) утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації застосовується схема класифікації:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the High Priestess of the Godking, the High Priestess of the Twin Gods*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місце] (ознака); звуження значення + метонімія: *the High Priestess of the Inmost Temple*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є /наче/ MS-корелят) + X є ТАМ-місце] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Priest-Kings of Karego-At*.

Концепт ВЕРХОВНА ЖРИЦЯ АРА. Прототиповою представницею духовенства є Ара-Тенар (*Arha*), яка ще маленькою дівчинкою була обрана Верховною Жрицею (*Priestess of the Tombs of Atuan, the One Priestess of the Tombs of Atuan, the One Priestess, the First Priestess, The Priestess, the Priestess of the Tombs, the High Priestess*). За традицією, коли помирала Єдина Жриця Гробниць Атуану, жерці і жриці шукали по всій країні маленьку дівчинку, яка народилася саме в цей час, і в якій знаходилася душа, що мала відродитися. Так було обрано і Тенар. Коли жерці і жриці з'ясували, що саме Тенар народилася у певний час, і завітали до її оселі, для батьків особливо для

матері, було дуже боляче розлучатися зі своєю дитиною. Вона навіть намагалася обдурити їх, намастивши дитину соком, щоб імітувати віспу. Та Верховну Жрицю Коссіл це не зупинило, вона взяла дитину на руки та викрила обман.

У віці шести років дівчинку забрали до Гробниць Атуану, де у Тронному залі під час обряду поховання однієї жриці й відродження нової вона була поглинута Давніми Силами Землі й віддала своє ім'я (*Тенар*) підземним володарям, а відтак стала безіменною (*Арою*), що означає «Та, яку увібрали в себе» (*The Eaten One, Ahra-that-was, the Priestess Ever Reborn, the Reborn, the Reborn One*). Довга страшна церемонія виявилася важким випробуванням для дівчинки, та вона виконала усе, що передбачав обряд.

Образ жриці Ари уособлює найкращі риси: це добра, чесна, розумна, кмітлива дівчинка з доброю пам'яттю (адже, щоб знайти шляхи у підземному лабіринті, потрібно було запам'ятовувати з першого разу довгі дороговкази на десятках поворотів). Верховна жриця має говорити лише правду: брехня для неї рівнозначна смерті. Ара має подругу Пенте (*Penthe*), яка відрізняється від прототипового образу жриці: вона весела, дотепна і ненабожна.

Верховні жриці Коссіл і Тхар є наставниками Ари у питаннях служіння Безіменним. Відповідно до її положення, інші жриці і стражники слухаються Верховну Жрицю Ару, виконують її накази, служать їй, доглядають за нею. Її не можна карати за провину, як інших дівчат. Єдиний, хто піклується про дівчину, розуміє і втішає її, – це стражник Манан.

У 14 років Ара стає Першою / Єдиною Жрицею Безіменних у Гробницях Атуану, вищою за положенням над усіма жрицями, жрицею, котрій не може наказувати навіть чільний король-бог. Усі жриці, навіть Коссіл і Тхар схиляються перед нею. Високе становище не змінює буденність обов'язків: як і раніше, Верховна Жриця пряде бавовну, шиє одяг, вирощує і переробляє зерно, виконує ритуали, двічі на рік приносить у жертву ягнят. Більшість часу вона проводить у темряві, блукаючи коридорами Лабіринту в Підземеллі. Але з часом одноманітність життя, що повторюється із року в рік, та самотність,

стає для юної дівчини тягарем, про який вона не може нікому розповісти, окрім Манана, що служить їй із першого дня.

Після зустрічі у Підземеллі з Чарівником Гедом, Ара ще глибше замислюється над своїм становищем, існуванням Давніх Сил Землі, чварами, ненавистю інших жриць. Верховний маг Гед допомагає Тенар повернутися до самої себе: він відгадує її справжнє ім'я, разом з яким вона віднаходить і свою сутність, адже ім'я і сутність людини міцно пов'язані. Вона нагадує магу маленький ліхтарик, який світить у темряві і який не можна погасити. Ара допомагає Геду знайти другу половинку персня короля Еррет-Акбе. Ара-Тенар залишає територію Гробниць Атуану, щоб повернути перстень на о. Хавнор (*Tenar of the Ring*). Цілісність цього персня сприяє встановленню миру і відновленню королівської влади на території Земномор'я.

Ім'я відбиває сутність людини, і Ара-Тенар змінюється завдяки новому знайденому імені: змінюється її єство, її погляди, її віросповідання. Образ Ари-Тенар динамічно розкривається автором під час розгортання сюжету, і ВН стають ключовими знаками, віхами, що відповідають поступовим змінам у їхніх референтних значеннях: Тенар – Ара – Тенар / Гойя.

Гед привозить Тенар на о. Гонт до свого вчителя мага Огіона, ученицею якого вона стає. На о. Гонт Тенар перетворюється на звичайну жінку, дружину фермера Флінта, яка має сім'ю і двох дітей: сина Спарка (*Spark*) і доньку Епл (*Apple*). Флінт називає її Гойя (*Goya*) – так на о. Гонт називають маленького білого павучка. Спочатку сусіди не досить привітно зустрічають білошкіру чужинку, називаючи її Каргадською Відьмою (*the Kargish witch*), та згодом своєю працьовитістю і відданістю чоловіку та дітям Тенар-Гойя отримує повагу як з боку жінок, так і чоловіків (*Mistress Goya, the White Lady, Tenar of Atuan*), і знаходить подругу (*Lark*). Після смерті чоловіка Гойя (*Flint's widow*) рятує скалічену дівчинку Терру – дитину дракона.

Образ Тенар / Гойї розкривається через взаємовідносини з Терру, із сусідами, з чарівником Гедом, який знесилений повертається до рідної домівки на о. Гонт, зі злим чарівником Аспеном, який намагається зачарувати

Тенар. У. Ле Гуїн зображує еволюцію духовної сили Тенар, яка відбувається по спіралі: як жриця Ара вона була володаркою Пітьми, але й була водночас її інструментом; як учениця мага Огіона вона отримує певні знання чарівництва, проте не знаходить їм застосування; як дружина і жінка вона навчається практичної мудрості звичайних мешканців острова, але залишається самотньою вдовою. Дорослі діти покидають рідну домівку, Огіон / Айхал залишає її після смерті свої книги мудрості, проте вона не знає, як допомогти ані скаліченій дитині, ані Геду, який втратив дар чарівництва. І знову Тенар / Гойя знаходиться у пошуку сенсу життя.

Через те, що Тенар / Гойя залишає в себе скалічену дівчинку, злий чародійник Аспен приймає її за чаклунку й намагається помститися їй та Геду. Чаклуванням він позбавляє її мовлення, здібності чітко мислити і діяти, змушує її поводитися, як собака (*Bitch*). Їх рятує дитина-дракон Терру, яка викликає дракона Калессіна словами Давнього Мовлення. За допомогою дракона зло подолано, і Тенар знаходить своє щастя разом із Гедом і Терру.

Як підсумок зазначимо, що розглянуті вище дескрипції характеризують складний образ Тенар / Ари / Гойї, поіменований 27 ВН. ВН, що номінують образ Ари-Тенар, відбивають різні періоди її життя: маленька дівчинка, жриця Гробниць Атуану, дівчина і заміжня жінка. У референтних значеннях онімів відбита інформація про соціальне положення / статус Верховної жриці / простої жінки, її зовнішній вигляд, про походження з Каргадської Землі, про місце її перебування на території Гробниць Атуану чи на острові Гонт, а також про схильність до чаклування (*Kargish witch*). В ономасіологічній структурі ВН простежується аксіологія, якої вони набувають у семантичному просторі твору: позитивна (*Mistress Goya, Lady Tenar*) чи негативна (*Bitch, Kargish witch*), що інтерпретується через стосунки Тенар з іншими персонажами.

Імена Верховної жриці Ари-Тенар є мотивованими й немотивованими. ВН *Tenar* є немотивованою. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації.

Однопредикатні ономаціологічні моделі (6 моделей) включають предикати БПС класифікації, контактної дії, подібності та квалітативності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Priestess, Mistress, Lady Tenar*.
- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= AG діє на X-пацієнс] (ознака); метонімія: *the Eaten One, Arha, Arha-that-was (the Eaten One)*.
- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *the Reborn, the Reborn One*.
- ВЛАСНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власник має OD-власність] (ознака); метонімія: *Tenar of the Ring*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Tenar of Atuan*.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Bitch, Goya / навучок /*.

Шість двопредикатних ономаціологічних моделей утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до початкових схем класифікації, контактної дії та подібності приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the High Priestess, the Priestess Ever Reborn, the First Priestess, the One Priestess*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-ціле має ТАКУ РТ-частину] (ознака); звуження значення + метонімія: *the White Lady / has white skin /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце] (ознака); звуження

значення + метонімія: *the Priestess of the Tombs, Kargish Witch, Priestess of the Tombs of Atuan, Lady Tenar of Atuan*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ² → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *Flint's Widow*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення + метонімія: *Mistress Goya / goya is a small spider – мовою Земномор'я /*.

Три предикатні ономазіологічні моделі, у кількості двох, утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому до схеми класифікації приєднуються предикати БПС квалітативності, партитивності й локативності:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the One Priestess of the Tombs of Atuan*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-ціле має ТАКУ РТ-частину) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the White Lady of Gont*.

Підсумок. Зі 42 ВН, які позначають референтів субпарцели «Духовенство», 5 є немотивованими і 37 мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопредикатні ознаки, домінують (табл. В.1.1.1 у Додатку В).

У творенні ВН на позначення жерців і жриць прототипним концептуальним зсувом є «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (21,62% від загальної кількості мотивованих назв – 37). Периферію-1, яка примикає до прототипу, утворюють концептуальні зсуви

«(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (13,51%), «Класифікація → Персоніфікація» (10,81%) та «Контактна дія → Персоніфікація» (8,11%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-2, будучи представленими поодинокими назвами (табл. В.1.1.1 у Додатку В).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису (табл. В.1.1.2 у Додатку В), прототипним предикатом є класифікатор (26 ВН). Із прототипом межують предикати квалітативності (14 ВН) та локативності (10 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою. За даними табл. В.1.1.2 у Додатку В, схема, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому і третьому кроках концептуальної деривації, є БПС локативності.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН субпарцели «Духовенство» свідчить про те, що у внутрішніх формах онімів надається насамперед інформація про належність героя до класу духовенства «жерці», «жриці». Важливими ознаками, які зазвичай уводяться до складу імені жерця чи жриці, є інформація про статус жриць у ієрархічній структурі релігійної спільноти (суспільства) «Єдина Жриця», «вища жриця», про їхній зовнішній вигляд (білий колір шкіри Тенар), про їхнє місце перебування – Гробниці Атуану.

Об'єктивація номінативних значень 37 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. В.1.1.3 у Додатку В) супроводжується семантичним звуженням + метонімією (21 ВН), метонімією (9 ВН) та семантичним звуженням (4 ВН); менш уживаними є метафора (2 ВН), семантичне звуження + метафора (1 ВН).

До складу субпарцели «Світська шляхта» входить 39 референтів, позначених 74 ВН та їхніми варіантами (847 слововживань) (табл. В.1.2.0 у Додатку В). Ці референти репрезентовано метаконцептом ПРАВИТЕЛІ та концептом ПРИНЦ АРРЕН.

Метаконцепт ПРАВИТЕЛІ. **Королі** (*Thored, Thored of Hupun, the King Thored, Morred, Morred the White, Erreth-Ekbe, the Firelord, Sir, Atwah and Wuluah, the Twin God-Brothers*), **принци** (*the Prince, the Prince of Enlad and the Enlades, Enwit of the Domain of Eolg*), **принцеси** (*Elfarran, Elfarran the Fair, the*

Princess Elfarran), **правителі / володарі** (*Lord of Gont, Lord of the Isle, the Lord of Re Albi, Lord of Havnor, Lords of the Archipelago, the Lord of O, Lord, the Lady of O, Lady, the Lord's Wife, O-tokne, Lords*), а також **королівські династії** (*Gemal Sea-born, Maharion, Akambar, the House of Shelieth, the House of Enlad, the Principality of Morred, Serriadh, Hupun*) утворюють вагомий соціальний прошарок суспільства Земномор'я.

Дескрипції, що формують ці образи, містять позитивну або негативну оцінку їхньої діяльності. До історії Земномор'я увійшли легенди та пісні про славетні подвиги повелителя драконів короля та мага Еррет-Акбе, про Морреда, Серріадха-Миротворця – сина Морреда і Ельфарран. Король-маг Морред (*Morred, Morred the White*) започаткував династію Енлада, давнішу за інші. У легенді про Ельфарран (*Elfarran, Elfarran the Fair, The Princess Elfarran*), дружину короля Морреда, розповідається, що вона була останньою, хто носив перстень Еррет-Акбе, і загинула у водах моря Еа, коли острів Солеа був знищений чарами ворога Морреда. Дух Ельфарран викликав Гед на пагорбі Рок, і разом із її духом була звільнена тінь, що порушило Рівновагу. Король і маг Еррет-Акбе, володар драконів (*Erreth-Ekbe, the Firelord*) намагався відновити мир між землями Архіпелага і Каргадськими землями. Він отримав поразку в битві з вищим жерцем Інтатіном, який зламав його посох і перстень навпіл. Еррет-Акбе віддав половинку персня королю Торегу. Позбавлений чарівного посоха, король-маг був убитий драконом Ормом. Отже, головними прагненнями королів та принців були боротьба за владу та землі, боротьба з драконами та силами зла. Махаріон був останнім королем на троні (*the Last King*), після нього вісім сторіч не було короля. Згідно пророцтву Махаріона, наступним королем мав бути той, хто перейде зі світу живих до світу мертвих і повернеться назад, тобто маг.

Узагальнений образ королів, принців та принцес зображено як у легендах, так і в описах сучасного буття Чарівної країни. Королівські особи живуть на усіх островах Архіпелага. Так, наприклад, на території Атуан живуть два брати-близнюки королі-боги Вулуа і Атва (*the Twin-Brothers, the*

Twin God-Brothers, the Twin Gods, the God-Brothers, the God-Brothers of the Kargad Empire, the White God Brothers of Atuan, Atwah, Wuluah), яких уважають синами Давніх Сил Землі. Вони є володарями й охоронцями Каргадських Земель (*the Godkings of Kargad*). Їхня релігія є давнішою за релігію короля-бога (*Godking, God-King, the Emperor of the Kargad Lands, a Kargish King*). Місце поклоніння цим богам знаходиться в Авабатх, а також на території гробниць Атуану, де розташовано їхній храм.

Повелителі, володарі островів, як правило, напівчаклуни, адже вони навчалися у Школі чарівників і стали шанованими чарівниками-правителями, наприклад, пан та пані з острова О, місто О-Токне (*Lord of O, O-tokne, Lord; Lord's Wife, Lady of O*), відвідують святкування у Школі чарівників, оскільки сам володар острова був колись учнем мага Неммерля.

Інші володарі островів приєдналися не до сил створення Рівноваги, що є принциповим для справжніх магів, а до руйнівних сил. Так, правителі острова Гонт (*Lord of Gont, Lord Heno, Heno, Lord of Re Albi*) займаються піратством. Володар міста Ре Альбі на о. Гонт, щоб продовжити своє життя за рахунок життя свого онука, звертається по допомогу до злого чаклуна Аспена. Історія розповідає про маленьких королівських дітей: Ензара (*Ensar*) (останній нащадок чоловічої статі з династії Хупун) та його сестру Антіл (*Anthil*), яких відвезли на безлюдний острів, щоб позбавити їх влади.

Оскільки лейтмотивом у створенні образів колишніх і нинішніх правителів є їхня діяльність та подвиги, їхній зовнішній вигляд подано схематично. Так, особи королівського походження зображені молодими, літніми або зовсім старими людьми, з приємною зовнішністю, повними сил або знесиленими. Принцеси зазвичай високі, стрункі, сяючі, як нова копійка (наприклад, леді з острова О), з темним або світлим волоссям (*Elfarran the Fair*). Колір шкіри свідчить про походження з певного острова, наприклад Морред Світлошкірий (*Morred the White*).

Номінативне значення ВН правителів є мотивованим і немотивованим. Немотивованим є значення 14 ВН *Akambar, Hupun, Tarb, Serriadh, Maharion,*

Thored, Morred, Erreth-Akbe, Ensar, Atwah, Wuluah, Heno, Anthil, Elfarran.

Немотивоване ім'я *Enwit* вживається лише у складі мотивованої ВН. Мотивовані ВН мають номінативне значення з одним, двома та трьома предикатами, що формується на різних кроках деривації.

О д н о п р е д и к а т н і о н о м а с і о л о г і ч н і моделі (4 моделі) базуються на схемі класифікації, а також на партитивній та локативній БПС:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (14 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Prince, the Kings, the Mage, the King Thored, the Princess Elfarran, the House of Shelith, the House of Enlad, Lord, Sir, Lady, Lords, Ladies, Queens, Lord Heno*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *O-tokne, Gemal Sea-born, Thored of Hupun, the Principality of Morred*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-ціле має ТАКУ РТ-частину] (ознака); метонімія: *Morred the White / has white skin /, Elfarran the Fair / has fair hair /*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ² → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-частина WH-цілого] (ознака); метонімія: *Enwit of the Domain of Eolg*.

Д в о п р е д и к а т н і о н о м а с і о л о г і ч н і моделі в кількості п'яти утворені на підставі початкових схем класифікації та тотожності, до яких на другому кроці деривації приєднуються предикати БПС власності, тотожності, контактної дії, а також квалітативної чи локативної схем:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (12 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *a Kargish King, the Emperor of the Kargad Lands, the Lord of Re Albi, the Lord of O, the Lady of O, the Prince of Enlad and the Enlads, the King of All the Isles, Lord of Gont, Lord of the Isle, Lord of Havnor, Lords of the Archipelago, Keor Prince of Enlad*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження

значення + метонімія: *the Last King, the Eldest Lord, the Twin-Brothers, the Twin Gods*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є / наче / MS-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія: *the God-Brothers, Godking, God-King*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Lord's Wife*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Firelord*.

Три предикатні ономазіологічні моделі (3 моделі) утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації застосовується схема класифікації:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є / наче / MS-корелят) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метаморфоза + метонімія: *the Godkings of the Kargad, the God-Brothers of the Kargad Empire*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є / наче / MS-корелят) + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метаморфоза + метонімія: *the Twin God-Brothers*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Divine Emperors of Kargad*.

Чотири предикатна ономазіологічна модель ґрунтується на чотирикомпонентному ланцюгу, який містить предикати БПС класифікації, партитивності, локативності та тотожності:

- (((КЛАСИФІКАЦІЯ + ТОТОЖНІСТЬ) + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= ((X є CL-класифікатор + X є / наче / MS-корелят) + X-ціле має ТАКУ РТ-частину) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метаморфоза + метонімія + метонімія: *the White God-Brothers of Atuan*.

Концепт ПРИНЦ АРРЕН. Типовим представником панства є принц Аррен, позначений 13 ВН: *Arren, Arrendek, Arren of Enlad, the King of All the Isles, King of Earthsea, King Lebannen, Lebannen of Enlad, Arren Prince of Enlad, the Ruling prince, Prince Arren, Lebannen, Agni Lebannen, Sword*.

У. Ле Гуїн змальовує образ Аррена в динаміці. Читач знайомиться спочатку з принцем Арреном, який згодом стає королем і править в усьому Земномор'ї. Принц Аррен живе на території Енлад (*the Prince of Enlad and the Enlades*), має шляхетне походження і пишається тим, що він є нащадком шляхетного роду Морреда (*heir of the Principality of Morred*). Предки Арена були великими магами, великими правителями, і тому саме Аррен посідає важливе місце серед тих, хто впливає на хід історії Чарівної Країни.

Принц Аррен зображений юнаком із привабливою зовнішністю. Він стрункий, засмаглий, має добрі манери, завжди охайний і ошатно вдягнений, добре співає. Коли він розмовляє, голос його звучить впевнено і сильно, проте помірно, як і належить шляхетним особам. Увічливий, стриманий у розмові з чарівниками, принц жвавий і дотепний зі своїми однолітками. Аррен поважає і любить своїх батьків. Батько-король відсилає принца до острова Чарівників на навчання і для допомоги чарівникам.

Шляхетне походження відбито і в імені принца, адже Аррен означає «меч» (*the little Sword*). Цей атрибут – меч Серіадха, правителя, який був сином Морреда і Ельфарран – батько Аррена вручив йому перед від'їздом до о. Рок, куди принц вирушає до чарівників за порадою. Саме від цього меча, найціннішої речі в родині, походить ім'я Аррена «маленький меч» (*the little Sword*). Остання ознака є досить важливою для створення образу принца Аррена. Він завжди носить меч, який є символом правителя, мудрості і

справедливості, що відповідає сутності Аррена, адже його ім'я (*Sword*), спонукає його на відновлення миру і Рівноваги, спокою і злагоди серед мешканців Чарівної Країни.

Аррен від'їжджає з дому, подорожує із Верховним магом у межах Чарівної країни (реальний світ), здійснює подорож до Країни мертвих (адже лише маг може перейти цю межу), допомагає чарівнику подолати зло та, відновивши Рівновагу, стає володарем і править довго, продовжуючи шляхетний рід своїх предків.

Коло функцій, виконуваних юним принцем, тісно пов'язане із обрядом номінації: адже, «для того, щоб відродитися, треба померти» [Тогоєва, с. 10]. Аррен отримує своє Істинне Ім'я Лебаннен (*Lebannen*), (*Agni Lebannen* – так називає його дракон Калессін на Давньому Мовленні), що означає «горобина»², і трон Правителя Земномор'я (*the King of All the Isles, King of Earthsea, King Lebannen, Lebannen of Enlad*) лише після того, як він побував у Країні мертвих разом із Верховним магом Гедом. Пропонуючи небезпечну подорож юному принцу, Верховний маг уподібнює його до горобини (Світового Дерева – *Rowan Tree*) і зазначає, що людина не вирішує сама свою долю, вона або приймає її, або нехтує нею. Якщо коріння горобини неглибокі, рослина не матиме крони. Але коріння (походження Аррена) глибоке, і він має силу, тому йому потрібно рости. Сміливість, розум і меч Серіадха, його славетного пращура, допомагають юному принцу здійснити усе задумане.

Номінативне значення ВН принца Аррена є мотивованим і структурується ономасіологічними моделями з одним, двома та трьома предикатами. До складу мотивованих ВН може входити немотивований складник *Agne* (аналог звернення «пан»).

О д н о п р е д и к а т н і ономасіологічні моделі в кількості двох базуються на БПС власності та подібності:

- ВЛАСНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власник має OD-власність] (ознака); метонімія: *Sword, Arren* / *sword* /, *Arrendek*.

² У перекладі російською мовою І. Тогоєвої [223] – «ясен».

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Lebannen* /rowan tree/, *Agni Lebannen*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (5 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації задіяні схеми класифікації, подібності та власності, до яких на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є CL-класифікатор + X-власник OD-власності] (ознака); звуження значення + метонімія: *Prince Arren, the King of All the Isles, King of Earthsea*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Ruling prince*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора + метонімія: *King Lebannen*.
- (ПОДІБНІСТЬ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + є ТАМ-місцевість] (ознака); метафора + метонімія: *Lebannen of Enlad*.
- (ВЛАСНІСТЬ¹ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власник має OD-власність + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія + метонімія: *Arren of Enlad*.

Трипредикатна ономазіологічна модель утворена на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому схема власності поєднана з предикатами БПС класифікації та локативності:

- (ВЛАСНІСТЬ¹ + (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X-власник має OD-власність + (X є CL-

класифікатор + X є ТАМ-місцевість)] (ознака); метонімія + звуження значення + метонімія: *Arren Prince of Enlad*.

Підсумок. Із 74 ВН, які позначають референтів субпарцели «Світська шляхта», 14 ВН є немотивованими і 60 ВН мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН утворюються на першому, другому, третьому та четвертому кроках концептуальної деривації. Оніми, в яких номінативні значення мають одно- та двопримікатні ознаки, домінують (табл. В.1.2.1 у Додатку В).

У творенні ВН на позначення світської шляхти Земномор'я прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (23,33% від загальної кількості мотивованих назв – 60) та «Класифікація + Локативність → Персоніфікація» (20%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Локативність → Персоніфікація» та «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (по 6,66%), «Власність¹ → Персоніфікація», «(Класифікація + Тотожність) → Персоніфікація» та «(Класифікація + Власність¹) → Персоніфікація» (по 5%). Периферія-2 представлена поодинокими назвами (табл. В.1.2.1 у Додатку В).

У формуванні ономазіологічної ознаки, приєднуваної до ономазіологічного базису, прототипним примікатом є класифікатор (46 ВН). Достатньо частотним є примікат локативності (23 ВН). Менш уживаними є примікати власності¹ (8 ВН), тотожності (7 ВН) та квалітативності (6 ВН). Примікати інших БПС задіяні меншою мірою. За даними табл. В.1.2.2 у Додатку В, схемою, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому, третьому та четвертому кроках деривації, є БПС локативності.

Аналіз ономазіологічних моделей ВН світської шляхти свідчить про те, що в іменах героїв надається інформація про їхню належність до панівного класу осіб, наділених владою, супроводжуваною відповідним титулом – король, принц, принцеса, лорд, леді, династія. В ономазіологічних моделях ВН надана інформація про походження правителів (місцевість, династія) або про місце їхнього володіння. Домінантною ознакою, експлікованою в іменах

принца Аррена, є меч та горобина, що є символічним. Принц носить при собі меч Серріадха, що уособлює сприяння миру й Рівновазі між світами світла і темряви, а горобина символізує Древо Світостворення. Подібно до могутнього коріння горобини, Аррен також має давнє походження і міць своїх предків. У ВН представників світської шляхти також надано інформацію про їхній зовнішній вигляд (колір волосся та шкіри) і вік.

До об'єктивації номінативних значень 60 мотивованих ВН світської шляхти залучається внутрішня форма ВН (табл. В.1.2.3 у Додатку В), яка демонструє семантичне звуження + метонімію (30 ВН), семантичне звуження (14 ВН) та метонімію (12 ВН); менш частотними є метафора (2 ВН), метонімія + метафора та семантичне звуження + метафора (по 1 ВН).

2.3.3. Парцела «Простолюдини». Ця парцела формується 57 концептами, які є референтними значеннями 72 ВН та їхніх варіантів (табл. В.2.0 у Додатку В). У тексті поряд з образами конкретних людей (чоловіків – *Flint, Hake, Manan, Tholy* та ін.; жінок – *Apple, Penthe, Senny* та ін.; дітей – *Ioeth, Tadpole, Therru*) є також збірні образи груп людей (острів'ян – *the Isle-Men*; мешканців острова Гонт – *Gontishmen* тощо). Із 57 персонажів 13 мають дві ВН або їхні варіанти, і один персонаж має три ВН. Найуживанішими є імена дівчинки Терру (*Therru* – 307 слововживань), охоронця Манана (*Manan* – 95), а також жінок Ларк (*Lark* – 54), Хезер (*Heather* – 42) та Пенте (*Penthe* – 39), що свідчить про важливість цих персонажів для сюжетної канви художнього твору.

У Чарівній Країні Земномор'я простолюдини живуть на островах Архіпелага (*the Isle-Men of Low Torning, the Isle-Men, the Head Isle-Man, the Isle-Man*) – у містах, у селах та в горах; вони також живуть у відкритому морі на плотах (*the Raft-Folk, the Children of the Open Sea*).

Острів'яни заробляють собі на життя різними професіями та видами діяльності. Це рибалки (*the Woman of Kemay, a fisherwoman*), пастухи (*Heather, Clearbrook*); човнярі (*Pechvarry*); ткачі (*weaver*); фарбувальники (*the dyers of*

Lorbanery); співаки (*the Chanters of Roke*); охоронці (*the Warden Manan, the Ten Wardens, Wardens, Warriors of the God-Brothers*); будівники мостів (*Bridgeman*); посланці міста (*Townsend*); фермери (*Farmer Flint, Farmer Serry*); наймані робітники (*employees*) та моряки (*the Captain Egre, seamen*). Моряки утворюють професійні союзи, гільдії (*the Trade, the Sea-Guild of Neshum*). Серед мешканців Земномор'я є звичайні люди та є ті, хто займає керівні посади (*the Head Isle-Man*).

У. Ле Гуїн створює збірний образ простолюдинів шляхом опису їхніх портретних характеристик та їхньої діяльності. Це люди різного віку (*Old Reli*); зі звичайною, привабливою та непривабливою зовнішністю.

Прості мешканці Земномор'я, як і личить людям, відчують біль, сором і гнів, переживають страх, радість тощо. Більшість із них зображені добрими і приязними, вони доброзичливо ставляться до чарівників і магів, мають серед них друзів та допомагають їм. Інколи прості люди зображені суворими, мовчазними, як от батько Дьюні. Вони можуть мати різні людські вади, як наприклад, скнара кухарка Натаба (*Nathabba*).

Серед простих людей є також злодії та розбійники (*pirates, gangs, thieves, beggars, tramps – Senini, Handy, Hake*), які калічать та вбивають людей. Злодії (*Handy*) справно цуплять те, що погано лежить, і такі випадки не є поодинокими. Молоді люди на о. Гонт порушують закони гостинності, крадуть і продають чуже майно. Зростання жорстокості серед мешканців островів було спричинене тим, що протягом певного часу в Земномор'ї не було Верховного Мага та Принца-Володаря.

Люди на плотах значно відрізняються від остров'ян як за зовнішністю, так і за способом життя. Вони темношкірі, худорляві, невеличкі на зріст, із великими очима й високими голосами; деякі з них мають на тілі татуювання. Вони живуть на плотах у відкритому морі на заході і сходять на берег за питною водою лише раз на рік, восени. Люди на плотах, Діти Відкритого Моря (*the Children of the Open Sea*), говорять ардичною мовою із сильним акцентом; вони харчуються рибою, добре плавають, вимірюють час лише

днями та ночами, виготовляють інструменти з китових ікл, а канати й одяг – із тюленьчої шкіри та волокон водоростей; ними керує вождь, і вони практикують полігамію (вождь має три дружини). Люди, що живуть на плотах, одружуються у ранньому віці; зокрема, 17-річний хлопчина на ім'я Блакитний Краб (*Bluecrab*), який має на спині татуювання блакитного краба, одружений із симпатичною 15-річною дівчиною Альбатрос (*Albatross*). У часи дозвілля люди, що живуть на плотах, відпочивають та танцюють не під супровід музичних інструментів, а відбиваючи ритм ногами.

Як і всі мешканці Земномор'я, прості люди мають імена – підмінні та справжні. Підмінні імена, якими називають людей у повсякденні, відомі всім, тоді як справжні імена втаємничені, їх можуть знати лише ті, кому довіряють. Імена мають значення на одній із мов Земномор'я або на Істинному Мовленні. Свої імена люди отримують за різних обставин. Наприклад, ткач Фен (*Fan* «віяло») отримав таке ім'я, тому що мав удома велике кольорове віяло. Ціла низка імен уподібнюють їхніх носіїв до об'єкту з рослинного чи тваринного світу або до об'єкту чи феномену неживої природи. При цьому основою для уподібнення може ставати зовнішність – її приємність, позитивна оцінка (*Daisy* «маргаритка», *Yarrow* «деревій», *Heather* «вереск», *Apple* «яблуко», *Cherry* «вишня»; *Albatross* «альбатрос», *Lark* «жайворонок», *Murre* «кайра, гагарка»; *Star* «зірка», *Tehanu / star* «зірка»), а також її неприємність, негативна оцінка (*Hake* «хек»). Основою для порівняння можуть ставати також особливі зовнішні риси (*Tadpole* «пуголовок») або особливості характеру чи поведінки людини (*Flint* «кремінь», *Clearbrook* «чистий струмок», *Therru / the flaming of fire* «горіння», *Kest / minnow* «рибка голец»). Юнак Спарк (*Spark* «іскра») був жартівливо названий так як син свого батька Флінта (*Flint* «кремінь»).

Низка персонажів мають декілька імен. Дівчина на ім'я Ярроу (*Yarrow* «деревій») має Істинне ім'я Кест (*Kest*), що на Істинному Мовленні означає «рибка голец» (*minnow*). Дівчинка і справді була схожа на рибку голец, яка плаває в чистій прозорій воді. Вона здається беззахисною, проте її не

спіймати. Інша дівчина носить ім'я Терру (*Therru*), що на Каргській мові означає «горіння». Згодом дракон Калессін визнає її своєю дитиною, людинодраконом і називає справжнім ім'ям Техану (*Tehanu, Ahe Tehanu*), що означає «зірка Серце Лебедя».

Родовий зв'язок людей і драконів, здатність людей перетворюватися на драконів (людинодраконів) знаходить відбиток в імені старої жінки, рибалки з острова Кемей (*the Woman of Kemay*). Маг Огіон, завітавши до її будинку, побачив спалахи вогню, блиск золотавої луски та кігтів, великі очі дракона. Здивований, Огіон називає її справжнім іменем – Дракон, але за мить він бачить високу літню жінку, трохи згорблену, з великими руками.

ВН простолюдинів є немотивованими і мотивованими. Немотивованими є 22 ВН – *Duby, Egge, Gobar, Manan, Nathabba, Pechvarry, Puntti, Serry, Tiff, Tholy, Turby, Uahto, Hayohe, Munith, Poppe, Senny, Senini, Shandy, Shinny, Sis, Ioeth, Penthe*. Номінативні значення мотивованих ВН структуруються однопредикатними, дво- та трипредикатними ономазіологічними моделями.

Однопредикатними є 9 моделей номінативних значень, де предикатами постають складники БПС класифікації, квалітативності, локативності, контактної дії, каузації, партитивності, власності, тотожності та подібності:

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (17): X-індивід (базис) є PS [=X-компаратив є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Apple, Daisy, Heather, Lark, Albatross, Kest, Yarrow, Tehanu / star /, Therru / the flaming of fire /, Cherry, Clearbrook, Flint, Hake, Murre, Star, Spark, Tadpole*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *the Pelimerians, a Southerner, Westerner, Archipelagian, Gontishmen, Kargs*.
- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Trade, the Wardens, Farmer Serry, the Captain Egge, the Warder Manan*.

- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *Handy, Old Relli*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-ціле має PR-частину] (ознака); метонімія: *Shag / has shaggy hair /, Bluecrab / has a blue crab tattoo /*.
- КОНТАКТНА ДІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= AG-агенс діє на X-пацієнс] (ознака); метонімія: *Townsend*.
- КАУЗАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X-каузатор робить FT-фактив] (ознака); метонімія: *Bridgeman*.
- ВЛАСНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власник OD-власності] (ознака); метонімія: *Fan*.
- ТОТОЖНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X-компаратив є / наче / MT-корелят] (ознака); метонімія: *Dragon*.

Двопрередикатні ономазіологічні моделі (5 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на першому кроці деривації ВН задіяна схема класифікації, до якої на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Isle-Man, the Isle-Men, the Raft Folk, the Woman of Kemay, the Chanters of Roke*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Warriors of the God-Brothers, the Children of the Open Sea, the Sea-Guild / seamen have a guild /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є CL-класифікатор + X є начебто MT-корелят] (ознака); метафора + метонімія: *Farmer Flint, Aunty Lark*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є СТИЛЬКИ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Ten Wardens*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власник OD-власності] (ознака); звуження значення + метонімія: *Weaver Fan*.

Три предикатні ономазіологічні моделі (3 моделі) утворені на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому до БПС класифікації приєднуються предикати локативної і квалітативної схем, а також схеми власності:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ+ЛОКАТИВНІСТЬ-1)+ЛОКАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість-1) + X є ТАМ-місцевість-2] (ознака); звуження значення + метонімія: *The Isle-Men of Low Torning*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ+ЛОКАТИВНІСТЬ)+ КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість) + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Head Isle-Man*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Sea-Guild of Neshum*.

Підсумок. Із 72 ВН, які позначають референтів парцели «Простолюдини», 22 є немотивованими і 50 мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопредикатні ознаки, домінують (табл. В.2.1 у Додатку В).

У творенні ВН на позначення простолюдинів прототипним концептуальним зсувом є «Подібність → Персоніфікація» (34% від загальної кількості мотивованих назв – 50). Периферію-1 формують концептуальні

зсуви «Локативність → Персоніфікація» (12%), «Класифікація → Персоніфікація» та «Класифікація + Локативність → Персоніфікація» (по 10%). Периферія-2 містить поодинокі назви (табл. В.2.1 у Додатку В).

У складі ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, найчастіше вживаються предикати БПС класифікації та подібності (по 19 ВН). До прототипу примикає предикат БПС локативності (15 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою. За даними табл. В.2.2 у Додатку В, схема, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому та третьому кроках концептуальної деривації, є БПС локативності.

Таким чином, аналіз ономасіологічних моделей ВН простолюдинів свідчить про те, що у їхніх іменах надається насамперед інформація про їхній рід занять, пов'язаний із буденними професіями (охоронці, будівники, фермери, капітани, посланці міста), про те, на кого або на що вони схожі. При цьому об'єктом для порівняння стають птахи, риби (альбатрос, жайворонок, гагарка, рибка-голець, головастик), рослини (маргаритка, деревій, вереск, яблуко, вишня), вогонь (іскра, кремін, горіння) та зірки – речі, які супроводжують повсякденне життя звичайної людини. Важливою ознакою у творенні ВН простолюдинів є інформація про місце їхнього мешкання (на плотах чи на островах), про їхнє місцезнаходження чи походження.

Об'єктивація номінативних значень 50 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. В.2.3 у Додатку В) здійснюється на підставі метафори (17 ВН), метонімії (14 ВН), семантичного звуження + метонімії (12 ВН), семантичного звуження (5 ВН), семантичного звуження + метафори (2 ВН).

2.3.4. Парцела «Тварини». На островах Чарівної Країни, як і в реальному світі, мешкають різні свійські та дикі тварини. При цьому між людиною і твариною існує тісний духовний зв'язок. Хоча у Чарівній Країні багато різних тварин, у тексті згадуються лише дві, що мають власні назви. Це кити (*the Great Ones*) та козеня (*Sippy*) (табл. В.3.0 у Додатку В).

Кити допомагають у навігації людям, які живуть на плотах. Улітку люди пливуть за великою течією на південь, поки не зустрінуть у морі великих сірих китів (*the Great Ones*), що повертають на північ; люди пливуть за китами, які приводять їх до бажаного місця. Своєю чергою, кити також сліднують за людьми, які знають шляхи, що ведуть до місць зустрічі китів.

Номінативне значення ВН *the Great Ones* є **о д н о п р е д и к а т н и м**, базованим на квалітативній схемі:

- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *the Great Ones*.

Мешканці островів розводять домашніх тварин, у тому числі кіз. Останні є характерною рисою острова Гонт, відомого також своїми чаклунами і піратами. Серед кіз на острові Гонт, яких розводила Тенар, було маленьке козенятко на ім'я Сіппі (*Sippy*) – грайлива, жвава тваринка, яка увесь час відв'язувалася та вибігала з подвір'я. Номінативне значення ВН *Sippy* є **н е м о т и в о в а н и м**.

П і д с у м о к. Із двох ВН, які позначають референтів парцели «Тварини», одна ВН є **н е м о т и в о в а н о ю** й одна ВН – **м о т и в о в а н о ю**. Номінативне значення мотивованої ВН структурується **о д н о п р е д и к а т н о ю** **о н о м а с і о л о г і ч н о ю** моделлю, репрезентованою у внутрішній формі ВН. Ознакою тварин (китів) є їхня якісна характеристика – їхній великий розмір, велич цих тварин, шанованих людьми, які живуть на плотах. Номінативне значення ВН утворене на підставі метонімії (1 ВН).

2.3.5. Парцела «Артефакти». Ця парцела утворена двома субпарцелями – «Матеріальні артефакти» і «Духовні артефакти».

Субпарцела «Матеріальні артефакти» містить метаконцепти БУДІВЛІ / СПОРУДИ, ЧОВНИ, а також концепти ВИНО та МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. Загалом 49 референтів позначені 80 ВН та їхніми варіантами (табл. В.4.0 у Додатку В).

Метаконцепт БУДІВЛІ / СПОРУДИ. Створюючи фентезійний топофон у Чарівній Країні, У.Ле Гуїн супроводжує його детальними мапами, на яких зазначені не лише острови і території, як-от в «Чарівник Земномор'я» чи «На дальньому березі», а й будівлі, храми, лабіринти та кімнати, як у «Гробницях Атуану». Так, на території Гробниць Атуану збудоване Містечко (*Place, the Place of the Tombs, the Place of the Tombs of Atuan, the Tombs, the Tombs of Atuan*), огорожене Муром (*the Tomb Wall, the 'Men's Wall', the Wall*). У цьому місці розташовані Храм Королів-Богів (*the Temple of the God Brothers, the Temple of the Twin Gods, the Temple, the Temple of Atuan and Wuluah*), трохи новіший від нього Храм Короля-Бога (*the Temple of the Godking*) і найстаріший храм, де знаходиться Тронна кімната (*the Throne Room of the Hall*), Тронна зала (*the Hall of the Throne, the Hall, the Hall in Atuan*) з Порожнім троном (*the Empty Throne*) – місцем, біля якого відбувається жертвопринесення та різні ритуали, як-от посвячення у Єдину Жрицю, Що Завжди Відроджується. До Тронної зали примикають Гробниці (*the Tombstones*), Підземелля (*Undertomb*), Лабіринт (*Labyrinth, the Labyrinth of Atuan*) з Великою скарбницею (*the Great Treasury of the Tombs, the Treasury*). Також тут збудований Великий дім (*the Big House*), де мешкають жерці, жриці й чорниці, Маленький дім – дім Єдиної Жриці Ари (*the Small House, the House of the One Priestess, the House*), куди вхід іншим заборонено, і хатки рабів, євнухів та охоронців.

Лабіринт є священним місцем, куди вхід дозволено лише Верховній Жриці Арі. Він складається з міріад переплетених тунелів, де легко заблукати, але Ара з легкістю запам'ятовує вхід до лабіринту з підземелля крізь Шість шляхів (*the Six Ways, the Six-Cross*) і Найвіддаленіший тунель (*the Outmost Tunnel*). На відміну від Підземелля, Лабіринт є менш священним, але більш небезпечним, і тут дозволено запалювати свічку, тоді як у Підземеллі має бути пітьма. З Підземелля до Лабіринту ведуть Залізні Двері (*the Iron Door*).

Лабіринт приховує скарби, золото, мечі давніх героїв, старі корони та кістки. Так, у Великій скарбниці Атуану було безліч скарбів, які не руйнувалися часом. Там не було ані світла, ані життя, ані найменшого руху

павука чи мурахи. Лише каміння і темрява. У Розмальованій кімнаті (*the Painted Room*) зберігаються різні гобелени, і на стінах можна побачити намальованих людей із довгими крилами і великими очима. До Кімнати ланцюгів (*the Room of Chains*) приводили в'язнів. Вона розташована безпосередньо під Залою з Порожнім тронем і має дерев'яні потаємні дверцята, які ведуть в одну з кімнат позаду Порожнього трону. Кімната кісток (*the Room of Bones*) містить поховання тих, хто колись потрапив до лабіринту чи був страчений на території Гробниць Атуану.

На території Земномор'я зустрічаються й інші місця, палаци і споруди, які не отримали детального опису у творі, проте мають ВН. Мова йде про будинки та їхні частини: Будинок морської гільдії (*the House of the Sea-Guild, the Sea-Guild*), Будинок Теренон (*the Court of the Terrenon, the Court*), Двір ілюзій (*the Court of Seeming*), Палац у м. Берілі (*the Hall in Berila*), Новий палац у м. Хавнор (*the New Palace in Havnor, the King's House*), Двір фонтану (*the Court of the Fountain, the Fountain Court*), Барліг Калессіна (*the Keep of Kalessin*), Дім Великих (Китів) (*the House of the Great Ones*), Будинок фарбувальників (*the House of the Dyers, the Dyer's House*), Морський будинок на о. Серд (*the Sea-House of Serd*), Тронна кімната принца (*the Prince's Throne Room*); вежі: Вежа Ономатета (*the Isolate Tower, the Tower, the Tower of Master Namer*), Вежа в м. Хавнор (*the Tower in Havnor, the tower of Erreth-Akbe, the Tower of the Sword, the Tower of Kings*), Південна вежа (*the South tower*), Вежа співців (*the Chanter's Tower*); готель (*the Harrekki*); фонтан (*the Fountain of Shelieth, the Fountain*); криниця (*the Black Well of Fundaur*).

Усі ВН на позначення будинків та споруд є мотивованими. Їхнє номінативне значення структурується одно-, дво- та трипредикатними ономасіологічними моделями.

Дві о д н о п р е д и к а т н і ономасіологічні моделі базуються на схемах класифікації та подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (12): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: ***the Court / Terrenon /, the***

Temple, the House, the Place, the Tombs, the Labyrinth, the Tower, the Wall, the Hall, the Throne, the Fountain, the Treasure.

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Harrekki* / *хареккі-дракон* /.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (6 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації фігурує схема класифікації, до якої на другому кроці приєднуються предикати локативної, квалітативної та інклюзивної БПС, а також схем власності та партитивності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (14 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Hall in Atuan, the Hall in Berila, the Throne in Havnor, the Tower in Havnor, the South Tower, the Undertombs, the Place of the Tombs, the Place of the Tombs of Atuan, the Tombs of Atuan, the Labyrinth of Atuan, the Treasury of the Tombs, the Court of the Terrenon, the Court of Seeming, the Fountain of Shelieth.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (9 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Men's Wall, the Prisoner's Door, the Temple of the Godking, the Temple of the Twin Gods, the Temple of the God-Brothers, the Temple of the Atuan and Wuluah, the Tower of the Kings, the Tower of the Erreth-Akbe, the Chanter's Tower.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (8 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Big House, the Small House, the Isolate Tower, the Iron Door, the Back Door, the Painted Room, the Empty Throne, the Great Treasure.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the House of the One Priestess, the King's*

House, the Keep of Kalessin, the House of the Great Ones, the House of the Sea-Guild, the House of the Dyers, the Dyer's House.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має СТ-вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Tower of the Sword, the Court of the Fountain, the Fountain Court, the Room of Bones, the Room of Chains, the Hall of the Throne.*
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Tomb Wall.*

Три предикатні ономазіологічні моделі (5 моделей) утворені на основі тричленного концептуального ланцюга, де схема класифікації поєднується з предикатами БПС квалітативності, локативності, інклюзивності та власності:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Dark Places of the Tombs, the New Palace in Havnor, the Great Treasure of the Tombs, the Great Treasure of the Tombs of Atuan, the Black Well of Fundaur.*
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ-1) + ЛОКАТИВНІСТЬ-2) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Sea-House of Serd.*
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-контейнер має вміст) + X-частина WH-цілого вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Throne Room of the Hall.*
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-контейнер має

вміст) + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Prince's Throne Room*.

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ²) + ЛОКАТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є місце Y + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Tower of the Master Namer on Roke*.

Метаконцепт ЧОВНИ. Цей метаконцепт позначено 9 ВН, які є назвами човнів (*Lookfar (Sanderling)*), кораблів (*Dolphin, the Black Ships, the Northern Ship, the Gull (the Gull of Eskel), Shadow*) та плота (*the Star's Raft*).

У тексті найчастіше згадується човен *Lookfar*, на якому пливав чарівник Гед. На носі човна намальовані очі, що посилює мотивацію ВН. Як і належить чарівникові, його мудрий човен плаває беззвучно, як міль, із легкістю знаходить свій шлях у відкритому морі без допомоги чарівника. Символічною є назва корабля, на якому припливає Гед-Яструбок на о. Рок до Школи чарівників – «Тінь» (*Shadow*), адже саме тінь звільняє Гед із підвалин землі, порушуючи рівновагу між добром і злом, неправильно використовуючи прочитані у книзі заклинання. У пошуках своєї тіні, своєї цілісності Геду доведеться здійснити багато подвигів і пройти через багато випробувань. «Дельфін» (*Dolphin*) – це корабель принца Аррена, дуже вишуканий і, у порівнянні з іншими кораблями, схожий на лебедя серед качок. На «Чайці» (*the Gull*), плавав син Тенар Спарк. Засобом пересування для дітей Відкритого Моря є плоти, а «Зоряний Пліт» (*the Star's Raft*) належить вождю племені.

Усі ВН на позначення човнів є мотивованими. Їхнє номінативне значення структурується одно- та двопрередикатними ономазіологічними моделями.

О д н о п р е д и к а т н а ономазіологічна модель містить предикат схеми подібності:

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Dolphin, Lookfar, Sanderling, Gull, Shadow*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (4 моделі) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації фігурують схеми класифікації та подібності, до яких на другому кроці приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Black Ships*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Northern Ship*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Star's Raft*.
- (ПОДІБНІСТЬ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метафора + метонімія: *the Gull of Eskel*.

Концепт ВІНО має три ВН (*the Late Harvest, Dragon Year, Andrades*), які позначають витримане червоне вино вищого ґатунку із Андрад, відоме як королівське вино. Його зроблено зі щойно зібраного врожаю та виготовлено в рік дракона. Три ВН на позначення вина є мотивованими. Їхнє номінативне значення структурується однопредикатними ономазіологічними моделями.

Однопредикатні ономазіологічні моделі (3 моделі) базуються на схемах локативності, темпоральності та інклюзивності:

- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є /виготовлене ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *Andrades*.
- ТЕМПОРАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є / виготовлене ТОДІ-час] (ознака); метонімія: *the Dragon Year*.

- ІНКЛЮЗИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-контейнер має СТ-вміст] (ознака); метонімія: *the Late Harvest / the wine made of the grapes of the late harvest* /.

Концепт МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ представлено одним референтом – Таонійською арфою (*Taonian Harp*). Арфи виготовляються на о. Таон, відомому своїми музичними школами, музикантами і виготовленням арф. Одна з них знаходиться у Ветча, друга Геда. Номінативне значення ВН на позначення арфи є мотивованим і структурується двопримативною ономазіологічною моделлю.

Двопримативна ономазіологічна модель поєднує предикати БПС класифікації і локативної схеми:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Taonian Harp*.

Підсумок. Із 80 ВН, які позначають референтів субпарцели «Матеріальні артефакти», усі ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопримативні ознаки, домінують (табл. В.4.1.1 у Додатку В).

У творенні ВН матеріальних артефактів прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація + Локативність → Персоніфікація» (20% від загальної кількості мотивованих назв – 80), «Класифікація + Власність² → Персоніфікація» (18,75%) та «Класифікація → Персоніфікація» (15%). Периферію-1, яка примикає до прототипу, утворюють концептуальні зсуви «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (11,25%), «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (7,5%) та «Подібність → Персоніфікація» (7,5%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-2, будучи представленими поодинокими назвами (табл. В.4.1.1 у Додатку В).

Серед предикатів, які стають ономазіологічними ознаками (табл. В.4.1.2 у Додатку В), прототипним предикатом є класифікатор (70 ВН). Із прототипом

межують предикати локативності (28 ВН), власності² (17 ВН), квалітативності (14 ВН), інклюзивності (9 ВН) та подібності (8 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН субпарцели «Матеріальні артефакти» свідчить про те, що у їхніх іменах надається насамперед інформація про належність об'єкта до класу певного артефакту: «будівля», «кімната», «храм», «вежа», «пліт», «арфа», «вино». Важливими ознаками, які зазвичай уводяться до складу назви матеріальних артефактів, є інформація про їхнє місцезнаходження чи походження, про місце їхнього застосування, про їхню належність королівським особам чи представникам духовенства, а також про їхній розмір та велич. Уподібнення спостерігається головним чином у найменуваннях човнів, які порівнюються з птахами, тінню, людиною.

Об'єктивація номінативних значень 80 ВН матеріальних артефактів відбувається за допомогою внутрішньої форми (табл. В.4.1.3 у Додатку В) на підставі семантичного звуження + метонімії (57 ВН), семантичного звуження (12 ВН) та метафори (6 ВН); поодинокими вживаннями є метонімія (3 ВН), метафора + метонімія, семантичне звуження + метафора (по 1 ВН).

Субпарцела «Духовні артефакти» містить 17 референтів, позначених 20 ВН та їхніми варіантами (табл. В.4.2.0 у Додатку В). Субпарцела представлена метаконцептом ПІСНІ, СКАЗАННЯ.

Метаконцепт ПІСНІ, СКАЗАННЯ. У тексті часто згадуються приклади усної народної творчості, переважно пісні та сказання (*the Deeds of the Dragonlords, the Great Deeds, the Deeds, the Deed, the Deed of Ged, the Deed of Erreth-Akbe, the Deed of Morred, the Deed of Hode, the Deed of Heroes, the Deed of the Young King, the Deed of Enlad, the Songs, the Song of the Creation, the Creation of Éa, the Creation, Éa, the Winter Carol, the King's Song, the Song of the Sparrowhawk, the Lament of the White Enchanter*).

Пісні розповідають про створення Земномор'я (наприклад, *the Song of the Creation*) або оспівують подвиги героїв (наприклад, *the Deed of Ged, the Deed of Erreth-Akbe*). Мешканці Земномор'я складають і передають від

покоління до покоління легенди про Еррет-Акбе, найвеличнішого з магів, який підкорив дракона Орма; про Морреда і Ельфарран та героїчні подвиги їхнього сина Серріадха. У піснях оспівуються подвиги конкретної особи (*the Deed of Ged, the Deed of Erreth-Akbe, the Deed of Morred, the Deed of Hode, the Deed of the Young King, the Song of the Sparrowhawk, the Song of the White Enchanter, the King's Song*) чи героїв загалом (*the Deed of Heroes, the Deeds of the Dragonlords, the Deeds, the Great Deeds, the Deed*), інколи із зазначенням регіону, який прославився (*the Deed of Enlad*). Пісні вивчаються у Школі чарівників або у звичайних домівках. Їх можуть співати на певних святах (*the Winter Carol*) або просто для розваги.

Характерною рисою зазначених найменувань прозора мотивацією. У піснях про подвиги героїв уживається прізвисько (*the Song of the Sparrowhawk*) або дескриптивне найменування персонажу, якщо пісня складена про живу людину (*the Deed of the Young King* – пісня про принца Аррена, який після подорожі із магом до країни мертвих, подолання зла і відтворення Рівноваги, став королем), або його Істинне Ім'я (*the Deed of Ged*) у разі, коли людини (героя) вже немає у живих.

ВН пісень утворюються за одно- та двопрєдикатними моделями.

Однопрєдикатні ономасіологічні моделі (2 моделі) базуються на БПС інклюзивності та класифікації:

- ІНКЛЮЗИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (15 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-контейнер OD-вмісту] (ознака); звуження значення: *the Deed, the Deeds, Éa, the Creation of Éa, the Creation, Éa, the Deeds of the Dragonlords, the Deed of Ged, the Deed of Hode, the Deed of Morred, the Deed of the Young King, the Deed of Erreth-Akbe, the Deed of Enlad, the Deed of Heroes, the Great Deeds*.
- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Songs*.

Двопрєдикатні ономасіологічні моделі (3 моделі) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому до схеми

класифікації приєднуються предикати БПС інклюзивності, темпоративності та власності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є вміст СТ-контейнера] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Song of the Sparrowhawk, the Lament for the White Enchanter*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the King's Song* / *пісня короля* /.
- КЛАСИФІКАЦІЯ + ТЕМПОРАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТОДІ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Winter Carol*.

П і д с у м о к . Із 20 ВН, які позначають референтів субпарцели «Духовні артефакти», усі ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один або два кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають двопримкательні ознаки, домінують (табл. В.4.2.1 у Додатку В).

У творенні ВН духовних артефактів прототипним концептуальним зсувом є «Інклюзивність → Персоніфікація» (75% від загальної кількості мотивованих назв – 20). На периферії-1 перебуває концептуальний зсув «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (10%)). Інші концептуальні зсуви утворюють периферію-2, будучи представленими поодинокими назвами (табл. В.4.2.1 у Додатку В).

Серед ономазіологічних ознак, доданих до ономазіологічного базису (табл. В.4.2.2 у Додатку В), прототипною є інклюзивність (17 ВН). Менш уживана класифікація (5 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Аналіз ономазіологічних моделей ВН субпарцели «Духовні артефакти» показує, що у їхніх іменах найчастіше надається інформація про зміст пісень і сказань. Важливою ознакою, яка зазвичай уводиться до складу ВН, є родова приналежність референта (пісня, сказання).

Об'єктивація номінативних значень 20 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. В.4.2.3 у Додатку В) відбувається на підставі метонімії (15 ВН), семантичного звуження + метонімії (4 ВН) та семантичного звуження (1ВН).

2.3.6. Домен «ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ»: підсумок. Із 290 ВН, які позначають референти домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, 42 ВН є немотивованими і 248 ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два, три та чотири кроки концептуальної деривації. Оними із двопредикатними ознаками домінують (табл. В.5.1 у Додатку В).

У творенні ВН референтів домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ прототипними концептуальними зсувами є «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (15,32% від загальної кількості мотивованих назв – 248) та «Класифікація → Персоніфікація» (14,52%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Подібність → Персоніфікація» (10,89%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (8,5%) та «(Класифікація + Власність¹) → Персоніфікація» (8,06%). Периферія-2 представлена менш частотними зсувами «Інклюзивність → Персоніфікація» (6,45%), «Локативність → Персоніфікація» (4,84%), «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (3,23%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (2,42%) та «Квалітативність → Персоніфікація», «Власність¹ → Персоніфікація» і «(Класифікація + Власність¹) → Персоніфікація» (по 2,02%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-3, будучи представленими поодинокими назвами (табл. В.5.1 у Додатку В).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису (табл. В.5.2 у Додатку В), прототипною є класифікація (166 ВН). Менш уживаними є предикати БПС локативності (74 ВН), квалітативності (37 ВН), подібності (34 ВН), власності² (26 ВН) та інклюзивності (23 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою. За даними табл. В.5.2 у Додатку В, схемою, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому, третьому і четвертому кроках концептуальної деривації, є БПС локативності.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми (248 ВН) (табл. В.5.3 у Додатку В), що демонструє семантичне звуження + метонімію (124 ВН), метонімію (54 ВН), семантичне звуження (36 ВН), метафору (27 ВН), метафору + семантичне звуження (3 ВН), метафору + метонімію (2 ВН) та семантичне звуження + метафору (2 ВН).

Отже, аналіз ономазіологічних моделей ВН референтів домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ свідчить про те, що у їхніх іменах надається насамперед інформація про належність референта до певного класу сутностей. Важливими ознаками, які зазвичай уводяться до складу внутрішньої форми ВН, є місцезнаходження або місце походження референта, а також його якісні ознаки: «вищий», «головний», «єдиний», «відроджуваний» (для жерців, жриць), «останній», «старіший», «схожий», «божественний» (для королів, принців), «головний» (для остров'ян), «великий» (для китів), «темні», «давні» (для споруд). В іменах простих людей У. Ле Гуїн широко використовує метафору, уподібнюючи людей птахам, риbam, рослинам, вогню та зіркам. Для імен споруд важливою ознакою є те, кому вони належать або те, хто / що / в них знаходиться. В іменах пісень і сказань зазначений їхній зміст.

2.4. Домен ВІРУВАННЯ

До складу домену ВІРУВАННЯ входять парцели «Божество», «Об'єкти поклоніння» та «Свята та обряди».

2.4.1. Онімна щільність парцел домену ВІРУВАННЯ. Парцели домену суттєво різняться за своєю онімною щільністю (табл. 2.3).

До складу домену ВІРУВАННЯ входить 21 референт. Найбільшу кількість референтів (10) має парцела «Свята та обряди». Дещо меншу кількість референтів мають парцели «Об'єкти поклоніння» і «Божество» (7 і 4 референта відповідно).

Таблиця 2.3

Домен ВІРУВАННЯ: онімна щільність парцел

Парцели	Кількість референтів ВН (<i>R</i>)	Кількість ВН і їх варіантів (<i>v</i>)	Кількість вживань ВН у тексті (<i>f</i>)	k_{ov}	k_{rf}	k_{of}
Божество	4	30	155	7,5	38,75	5,17
Об'єкти поклоніння	7	8	15	1,14	2,14	1,88
Свята та обряди	10	15	46	1,5	4,6	3,07
Разом	21	53	216	(2,52)	(10,29)	(4,08)

Більшою онімною щільністю наділена парцела «Божество», яка домінує за всіма показниками. До її складу входять чотири концепти, позначені 30 ВН, які 155 разів згадуються у тексті. Друге місце посідає парцела «Свята та обряди», що має дещо вищі показники у порівнянні з парцелою «Об'єкти поклоніння».

Кількість ВН та їхніх варіантів є значно більшою за кількість референтів. Коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}) є найвищим у парцели «Божество»: 4 референти позначені 30 ВН ($k_{ov}=7,5$). Друге місце посідає парцела «Свята та обряди» з усередненою кількістю ВН для одного референта 1,5 ($k_{ov}=1,5$). Менший показник демонструє парцела «Об'єкти поклоніння», де усереднена кількість ВН на один концепт дещо перевищує 1 ($k_{ov}=1,14$).

ВН мають різну частотність уживання в тексті, що зумовлено сюжетною роллю персонажу. За даними табл. 2.3, найбільшу кількість уживань ВН (155) має парцела «Божество», меншу кількість уживань ВН мають парцели «Свята та обряди» (46) і «Об'єкти поклоніння» (15).

Коефіцієнт референтної частотності (k_{rf}) є найвищим для парцели «Божество» ($k_{rf}=38,75$). Парцели «Свята та обряди» і «Об'єкти поклоніння» демонструють значно менші показники ($k_{rf}=4,6$ і $k_{rf}=2,14$ відповідно).

Номінативну активність ВН у межах тексту демонструє коефіцієнт онімної частотності (k_{of}). Для парцели «Божество» $k_{of}=5,17$. Дві інші парцели мають менші величини цього коефіцієнту: парцела «Свята та обряди» має коефіцієнт онімної частотності дещо більшим за 3 ($k_{of}=3,07$), тоді як для парцели «Об'єкти поклоніння» цей коефіцієнт є меншим за 2 ($k_{of}=1,88$).

Домінування парцели «Божество» обумовлено роллю цього концепту в художньому творі. Божеством є насамперед Давні Сили Землі як центральний образ твору. Це наймогутніша сила, яка проявляється за умов порушення рівноваги. Референт Давні Сили Землі парцели має 23 ВН, серед яких найуживанішими є *Безіменні Сили (the Nameless Ones)* (39 уживань), *Володарі (Masters)* (16) і *Давні Сили (the Old Powers)* (10) (табл. Г.1.0 у Додатку Г).

2.4.2. Парцела «Божество». До божественних сил, що мають надзвичайну силу та магічність, належать Давні Сили Землі, Безіменні Сили Гробниць Атуану, камінь Теринон та камінь Шеліта.

У Земномор'ї усі мешканці вірять у те, що країну створив Сегой, і передають від покоління до покоління міф про створення світу (*the Creation of Éa*). На землях Архипелага та прилеглих до нього територіях люди вірять лише в магію, яка керує усім, тоді як на Каргадських Землях вірять у богів, короля-бога, у Давні Сили Землі (Безіменні), яким присвячують храми, а також вірять у реінкарнацію. Діти Відкритого моря (люди на плотах) поклоняються богів, яких називають Великими і які утілені у Великих китах.

У Чарівній країні з повагою ставляться до *Давніх Сил Землі / Безіменних Сил Гробниць Атуану (the Old Powers of the Earth, the Old Powers, the Powers, Powers, Masters, the Old Ones, the Ones Underfoot, the Powers of Unlife, the Ancient of the Earth of Atuan, the Nameless Powers, the Nameless Ones, the Nameless Powers of the Tombs, the Dark, the Dark Powers, the Powers of the Dark, the Dark Figures, the Ones, the Nameless, the Unnamed Ones, the Dark Ones, Your Tombs, Your Darkness)*, що посідають важливе місце у філософії буття й у віруваннях мешканців Земномор'я.

Давні Сили Землі (*the Old Powers, the Ancient of the Earth of Atuan*) сягають сивої давнини, коли Сегой підняв острови з води й утворилося Земномор'я. Вони знаходяться глибоко під землею (*the Ones Underfoot*). На поверхні розташовані лише камені та гробниці (*the Tombstones, the Stones*), що вказують на їхнє місцезнаходження. Центром Давніх Сил Землі є Пагорб Рок та Іманентний Гай на острові Рок. Безіменні Сили поширюються також на території гробниць Атуану на Каргадських землях.

У. Ле Гуїн створила персоніфікований образ Давніх Сил, уподібнений людині. Таке сприйняття образу реалізоване у ВН Безіменних (*the Nameless Powers of the Tombs, the Unnamed Ones, the Nameless Powers*), що демонструє антиномію: наявність/відсутність ознаки (імені). Якщо для мешканців Земномор'я ім'я відіграє важливу роль і є невід'ємною частиною існування, то атрибутом Давніх Сил є безіменність. При цьому лише Давнім Силам відомі деякі слова Істинного Мовлення, які не знають навіть маги.

Давнім Силам Землі / Безіменним / поклоняються на землях Каргад, проте вони вважаються злом на території Архипелага. Як учать маги на о. Рок, люди не мають поклонятися Давнім Силам Землі, адже в місцях, де їх ушановують і їм служать (*Your Tombs, Your Darkness*), панує зло. Безіменні Сили, найдавніші сили на землі, створені до появи світла. Це сили темряви, руйнації і божевілья (*the Powers of Unlife, the Dark, the Dark Powers, the Dark Figures, the Dark Ones*). Це не сили творення. Коли людина порушує їхню цілісність, опиняючись на їхній території, Давні Сили Землі все руйнують, їхня дія призводить до потьмарення розуму. Вони є уособленням зла й темряви (антиномія «темрява – світло»). Прикладом втручання у Священне місце (*the Holy Place*) – царство Безіменних, яким слугує Верховна Жриця Ара (Поглинута), – є протистояння Безіменних і Геда, коли маг у пошуках другої половинки обручки Аррет-Акбе знаходиться у підземеллі на території гробниць Атуану.

Злом є і дух, ув'язнений у **камені Теренон** (*the Terrenon, the Stone*). Цей камінь зберігається на о. Осскіл у палаці Теренон, володарем і хранителем

якого є лорд Бендереск. Як зазначено в історії Земномор'я, виникнення каменю Теренон також відбулося до того, як Сегой підняв острови з Відкритого Моря. Камінь існує стільки, скільки існує світ, і буде існувати вічно. Час його оминає. Камінь Теренон лежить в основі підлоги палацу. Цей камінь має силу, якою може керувати справжній чародійник. Залежно від сили чарівника, камінь дає відповіді на запитання. Він має голос, який чує той, хто вміє слухати. Лорд і леді палацу Теренон заманюють у пастку чарівника Геда і мають наміри з його допомогою стати володарями каменю. Коли Гед відмовляється, лорд Бендереск, використовуючи заклинання, звільняє сили зла – слуг каменя (*the Servants of the Stone*). Та звільнена руйнівна сила Безіменних не може поширюватися за межі території певного острова чи землі, не може перетинати море. Хоча Давні Сили Землі на території Гробниць Атуану є наймогутнішими серед Давніх Сил в інших місцях Земномор'я, чарівна сила чародійника є потужнішою за сили каменю.

На території Земномор'я знаходиться ще один камінь – **камінь Шеліта** (*the Stone of Shelieth*), який містить у собі могутню силу. Цей камінь, як і камінь Теренон, може віщувати. Довгий час він зберігався принцями острова Уей. Якщо довго дивитися у кришталеву безодню каменю, то можна збожеволіти. Саме цей камінь приніс із собою з о. Уей до Школи чарівників Верховний маг Геншер. Камінь говорить правду лише в руках мага. Викликавши сили каменю (*the Presence of the Stone*), маги змогли побачити цілісність (*the Making*) і порушення рівноваги, поширення зла (*the Unmaking*).

Номінативне значення ВН, що іменують референти парцели «Божество» може бути немотивованим і мотивованим. Номінативне значення ВН ***the Terrenon*** є немотивованим. Немотивоване ім'я ***Shelieth*** уживається лише у складі мотивованої ВН. Мотивовані номінативні значення ВН представлені ономасіологічними моделями з одним, двома та трьома предикатами.

Однопредикатними є ономасіологічні моделі (4 моделі), де предикатами є складники БПС класифікації, квалітативності, локативності та партитивності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (7 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Stone / Terrenon /, the Stones / Tombstones /, the Powers, the Ones / Powers /, Powers, Masters, Your Tombs*.
- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *Your Darkness, the Dark / the Powers /*.
- ВЛАСНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-власник не має OD-власності] (ознака); метонімія: *the Nameless, the Unnamed Ones*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місце] (ознака); метонімія: *the Ones Underfoot / the Powers /*.

Дво предикатні ономазіологічні моделі (6 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації задіяна схема класифікації, до якої на другому кроці деривації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Old Powers, the Dark Powers, the Dark Figures, the Dark Ones, the Old Ones / the Powers /, the Holy Place*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Tombstones, the Powers of the Earth, the Powers of the Unlife, the Powers of the Dark*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Stone of Shelieth*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-власник не має OD-власності] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Nameless Powers*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-агенс діє на РТ-пацієнс] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Servants of the Stone*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор+ X-контейнер має СТ-вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Domain of the Nameless Ones*.

Три трипредикатні ономазіологічні моделі утворені на основі тричленного концептуального ланцюга, в якому на першому кроці деривації застосовані схеми класифікації та квалітативності:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ) + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Old Powers of the Earth*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ¹) + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-власник не має OD-власності) + X-частина WH-цілого] (базис); звуження значення + метонімія: *the Nameless Powers of the Tombs*.
- ((КВАЛІТАТИВНІСТЬ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є ТАКИЙ + X-частина WH-цілого) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *the Ancient of the Earth in Atuan*.

Підсумок. Із 30 ВН на позначення референтів парцели «Божество», 29 є мотивованими і одна немотивованою. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації. Вони з одно- та двопредикатними ознаками домінують (табл. Г.1.1 у Додатку Г).

У творенні ВН на позначення божеств прототипним концептуальним зсувом є «Класифікація → Персоніфікація» (24,13% від загальної кількості мотивованих назв – 29). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Квалітативність → Персоніфікація», «(Класифікація + Квалітативність) →

Персоніфікація» та «(Класифікація + Партитивність²) → Персоніфікація» (по 13,79%). Периферія-2 містить поодинокі назви (табл. Г.1.1 у Додатку Г).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, прототипною є класифікатор (22 ВН). Менш частотними ознаками є БПС квалітативності (9 ВН) і партитивності² (7 ВН). Предикати БПС власності¹ (4 ВН) і локативності (3 ВН) є менш уживаними. Предикати інших БПС зустрічаються в поодиноких ВН. За даними табл. Г.1.2 у Додатку Г, БПС, схемою, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому та третьому кроках концептуальної деривації, є локативна БПС.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН божеств свідчить про те, що в їхніх іменах найчастіше надається інформація про їхню належність до певного класу понять (сили, камені), про їхнє місцезнаходження, про їхню якісну ознаку (темні, старі, давні), про їхню належність Силам Землі, Силам Темряви чи Силам Неживого Світу.

Об'єктивація номінативних значень 29 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Г.1.3 у Додатку Г) супроводжується семантичним звуженням + метонімією (16 ВН), семантичним звуженням (7 ВН) та метонімією (6 ВН).

2.4.3. Парцела «Об'єкти поклоніння». Ця парцела представлена поняттями: Рівновага (*Balance, the Balance of the Whole, Equilibrium*), Шлях чародійництва (магії) (*the Way of Power*), Шлях безсмертя (*the Way of Immortality*), Присутність каменя (*the Presence of the Stone*), Відродження Єдиної Жриці (*the Remaking of the Priestess*) та Тінь (*Shadow*).

Поняття *рівновага*. Оскільки жанр фентезі розвинувся із чарівної казки, у ньому завжди чітко розмежовані поняття добра і зла, які ґрунтуються на архетипах. Опозиції образів (наприклад, янгол vs. демон, герой vs. злодій, місто vs. ліс і т.д.), первісні архетипні образи (відьма, чарівник / чаклун, король, утрачений син, батько) віддзеркалюються не лише у Біблії, а й у міфі. Архетипні персонажі й ситуації можуть бути «більш промовистими, ніж ті, що створені у 'реалістичному' світі» [1, с. 104].

Міфологічні архетипи життя і смерті, світла і темряви пронизують семантичний простір циклу «Земномор'я» і мають множинність проявів. Порухення *Світової Рівноваги* (світло-темрява) в пошуках безсмертя призводить до того, що над усім суспільством нависає тінь смерті (тінь набуває характеру колективного підсвідомого). Люди не бачать сенсу буття і свого власного життя: вони забувають свої Істинні Імена, вживають наркотики. Чаклун-Коб (Павук), який відкрив двері між життям і смертю, обдурює людей, виявившись неспроможним дати їм те, що обіцяв. Люди втрачають радість життя, адже колективна *Тінь* (*Shadow*), яка нависла над ними вимагає «віддати Імена» в обмін на безсмертя, якого не існує [223, с.16]. І лише Чарівник Гед, який отримав владу над власною Тінню, пізнавши її, може врятувати людей, і знову відновити Рівновагу між життям і смертю, темрявою і світлом. Пізнання підсвідомого (Тіні) відбувається у вигляді подорожі по лабіринту, який традиційно символізує «підсвідоме з його невідомими можливостями» [237, с. 167]. Ця теза розкривається в пошуках своєї сутності і свого імені Арою-Тенар, яка блукає у Лабіринті Священного Підземелля Гробниць Атуану і за допомогою Геда протистоїть Давнім Силам Землі та перемагає їх.

Рівновага є мінливим процесом. За Рівновагою постійно пильнують чарівники, які вживають магію лише за необхідності, адже навіть незначні жартівливі випадки використання заклинань можуть призвести до порушення цілісності світу – рівноваги між світом і темрявою, світом живих і світом мертвих, добром і злом. Така дихотомія обумовлює існування протилежностей у тісній взаємодії: вони не можуть існувати одна без іншої.

Поняття рівноваги безпосередньо пов'язано зі *Шляхом чародійництва* (*the Way of Power*), суть якого полягає в доцільному використанні магії. Не всі чарівники дотримуються цього принципу, деякі у пошуках *Шляху безсмертя* (*the Way of Immortality*) і влади над усіма порушують рівновагу, відкривають двері світу живих до світу мертвих. Таким прикладом є колишній чарівник Коб-Павук, який намагався стати володарем двох світів, і якого подолав Гед-

Яструб. Під час творення магії чи під час чаклування, маги викликають **Присутність каменя** Шеліта (*Presence of the Stone*), віщування якого вони поважають і беруть до уваги.

Іще одним поняттям, яке є стрижневим для вірувань на Каргадських землях, є віра у **Відродження Єдиної жриці** (*the Remaking of the Priestess*) Ари. У день, коли Верховна жриця Ара помирає, її дух переходить у тіло новонародженої у цей самий день маленької дівчинки, яку згодом обирають Верховною Жрицею. Ара слугує Безіменним та приносить їм жертви.

Усі ВН на позначення об'єктів поклоніння є мотивованими і структуруються ономасіологічними моделями з одним та двома предикатами.

Однопредикатна ономасіологічна модель базується на схемі класифікації:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Equilibrium, Balance, the Shadow*.

Двопредикатні ономасіологічні моделі (3 моделі) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де до БПС класифікації на другому кроці деривації приєднуються предикати БПС партитивності, стану / процесу та контактної дії:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Way of Power, the Way of Immortality*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + СТАН / ПРОЦЕС) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є стан AG-агенса] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Presence of the Stone, the Balance of the Whole*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КОНТАКТНА ДІЯ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-дія на AF-афектив] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Remaking of the Priestess*.

Підсумок. Із 8 ВН, які позначають референтні сутності парцели «Об'єкти поклоніння», усі ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один та два кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають двопримкати ознаки, домінують (табл. Г.2.1 у Додатку Г).

У творенні ВН на позначення об'єктів поклоніння прототипним є концептуальний зсув «Класифікація → Персоніфікація» (37,5% від загальної кількості мотивованих назв – 8). Периферію утворюють концептуальні зсуви «(Класифікація + Стан / Процес) → Персоніфікація» (25%), «(Класифікація + Партитивність²) → Персоніфікація» (25%) та «(Класифікація + Контактна дія) (12,5%) (табл. Г.2.1 у Додатку Г).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, прототипною є класифікація (8 ВН). На периферії перебувають БПС партитивності² (2 ВН), стану / процесу (2 ВН) та контактної дій (1 ВН) (табл. Г.2.2 у Додатку Г).

Аналіз ономасіологічних моделей ВН об'єктів поклоніння свідчить про те, що в них надається інформація про належність їхніх носіїв до певного класу понять (рівновага, шлях, камінь, тінь, відродження), про те, що вони є частиною цілого, а також про їхнє існування, їхню присутність.

Об'єктивація номінативних значень восьми ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Г.2.3 у Додатку Г) відбувається на підставі семантичного звуження + метонімії (5 ВН) та семантичного звуження (3 ВН).

2.4.4. Парцела «Свята та обряди». Важливою складовою частиною культури кожного народу є свята та обряди. Усі мешканці Земномор'я мають істинні імена. У міфології імена позначають її найсуттєвішу частину – персонажів міфів [223, с. 6]. У Земномор'ї істинні, або справжні, імена сприймаються як внутрішня глибинна суть предмета, що зумовлює важливість, по-перше, акту називання Іменем, а по-друге, образу самого «ім'ядавця», ономатета, який, власне, є деміургом усіх речей та їхніх імен.

У тетралогії ним є Сегой, котрий промовив перше Слово Творіння. Він – єдиний, хто знав усі імена Істинного Мовлення. Звідси виникає обряд Ім'япокладення – першого етапу ініціації молоді, що переводить юнаків та дівчат до класу дорослих. На Архіпелазі **Наречення Іменем** (*Naming, Passage*) відбувається, коли дитині виповнюється 13 років. Дати справжнє ім'я може лише чародійник, і називання відбувається крізь воду. У процесі наречення іменем у дитини забирається її дитяче ім'я і надається нове, яке ретельно зберігається в таємниці і може бути відкрите лише найближчим людям.

На території Архипелага у середині літа існують **Свято місячної ночі** (*the Moon's Night*) і **Довгого танцю** (*the Long Dance*). У святкові дні співаються пісні про славетні подвиги героїв, ушановується героїчне минуле. На всіх островах Архипелага цілу ніч танцюють один танець під одну пісню, об'єднуючи в такий спосіб розділені морем землі. Один раз на 52 роки ці два свята збігаються і святкуються в один день. Узимку святкують **Фестиваль повернення сонця** (*the Festival of Sunreturn, Sunreturn, the Feast of Sunreturn, the Winter Festival*), за яким слідує переддень **Свята ріллі** (землі під паром) (*the Fallows, the Fallow Eve*), який приносить багато нещастя, і в який треба бути обережним. Це нещасливий час для мандрівників і хворих, у цей день не можна проводити ритуал наречення іменем, співати пісні про подвиги героїв, гострити залізні предмети. Усе, що започатковане чи зроблене в цей день, піде шкереберть. На землях Енлада на **Новий рік** (*the New Year*) також святкують **Фестиваль ягнят** (*the Festival of the Lambs*), коли всіх новонароджених ягнят приносять до місцевого чаклуна, щоб він заговорив їх на збільшення отари.

На території гробниць Атуану проводять **Ритуали скорботи, мовчання** (*the Rites of Mourning, the Ritual of Unspoken*), ушановуючи Безіменні Сили Землі або відродження Верховної Жриці.

Усі ВН на позначення свят та обрядів є мотивованими. Їхні номінативні значення мають один, два та три кроки концептуальної деривації.

Три о д н о п р е д и к а т н і ономасіологічні моделі базуються на БПС інклюзивності, темпоративності, стану / процесу та партитивності:

- ІНКЛЮЗИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-контейнер-подія, що має СТ-вміст] (ознака); метонімія: *Naming, Passage, the Fallows, Sunreturn, the New Year, the Fallow Eve*.
- ТЕМПОРАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X існує ТОДІ] (ознака); метонімія: *the Moon, the Moon's Night*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ² → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-частина WH-цілого] (ознака); метонімія: *the Long [Night] Dance*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (2 моделі) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, в якому до БПС класифікації на другому кроці деривації приєднуються предикати схем інклюзивності та темпоративності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер-подія, що має СТ-вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Festival of the Lambs, the Rites of Mourning, the Ritual of Unspoken, the Feast of Sunreturn, the Festival of Sunreturn*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТЕМПОРАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТОДІ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Winter Festival*.

Підсумок. Із 15 ВН, які позначають референти парцели «Свята та обряди», усі є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один та два кроки концептуальної деривації. Оними із однопредикатними ознаками домінують (табл. Г.3.1 у Додатку Г).

У творенні ВН на позначення свят і обрядів прототипними концептуальними зсувами є «Інклюзивність → Персоніфікація» (40% від загальної кількості мотивованих назв – 15) та «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (33,33%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Г.3.1 у Додатку Г).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, прототипною є інклюзивність (11 ВН). Периферія формується предикатами класифікації (6 ВН), темпоративності (3 ВН) та партитивності² (1 ВН) (табл. Г.3.2 у Додатку Г).

Аналіз ономасіологічних моделей ВН свят та обрядів свідчить про те, що у їхніх іменах найчастіше надається інформація про сутність обряду чи свята. Важливою ознакою є також інформація про час їхнього проведення.

Об'єктивація номінативних значень 15 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Г.3.3 у Додатку Г) відбувається на підставі метонімії (9 ВН) та семантичного звуження + метонімії (6 ВН).

2.4.5. Домен ВІРУВАННЯ: підсумок. Загалом, номінативне значення ВН, які позначають референти домену ВІРУВАННЯ, є переважно мотивованим і базується на БПС, котрі структурують одно-, дво- та трипредикатні ономасіологічні моделі. Найчастотнішими є однопредикатні (26 прикладів) та двопредикатні (23 приклади) моделі (табл. Г.4.1 у Додатку Г).

У творенні ВН на позначення референтів домену ВІРУВАННЯ прототипним концептуальним зсувом є «Класифікація → Персоніфікація» (21,15% від загальної кількості мотивованих назв – 52). Периферію-1 утворюють «Інклюзивність → Персоніфікація», «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» та «(Класифікація + Партитивність² (по 11,53%). Периферію-2 формують концептуальні зсуви «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (7,7%) та «Квалітативність → Персоніфікація» (5,77%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-3, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Г.4.1 у Додатку Г).

Серед ономасіологічних ознак, які додаються до ономасіологічного базису, прототипною є класифікація (36 ВН). Дещо менш уживаними є предикати БПС інклюзивності (12 ВН), квалітативності (9 ВН) та партитивності² (8 ВН). Інші предикати демонструють поодинокі вживання (табл. Г.4.2 у Додатку Г). За даними табл. Г.4.2 у Додатку Г, схемами, які

беруть участь у творенні онімів на першому, другому і третьому кроках концептуальної деривації, є БПС партитивності² і локативності.

Об'єктивація номінативних значень 52 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Г.4.3 у Додатку Г) супроводжується семантичним звуженням + метонімією (25 ВН), метонімією (17 ВН) та семантичним звуженням (10 ВН).

Отже, у творенні ВН, які позначають вірування, важливими ознаками стають: класи вірувань, їхня сутність (що типове для свят і обрядів), їхні якісні характеристики та їхня роль як цілого, що має частини.

2.5. Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ складається із 3 парцел: «Землі», «Водні об'єкти» та «Зірки, сузір'я».

2.5.1. Онімна щільність парцел домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. Результати аналізу онімної щільності парцел домену надано у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: онімна щільність парцел

Парцели	Кількість референтів ВН (<i>R</i>)	Кількість ВН і їх варіантів (<i>v</i>)	Кількість слово-вживань (<i>f</i>)	k_{ov}	k_{rf}	k_{of}
Землі	186	225	1316	1,21	7,08	5,85
Водні об'єкти	24	25	83	1,04	3,46	3,32
Зірки, сузір'я	11	12	30	1,09	2,73	2,5
Разом	221	262	1429	1,19	6,47	5,45

До складу домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ входить 221 референт, серед яких більшість є складниками парцели «Землі» (186 референтів). Значно

меншими за кількістю референтів є парцели «Водні об'єкти» (24 референта) і «Зірки, сузір'я» (11 референтів).

Кількість ВН та їхніх варіантів є значно більшою за кількість референтів для парцели «Землі», тоді як для парцел «Водні об'єкти» і «Зірки, сузір'я», кількість ВН і їхніх референтів є майже однаковою. Відповідно, коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}), який показує усереднене число ВН для одного референта, є найвищим для парцели «Землі»: 186 концептів позначені 225 ВН ($k_{ov}=1,21$). Для парцел «Зірки, сузір'я» та «Водні об'єкти» k_{ov} наближається до одиниці. Вищий k_{ov} парцели «Землі» пояснюється тим, що деякі референти мають два і більше найменувань. Так, наприклад, місто Хавнор має 7 ВН, порт Гонт – 5 ВН, місто Твіл – 3 ВН. Більша кількість ВН на позначення міста Хавнор обумовлена ключовою роллю цього міста в топофоні Чарівної країни, адже воно є містом монархів і уособлює славетну історію сучасних королів і принців.

Оніми на позначення референтів домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ мають різну частотність уживання в тексті. За даними табл. 2.4, найбільшу кількість уживань ВН (1316) мають референти парцели «Землі», меншу кількість вживань ВН мають парцели «Водні об'єкти» (83) і «Зірки, сузір'я» (30).

За коефіцієнтом референтної частотності (k_{rf}), який демонструє усереднене число згадування в тексті ВН одного референта, домінує парцела «Землі» ($k_{rf}=7,08$). Інші парцели мають менші величини цього коефіцієнту: парцела «Водні об'єкти» має $k_{rf}=3,46$, а парцела «Зірки, сузір'я» – $k_{rf}=2,73$.

Номінативну активність ВН у межах тексту демонструє коефіцієнт онімної частотності (k_{of}). Він має найбільшу величину для парцели «Землі» ($k_{of}=5,85$). Для парцели «Водні об'єкти» цей показник є більшим за 3 ($k_{of}=3,32$), а для парцели «Зірки, сузір'я» – є більшим за 2 ($k_{of}=2,5$).

Таким чином, парцела «Землі» домінує за всіма коефіцієнтами, що пояснюється провідною роллю образу топофону у досліджуваному творі.

2.5.2. Парцела «Землі». Парцела «Землі» містить метаконцепт ТЕРИТОРІЇ, який включає декілька концептів: власне території (материкові території, острови, домени), їхні частини (шляхи, пустища, ліси) та об'єкти ландшафту (гори, скелі, миси) (табл. Д.1.0-1 у Додатку Д), а також метаконцепт ПОСЕЛЕННЯ, складниками якого є поселення (країни, їхні частини, міста, села, ферми) та пов'язані з ними об'єкти (порти, ринки) (табл. Д.1.0-2 у Додатку Д). Загалом, 186 референтів позначені 225 ВН.

Метаконцепт ТЕРИТОРІЇ. Об'єкти фізичного світу в поєднанні з географічними та астрономічними об'єктами слугують тлом, на якому розкриваються образи людей, міфічних тварин та рослин. Земномор'я (*the Earthsea*) включає територію Архіпелага (*the Archipelago*), Кордонів (*the Reaches*), Каргадських земель (*the Kargad Lands*), Відкритого Моря (*the Open Sea*), а також невідкриті ще острови. Архіпелаг сформований островами Земномор'я, без східних Каргадських Земель. До Архіпелагу також належать Східні, Західні та Південні Кордони (*the East Reach, the West Reach, the South Reach*), що є утворенням групи маленьких островів (див. мапу Чарівної країни Земномор'я у Додатку А). На кордонах магія діє по-іншому, і заклинання, що застосовують на внутрішніх островах Архіпелага, не спрацьовують. Є такі острови, куди люди ще не мандрували (наприклад, Руд *Rood*, Тум *Toom* і острів Вуха *the Isle of the Ear*); їх, подорожуючи відкривають чарівники. За спостереженням моряків, лише на цих островах можна побачити зірки і сузір'я, які не видно в інших краях.

У звичайному вжитку основною функцією топоніма є ідентифікація, хоча нерідко з топонімом пов'язані різноманітні асоціації, у тому числі емоційні, естетичні та символічні, що дозволяють йому виконувати характеризувальну (предикативну) функцію. Як правило, створюючи опис територій та островів, У. Ле Гуїн указує на місцезнаходження певного острова чи міста. Найвіддаленіший, ненаселений людьми і тваринами (окрім драконів) є о. Селідор (*Selidor*) оспіваний у приказках, як-от «давним-давно, далеко-далеко» (далеко, як о. Селідор: *as long ago as for ever, as far away as Selidor*).

До опису деяких островів додається інформація про людей, які там мешкають, та їхню діяльність. Так, о. Хавнор (*Havnor*), розташований у центрі Архіпелага, є найбільшим островом і територією, на якій живуть чинні монархи. На о. Рок (*Roke, the Isle of the Wise*) знаходиться Школа чарівників, тоді як о. Лорбанері (*Lorbanery*) відомий своїми шовком та фарбами.

Номінативне значення ВН територій може бути немотивованим і мотивованим. Номінативне значення 70 ВН *Andaur, Armouth, Astowell* та інших (див. табл. Д.1.0-1 у Додатку Д) є немотивованим. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два та три кроки концептуальної деривації.

Однопредикатними є 5 ономазіологічних моделей, де предикатами стають складники БПС класифікації, а також квалітативної, локативної, каузативної схем та схеми подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (27 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Archipelago, the Reach, the Reaches, the Roads, Domains, the Isle of O, the Island of O, Gont Island, Havnor Isle, Hardic Land, Soders Island, the Isle of Solea, Tesk Isle, Hosk Island, Pendor Land, the Kapperdian Scarp, Hogen Land, the Roads of Balantran, the Forest of Aol, Overfell Marsh, the Plains of Enlad, Mount Onn, the Mountain, the Mountain of Os, the Gont Mountain, the Mountain of Gont, Gont Peak*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є ТАМ-місцевість] (ознака); метонімія: *the South, Eastern Osskil, Far Toly, the Far Sorr*.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Rock, Rood, the Hand, the Hands*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X-ціле має РТ-частину] (ознака); метонімія: *Way, the Dragon's Run / о. Драконячі Біга /*.

- КАУЗАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X-каузатор робить FT-фактив] (ознака); метонімія: *Pain*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (9 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до початкових схем класифікації та подібності приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (22 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Farthest Isle, the Western Isle, the Northern Archipelago, the Inner Lands, the Inward Isles, the West Reach, the Western Reach, the North Reach, the Northern Reach, the East Reach, the Eastern Reach, the South Reach, the Outer Reach, the Middle Valley, the Northward Vale, the East Forest, the Western Mountains, Kameron Rock, the Borilous Rocks, the Cutnorth Cliff, the Kemsemt Moor, the Hot Springs Mountain*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great Island, Last Land, the Dry Land, the Holy Lands, the Long Dune, the Long Fells*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метафора: *the Isle of the Hand, the Isle of the Ear, Rock Island, Rock Isle / looks like a rock /, the Cloud Cape, the Armed Cliff*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (5 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має вміст] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Isle of the Wise, Wizards' Isle, the Isle of Sick, the Isle of the Myth, Ravenland*.

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є СТІЛЬКИ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Six [Roads] Cross, the Six Ways, the Ninety Isles*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *Way Island, Springwater Isle*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-ціле має РТ-частину] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Land Gate*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КАУЗАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-каузатор робить FT-фактив] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Mountain of Pain*.
- (ПОДІБНІСТЬ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят + X є ТАМ-місцевість] (ознака); метафора + метонімія: *the West Hand*.

Дві моделі номінативних значень ВН є трипредикатними, утвореними на підставі тричленного концептуального ланцюга, де до БПС класифікації приєднуються предикати партитивної та локативної схем:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ¹) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X-ціле має РТ-частину) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the East Forest Country*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місцевість) + X-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Inner Lands of the Earthsea*.

Метаконцепт ПОСЕЛЕННЯ. Разом із територіями, землями, островами та об'єктами ландшафту автор змальовує цілу низку місцевин та селищ, де мешкають остров'яни Земномор'я. Найчастіше згадуваними у тексті, а відтак і

найбільш насиченими подіями, є місто Хавнор (відома королівська резиденція), яке позначене вісьмома ВН, що мають 102 уживання, місто Гонт на о. Гонт, яке має п'ять ВН і 41 раз ужиті у тексті, Імперія Каргів (п'ять ВН, 24 уживання), місто Твіл (чотири ВН, 14 уживань), священне місто Авабат (дві ВН і 14 уживань) та інші. Загалом, 53 референта, що утворюють метаконцепт ПОСЕЛЕННЯ, позначені 76 ВН і 450 згадуються у тексті.

Номінативне значення ВН поселень може бути немотивованим і мотивованим. Номінативне значення 26 ВН *Havnor*, *Avabath*, *Thwil* та інших (див. табл. Д.1.0-2 у Додатку Д) є немотивованим. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два, три й чотири кроки деривації.

Однопредикатними є п'ять ономазіологічних моделей, де предикатами стають складники БПС класифікації, квалітативності, локативності, партитивності та подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (14 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є СЛ-класифікатор] (ознака); звуження значення: *Port, the City, the Empire, the Town of Thwil, Thwil Town, Gont Port, the City of Gont, the City of Havnor, Havnor City, the City Havnor, Hort Town, the Kargad Empire, the Kargad Lands, the Principality of Ilfen*.
- ЛОКАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (6 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є ТАМ-місцевість, об'єкт на місцевості] (ознака); метонімія: *East, South Gont, North Havnor, the Oak Springs, the Springs, Ten Alders* / с. Десять Ольхівок /.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (2 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Re Albi* / *falcon's nest* – мовою Земномор'я /, *Falcon's Nest* / *looks like a falcon's nest* /.
- КВАЛІТАТИВНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є ТАКИЙ] (ознака); метонімія: *Low Torning*.
- ПАРТИТИВНІСТЬ¹ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [=Х-ціле має РТ-частину] (ознака); метонімія: *the Weaver's Fan* / *a farm* /.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (6 моделей) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до початкової схеми класифікації приєднуються предикати інших БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (8 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є ТАМ-місцевість, об'єкт на місцевості] (ознака); звуження значення + метонімія: *Earthsea, Amrun Market, Market at Amrun, East Port, the Oak Farm, the High Creek Farm, Serd Inner Port, Mill Lane*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Great Port of Gont, the Havnor Great Port, the Sacred City Awabath*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є СТИЛЬКИ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Four Lands*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метафора: *the City of Ivory*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ВЛАСНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х-власність OW-власника] (ознака); звуження значення + метонімія: *the King's City*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПАРТИТИВНІСТЬ²) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) є PS [= Х є CL-класифікатор + Х-частина WH-цілого] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Principality of the Kingship*.

Три моделі номінативних значень ВН є трипредикатними, утвореними на підставі тричленного концептуального ланцюга, в якому до БПС класифікації приєднуються предикати квалітативної, локативної, квантитативної та інклюзивної схем:

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): Х-індивід (базис) [= (Х є CL-класифікатор + Х є

ТАКИЙ) + X існує ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Round Barn of Soderä*.

- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (X є CL-класифікатор + X є СТИЛЬКИ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Four Lands of the Kargish Empire*.
- ((КЛАСИФІКАЦІЯ + ІНКЛЮЗИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X-контейнер має СТ-вміст + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *Berila Market Place*.

Одна номінативна модель ВН є ч о т и р и п р е д и к а т н о ю , утвореною на підставі концептуального ланцюга, в якому БПС класифікації поєднана з квалітативною, квантитивною та локативною схемами:

- (((КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) + КВАНТИТАТИВНІСТЬ) + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= (((X є CL-класифікатор) + X є ТАКИЙ) + X є СТИЛЬКИ) + X є ТАМ-місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Seven Great Ports of the Archipelago*.

П і д с у м о к . Із 225 ВН, які позначають референтів парцели «Землі», 95 ВН є немотивованими і 130 ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один, два, три та чотири кроки концептуальної деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопредикатні ознаки, домінують (табл. Д.1.1 у Додатку Д).

У творенні ВН об'єктів топофону прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (31,54% від загальної кількості мотивованих назв – 130) та «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (23,85%). На периферії-1 перебувають концептуальні зсуви «Локативність → Персоніфікація» (8,46%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (6,92%) та «(Класифікація + Подібність) → Персоніфікація» (5,38%). Периферія-2 представлена менш частотними

зсувами «Подібність → Персоніфікація» (4,62%), «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» та «(Класифікація + Квантитивність) → Персоніфікація» (по 3,07%). Інші концептуальні зсуви утворюють периферію-3, представлену поодинокими назвами (табл. Д.1.1 у Додатку Д).

Серед ономасіологічних ознак, доданих до ономасіологічного базису (табл. Д.1.2 у Додатку Д), прототипною є класифікація 108 ВН). Частотною ознакою є також локативність (49 ВН). Достатньо активними є подібність (14 ВН) та квалітативність (12 ВН). Предикати інших БПС зустрічаються у поодиноких назвах.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН парцели «Землі» свідчить про те, що в них надається насамперед інформація про належність референта до певного класу об'єктів. Важливими ознаками, які уводяться до складу внутрішньої форми ВН, є інформація про місцезнаходження референта, про його схожість із чимось (мис – хмара, острів – рука, вухо, камінь, хрест) або з кимось (скеля – озброєний воїн) та про його якісні ознаки.

Об'єктивація номінативних значень 23 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Д.1.3 у Додатку Д) відбувається на підставі семантичного звуження + метонімії (60 ВН), семантичного звуження (41 ВН), метонімії (15 ВН), семантичного звуження + метафори (7 ВН) та метафори (1 ВН).

2.5.3. Парцела «Водні об'єкти». Водні об'єкти є частиною території Земномор'я. Чарівники подорожують морем з острова на острів. Вода відіграє важливу роль у житті остров'ян. Через воду відбувається процес хрещення, називання істинним іменем. Хлопчика Дьюні, майбутнього Верховного мага Земномор'я, маг Огіон називає істинним іменем на берегах річки Ар. У Відкритому морі живуть люди на плотах.

Номінативне значення ВН *Kaheda* і *Thwilburn* (див. табл. Д.2.0 у Додатку Д) є немотивованим. Номінативні значення мотивованих ВН мають один або два кроки концептуальної деривації.

Однопредикатні ономазіологічні моделі (2 моделі) базуються на схемах класифікації та подібності:

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (4 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the River Ar, the Ebavnor Straits, the Southing Straits, the Straits*.
- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [=X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *the Jaws of Enlad*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі в кількості трьох утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до початкової схеми класифікації приєднуються предикати локативної та квалітативної БПС:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (14 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАМ-місце / місцевість] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Gontish River, the Gontish Sea, the Inmost Sea, the Northeast Sea, the Pelnish Sea, the Sea of Éa, the Osskil Sea, the Straits of Solea, Felkway Bay, Roke Bay, Sosara Bay, Thwil Bay, Valmouth Bay, Hort Habour*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + КВАЛІТАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (3 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є ТАКИЙ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Dry River, the Open Sea, the Outmost Tunnel*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ТЕМПОРАЛЬНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X існує ТОДІ] (ознака); звуження значення + метонімія: *the April Sea*.

Підсумок. Із 25 ВН, які позначають референтів парцели «Водні об'єкти», 2 ВН є немотивованими і 23 ВН є мотивованими. Номінативні значення мотивованих ВН мають один або два кроки концептуальної деривації. Оніми, в яких номінативні значення мають двопредикатні ознаки, домінують (табл. Д.2.1 у Додатку Д).

У творенні ВН морів, річок, течій, бухт та гаваней прототипним концептуальним зсувом є «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація»

(60,87% від загальної кількості мотивованих назв – 23). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Класифікація → Персоніфікація» (17,39%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (13,04). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-2, будучи представлені поодинокими назвами (табл. Д.2.1 у Додатку Д).

Серед ономасіологічних ознак, приєднаних до ономасіологічного базису (табл. Д.2.2 у Додатку Д), прототипною є класифікація (22 ВН). Достатньо частотною є локативність (14 ВН). Менш частотною є квалітативність (3 ВН). Предикати інших БПС у творенні ВН є поодинокими.

Аналіз ономасіологічних моделей ВН парцели «Водні об'єкти», свідчить про те, що у їхніх іменах надається насамперед інформація про належність референта до певного класу (море, річка, бухта, течія), про його локацію та про його якісну ознаку.

Об'єктивація номінативних значень 23 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Д.2.3 у Додатку Д) супроводжується семантичним звуженням + метонімією (18 ВН), семантичним звуженням (4 ВН) та метафорою (1 ВН).

2.5.4. Парцела «Зірки, сузір'я». Зоряне небо завжди привертало увагу людей. З давніх-давен вони задивлялися на зорі, милувалися ними, орієнтувалися у просторі за зорями і давали їм назви. Мають свої найменування й зірки та сузір'я Земномор'я.

Номінативне значення ВН зірок та сузір'їв є мотивованим. Немотивоване ім'я *Tolbegren* уживається лише у складі мотивованої ВН. Номінативне значення ВН структурується ономасіологічними моделями з одним та двома предикатами (див. табл. Д.3.0 у Додатку Д).

О д н о п р е д и к а т н і ономасіологічні моделі в кількості двох базуються на БПС подібності та класифікації:

- ПОДІБНІСТЬ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (9 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є начебто МТ-корелят] (ознака); метафора: *Gobardon* / *crown* /, *Crown*,

Tehanu / star /, the Arrow, the Door, the Heart of the Swan, the One Who Turns, the Sheaf, the Tree.

- КЛАСИФІКАЦІЯ → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор] (ознака); звуження значення: *the Star Tolbegren*.

Двопредикатні ономазіологічні моделі (2 приклади) утворені на підставі двочленного концептуального ланцюга, де на другому кроці деривації до схеми класифікації приєднуються схеми подібності та локативності:

- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ПОДІБНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X є начебто МТ-корелят] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Star Gobardon / crown /*.
- (КЛАСИФІКАЦІЯ + ЛОКАТИВНІСТЬ) → ПЕРСОНІФІКАЦІЯ (1 ВН): X-індивід (базис) є PS [= X є CL-класифікатор + X існує ТАМ-місце] (ознака); звуження значення + метонімія: *the Constellation of Ending*.

Підсумок. Із 12 ВН, які позначають референтів парцели «Зірки, сузір'я», усі ВН є мотивованими. Їхні номінативні значення мають один та два кроки концептуальної деривації. Оніми, в яких номінативні значення мають однопредикатні ознаки, домінують (табл. Д.3.1 у Додатку Д).

У творенні ВН зірок та сузір'їв прототипним концептуальним зсувом є «Подібність → Персоніфікація» (75% від загальної кількості мотивованих назв – 12). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Д.3.1 у Додатку Д).

Серед ономазіологічних ознак, які додаються до ономазіологічного базису (табл. Д.3.2 у Додатку Д), прототипною є подібність (10 ВН). Рідше вживається предикат класифікації (3 ВН). Предикати інших БПС фігурують у поодиноких назвах.

Аналіз ономазіологічних моделей ВН парцели «Зірки, сузір'я» свідчить про те, що зірки та сузір'я насамперед уподібнюються різним об'єктам (короні, стрілі, дверям, серцю лебедя, дереву, серпу тощо). Ознакою, що уводиться до складу ВН, є також класифікатор.

Об'єктивація номінативних значень 12 ВН за допомогою внутрішньої форми (табл. Д.3.3 у Додатку Д) відбувається на підставі метафори (9 ВН), семантичного звуження + метонімії (1 ВН), семантичного звуження (1 ВН) та семантичного звуження + метафори (1 ВН).

2.5.5. Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: підсумок. Із 221 ВН, що позначають референтні сутності домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, 165 ВН є мотивованими одиницями і 56 ВН є немотивованими. Номінативне значення мотивованих ВН структурується ономасіологічними моделями, які мають один, два, три та чотири кроки деривації. Вони із одно- та двопредикатними ознаками домінують (табл. Д.4.1 у Додатку Д).

У творенні ВН на позначення земель і територій країни «Земномор'я» прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (27,87% від загального числа назв – 165), «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (27,27%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Подібність → Персоніфікація» (9,69%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (7,27%), «Локативність → Персоніфікація» (6,66%) та «(Класифікація + Подібність) → Персоніфікація» (4,85%). Інші концептуальні зсуви, представлені у поодиноких назвах, формують периферію-2 (табл. Д.4.1 у Додатку Д).

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису, зосереджені у предикатах БПС (табл. Д.4.2 у Додатку Д). Прототипним предикатом є класифікатор (133 ВН). Достатньо частотними є предикати локативності (63 ВН), подібності (25 ВН) та квалітативності (15 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми (165 ВН), яка активує референтне значення на підставі семантичного звуження + метонімії (79 ВН), семантичного звуження (46 ВН), метафори (16 ВН), метонімії (15 ВН), семантичного звуження + метафори (8 ВН) та метафори + метонімії (1 ВН) (табл. Д.4.3 у Додатку Д).

Загалом, у ВН референтів домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ есплікується насамперед інформація про їхню належність до відповідного класу об'єктів. Важливою ознакою є місцезнаходження їхніх референтів у Чарівній Країні, із зазначенням частини світу (південь, північ, захід, схід), відстані (далечина), зовнішнього чи внутрішнього розташування на місцевості та із зазначенням об'єкту, поряд з яким знаходиться референт. Достатньо частотною ознакою референта є також його уподібнення чомусь або комусь та якісна характеристика референта.

2.6. Власні назви ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я: підсумок

Домени які формують матрицю концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, мають різну онімну щільність, представлену в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Концептосфера ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я: онімна щільність доменів

Домен	Кількість референтів ВН (<i>R</i>)	Кількість ВН і їхніх варіантів (<i>v</i>)	Кількість вживань ВН у тексті (<i>f</i>)	k_{ov}	k_{rf}	k_{of}
Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ	115	324	3042	2,81	26,39	9,39
Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ	172	290	3289	1,69	19,12	11,34
Домен ВІРУВАННЯ	21	53	216	2,52	10,29	4,08
Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ	221	262	1429	1,19	6,47	5,45
Разом	529	929	7976	1,76	15,08	8,58

За даними табл. 2.5, концептосфера ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я налічує 529 образів, позначених 929 ВН, що 7976 раз згадуються в тексті. Як правило, референт має не одне ім'я ($k_{ov} = 1,76$), і його імена згадуються в

тексті досить часто ($k_{rf} = 15,08$), що свідчить про важливість образів, наділених ВН, для змісту художнього твору. З іншого боку, самі ВН є важливим засобом опису текстових референтів, адже усереднений показник застосувань одного імені в тексті є також кількісно суттєвим ($k_{of} = 8,58$).

Найбільшу кількість референтів має домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ (221 референт). Деталізований опис земель і територій Чарівної Країни, що супроводжується створеною письменницею мапою, допомагає читачеві повніше уявити місце подій, які розгортаються у творі (Додаток А). Другим за кількістю референтів є домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ (172). Меншу кількість референтів має домен ЧАРІВНИЙ СВІТ (115), і найменшу кількість референтів демонструє домен ВІРУВАННЯ (21).

За кількістю ВН, які позначають референтні концепти, найбільші показники має домен ЧАРІВНИЙ СВІТ (324 ВН, які 3042 рази згадуються у тексті); на другому щаблі знаходиться домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ (290 ВН, 3289 уживань у тексті); меншу кількість ВН має домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ (262 ВН, 1429 уживань у тексті); домен ВІРУВАННЯ посідає останню сходинку (53 ВН, які 216 разів згадуються у тексті).

Кількість ВН та їхніх варіантів, що іменують референти концепти усіх чотирьох доменів, є значно більшою за кількість референтів. Кількісні коефіцієнти дозволяють виявити специфіку ролі онімів у кожному з цих доменів. Як унаочнює табл. 2.5, коефіцієнт онімної варіативності (k_{ov}) є найвищим для домену ЧАРІВНИЙ СВІТ: 115 референтів позначені 324 ВН ($k_{ov}=2,82$). Друге місце посідає домен ВІРУВАННЯ, де усереднена кількість ВН для одного референта є більшою за 2 ($k_{ov}=2,52$). Менший показник демонструє домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, де усереднена кількість ВН на один концепт меншою за 2 ($k_{ov}=1,69$), тоді як для домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ця кількість наближується до 1 ($k_{ov}=1,19$).

Коефіцієнт референтної частотності (k_{rf}) є найбільшим для домену ЧАРІВНИЙ СВІТ ($k_{rf}=26,39$). Друге місце посідає домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ ($k_{rf}=19,12$), третьою за коефіцієнтним показником є домен ВІРУВАННЯ

($k_{rf}=10,29$), для домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ коефіцієнт референтної частотності є найменшим ($k_{rf}=6,47$).

За коефіцієнтом онімної частотності, що показує усереднену кількість уживання одного варіанта ВН для одного референта, провідним є домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ ($k_{of}=11,34$). Друге місце посідає домен ЧАРІВНИЙ СВІТ, де усереднена кількість ВН для одного референта є більшою за 9 ($k_{of}=9,39$). Менший k_{of} має домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ($k_{ov}=5,45$), і найменшим є k_{of} у домені ВІРУВАННЯ ($k_{of}=4,08$).

Загалом, за різними показниками онімної щільності провідними доменами серед тих, що входять до складу концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, є:

- за кількістю референтних концептів, позначених ВН: ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ЧАРІВНИЙ СВІТ, ВІРУВАННЯ;
- за кількістю ВН і їхніх варіантів: ЧАРІВНИЙ СВІТ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ВІРУВАННЯ;
- за кількістю вживань ВН у тексті: ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ЧАРІВНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ВІРУВАННЯ;
- за коефіцієнтом онімної варіативності: ЧАРІВНИЙ СВІТ, ВІРУВАННЯ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ;
- за коефіцієнтом референтної частотності: ЧАРІВНИЙ СВІТ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ВІРУВАННЯ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ;
- за коефіцієнтом онімної частотності: ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ЧАРІВНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ВІРУВАННЯ.

Тобто, у плані онімної щільності пріоритет домену ЧАРІВНИЙ СВІТ відслідковується по трьох параметрах, домену ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ – по двох параметрах і домену ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ – по одному параметру. Провідне місце домену ЧАРІВНИЙ СВІТ обумовлено власне жанром фентезі, невід'ємними рисами якого є чарівність, чаклунство, магія. Онімна щільність зазначених доменів узгоджується зі змістом фентезійного художнього тексту, де йдеться про Чарівну Країну Земномор'я, з її територіями, священними

рослинами і тваринами, з її мешканцями, які вірують у силу магії, створюють чарівні артефакти і користуються ними.

Коефіцієнти онімної щільності дозволяють зробити висновок про взаємодію доменів ЧАРІВНИЙ СВІТ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ та ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. Природне середовище є «тлом», на якому існує звичайний світ, який, своєю чергою, стає «тлом», на якому існує, в яке «вплітається» чарівний світ, що має найвищий ступінь промінантності.

Кожен із доменів концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я має свою поняттєву структуру, яка відбиває особливості референтних концептів, позначених ВН.

Із 929 ВН, що позначають референтні сутності концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, 763 ВН є мотивованими одиницями і 166 ВН є немотивованими. Номінативне значення мотивованих ВН структурується ономасіологічними моделями, які можуть мати один, два, три та чотири кроки деривації. Оними, в яких номінативні значення мають одно- та двопрєдикатні ознаки, домінують (табл. Е.1 у Додатку Е).

У творенні ВН на позначення мешканців і об'єктів ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» (18,87% від загальної кількості мотивованих назв – 763) та «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація» (16,25%). Периферію-1 утворюють концептуальні зсуви «Подібність → Персоніфікація» (7,73%), «(Класифікація + Квалітативність) → Персоніфікація» (7,6%), «(Класифікація + Контактна дія) → Персоніфікація» (4,72%), «Локативність → Персоніфікація» (4,33%), «(Класифікація + Інклюзивність) → Персоніфікація» (4,2%), «Контактна дія → Персоніфікація» (3,54%) та «(Класифікація + Власність²) → Персоніфікація» (3,41%). Периферія-2 представлена менш частотними зсувами «Квалітативність → Персоніфікація» і «Інклюзивність → Персоніфікація» (по 2,9%), «(Класифікація + Подібність) → Персоніфікація» (2,36%), «(Класифікація + Каузативність) → Персоніфікація» та «((Класифікація + Квалітативність) + Локативність) → Персоніфікація» (по

1,31%). Інші концептуальні зсуви перебувають на периферії-3, будучи представленими поодинокими назвами (табл. Е.1 у Додатку Е). За даними табл. Е.2 у Додатку Е, схемою, яка бере участь у творенні онімів на першому, другому, третьому і четвертому кроках концептуальної деривації, є БПС локативності.

Ономасіологічні ознаки, які додаються до ономасіологічного базису, представлені предикатами різних БПС (табл. Е.2 у Додатку Е). Прототипним предикатом є класифікатор (559 ВН). Частотними є також предикати БПС локативності (214 ВН), квалітативності (107 ВН) та подібності (90 ВН). Менш уживаними є предикати контактної дії (75 ВН), інклюзивності (54 ВН), власності² (36 ВН) та партитивності¹ (22 ВН). Предикати інших БПС задіяні меншою мірою.

Номінативні значення ВН об'єктивуються за допомогою внутрішньої форми (763 ВН), яка репрезентує референтне значення на підставі семантичного звуження + метонімії (382 ВН), метонімії (147 ВН), семантичного звуження (144 ВН), метафори (60 ВН), семантичного звуження + метафори (11 ВН), метафори + семантичного звуження (10 ВН), метафори + метонімії (7 ВН) та семантичного звуження + метонімії + метафори (2 ВН) (табл. Е.3 у Додатку Е).

Загалом, у ВН, що іменують референти ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я насамперед есплікується інформація про їхню належність до відповідного класу об'єктів. Крім того, номінативне значення оніма містить типову вказівку на локативну ознаку референта: на його місцезнаходження у Чарівній Країні, на місце його перебування або місце його походження. Для об'єктів власне топофону характерною є деталізація їхнього розташування шляхом зазначення частини світу (південь, північ, захід, схід), відстані (далечина), орієнтування відносно цілого (як його внутрішнього чи зовнішнього об'єкту).

Характерною ознакою, експлікованою у ВН референтів ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я є їхня якісна характеристика: образи чарівників розкриваються шляхом опису зовнішності чи зазначення віку, згадкою про

славетність їхніх подвигів, їхнє безсмертя та мудрість. Для Школи чарівників суттєвою ознакою є розмір, для заклинань – їхня якість та сила, для засобів чародійництва – давність чи істинність, для драконів – їхня велич та вік, для Світового Древа / Світової Гори та Іманентного Гаю – їхня чарівність, вічність та незмінність. У ВН представників світської шляхти згадується їхня велич, божественність, відроджуваність та вік. У ВН вірувань зазначається їхня давність та святість. У ВН природного середовища фігурують такі типові якісні характеристики, як розмір та сакральність.

Створюючи художні образи чародійників, автор розкриває їх крізь низку «промовистих» метафоричних імен. Мешканці та об'єкти Чарівної країни уподібнюються тваринам, рослинам, артефактам, абстрактним сутностям. Так, головний герой Гед зовнішньо і за вдачею уподібнюється, насамперед, хижим птахам (яструбу, соколу). Інші маги порівнюються з деревами та їхніми частинами: шишкою ялини, мохом, плющем, осикою, буком; з тваринами та комахами: зайцем, павуком; із різними об'єктами – паличкою для письма, ювелірною прикрасою, сріблом тощо. Прості люди уподібнюються птахам (альбатросу, жайворонку, гагарці), риbam (рибці-гольцю, пуголовку), рослинам (маргаритці, деревію, вереску, яблуку, вишні), вогню (іскрі, кремню, горінню) та зіркам. Водні об'єкти уподібнюються об'єктам живої та неживої природи (мис – хмара, канал – щелепи, острови – руки, вухо, камінь чи хрест), тоді як зірки й сузір'я уподібнюються природним об'єктам (дереву, серпу, серцю лебедя) та артефактам (короні, дверям тощо).

У ВН образів чародійників, драконів, а також представників простонароддя експлікуються їхні типові дії: творіння чародійництва чарівниками, володарювання та узурпаторство драконів, різні професії простих людей.

До ономасіологічної структури ВН уводяться також ознаки інклюзивності, власності та партитивності, які репрезентують посесивні відношення між сутностями. Це є характерним насамперед для парцел «Світська шляхта», «Артефакти» та «Свята та обряди». Так, у ВН світської

шляхти вводиться інформація про те, чим володіє носій імені. Для імен матеріальних та духовних артефактів характерною є ознака приналежності комусь або знаходження у чомусь. У ВН, які іменують свята та обряди, експлікована інформація про їхній вміст, їхню сутність. У створенні ВН на позначення об'єктів вірувань та свят і обрядів важливим є зазначення їхньої частини або їхнього цілого, а також їхньої належності комусь.

Отже, у номінативному значенні ВН, які іменують референти концептосфери ЧАРІВНОЇ КРАЇНИ ЗЕМНОМОР'Я, відбита інформація про текстові референти, які належать до різних доменів і відрізняються своїми характеристиками. Типовою для всіх доменів є створення ВН шляхом уведення до їхньої внутрішньої форми тріади ознак «класифікація – локативність – квалітативність», що свідчить про універсальність такого кластеру ознак для онімів досліджуваного фентезійного тексту. При цьому локативна ознака може додаватися на будь-якому дериваційному кроці створення імен, що свідчить про важливість ВН як дієвого засобу конструювання уявного простору чарівного світу.

Висновки до розділу 2

1. До найвідоміших сучасних майстрів жанру фентезі належить американська письменниця У. Ле Гуїн, тексти якої, представлені тетралогією *«the Earthsea Quartet»*, аналізуються в нашій роботі на предмет зв'язку між текстовими референтами та їхніми ВН. Вигаданий письменницею світ – це Чарівна країна Земномор'я, вся інформація про яку розглядається в дисертації як концептосфера, у межах якої текстові референти, наділені ВН, групуються в тематичні парцели, які, своєю чергою, конституюють тематичні домени. Такими доменами є ЧАРІВНИЙ СВІТ, ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ і ВІРУВАННЯ.

2. У домені ЧАРІВНИЙ СВІТ (парцели «Чародійники», «Школа чарівників», «Чародійництво», «Засоби чародійництва», «Чарівні істоти»,

«Чарівні рослини») найбільшу онімну щільність має парцела «Чародійники», що домінує за коефіцієнтом онімної варіативності (k_{ov}) і коефіцієнтом референтної частотності (k_{rf}). У межах домену у структурі мотивованих онімів налічується від одного до чотирьох предикатів (ономасіологічних ознак), які приєднуються один до одного на різних кроках концептуальної деривації. Найуживанішими є ВН з одно- та двопримккатними ономасіологічними моделями. У творенні ВН на позначення мешканців і об'єктів Чарівного світу прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Примккатізація», «(Класифікація + Локативність) → Примккатізація» та «(Класифікація + Контактна дія) → Примккатізація». У ВН на позначення референтів у домені ЧАРІВНИЙ СВІТ типовими ономасіологічними ознаками стають примккати БПС класифікації, локативності, контактної дії та квалітативності із домінуванням класифікації. Ознакою, яка з'являється на всіх чотирьох кроках концептуальної деривації є локативність. Таким чином, внутрішня форма ВН референтів чарівного світу характеризує їх за класом сутностей, до якого вони належать; за їхнім місцем у Земномор'ї; за діями, які здійснюють вони або які здійснюються над ними та за притаманними їм якостями. Типовим зв'язком між референтним значенням оніма та його внутрішньою формою є семантичне звуження + метонімія.

3. У домені ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ (парцели «Панство», «Простолюдини», «Тварини», «Артефакти») за трьома коефіцієнтами онімної щільності домінує парцела «Панство», що пояснюється сюжетним навантаженням образів духовенства, королів та принців Чарівної Країни. Референти цього домену позначені ВН, в ономасіологічних моделях яких налічуються від одного до чотирьох ознак – примккати БПС. Оніми, які мають двопримккатні ознаки, переважають. В ономасіологічних моделях онімів прототипними концептуальними зсувами є «(Класифікація + Локативність) → Примккатізація» та «Класифікація → Примккатізація». Прототипним примккатом є класифікатор. Дещо меншу частотність демонструють примккати локативності, квалітативності, подібності, власності² та

інклюзивності. Тим самим ВН найчастіше характеризують своїх носів за класом сутностей, до яких вони належать, за їхнім місцезнаходженням, за їхніми характерними якостями, за їхньою метафоричною подібністю до інших об'єктів або істот та їхнім вмістом (що характерно для духовних артефактів). У номінативних техніках домінує семантичне звуження + метонімія.

4. У домені ВІРУВАННЯ (парцели «Божество», «Об'єкти поклоніння», «Свята та обряди») найбільшу онімну щільність має парцела «Божество». Ключовим концептом цієї парцели є Давні Сили Землі – значуще для кожного мешканця Земномор'я поняття, що має магічність і силу. Номінативне значення ВН, які позначають референти домену ВІРУВАННЯ, є переважно мотивованим. Їхня мотивація базується на одно-, дво- та трипредикатних моделях із домінуванням однопредикатних та двопредикатних моделей. У творенні ВН на позначення референтів домену ВІРУВАННЯ прототипним концептуальним зсувом є «Класифікація → Персоніфікація». Прототипною БПС, яка бере участь у номінації, є схема класифікації, віднесення референтів до певного класу вірувань. Суттєву роль відграють також ознаки інклюзивності та квалітативності. Ознака інклюзивності, об'єктивована у внутрішній формі ВН, представлена інформацією про зміст, суть свят та обрядів. Для Давніх Сил Землі характерною рисою, представленою у ВН, є їхні якісні характеристики. При створенні ВН на позначення свят, обрядів та об'єктів поклоніння ономасіологічними ознаками в номінативній структурі стають частина цілого або власність, що має власника. Зв'язок між референтним значенням ВН та її внутрішньою формою представлений переважно семантичним звуженням + метонімією.

5. У домені ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ (парцели «Землі», «Водні об'єкти» та «Зірки, сузір'я») найбільшу онімну щільність демонструє парцела «Землі», утворена референтними концептами, які власне і конституують топофон Чарівної країни з його територіями та поселеннями. Номінативне значення мотивованих ВН структурується ономасіологічними моделями, які можуть мати один, два, три та чотири кроки деривації. При цьому домінують одно- та

двопредикатні ономасіологічні моделі. У творенні ВН на позначення об'єктів природного середовища прототипними концептуальними зсувами є «Класифікація → Персоніфікація» та «(Класифікація + Локативність) → Персоніфікація». У концептуальній деривації найуживанішою БПС є схема класифікації, яка супроводжується БПС локативності, подібності та квалітативності. Класифікатор специфікує тип номінованого референта, локативний предикат уточнює його місцезнаходження, кваліфікатор надає інформацію про якість об'єкта, а метафоричний корелят, як правило, уподібнює неживий об'єкт живому, що типово для назв зірок та сузір'їв. Найчастотнішою номінативною технікою є семантичне звуження + метонімія.

6. Загалом, з-поміж чотирьох доменів концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я найбільшу онімну щільність має домен ЧАРІВНИЙ СВІТ. ВН, які позначають референти усіх доменів, є переважно мотивованими. Ономасіологічна (когнітивна) модель внутрішньої форми мотивованих онімів є фрагментом концептуальної структури референтного значення ВН. У створенні мотивованих ВН до БПС персоніфікації «Х-індивід (базис) є PS-персоніфікатор / ВН (ознака)» інтегруються інші БПС, які визначають природу ознаки. Кількісно домінують оніми з однією або двома ознаками. Проте найбільшу якісну варіативність демонструють ономасіологічні моделі з трьома ознаками. В ономасіологічних моделях найбільш залученим до творення ономасіологічної ознаки є предикат БПС класифікації, що вживається, насамперед, на першому кроці деривації. Частотним є також вживання предикатів БПС локативності, квалітативності та подібності.

Референтні значення ВН активуються за допомогою внутрішньої форми на підставі семантичного звуження, метонімії та метафори або на підставі їхнього поєднання. Найчастіше у внутрішній формі ВН фігурує поєднання семантичного звуження з метонімією. Поширеними також є власне метонімія, власне семантичне звуження та власне метафора.

Основний зміст другого розділу викладено в публікаціях [116; 117; 118; 122; 123; 125; 126; 127; 128; 131; 134; 135; 136; 138].

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Одним із провідних напрямів сучасного мовознавства є дослідження онімів, або власних назв (ВН) – слів та груп слів, які пишуться з великої літери, позначають індивідуальний об'єкт і функціонують як граматичне ціле. ВН вивчаються в контексті загальної та літературної ономастики. Загальна ономастика, зосереджена переважно на ВН реального ономастикону, розглядає питання щодо особливостей їхньої форми, значення та функцій, їхнього походження, їхніх класифікацій, перетворення загальних назв на власні (відоме як онімізація), перетворення власних назв на загальні (відоме як апелятивація) тощо.

Центральною проблемою загальної ономастики є семантика ВН, тлумачення якої варіює від заперечення її наявності у ВН як слова-дейктика до твердження про її насиченість у ВН як знака конкретного референта. Існування таких протилежних точок зору не виключає можливості їхнього об'єднання: ВН, наприклад, антропонім, може не мати власного, закріпленого за ним значення і в кожній ситуації бути іменем нового референта. Інформація про цей референт, що може бути доволі насиченою, стає референтним значенням ВН. У нашій роботі, визнається наявність у ВН референтного значення і уточнюється теза щодо його змінюваності. Якщо референт ВН є контекстуально-специфічним, то референтне значення ВН є змінюваним, мовленнєвим. Якщо референт ВН є унікально-специфічним (імена відомих людей, географічних об'єктів, відомих подій тощо), то референтне значення ВН є незмінюваним, мовно-системним.

У літературній ономастиці студіюються ВН унікально-специфічних референтів, представлених художніми образами літературного тексту, які і стають референтними значеннями ВН. Дослідники вивчають функціонування онімів у текстах різних жанрів, аналізують ономастичний простір (сукупність ВН) у тексті або текстах конкретного автора, визначають функції ВН у художньому тексті, де стильова ознака ВН відбиває авторську інтенцію,

залежну від жанру. Типовою рисою жанру фентезі є наявність мотивованих, «промовистих» ВН, які виконують номінативну, характеризувальну, інформативну, художньо-стилістичну та текстотвірну функції. У нашій роботі запропоновано комплексне лінгвокогнітивне дослідження ВН у фентезійному тексті, представленому творами У. Ле Гуїн про Чарівну країну Земномор'я. Теоретичними засадами дослідження слугують положення когнітивної теорії номінації, доповнені доробком таких сучасних лінгвокогнітивних теорій, як семантика лінгвальних мереж та теорія прототипів. Положення семантики лінгвальних мереж застосовувалися для побудови концептуальної матриці, яка структурує інформацію в номінативному просторі ВН, а також для аналізу ономасіологічних моделей ВН, що позначають художні образи (текстові референти). Теорія прототипів використовувалася для визначення прототипності форм, для з'ясування, які продуктивні ономасіологічні ознаки, об'єктивовані у внутрішній формі ВН, містять інформацію про референти і слугують засобом створення яскравих, «промовистих» художніх образів.

Засадничим для дослідження є положення, за яким референтне значення ВН включає всю надану в художньому тексті інформацію про її носія. Така інформація формує референт художнього тексту. Виокремлення тематичних груп текстових референтів, наділених ВН, відбувається за допомогою багаторівневої матричної концептуальної моделі, де вся інформація про Чарівну Країну Земномор'я розглядається як концептосфера, членована на домени і парцели (тематично гомогенні групи референтів), що містять концепти (інформацію про конкретних референтів) та метаконцепти (інформацію про однорідну групу референтів), позначені ВН. У нашому дослідженні концептосфера ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я має чотири домени: ЧАРІВНИЙ СВІТ (парцели: «Чародійники», «Школа чарівників», «Чародійництво», «Засоби чародійництва», «Чарівні тварини», «Чарівні рослини»), ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ (парцели: «Панство», «Простолюдини», «Тварини», «Артефакти»), ВІРУВАННЯ (парцели: «Божества», «Об'єкти

поклоніння», «Свята та обряди») та ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ (парцели: «Землі», «Водні об'єкти», «Зірки, сузір'я»).

Домени та їхні парцели мають різний ступінь онімної щільності, яка залежить від кількості референтів у складі домену та кількості ВН з їхніми варіантами, які мають ці референти. Онімна щільність визначається трьома коефіцієнтами: *коефіцієнтом онімної варіативності* – k_{ov} (показує усереднену кількість ВН і їхніх варіантів для одного референтного концепту у складі конкретного домену), *коефіцієнтом референтної частотності* – k_{rf} (показує усереднене число застосувань у тексті імені / імен одного референта, який входить до складу конкретного домену) та *коефіцієнтом онімної частотності* – k_{of} (усереднена частотність вживання одного варіанта ВН для одного референта), що є показником активності застосування онімів для опису сутностей, які конституують домен.

За результатами аналізу, найбільшу кількість референтних концептів (k_{rf}) має домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, що пояснюється особливостями жанру фентезі загалом та творами У. Ле Гуїн зокрема. Створений нею вигаданий чарівний світ супроводжується детальними мапами із зазначенням усіх островів та територій. За кількістю ВН, які позначають референтні концепти (k_{ov}), вирізняється домен ЧАРІВНИЙ СВІТ, що пояснюється наявністю у багатьох представників цього світу декількох імен і їхніх варіантів. За цим показником інші домени аранжуються у такому порядку: ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ, ВІРУВАННЯ. За коефіцієнтом онімної частотності (k_{of}), тобто усередненої кількості згадок одного референта, що має усереднену кількість імен, пріоритет також має домен ЧАРІВНИЙ СВІТ. Сукупно, у плані онімної щільності (насиченості тексту онімами) перше місце посідає домен ЧАРІВНИЙ СВІТ, друге – домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ, третє місце поділяють домени ВІРУВАННЯ і ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. Онімна щільність зазначених доменів узгоджується зі змістом фентезійного художнього тексту, що розповідає про Чарівну Країну Земномор'я з її територіями, чарівними

рослинами і тваринами, з її мешканцями, які вірують у силу магії, створюють чарівні артефакти і користуються ними.

Згідно із семантикою лінгвальних мереж, надання ВН референту репрезентовано базисною пропозиційною схемою (БПС) персоніфікації, що є підставою для ономасіологічної моделі оніма: «Х-індивід (базис) є PS-персоніфікатор / ВН [.....] (ознака)». Частина інформації, включеної до референтного значення мотивованої ВН, запозичується до її внутрішньої форми, де ВН-персоніфікатор експлікує одну або декілька характеристик носія імені. Такі характеристики визначаються за допомогою предикатів БПС – буттєвих, акціональних, посесивних, ідентифікаційних та компаративних. Досліджувані ВН можуть бути одно-, двох-, трьох- та чотирьохпредикатними. Оніми, співвіднесені із доменами концептосфери ЧАРІВНА КРАЇНА ЗЕМНОМОР'Я, аналізувалися: за кількістю предикатів у складі ВН, за частотністю БПС, ужитих на різних дериваційних кроках, та за суміжними з ними номінативними техніками (метонімія, метафора, звуження значення).

За даними аналізу, переважна більшість ВН на позначення референтів художнього тексту є мотивованими. Процес номінації відбувається на різних кроках концептуальної деривації. У структурі ономасіологічних моделей налічується від одного до чотирьох предикатів БПС, при цьому найактивніше використовуються моделі з одним або двома предикатами. Прототипні концептуальні зсуви забезпечуються БПС із предикатами класифікації, локативності, квалітативності та подібності, серед яких найчастотнішою є схема класифікації. Як свідчать дані аналізу, умотивованість ВН відбувається шляхом суміщення внутрішньої форми ВН та її референтного значення на підставі семантичного звуження, метонімії, метафори та їхнього поєднання.

За результатами здійсненого лінгвокогнітивного аналізу ВН можна стверджувати, що типовою ознакою їхньої внутрішньої форми є присутність у ній *класифікатора*: він надає інформацію про належність референта до певного класу: це різні соціальні та професійні класи представників чарівного або звичайного світів, види об'єктів поклоніння та свят, види природних

об'єктів та територій, які утворюють топофон країни. Класифікатор, уведений до складу внутрішньої форми оніма, виконує важливу інформативну функцію розрізнення того, «хто є ким» і «що є чим». У контексті Чарівної країни важливу інформативну функцію у складі оніма виконує також *локатив*, який вказує на місцезнаходження чи місце походження референта. Суттєвою ознакою у структурі ВН є *квалітативи*, тобто якісні характеристики. Так, образи чарівників посилюються експлікованою у ВН інформацією про їхню зовнішність, вік, подвиги, мудрість та безсмертя, представники панства характеризуються шляхом згадки про їхню велич, божественність та відроджуваність. Давні Сили Землі як об'єкт поклоніння поєднуються з поняттями святості й темряви. За інформацією, наданою у ВН Школи чарівників, читач дізнається про її розмір. ВН заклинань інформує про їхню силу, ВН драконів – про їхню давність та велич. Для земель і територій суттєвими характеристиками є розмір, довжина, для водних об'єктів – віддаленість. Ознакою, представленою у ВН і суттєвою для розкриття образів драконів, чародійників та простих людей, є їхня діяльність, представлена *акціональним предикатом*: узурпаторство та володарювання драконів, чаклування чародійників, повсякденна праця простих людей. Низка яскравих «промовистих» імен створена на підставі БПС *подібності / метафори*, що типово для ВН чародійників, простолюдинів, водних об'єктів та зірок / сузір'їв. Так, мешканці Чарівної Країни порівнюються з птахами, тваринами та рослинами; водні об'єкти порівнюються з об'єктами живої та неживої природи або з людьми; зірки та сузір'я уподібнюються людям, тваринам, коштовностям та іншим артефактам.

Перспективою подальшого дослідження є розбудова методики аналізу для суміщення обсягів інформації, представленої у структурі референтного значення літературного оніма та у його внутрішній формі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алейникова Т. В. Психоанализ: учеб. пособие. Ростов н / Д: Феникс, 2000. 352 с.
2. Алексеева М. С. Прецедентные феномены в интернет-рекламе предприятий ресторанного бизнеса: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Урал. гос. пед. ун-т. Екатеринбург, 2009. 24 с.
3. Андреевко Е. Ю. Коммуникативно-прагматический потенциал имени собственного в научно-фантастическом тексте: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Одесский гос. ун-т. Одесса, 1992. 214 с.
4. Аристотель. Сочинения в 4-х томах. Москва: Мысль АН СССР Ин-т философии, 1975. Т.1. 550 с.
5. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. Москва: «Языки русской культуры», 1999. 695 с.
6. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва: Советская энциклопедия, 1969. 608 с.
7. Бакастова Т. В. Семантизация имен собственных в целом художественном тексте: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04/ Одесский гос. ун-т. Одесса, 1987. 16 с.
8. Баксанский О. Е., Кучер Е. Н. Когнитивные науки: от познания к действию. Москва: КомКнига, 2005. 182 с.
9. Барбанюк О. О. Лінгвосеміотичні характеристики гіперреальності в англомовному художньому тексті жанру фентезі (на матеріалі творів Урсули Ле Гуїн циклу «Земномор'я»): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2011. 20 с.
10. Белей Л. Критерії та принципи номінації в український літературно-художній антропонімії кінця XVIII – XX ст. *Українська ономастика: зб. матеріалів. наук. семінару* / відп. ред. І. М. Желєзняк. Київ: 1998. С. 21–24.
11. Белозерова Е. А. Функционирование имен собственных в художественном тексте и дискурсе: на материале современной

- британской литературы: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Москов. пед. гос. ун-т . Москва, 2008. 208 с.
12. Березнякова Р. Е. Место номенов в лексической системе языка. *Имя нарицательное и собственное* / ред. А. В. Суперанская. Москва: Наука ИЯ АН СССР, 1978. С.42 – 58.
 13. Бирюкова О. А. Имя собственное в художественном контексте: стилистика и прагматика: монография. Саранск: МГПИ им. А. Е. Евсевьева, 2015. 104 с.
 14. Бланар В. Дистрибуция антропонимических моделей. *Перспективы развития славянской ономастики* / ред. А. В. Суперанская. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1980. С.13 – 21.
 15. Блинова Ю. А. Прецедентные имена собственные в немецком газетном дискурсе: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Самарский гос. пед. ун-т. Самара, 2007. 168 с.
 16. Блох М. Я., Семенова Т. Н. Имена личные в парадигматике, синтагматике и прагматике. Москва: Готика, 2001. 196 с.
 17. Бондалетов В. Д. Русская ономастика: учеб. пособие для студ. пед. ин-тов по спец. №2101 «Русский язык и литература». Москва: Просвещение, 1983. 224 с.
 18. Борисович О. В. Лінгвокогнітивний аспект онімів та їх дериватів у англomовній літературній рецензії: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2009. 20с.
 19. Бурыкин А. А. Имена собственные как исторический источник: на материале русских документов об открытии и освоении Сибири и Дальнего Востока России веков XVII - XIX. Санкт-Петербург: Петербургское востоковедение, 2014. 532 с.
 20. Васильченко А. А. Реализм Бертрана Рассела. *Рассел Б. Философский словарь разума, материи и морали*; [пер. с англ.]. Київ: Port Royal, 1996. С. 342–347.

21. Величковский Б. М. Когнитивная наука: Основы психологии познания: в 2-х т. Т. 1. Москва: Смысл: Издательский центр «Академия», 2006. 448 с.
22. Величковский Б. М. Когнитивная наука: Основы психологии познания: в 2-х т. Т. 2. Москва: Смысл: Издательский центр «Академия», 2006. 432с.
23. Виноградов В. А. Дейксис *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С.128.
24. Воробьева О. П. Текстовые категории и фактор адресата. Київ, 1993. 199 с.
25. Воронова И. Б. Textoобразующая функция литературных имен собственных: на материале эпических произведений XIX – XX вв.: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01/ Волгоградский гос. пед. ун-т. Волгоград, 2000. 226 с.
26. Гальперин И. Р. Информативность единиц языка. Москва: Высшая школа, 1974. 175 с.
27. Гнаповська Л. В. Особове ім'я як згорнутий національно-культурний текст (на матеріалі англійських антропонімів). *Гуманітарний вісник. Серія Іноземна філологія (Проблеми сучасної лінгвістики)*. Вип.2. Черкаси, 1998. С. 35 – 42.
28. Гнаповська Л. В. Лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні характеристики англійських антропонімів германського походження: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Київ. держ. лінгв. ун-т. Київ, 1999. 206 с.
29. Гнаповська Л. В. Лінгвокогнітивні та лінгвокультурологічні характеристики англійських антропонімів германського походження: автореф. дис. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04 / Київ. держ. лінгв. ун-т. Київ, 2000. 19 с.
30. Гнаповская Л. В. Оним как знаковая сущность: значение, содержание и «семантическая пам'ять». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П.Драгоманова*: зб. наук. праць / Київ: Вид-во

- НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. Вип. 13. С. 41–48.
31. Головачева Т. А. Существительные, производные от имени собственного, в когнитивно-дискурсивном освещении: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Сев. (Арктический) федер. ун-т им.М.В.Ломоносова. Архангельск, 2013. 159 с.
 32. Горбаневский М. В. К проблеме семантики имени собственного. *Лингвистическая семантика и логика*. Москва: Изд-во УДН, 1983. С. 68–81.
 33. Горбачева О. Г. Ономастическое пространство русских народных и авторских сказок: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Орлов. гос. ун-т. Орел, 2008. 22 с.
 34. Грамматика английского языка: пособие для студ. пед. вузов / В.Л.Каушанская, Р. Л. Ковнер, О. Н. Кожевникова и др. Ленинград: УЧПЕДГИЗ, 1963. 319 с.
 35. Грязнов А. Ф. Крипке. *Современная западная философия*: словарь / сост. В. С. Малахов, В. П. Филатов. Москва: Изд-во полит. лит-ры, 1991. С. 136-137.
 36. Данилина Е. Ф. К вопросу о лексическом значении личных имен. *Лексика и словообразование русского языка*. Пенза, 1972. С. 6 – 15.
 37. Демьянков В. З. Когнитивная лингвистика как разновидность интерпретирующего подхода. *Вопросы языкознания*. 1994. № 4. С.17– 33.
 38. Демьянков В. З. Прототипический подход. *Краткий словарь когнитивных терминов* / под общ. ред. Е. С. Кубряковой. Москва, 1996. С. 140 – 145 с.
 39. Дергач Д. В. Лінгвостилістика онімів сучасних українських медійних текстів: автореф. ... дис. канд. філол. наук: 10.02.01 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2010. 18 с.
 40. Дерябина М. Ю. Особенности передачи английских имен собственных на русский язык: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Сев.-Осет. гос. ун-т им. К. Л. Хетагурова. Владикавказ, 2005. 167 с.
 41. Ермолович Д. И. Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи: с приложением правил практической передачи имен и названий

- с 26 европейских и восточных языков : учебн. пособие для студ. и аспирантов лингв. вузов и фак. иностр. яз. Москва: Р. Валент, 2005. 415 с.
42. Есперсен О. Философия грамматики. [пер.с англ. В. В. Пассека и С.П.Сафроновой] / под ред. и с предисл. проф. Б. А. Ильиша. Москва: Изд-во Иностранной Литературы, 1958. 400 с.
 43. Єлісова М. О. Універсальний символ «світове дерево» та його мовно-образні парадигми в художніх текстах Бориса Пастернака: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2006. 20 с.
 44. Жаботинская С. А. Когнитивные и номинативные аспекты класса числительных (на материале современного английского языка). Москва: ИЯ РАН, 1992. 216 с.
 45. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: к вопросу об уровнях концептуальных моделей. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*. Черкаси: ЧДУ. 1997. Вип. 3. С. 3–11.
 46. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: принципы концептуального моделирования. *Лінгвістичні студії*. Черкаси: Брама. 1997. Випуск 2. С. 3–11.
 47. Жаботинская С. А. Частеречная семантика: категориальные архетипы. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*. Черкаси: ЧДУ, 1998. Вип. 7. С. 3–14.
 48. Жаботинская С. А. Когнитивная лингвистика: ракурсы анализа языковой картины мира. *Актуальні проблеми менталінгвістики*. Київ – Черкаси: Брама, 1999. С. 3–8.
 49. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*. Вип. 11. Черкаси, 1999. С. 12–25.
 50. Жаботинская С. А. Ономаσιологические модели в свете современных школ когнитивной лингвистики. *С любовью к языку: сб. научн. трудов*,

- посв. Е. С. Кубряковой. Москва; Воронеж: Ин-т языкознания РАН, Воронежский гос. ун-т, 2002. С. 115–123.
51. Жаботинская С. А. Теория номинации: когнитивный ракурс. *Вестник МГЛУ*. Москва, 2003. Вып. 478. С. 145–164.
 52. Жаботинская С. А. Концептуальный анализ языка: фреймовые сети. *Мова. Науково-теоретичний часопис із мовознавства* / ред. Д. С. Іщенко. № 9: Проблеми прикладної лінгвістики. Одеса: Астропринт, 2004. С. 81–92.
 53. Жаботинская С. А. Лексическое значение: принципы построения концептуальной сети. *Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza* / red. Pstyga. Gdansk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdanskiego, 2005. S. 53–62.
 54. Жаботинская С. А. Концептуальная модель словаря-тезауруса и гиперболические самоорганизующиеся карты. *Вторая международная конференция по когнитивной науке. Тезисы докладов*. СПб: Санкт-Петербургский ун-т, 2006. Т. 1. С. 272 – 273.
 55. Жаботинская С. А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход. *Когнитивные исследования языка*. Вып. III: Типы знаний и проблема их классификации : сб. науч. трудов / ред. Е. С. Кубрякова, Н. Н. Болдырев. Москва: Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2008. С. 61 – 74.
 56. Жаботинская С. А. Принципы лингвокогнитивного анализа и феномен полисемии. *Проблеми загального, германського та слов'янського мовознавства. До 70-річчя професора В.В.Левицького* / під ред. Альтмана Г., Задорожної І., Мацкуляк Ю. Чернівці: Книги XXI, 2008. С. 357 – 368.
 57. Жаботинская С. А. Концепт / домен: матричная и сетевая модели. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 168. Т. 1. С. 254–259.
 58. Жаботинская С. А. Модели репрезентации знаний в контексте различных школ когнитивной лингвистики: интегративный подход. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Харків, 2009. № 848. С. 3–10.

59. Жаботинская С. А. Ономаσιологические модели и событийные схемы. *Вісник Харківського національного університету ім.В. Н. Каразіна*. Харків, 2009. № 837. С. 3–14.
60. Жаботинская С. А. Лингвокогнитивный подход к анализу номинативных процессов. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Харків, 2010. Вип. 928. С. 6–20.
61. Жаботинская С. А. Когнитивное картирование как лингвосемиотический фактор. *Функциональная лингвистика*. 2012. №3. С. 179–182.
62. Жаботинская С. А. Имя как текст: концептуальная сеть лексического значения (анализ имени эмоции). *Когниция, коммуникация, дискурс*. *Международ. электр. сб. научных трудов*. 2013. № 6. С. 47–76.
63. Жаботинская С. А. Сетевая семантика: теория и практика. *Когнитивные исследования языка. Вып. XIV: Когнитивная лингвистика: итоги, перспективы*: мат-лы Всерос. науч. конф. 11-12 апреля 2013 г. Москва: Ин-т языкознания РАН; Тамбов: Издательский дом ТГУ им. Г. Р. Державина, 2013. С. 81–86.
64. Жаботинская С. А. Генеративизм, когнитивизм и семантика лингвальных сетей. *Doctrina multiplex, veritas una. Учень багато, істина одна: збірник праць до ювілею Ізабелли Рафаїлівни Буніатової* / Київський ун-т ім. Б. Грінченка. К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. С. 99 – 141.
65. Живоглядов А. А. Семантико-стилистический потенциал английской ономастики: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Москва, 1987. 15 с.
66. Живоглядов А. А. Реализация поэтической функции имен собственных личных. Москва: Прометей, 1998. 139 с.
67. Зайцева К. Б. Английская стилистическая ономастика. Тексты лекций. Одесса: Изд-во Одесского ун-та, 1973. 67 с.
68. Захарова М. А. Семантика и функционирование аллюзивных имен собственных: на материале англоязычных художественных и публицистических текстов: дис ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Самарский гос. пед. ун-т. Самара, 2004. 192 с.

69. Иванов В. В. Змей. *Мифы народов мира. Энциклопедия в 2-х томах.* / гл. ред. С. А. Токарев. Москва: Сов. Энциклопедия, 1992. Т.1. А – К. С. 394–395.
70. Ільченко В. І. Експресія власних назв як засіб публіцистики: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01/ Київ. нац. ім. Тараса Шевченка. Київ, 2003. 18 с.
71. Какзонова Е. М. Имя собственное в термине: монография. Москва: Галлея-Принт, 2015. 291 с.
72. Калинин В. М. Поэтика онима. Донецк: Юго-Восток, 1999. 409 с.
73. Калинин В. М. Теоретичні основи поетичної ономастики: дис. ... доктора філол. наук: 10.02.02 / Київ. нац. ім. Тараса Шевченка. Київ, 2000. 465 с.
74. Калинин В. М. От литературной ономастики к поэтонимологии. *Λογος όνομαστική (Логос ономастики)*. Донецк: Юго-Восток. 2006. №1. С. 81– 89.
75. Калинин В. М. Прологомены к истории поэтонимологии. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. Зб. наук. праць. Чернівці: Рута. 2007. Випуск 356 – 359. С. 117 – 121.
76. Капра Ф.. Паутина жизни. Новое научное понимание живых систем / под ред. В. Г. Трилиса. Киев: «София»; Москва: ИД «Гелиос», 2002. 336 с.
77. Карпенко О. Онімія науково-фантастичного тексту: групування за ступенем екзотичності. *Слов'янська ономастика: зб. наук. праць на честь 70-річчя док. філол. наук, проф. П. П. Чучки* / С. М. Медвідь та ін. (ред.кол.). Ужгород: Інститут української мови НАН України, Ужгородський держ. ун-т. 1998. С. 114 – 120.
78. Карпенко О. Ю. Символіка онімів-концептів. *Вісник Черкаського Університету. Серія Філологічні науки*. Черкаси. 2003. Вип. 46. С.10–16.
79. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв: автореф. дис. ... доктора філол. наук: 10.02.15 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2006. 33 с.

80. Карпенко О. Засади когнітивної ономастики. *Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць*. Чернівці: Рута. 2007. Випуск 356 – 359: Слов'янська філологія. С. 399 – 401.
81. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика: навчальний посібник. Одеса: Фенікс, 2010. 156 с.
82. Карпенко Ю. О. Теоретичні засади розмежування власних і загальних назв. *Мовознавство*. 1975. №4. С. 46 – 50.
83. Карпенко Ю. А. Имя собственное в художественной литературе. *Филологические науки: науч. докл. высш. шк.* 1986. № 4. С. 34 – 40.
84. Карпенко Ю. А. Специфика имени собственного в художественной литературе. *Onomastika*. Warszawa. 1986. Rocznik XXXI. S. 5-22.
85. Карпенко Ю. А. Современное развитие русской ономастической системы. *Актуальные вопросы русской ономастики*. Київ: УМК ВО, 1988. С.5 – 14.
86. Карпенко Ю. О. Ономастичний пошук триває: міркування про власні назви в романі Л. Костенко Берестечко. *Восточноукраинский лингвистический сборник: сб. науч. трудов / отв. ред Е. С. Отин и др.* Донецк: Донеччина, 2001. Випуск семьмой. С. 3 – 11.
87. Касевич В. Б. Язык и знание. *Язык и структура знаний / под ред. Р.М. Фрумкиной*. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1990. С.8 – 25.
88. Кацнельсон С. Д. Типология языка и речевое мышление. Ленинград: Наука, 1972. 216 с.
89. Климчук О. В. Літературно-художній антропонімікон П. Куліша: склад, джерела, функції: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Ужгород. нац. ун-т. Ужгород, 2004. 19 с.
90. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика: учебн. пособие. Москва: Эдиториал УРСС, 2000. 352 с.
91. Колесник Н. С. Фольклорна ономастика. Вип. 1. Теоретичний аспект: Конспект лекцій до спецкурсу. Чернівці: Рута, 2000. 40 с.

92. Коллегаева И. М. Текст в системе научной и художественной коммуникации (на материалах англоязычной прозы): дис. ... доктора филол. наук: 10.02.02 / Одес. гос. ун-т. Одесса, 1992. 292 с.
93. Колмакова Н. Л. Семантические и коммуникативно-функциональные особенности собственных имен в современном английском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Киев. гос. пед. ин-т иностр. яз. Киев, 1988. 24 с.
94. Колшанский Г. В. Соотношение субъективных и объективных факторов в языке. М., 1975. 231 с.
95. Колшанский Г. В. Коммуникативные основы адекватной интерпретации семантики текста. *Содержательные аспекты предложения и текста*. Калинин: КГУ, 1983. С. 15 – 19.
96. Кравченко Е. В. Деонимизация иноязычных имен собственных в английском языке: на материале антропонимов и топонимов: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Дальневост. гос. ун-т. Владивосток, 2004. 166 с.
97. Кресан Е. Я. Функції композитної ономастологічної структури в англomовній художній прозі: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Одеський нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2000. 22 с.
98. Криницька Н. І. Фантастичні твори Урсули Ле Гуїн: онтопоетичні аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.04 / Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2008. 21 с.
99. Кронгауз М. А. Семантика: учебник для вузов. Москва: Рос. гос. гуманитар. ун-т, 2001. 399 с.
100. Крупеньова Т. І. Ономастика драматичних творів Лесі Українки: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2001. 17 с.
101. Кубрякова Е. С. Части речи в ономастологическом освещении. Москва: Наука, 1978. 115 с.
102. Кубрякова Е. С. Актуальные проблемы современной семантики. Москва: Наука, 1984. 130 с.

103. Кубрякова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1986. 158 с.
104. Кубрякова Е. С. Словосложение как процесс номинации и его отличительные формальные и содержательные характеристики. *Теоретические основы словосложения и вопросы создания сложных лексических единиц*. Пятигорск: ПГПИИЯ, 1988. С. 3–23.
105. Кубрякова Е. С. Введение. *Человеческий фактор в языке: Язык и порождение речи* / под ред. Б. А. Серебренникова. Москва: Наука, 1991. С. 4–20.
106. Кубрякова Е. С. Производное слово как языковая структура представления знаний. *Английский лексикон и структуры представления знаний: сб. науч. тр.* Москва: МГЛУ. 1994. Вып. 429. С.4–11.
107. Кубрякова Е. С. Части речи с когнитивной точки зрения. Москва: ИЯ РАН, 1997. 327 с.
108. Кубрякова Е.С. Ономазиология. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С. 345–346.
109. Кудрявцев Д. Имена собственные = Proper names. Москва: Время, 2006. 238 с.
110. Кузнецова М. В. Эмоциональное воздействие имен собственных в фантастике: монография. Краснодар: КубГТУ, 2017. 130 с.
111. Курс К. Ю. Имя собственное в поэзии М. В. Исаковского: структурно-семантический и функциональный анализ: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Смоленский гос. ун-т. Смоленск, 2013. 217 с.
112. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. Ленинград: Просвещение, 1978. 327 с.
113. Лазарева В. А. Референциальный аспект функционирования имен собственных: на материале болгарского, русского и итальянского языков: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.23 / С.-Петерб. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2013. 185 с.

114. Лакофф Дж. Когнитивная семантика (Когнитивное моделирование). *Язык и интеллект: сб. статей*; [пер. с англ. и нем.] / ред. В. И. Герасимов, В. П. Нерознак / сост. и вступ. ст. В. В. Петрова. Москва: Издательская группа «Прогресс», 1996. С.143–184.
115. Левицкий В. В. Семасиология. Винница: НОВА КНИГА, 2006. 512 с.
116. Левочкина С. В. Метафорический символизм имен собственных в произведениях Урсулы ле Гуин. *Знак. Символ. Образ*. Выпуск второй. Тезисы докладов и сообщений научного семинара по проблемам современной семиотики (Черкасы, декабрь 1997 г.). Черкасы: ЧГУ, 1997. С. 32.
117. Левочкина С. В. Концептуальний аналіз порівняння в семантиці зоонімів (на матеріалі творів У. Ле Гуїн). *Гуманітарний Вісник. Серія: Іноземна філологія. Частина 1 (Проблеми сучасної лінгвістики)*. Черкаси: ЧІТІ, 1998. С. 127 – 131.
118. Левочкина С. В. Міфологема «дракон» у творчості Урсули ле Гуїн. *Проблеми сучасної англо-американської філології. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти*: тези Всеукр. наук. філол. конф., (Черкаси, травень 1998). Черкаси: ЧІТІ, 1998. С. 21–22.
119. Левочкина С. В. Онимы в текстах произведений У. Ле Гуин. *Придніпровський науковий вісник. Серія: Філологія. №59*. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. С. 25 – 34.
120. Левочкина С. В. Фреймовый анализ онимов в текстах жанра «фэнтези» (на материале произведений Урсулы ле Гуин). *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧДУ. 1998. Вип. 7. С.66 – 75.
121. Левочкина С. В. Функционирование онимов в жанре «фэнтэзи» (на материале произведений Урсули ле Гуин). *Функциональная лингвистика: язык в современном обществе*: материалы Междунар. лингв. конф. (Симферополь, октябрь 1998). Симферополь, 1998. С.90 – 91.

122. Левочкина С. В. Пространство человеческого бытия и объекты природы в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2000. Вип. 2. Т. I. С. 72 – 80.
123. Левочкина С. В. Концепт «дракон» в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. Вип. 3. Т. II. С. 104 – 109.
124. Левочкина С. В. Смыслообразующая функция онимов в текстах жанра «фэнтези». *Функциональная лингвистика: язык в современном обществе: материалы междунаrod. лингв. конф. (Ялта, октябрь 2001)*. Ялта, 2001. С.152–154.
125. Левочкина С. В. Роль фитонимов в создании мифопоэтических образов в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2002. Вип. 4. Т. IV. С. 161–168.
126. Левочкина С. В. Концептуальна структура антропонімів: фрейм негативного героя (на матеріалі жанру фентезі). *Наукові записки. Серія: Мовознавство. Ономастика Ч. 2*. Тернопіль: ТДПУ, 2003. Вип.1. С. 148–151.
127. Левочкина С. В. Множинна номінація фентезійних персонажів (когнітивний аспект). *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Слов'янська філологія*. Чернівці: Рута. 2007. Випуск 356–359. С. 153–157.
128. Левочкина С. В. Особливості номінації образів чарівників у фентезійному циклі Земномор'я Урсули Ле Гуїн. *Пред'явлення світу в гуманітарних дискурсах ХХІ століття: зб. наук. праць VII Міжнародної наукової конференції (м. Луганськ, 22-23 квітня 2008 р.)*. Наукові записки Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки. Луганськ: "Альма-матер". 2008. Вип. VII. Т.ІІІ. С. 208– 217.

129. Левочкіна С. В. Деякі аспекти когнітивної теорії номінації. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: зб. наук. праць (Пріоритети германського і романського мовознавства)* (м. Луцьк, 5-7 червня 2009 р.). Серія “Філологічні науки: Мовознавство”. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки. 2009. Вип. 5. С. 266–270.
130. Левочкіна С. В. Семантика власних назв. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2009. Випуск 169. С. 168–175.
131. Левочкіна С. В. Концепт «Древнє Мовлення» у творах циклу Земномор’я Урсули Ле Гуїн: (когнітивно-ономасіологічний аспект). *Матеріали Третьої міжнародної наукової конференції «Когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів»* / ред. І. С. Шевченко. Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 76–80.
132. Левочкіна С. В. Текстотвірна функція власних назв у художньому тексті. *Сучасна філологія, методика викладання іноземних мов та теорія і методика професійної освіти у міжнародному просторі мови та культури: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції* (Черкаси, 14 березня 2012). Черкаси: ФОП Велівченко В. О., 2012. С. 53 – 55.
133. Левочкіна С. В. Функції власних назв у художньому тексті. *Наукові праці Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Кам’янець-Подільськ : «Аксіома», 2012. Випуск 29. С. 21–24.
134. Левочкіна С. В. Власні назви на позначення образів духовенства у фентезійному творі: процедура аналізу. *Функциональная лингвистика: сб. науч. работ* / науч. ред. А. Н. Рудяков. № 5. Симферополь: Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования, 2013. С. 223–226.
135. Левочкіна С. В. Реалізація архетипного концепту «тінь» у тетралогії «Земномор’я» У. Ле Гуїн. *«Сучасні лінгвістичні студії XXI століття»:*

- матеріали Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції / зб. наук. праць / за заг. ред. І. В. Зорницької, О.О.Хорошун. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. С. 48–51.
136. Левочкіна С. В. Реалізація ідеонімів у фентезійному тексті. *Сборник статей научно-информационного центра «Знание»*: материалы XII Междунар. заоч. науч-практ. конф.: «Развитие науки в XXI веке» 3 част, г. Харьков: сб. со статьями (уровень стандарта, академический уровень). Харьков: научно-информационный центр «Знание», 2016. С. 97–100.
 137. Левочкіна С. В. Ономастикон художнього твору: процедура концептуального аналізу. *Когнітивна лінгвістика в міждисциплінарному контексті: теорія і практика*. Матеріали Міжнар. наук. конф. УАКЛіП / ЧНУ імені Богдана Хмельницького, Черкаси, 8-10 жовтня 2016 р.: відп. ред. С.А.Жаботинська. Черкаси: Видавець ФОПГордієнко Є.І., 2016. С.50.
 138. Левочкіна С. В. Власні назви на позначення концепту «Божество» у творах Урсули Ле Гуїн. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 19-20 жовт. 2018.) / М-во освіти і науки України, Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2018. С. 53–57.
 139. Левочкіна С. В. Власні назви у творах Урсули Ле Гуїн: процедура лінгвокогнітивного аналізу. *Science and Education a New Demention. Philology, Urgent Problems of Philology and Linguistics*. (Budapest, on 28th October, 2018). VI (53). Issue 182. P. 36–39.
 140. Лещенко А. В. Текстовые категории целостности и связности: интегративная модель. *Вісник ХНУ ім. В.Н.Каразіна*. Харків, 2013. № 1052. Вип. 74. С. 155–162.
 141. Лещенко А. В. Нарративная напряженность художественного текста: монографія. Черкасы: ЧП Гордиенко Е. И., 2017. 336 с.
 142. Лосев А. Ф. Философия имени. Москва: Изд-во московского университета, 1990. 272 с.

143. Лосев А. Очерки античного символизма и мифологии. Москва: Мысль, 1993. 960 с.
144. Лотман Ю. М. Семиосфера. Санкт-Петербург: «Искусство – СПб», 2004. 703 с.
145. Лукаш Г. П. Ономастикон прозових творів Володимира Винниченка: дис. ... канд. філол. наук 10.02.01 / Донецький держ. ун-т. Донецьк, 1997. 178 с.
146. Лукаш Г. П. Структурно-семантична організація онімної лексики художнього тексту. *Питання сучасної ономастики*: Статті та тези Всеукр. ономаст. конф. (1-3 жовтня 1997р.). Дніпропетровськ, 1997. С.113 – 114.
147. Лукин В. А. Художественный текст. Основы лингвистической теории и элементы анализа. Москва: Ось-89, 1999. 192 с.
148. Лупол А. В. Онімний простір у поезії Василя Стуса: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. нац. ун-т ім. І.І.Мечникова. Одеса, 2011. 19 с.
149. Львова Н. Л. Звукосимволічні властивості початкових приголосних звукосполучень у сучасній англійській мові: автореф. дис. ступеня канд. філол. наук: 10.02.04 / Донецький нац. ун-т. Донецьк, 2005. 22 с.
150. Магазаник Э. Б. Поэтика имен собственных в русской классической литературе: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.02. Самарканд, 1967. 24 с.
151. Макгауен Т. В. Прецедентні імена в сучасному американському медіа-дискурсі: лінгвокогнітивний і функціональний аспекти: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2012. 200 с.
152. Маковский М. М. Сравнительный словарь мифологических символов в индоевропейских языках. Образ мира и миры образов. Москва: Гуманитарный издательский центр «Владос», 1996. 416 с.
153. Мельник Г. І. Онімікон у структурі ідіостилю (на матеріалі поезії Євгена Маланюка): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2009. 19 с.

154. Мельник М. Р. Ономастика творів Ліни Костенко: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. держ. ун-т. Одеса, 1999. 19 с.
155. Метелева О. А. Прецедентные имена собственные в поэзии Аглаи Соловьевой. *Региональная литература: проблемы изучения и функционирования*. Киров: ВятГУ, 2017. С. 121–129.
156. Михайлов В. Н. О функциональной специфике собственных имен в художественном тексте. Исследование по семантике / сб. науч. статей. Симферополь: СГУ, 1987. С. 90–93.
157. Мокиенко В. М. О собственном имени в составе фразеологии *Перспективы развития славянской ономастики* / ред. А.В.Суперанская. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1980. С.57–67.
158. Мудрова Н. В. Мовна гра як засіб поетики власних назв : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Горлівський держ. пед. ін-т іноз. мов. Горловка, 2008. 20 с.
159. Мусаева С. А. Собственные имена персонажей научной фантастики (на материале англоязычной литературы): автореф. дис.... канд. филол. наук: 10.02.04. Ленинград, 1987. 16 с.
160. Мусаева С. А. Своеобразие контекстуальной семантизации ономастических единиц в научной фантастике. *Вопросы английской контекстологии*. Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1990. Вып.3.С.54–59.
161. Неклесова В. Ю. Когнітивна природа власних назв на позначення часу: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.15 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2010. 20 с.
162. Нерознак В. П. Заметки об этимологии имени собственного. *Имя нарицательное и собственное* / ред. А. В. Суперанская. Москва: Наука, 1978. С. 84–92.
163. Никонов В. А. На пути к теории собственных имен. *Конференция по топонимике Северо-Западной зоны СССР*. Рига, 1966. С. 12–13.

164. Нотомб А. Словарь имен собственных; Метафизика труб: [романы]; [пер. с фр. И. Волевич, Н. Поповой, И. Попова]. Санкт-Петербург: Азбука, 2015. 291 с.
165. Олійник Т. С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2001. 21с.
166. Опренко Л. В. Имя собственное в научно-фантастической литературе. Актуальные вопросы русской ономастики. Киев: УМК ВО, 1988. С.187–188.
167. Отин Е. С. Словарь конотативных собственных имен. Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2004. 412 с.
168. Павлюк Н. В. Власні назви міфологічного і біблійного походження та їх роль у поетонімогенезі: дис. ...канд. філол. наук: 10.02.15 / Донецький нац. ун-т. Донецьк, 2006. 176 с.
169. Пак С. М. Имя собственное: функционально-прагматический аспект: на материале американского дискурса XIX – XX вв: монографія. Москва: МАКС Пресс, 2003. 178 с.
170. Пак С. М. Имя собственное в американском культурном пространстве: опыт исследований когнитивных оснований ономастической лексики. Хабаровск: Типография Хабаровского гос. Академии экономики и права, 2004. 172 с.
171. Панкрац Ю. Г. Пропозициональная форма представления знаний. *Язык и структура представления знаний*: сб. науч.-аналит. обзоров. Москва: РАН ИНИОН, 1992. С. 78–97.
172. Панкрац Ю. Г. Пропозициональные структуры и их роль в формировании единиц разных уровней. Москва-Минск: Ин-т языкознания РАН, 1992. 112 с.
173. Панова Е. П. Функционирование имен собственных в детской литературе: монография. Волгоград: ВолГТУ, 2013. 114 с.

174. Паршина Е. О. Когнитивные основы имен собственных в функции нарицательных в английском языке: дис. канд. филол. наук: 10.02.04 / Тамбов. гос. ун-т им. Г. Р. Державина. Тамбов, 2013. 183 с.
175. Пасік Н. М. Власні назви в українській фразеології та пареміології: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / НАН України. Ін-т укр. мови. Київ, 2000. 15 с.
176. Пенская И. Е. Имена собственные в русских народных сказках и способы их передачи на английский язык: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Москов. гос. лингв. ун-т. Москва, 2008. 187 с.
177. Петров В. В., Герасимов В. И. На пути к когнитивной модели языка. *Новое в зарубежной лингвистике*. Москва: Прогресс. 1988. Вып. 23. С.5–11.
178. Платон. Сочинения в трех томах / под общ. ред. А. Ф. Лосева и В. Ф. Асмуса. Т.1. Москва: АН СССР Ин-т философии Мысль, 1968. 623с.
179. Плотникова А. В. Принципы и способы атрибуции имен собственных в произведениях жанра «фэнтези» на материале английского языка: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Военный ун-т. Москва, 2016. 193 с.
180. Подольская Н. В. Внутренняя форма слова. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С. 85.
181. Подольская Н. В. Собственное имя. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С. 473–474.
182. Подольская Н. В. Ономастика. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева. [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С. 346–347.
183. Порпуліт О. О. Ономастичний простір українських чарівних казок у зіставленні з російськими казками: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. держ. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2000. 14 с.
184. Потебня А. А. Мысль и язык. Киев: СИНТО, 1993. 181 с.

185. Пропп В. Я. Исторические корни волшебной сказки. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1986. 364 с.
186. Рассел Б. Человеческое познание: его сфера и границы. Киев: «Ника-Центр», «Вист-С», 1997. 356 с.
187. Реформатский А. А. Введение в языкознание. Москва, 1967. 544с.
188. Родионова Л. П. Прецедентные и аллюзивные имена собственные в ранних романах А. О. Беянина: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Смолен. гос. ун-т. Смоленск, 2018. 22 с.
189. Руденко Д. И. Имя в парадигмах «философии языка». Харьков: Основа ХГУ, 1990. 229 с.
190. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ: Фітосоціоцентр, 1999. 147 с.
191. Селиванова Е. Принципы концептуального анализа. *Актуальні проблеми менталінгвістики*. Київ – Черкаси : Брама, 1999. С.11–14.
192. Селиванова Е. А. Теоретические основы когнитивной ономазиологии. *Вісник Черкаського університету. Філологічні науки*. Вип.11. Черкаси, 1999. С. 3–12.
193. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология (монография). Киев: Изд-во укр. фитосоциолог. центра, 2000. 248 с.
194. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
195. Серебренников Б. А. Языковая номинация. Общие вопросы. Москва: Наука, 1977. 358 с.
196. Серебренников Б. А. Как происходит отражение картины мира в языке. *Роль человеческого фактора в языке. Язык и картина мира*. Москва: Наука, 1988. С. 87–107.
197. Сивцова А. А. Имя собственное в лирике Н. И. Рыленкова: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / Рос. гос. ун-т им. Иммануила Канта. Смоленск, 2008. 230 с.

198. Скрэгг Г. Семантические сети как модели памяти. [пер. с англ.]. *Новое в зарубежной лингвистике*. Москва: Прогресс. 1983. Вып. 12: Прикладная лингвистика. С. 228–271.
199. Слабоуз В. В. Власні назви як об'єкт онімографії у теоретичному та прикладному аспектах: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2015. 18 с.
200. Снитко Е. С. Внутренняя форма номинативных единиц. Львов: Свит, 1990. 188 с.
201. Снитко Е. С. Онтологические аспекты именования в контексте проблем современной лингвистики. *Имя: слово, словосочетание, предложение, текст (именование на различных уровнях языка)*: темат. сб. науч. трудов. Киев: ИСИО, 1993. С. 39–48.
202. Соколова А. В. Ономатопэтика как элемент графической стилистики. *Вестник Москов. гос. лингв. ун-та. Вып. 11(722). Серия: Языкознание и литературоведение. Актуальные проблемы литературного перевода*. Москва: ИПК МГЛУ «Рема», 2015. С. 171–188.
203. Соколова А. В. Особенности передачи ономатопэтических имен собственных на материале англоязычной детской литературной сказки XX века: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.20 / Москов. гос. лингв. ун-т. Москва, 2016. 28 с.
204. Соколова О. И. Атрибутивная валентность личных имен собственных: монография. Владимир: ООО Посад, 2004. 121 с.
205. Соломоник А. Язык как знаковая система. Москва: Наука, 1992. 223 с.
206. Соломоник А. Семиотика и лингвистика. Москва: Молодая гвардия, 1995. 352 с.
207. Соскина С. Н. Способы семантизации окказиональных образований в научно-фантастическом тексте. *Вопросы английской контекстологии*. Ленинград: Изд-во Ленинг. ун-та, 1990. С.68–72.
208. Співак С. М. Власна назва в композиційно-смісловій структурі віршованих текстів американської поезії: комунікативно-когнітивний

підхід: автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2004. 19 с.

209. Старостин С. А. Некоторые методологические проблемы теории собственных имен. *Имя нарицательное и собственное* / ред. А.В.Суперанская. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1978. С. 34–42.
210. Стасюк Т. В. Відонімні утворення: структурно-семантичні і функціонально-стилістичні аспекти у мові сучасної публіцистики : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Дніпропетровський нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2005. 18 с.
211. Степанов Ю. С. В трехмерном пространстве языка. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1985. 335 с.
212. Стефурак Р. І. Асоціативно-образний потенціал внутрішньої форми слова у поетичному тексті (на матеріалі української поезії 60-90 років ХХ століття): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Прикарпат. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2003. 24 с.
213. Стрижак О. С. К. К. Цілуйко як ономаст (короткі спогади і роздуми). *Українська ономастика: зб. мат. наук. сем.* / відп. ред. І.М. Желізняк. Київ, 1998. С. 4–14.
214. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного. Москва: Наука, 1973. 366 с.
215. Суперанская А. В. Имя и эпоха (к постановке проблемы. *Историческая ономастика* / отв. ред. А. В. Суперанская. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1977. С. 7–26.
216. Суперанская А. В. Апеллятив – Онома. *Имя нарицательное и собственное* / ред. А. В. Суперанская. Москва: Наука АН СССР ИЯ, 1978. С. 5–33.
217. Суперанская А. В. Имя через века и страны. Москва: Наука АН СССР [Серия «Литературоведение и языкознание»], 1990. 190 с.
218. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного: имя и общество, статус имени собственного, ономастическое пространство и

- классификация имен, собственные имена в языке и речи, семантика собственного имени / отв. ред. А. А. Реформатский [Изд. 3-е, испр]. Москва: USSR, 2009. 365 с.
219. Телия В. Н. Вторичная номинация и ее виды. *Языковая номинация (виды наименований)*. Москва, 1977. С.129–221.
220. Телия В. Н. Номинация. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В. Н. Ярцева / [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С. 336–337.
221. Теория и методика ономастических исследований / отв. ред. А.П.Неподкупный. Москва: Наука, 1986. 256 с.
222. Теория и методика ономастических исследований: монография / А. В. Суперанская и др. / отв. ред. А. П. Неподкупный / [Изд. 2-е.] Москва: URSS; М.: ЛКИ, 2007. 255 с.
223. Тогоева И. О Ястребе, Ясене, Холме и Мече – об Истинных Именах и Великих Магах. *Ле Гуин У. Волшебник Земноморья*. Москва: Мир, 1993. С. 5–24.
224. Токарчук В. А. Номінативні одиниці з нумеральним компонентом: лінгвокогнітивний аналіз (на матеріалі сучасної англійської мови): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2013. 203 с.
225. Топорова Т. В. Культура в зеркале языка: древнегерманские двучленные имена собственные. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. 253 с.
226. Торсуева И. Г. Контекст. *Языкознание. Большой энциклопедический словарь* / гл. ред. В.Н.Ярцева / [2-е изд.]. Москва: Большая Российская энциклопедия, 2000. С.238–239.
227. Тураева З. Я. Лингвистика текста. Москва: Просвещение, 1986. 127 с.
228. Уитби Блай. Искусственный интеллект: реальна ли Матрица. [пер. с англ. Т. Новиковой]. Москва: ФАИР-ПРЕСС, 2004. 224 с.

229. Федотова К. С. Имена собственные в поэзии Николая Гумилева: на материале словаря языка писателя. Иваново: Листос, 2016. 21 с.
230. Филлмор Ч. Дж. Дело о падеже. [пер. с англ. Е. Н. Саввиной]. *Новое в зарубежной лингвистике*. Москва: Прогресс. 1981. Вып.10: Лингвистическая семантика. С. 369–495.
231. Филлмор Ч. Дело о падеже открывается вновь. [пер. с англ. Б. Ю. Городецкого]. *Новое в зарубежной лингвистике*. Москва: Прогресс. 1981. Вып.10: Лингвистическая семантика. С. 496–530.
232. Филлмор Ч. Фреймы и семантика понимания. [пер. с англ. А. Н. Баранова] *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. 23: Когнитивные аспекты языка. Москва: Прогресс, 1988. С. 52–92.
233. Філатова О. В. Структура і функції конотативної сфери поетонімів та досвід їхньої лексикографічної інтерпретації: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 / Донецький нац. ун-т. Донецьк, 2005. 20 с.
234. Флейшер Е. А. Основы прецедентности имен собственных: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 / С.-Петербург. гос. ун-т. Санкт-Петербург, 2014. 23 с.
235. Фоменко О. А. Неофициальные имена собственные в современном американском английском языке: лингвокультурологический аспект: дис. ... канд. филол. наук. 10.02.04 / Волгоградский. гос. ун-т. Краснодар, 2003. 196 с.
236. Фонякова О. И. Имя собственное в художественном тексте. Ленинград: Ленинградский ордена Ленина и ордена Трудового Красного Знамени государственный ун-т, 1990. 104 с.
237. фон Франц М.-Л. Процесс индивидуации. *Юнг К. Г. Человек и его символы* / под общ. ред. С. Н. Сиренко. Москва: Серебряные нити, 1998. С. 155–226.
238. Фрумкина Р. М. Концепт. Категория. Прототип. *Лингвистическая и экстралингвистическая семантика: сб. аналит. обзоров*. Москва: ИНИОН РАН, 1992. С. 28–43.

239. Хлистун І. В. Власна назва в українській поезії II пол. XX ст. (семантико-функціональний аспект): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2006. 20с.
240. Чуб Т. В. Трансонимизация как явление языка и средство поэтики онимов. *Λογος ὀνομαστική (Логос ономастики)*. Донецк: Юго-Восток, 2006. №1. С. 121–126.
241. Шеремет Л. Г. Значение и стилистический потенциал имени собственного (именования людей): дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04. Ленинград, 1984. 199 с.
242. Шерстюкова Е. В. Парадигматическая и синтагматическая аппелятивация имен собственных: на материале немецкого языка: дис. ... канд. филол. наук. 10.02.04 / Белгород. гос. ун-т. Белгород, 2002. 179с.
243. Шонь О. Б. Мовностилістичні засоби реалізації гумору, іронії і сатири в американських коротких оповіданнях : дис. ... канд. філол. наук 10.02.04 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2003. 231 с.
244. Шотова-Ніколенко Г. В. Онімний простір романів Ю. І. Яновського: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Одес. нац. ун-т ім. І. І. ечникова. О., 2006. 21 с.
245. Шпет Г. Г. Внутренняя форма слова (этюды и вариации на темы Гумбольдта). [Изд.2-е, стереотипное]. Москва: Едиториал УРСС, 2003. 216 с.
246. Щерба Л. В. Языковая система и речевая деятельность. Ленинград: Наука, 1974. 424 с.
247. Щетинин Л. М. Переход собственных имен в нарицательные как способ расширения словарного состава языка (на материале английских фамильных имен): автореф. дис. ... канд. филол. наук. Москва, 1962. 171 с.
248. Ююкина Л. В. Ономастический генезис дескрипций как имен собственных: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Кемер. гос. ун-т. Абакан, 2013. 166 с.

249. Ясавеева Э. Р. Имена собственные в рекламном дискурсе: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Ульянов. гос. ун-т. Ульяновск, 2004. 28 с.
250. Aceto M. Ethnic personal names and multiple identities in Aglophone Caribbean speech communities in Latin America. *Language and Society*. 2002. Vol. 31. Issue 04. P. 577 – 608.
251. Aitchison J. *Words in the Mind*. Oxford and Cambridge: Blackwell, 1994. xii + 290 p.
252. Algeo John. *On Defining the Proper Names*. Gainesville: University of Florida Press, 1973. v +94 p.
253. Allgire N. Literary Onomastics in Pelevin's Sacred Book of the Werewolf, Proper Names in Literature and Psychoanalysis. URL:
https://www.academia.edu/35252356/Literary_Onomastics_in_Pelevins_Sacred_Book_of_the_Werewolf_or_Proper_Names_in_Literature_and_Psychoanalysis
254. Alvarez-Altman G. A Methodology for Literary Onomastics: an Analytical Guide for Study Names in Literature. *Names in Literature. Essays from Literary Onomastics Studies* / ed. by Grace Alvarez-Altman, Frederick M. Burelbach. Lanham, NY, London: University Press of America, 1988. P. 1– 9.
255. Ashley L. R. N. Mudpies which Endure: Onomastics as a Tool of Literary Criticism. *Names in Literature. Essays from Literary Onomastics Studies* / ed. by Grace Alvarez-Altman, Frederick M. Burelbach. Lanham, NY, London: University Press of America, 1988. P. 11–34.
256. Baker W. et al. Naming Practices in J.R.R. Tolkien's Invented Languages. *Journal of Literary Onomastics*, 2014: Vol. 3, Iss. 1, Article 2. URL:
http://digitalcommons.brockport.edu/jlo/vol3/iss1/2?utm_source=digitalcommons.brockport.edu%2Fjlo%2Fvol3%2Fiss1%2F2&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
257. Barcalou L. W. Frames, Concepts, and Conceptual Fields. *Frames, Fields, and Contrasts: New Essays in Semantic and Lexical Organizations* / ed. by

- Adrienne Lehrer, Eva Feder Kittay. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1992. P. 21–74.
258. Bowman W. P. The Titles of Dramatic Works: Problems for Translators and Researchers. *Names in Literature. Essays from Literary Onomastics Studies* / ed. by Grace Alvarez-Altman, Frederick M. Burelbach. Lanham, NY, London: University Press of America, 1988. P.227–234.
259. Brown W. K., Olmsted S. P. Language and Literature. New York, Burlingame: Harcourt, Brace and World, 1962. 371 p.
260. Carroll J. M. What's in a Name? An Essay in the Psychology of Reference. New York: W. H. Freeman and Company, 1985. ix + 204 p.
261. Chomsky N. Knowledge of Language: Its Nature, Origin, and Use. New York. et al.: Praeger, 1986. 307 p.
262. Crystal D. An Encyclopedic Dictionary of Language and Languages. London: Penguin Books, 1994. 428 p.
263. Culleton C.A. Names and Naming in Joice. Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1994. xi + 160 p.
264. Dirven R., Verspoor M. Cognitive Exploration of Language and Linguistics. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1998. 301 p.
265. Fillmore, Ch. J. Frame Semantics. *Linguistics in the Morning Calm* / [The Linguistic Society of Korea (Ed.)]. Seoul: Hanshin Publishing Co, 1982. P. 111–137.
266. Fillmore, Ch. J. Lectures on Deixis. Stanford, CA: CSDI Publications, 1997. 145 p.
267. Fillmore Ch. J. Frame Semantics. *Cognitive Linguistics: Basic Readings* / ed. by Dirk Geeraerts. Berlin, New York : Mouton de Gruyter, 2006. P. 373–400.
268. Fillmore Ch. J., Atkins B. T. Toward a Frame-Based Lexicon: The Semantics of RISK and its Neighbors. *Frames, Fields and Contrasts. New Essays in Semantic and Lexical Organization* / ed. by Adrienne Lehrer, Eva Feder Kittay. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1992. P. 75–102.

269. From: The Theory of Proper Names by Alan Gardiner. *Хрестоматия по английской филологии* / ред. О. В. Александрова. Москва: Высшая школа, 1991. С.125–130.
270. Gardiner A. The Theory of Proper Names. London, NY, Toronto: Oxford University Press. Geoffrey Cumberlege, 1954. viii + 76 p.
271. Geeraerts D. Salience Phenomena in the Lexicon. *Meaning and Cognition: a Multidisciplinary approach* / ed. by Liliana Albertazzi. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000. P. 79–101.
272. Geeraerts D. Prospects and Problems of Prototype Theory. *Cognitive Linguistics: basic readings* / ed. by D.Geeraerts. Berlin / New York: Mouton de Gruyter, 2006. P.141 – 165.
273. Green D. W. Cognitive Science. An Introduction. Oxford / Cambridge (Mass.): Blackwell Publishers, 1996. xvi + 416p.
274. Jackendoff R. Languages of the Mind. Essays on Mental Representation. Cambridge: A Bradford Book. The MIT Press Cambridge (Mass), London, 1993. 200 p.
275. Kripke S. A. Naming and Necessity. Cambridge (Mass.): Harvard University Press, 1980. 172 p.
276. Lakoff G. Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1987. xvii + 614 p.
277. Langacker R. W. Foundation of Cognitive Grammar. Volume 1. Theoretical Prerequisites. Stanford: Stanford University Press, 1987. 516 p.
278. Langacker R. W. Foundation of Cognitive Grammar. Volume 2. Descriptive Application. Stanford: Stanford University Press, 1991. 589 p.
279. Langacker R. W. Cognitive Grammar: a Basic Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2008. 584 c.
280. Le Guin U.K. The Language of the Night: essays on fantasy and science fiction. New York: Harper Collins Publishers, 1992. vi + 250 p.

281. Lehrer A. Names and Naming: Why We Need Fields and Frames. *Frames, Fields and Contrasts. New Essays in Semantic and Lexical Organization* / ed. by Adrienne Lehrer, Eva Feder Likkay. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1992. P. 143–170.
282. Leiber J. An Invitation to Cognitive Science. Cambridge: Basil Blackwell, 1991. x + 165 p.
283. Lyevochkina S. V. Conceptual Analysis of Proper Names. *International Conference and Summer School: Cognitive / Communicative Aspects of English: матеріали міжнарод. конф. і літньої школи* (Черкаси, травень 1999) / Cherkassy State University. Cherkassy: Cherkassy State University, 1999. P. 62 – 63.
284. Miller G.A., Johnson-Laird Ph. N. Language and Perception. Cambridge: Belknap, 1976. 760 p.
285. Minsky M. The Society of Mind. New York, London, Toronto, Sydney, Tokyo, Singapore: Simon and Schuster, 1986. 339 p.
286. Nelson, M. An Onomastic Approach to ‘The Story of Edgar Sawtelle’: David Wroblewski’s Transformation of Shakespeare’s ‘Hamlet’. *Journal of Literary Onomastics* 2013-14 : Vol. 3 : Iss. 1, Article 3. P. 24–31.
287. Nuessel F. The Study of Names. A guide to the Principles and Topics. Westport, Connecticut. London: Greenwood Press, 1992. 147 p.
288. Overton B. Names and Place in Trollope / B. Overton // *Names in Literature. Essays from Literary Onomastics Studies* / [Ed. by Grace Alvarez-Altman, Frederick M. Burelbach]. Lanham, New York, London: University Press of America, 1988. P. 89–103.
289. Paterson R. F. Le Guin’s Earthsea Trilogy: The Psychology of Fantasy. *The Scope of Fantastic. Culture, Biography, Themes, Children’s Literature. Selected Essays from the First International Conference on the Fantastic Literature and Film* / ed. by Robert A. Collins and Howard D. Pearce. Westport, Connecticut London, England: Greenwood press, 1985. P.239–247.

290. Reszegl K. Cognitive approach to Hungarian toponymy. *Journal Onoma*, Vol. 47, 2012. P. 367–379.
291. Rosch E. H. On the Internal Structure of the Perceptual and Semantic Categories. *Cognitive Development and the Acquisition of Language* / ed. by Mboore T. New York, London, 1973. P. 111–44.
292. Rosch E.H. Cognitive Representation of Semantic Categories. *J. of Experimental Psychology. General*. Washington, 1975. Vol.104 #3. P. 192–233.
293. Rosch E.H. Human Categorization. *Studies in Crosscultural Psychology* / ed. by N. Warren. New York, London, 1977. Vol.1. P.1–49.
294. Seuren P. A. M. *Western Linguistics: an Historical Introduction*. Oxford: Blackwell Publishers, 1998. 570 p.
295. Stockwell P. *Cognitive Poetics: an Introduction*. London and New York: Routledge, 2002. x +193 p.
296. Swinfen A. *In Defence of Fantasy. A Study of the Genre in English and American Literature since 1945*. London, Boston, Melbourne and Henley: Routledge and Kegan Paul, 1984. x +253 p.
297. Taylor J. R. *Linguistics Categorization. Prototypes in Linguistic Theory*. Oxford: Clarendon Press, 1995. 312 p.
298. *Third New International Dictionary of the English Language. Unabridged* / ed. by Philip Babcock Gove et al. Springfield, Mass.: G. and C. Merriam Co, 1993. 2662 p.
299. Tyler S. A. *The Said and the Unsaid: Mind, Meaning and Culture*. New York at al.: Academic Press, 1978. 487 p.
300. Ungerer F. and Schmid H.J. *An Introduction to Cognitive Linguistics*. London and New York: Longman, 1996. xiv + 306 p.
301. Valentine T., Brennen T., Bregart S. *The Cognitive Psychology of Proper Names. On the Importance of Being Ernest*. London and New York: Routledge, 1996. xiii +212 p.
302. Wierzbicka A. *Lexicography and Conceptual Analyses*. Ann Arbor: Karoma Publishers INC, 1985. 368 p.

303. Wierzbicka A. The Semantics of Grammar. Amsterdam, Philadelphia: The Australian National University. John Benjamins Publishing Company, 1988. 617 p.
304. Wierzbicka A. Semantic Primitives and Semantic Fields. *Frames, Fields and Contrasts. New Essays in Semantic and Lexical Organization* / ed. by Adrienne Lehrer, Eva Feder Likkay. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers, 1992. P. 209 – 227.
305. Wierzbicka A. Semantics. Primes and Universals. Oxford, New York: Oxford University Press, 1996. xii + 500 p.
306. Willson K. Linguistic Models and Surname Diversification Strategies in Denmark and Sweden. *Journal Onoma*, Vol. 47, 2012. P. 299–326.
307. Yule G. The study of language. Cambridge: Cambridge University Press, 1996a. xiii + 294 p.
308. Yule G. Pragmatics. Oxford: Oxford University Press, 1996b. xiv + 138 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Le Guin U. The Quartet of Earthsea. – L.; NY. : Penguin Books, 1993. – 691p.

ДОДАТКИ

Додаток А
Мапа Чарівної Країни Земномор'я

Додаток Б

Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ

1. Парцела «Чарівники»

Таблиця Б.1.0

Парцела «Чарівники: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)

№	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Ged*	Ged, a wizard, an Archmage	877
	Sparrowhawk1		220
	Archmage		101
	Sparrowhawk2		60
	Hawk		31
	Duny*		19
	Sparrowhawk3		8
	Lord Wizard		5
	Lord Sparrowhawk		5
	The Dragonlord		5
	Goatherd		4
	Ged the Archmage		3
	The Archmage of Earthsea		3
	Gontish Lad		2
	Master		2
	Kelub		2
	Lord Archmage		2
	Lord		2
	The Warder of Roke		2
	The Great Man		2
	The King of the Shadows		2
	Sparrowhawk of Gont		2
	The Archmage of Roke		2
	Wizard		1
	a Dragontamer		1
	a Northener		1
	Ged the Sparrowhawk		1
	The Archmage Ged		1
	Sparrowhawk the Archmage		1
	The Firelord		1
	Seacaptain Goat		1
	The Lord of the Dark Place		1
	The Lord Archmage Sparrowhawk		1
	Master of Roke		1
	Master of Masters		1
	The Healer of the Rune of Peace		1
	Pilgrim Falcon		1
	An Enderfalcon of Roke		1
	The Lord of the Island of the Wise		1
			1377
2.	Segoy*	a creator of the Earthsea	13

Продовження табл. Б.1.0

3.	The Nine Masters of Roke The Nine	The Nine Masters of Roke	2 1 3
4.	The Doorkeeper The MasterDoorkeeper Master	The Master Doorkeeper	20 3 2 25
5.	The Summoner Thorion* The Master Summoner The Master Master Summoner of Roke	The Master Summoner	24 13 8 5 2 52
6.	The Changer The Master Changer The Master	The Master Changer	21 6 1 28
7.	The Master Windkey The Windkey	The Master Windkey	12 4 16
8.	The Patternner The Master Patternner Master Pattener of Earthsea The Master	The Master Patternner	13 11 1 1 26
9.	Kurremkarmerruk* The Master Namer The Namer The Master Namer of Roke	The Master Namer	10 5 4 1 20
10.	The Master Chanter The Chanter	The Master Chanter	5 4 9
11.	The Master Hand The Master The Hand	The Master Hand	7 3 1 11
12.	The Master Herbal Master Healer The Healer The Herbal The Master	The Master Herbal	10 2 1 1 1 15
13.	The Archmage Lord Nemmerle The Archmage Nemmerle Lord Nemmerle* The Warder of Roke	The Archmage Nemmerle	14 13 3 2 1 1 34

14.	The Masters The Mages of Roke The Council of Roke The Masters of the School The Council of the Masters The Wise	The Mages of Roke	24 7 2 1 1 1 36
15.	The Archmages of Roke	The Archmages of Roke	1
16.	The Archmage Gensher* The Archmage Gensher Gensher the Archmage The Archmage Gensher of Way Lord Gensher Gensher of Way	The Archmage Gensher of Way	13 6 4 2 1 1 1 28
17.	The Warder of the School The Warder	The Warder	3 2 5
18.	Ogion The Silent Aihal* Lord Ogion Ogion the Silent Master Mage Ogion The Mage of Re Albi The Mage of Gont Ogion the Mage Master Ogion The Closed Mouth Aihal of Gont Aihal the Silent	Ogion, mage	250 16 9 6 3 3 2 2 2 1 1 1 1 1 1 298
19.	The Harbourmaster The Seamaster Mage-Seamaster	The Harbourmaster	6 3 1 10
20.	The Mage The Red Mage of Havnor	The Red Mage of Havnor	9 1 10
21.	Heleth Farseer Heleth*	Heleth Farseer, mage	1 1 2
22.	The Mage of Perregal	The Mage of Perregal	1
23.	Vetch* Estariol*	Vetch, mage	114 13 127
24.	Sorcerer	Sorcerer	1
25.	The Archmage	The Archmage	1

Продовження табл. Б.1.0

26.	Root Master	Root, wizard	12 3 15
27.	Master Serathen	Master Serathen	1
28.	Bordger of Way The Master Bordger	Bordger of Way, mage	1 1 2
29.	Mage Brost	Mage Brost	1
30.	The Mage Prince	The Mage Prince	1
31.	Beech	Beech, sorcerer	16
32.	Re Albi	Re Albi, mage	2
33.	Gont Port	Gont Port, mage	2
34.	Tally	Tally, sorcerer	2
35.	Aunty Moss Moss Hatha*	Moss, witch	28 13 2 43
36.	Ivy Mistress Ivy	Ivy, witch	21 2 23
37.	Elt*	Elt, wizard	1
38.	Gamble Fate	Gamble, sorcerer	17 1 18
39.	Hare	Hare, sorcerer	4
40.	Old Mildi Mildi	Mildi, wizard	2 1 3
41.	Negerer* Negerer of Paln	Negerer of Paln, mage	2 1 3
42.	Akaren*	Akaren, witch	9
43.	Sopli* The Dyer Sopli the Dyer The Dyer of Lorbanery	Sopli, sorcerer	45 6 1 1 53

Negative mages			
1.	Cob The King The Grey Mage The Master The Great One Anti-King The Unmaker The King of the Isles Lord The King of the Dead The Immortal One The Lord of the Two Lands	Cob, wizard	21 5 3 3 3 2 2 1 1 1 1 1 44
2.	The Grey Mage of Paln	The Grey Mage of Paln	1
3.	Aspen Erisen	Aspen, wizard	15 1 16
4.	Jasper Enwit's son of the Domain of Eolg Jewel Jem of Havnor	Jasper, sorcerer	73 2 1 1 77
5.	Benderesk* Lord of the Terrenon Lord Benderesk Lord and Inheritor of the Terrenon The Lord of the Stone	Lord of the Terrenon, wizard	9 4 1 1 1 16
6.	Serret Lady Serret The Lady of the Keep Silver	Lady Serret, witch	22 4 2 1 29
7.	The Black Mage The Immortal Dead The Man Immortal The Lord Who Has Erisen The Unseen	The Black Mage	1 1 1 1 1 5
8.	The Enemy of Morred	The Enemy of Morred, mage	1
9.	Councils of Scoundrels	Councils of Scoundrels, mages	1
10.	Sciorh*	Sciorh, sorcerer	1
	Разом	186	2539

Таблиця Б.1.1

**Парцела «Чарівники»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	88		
Класифікація	34	20,24	прототип
Подібність	16	9,52	Периферія-1
Контактна дія	15	8,92	Периферія-1
Квалітативність	9	5,36	Периферія-2
Локативність	7	4,17	Периферія-2
Тотожність	4	2,38	Периферія-3
Партитивність ¹	2	1,18	Периферія-3
Квантитативність	1	0,6	Периферія-3
Двопредикатні моделі	70		
(Класифікація + Контактна дія)	25	14,88	прототип
(Класифікація + Локативність)	17	10,12	Периферія-1
(Класифікація + Подібність)	7	4,17	Периферія-2
(Класифікація + Інклюзивність)	3	1,78	Периферія-3
(Класифікація + Квалітативність)	3	1,78	Периферія-3
(Подібність + Локативність)	3	1,78	Периферія-3
(Класифікація-1 + Класифікація-2)	2	1,18	Периферія-3
(Квалітативність-1 + Квалітативність-2)	2	1,18	Периферія-3
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	0,6	Периферія-3
(Класифікація + Власність ¹)	1	0,6	Периферія-3
(Класифікація + Стан / Процес)	1	0,6	Периферія-3
(Класифікація + Тотожність)	1	0,6	Периферія-3
(Власність ² + Партитивність ²)	1	0,6	Периферія-3
(Подібність + Класифікація)	1	0,6	Периферія-3
(Подібність + Квалітативність)	1	0,6	Периферія-3
(Контактна дія + Локативність)	1	0,6	Периферія-3
Трипредикатні моделі	10		
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність))	2	1,18	Периферія-3
((Контактна дія + Класифікація) + Локативність))	2	1,18	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Контактна дія))	1	0,6	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Подібність))	1	0,6	Периферія-3
((Класифікація + (Контактна дія-1 + Контактна дія-2))	1	0,6	Периферія-3
((Класифікація + Квантитативність) + Локативність))	1	0,6	Периферія-3
((Класифікація + Контактна дія) + Локативність))	1	0,6	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Подібність))	1	0,6	Периферія-3
Разом	168	100	

Таблиця Б.1.2

**Парцела «Чарівники»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	103	7	-	110	Прототип
Контактна дія	18	27	2	47	Периферія-1
Локативність	7	22	6	35	Периферія-1
Подібність	21	7	2	30	Периферія-1
Квалітативність	11	6	-	17	Периферія-1
Партитивність ¹	2	3	-	5	Периферія-2
Тотожність	4	1	-	5	Периферія-2
Інклюзивність	-	3	-	3	Периферія-3
Квантитативність	1	1	-	2	Периферія-3
Власність ²	1	-	-	1	Периферія-3
Власність ¹	-	1	-	1	Периферія-3
Партитивність ²	-	1	-	1	Периферія-3
Стан / процес	-	1	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.1.3

**Парцела «Чарівники»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	60	<i>The Great Man</i>
• метонімія	42	<i>A Northener, the Nine</i>
• звуження значення	36	<i>The Mage, the Master</i>
• метафора	16	<i>Root, Beech, Sparrowhawk</i>
• звуження + метафора	8	<i>The Lord Sparrowhawk</i>
• метафора + метонімія	4	<i>An Enderfalcon of Roke</i>
• звуження значення + метонімія + метафора	1	<i>The Lord Archmage</i>
• метафора + звуження значення	1	<i>Sparrowhawk the Archmage</i>
Разом	168	

2. Парцела «Школа Чарівників»

Таблиця Б.2.0

Парцела «Школа Чарівників»: референти та їхні власні назви

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	The Great House	a school	30
	The School on Roke		10
	The School		4
	The Great House on Roke		2
	The House		1
	The House of Roke		1
	The House of the Wise		1
	The School of Wizardry		1
	The School for Wizards		1
	The Room of Shelves	a room, part of school	1
	The Hearth Hall	a hall, part of school	3
	The Long Table	a table	3
	Разом	12	58

Таблиця Б.2.1

Парцела Школа Чарівників: концептуальні зсуви в ономазіологічних моделях онімів

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	2		
Класифікація	2	16,67	<i>Периферія-1</i>
Двопредикатні моделі	9		
(Класифікація + Інклюзивність)	4	33,34	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	2	16,67	<i>Периферія-1</i>
(Контактна дія + Локативність)	2	16,67	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	8,33	<i>Периферія-2</i>
Трипредикатні моделі	1		
(Класифікація + Квалітативність) + Локативність))	1	8,33	<i>Периферія-2</i>
Разом	12	100	

Таблиця Б.2.2

Парцела «Школа Чарівників»: застосування базисних пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок деривації	2-ий крок деривації	3-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	12	-	-	12	Прототип
Інклюзивність	-	4	-	4	<i>Периферія-1</i>
Локативність	-	2	1	3	<i>Периферія-1</i>
Квалітативність	-	2	-	2	<i>Периферія-2</i>
Партитивність ¹	-	1	-	1	<i>Периферія-2</i>

Таблиця Б.2.3

**Парцела «Школа Чарівників»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	8	<i>The School for the Wizardry</i>
• звуження значення	2	<i>The School, the House</i>
Разом	12	

3. Парцела «Чародійництво»

Таблиця Б.3.0

Субпарцела «Матеріальні артефакти»: референти та їхні власні назви

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Мистецтво Чародійництва</i>			
1.	The Art Magic	the art magic	5
2.	The High Art	the art magic	4
3.	The Arts	the art magic	2
4.	The Lore of Paln	the art magic	2
5.	The Pelnish Lore	the art magic	2
6.	The Power	the art magic	1
7.		the art magic	1
<i>Перетворення</i>			
8.	Patterning	change	4
9.	Summoning	change	3
10.	Change	change	1
11.	The Illusion-change	change	1
<i>Закляття</i>			
12.	The Nine chants	spells	3
13.	The Nagian Chant	a spell	1
14.	The Revelation Spells	spells	1
15.	The Great Spells of Opening	spells	1
16.	The Opening Spell A Word of Opening	a spell	1 1 2
17.	The Great Spells of Making and Shaping	spells	1

Продовження табл. Б.3.0

18.	Changing Spells The Spells of Changing The Great Spells of Change	spells	3 2 1 6
19.	The Great Spells	spells	2
20.	Changing The First Change	spells	2 1 3
21.	A Spell of Summoning	a spell	3
22.	The Spells of Shaping	spells	1
<i>Прояв Чародійництва</i>			
23.	The Making	the making	1
24.	The Unmaking	the unmaking	1
	Разом	28	52

Таблиця Б.3.1

**Парцела «Чародійництво»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	10	35,71	
Контактна дія	7	25	прототип
Класифікація	2	7,14	<i>Периферія-2</i>
Квантитативність	1	3,57	Периферія-3
Двопредикатні моделі	15	53,57	
(Класифікація + Контактна дія)	7	25	прототип
(Класифікація + Локативність)	3	10,71	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Квалітативність)	3	10,71	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Власність ²)	1	3,57	Периферія-3
(Класифікація + Тотожність)	1	3,57	Периферія-3
Трипредикатні моделі	3	10,71	Периферія-3
((Класифікація + (Квалітативність + Контактна дія))	3	10,71	<i>Периферія-1</i>
Разом	28	100	

Таблиця Б.3.2

**Парцела «Чародійництво»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	20	-	-	20	Прототип
Контактна дія	7	7	3	17	<i>Периферія-1</i>
Квантитативність	1	-	-	1	Периферія-3

Продовження табл. Б.3.2

Квалітативність	-	6	-	6	Периферія-2
Локативність	-	3	-	3	Периферія-3
Тотожність	-	1	-	1	Периферія-3
Власність ²	-	1	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.3.3

**Парцела «Чародійництво»: способи об'єктизації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктизації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	18	<i>the Pelnish Art</i>
• метонімія	8	<i>Patterning, Unmaking</i>
• звуження значення	2	<i>the Art, the Power</i>
Разом	28	

4. Парцела «Засоби Чародійництва»

Таблиця Б.4.0

**Парцела «Засоби Чародійництва»: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)**

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Істинне / Давнє Мовлення</i>			
1.	The Old Speech	The Old Speech	54
	The Tongue of the Making		12
	The True Speech		5
	The Language of the Making		5
	The First Word		3
	The True Language of the Making		2
	The Speech of the Making		2
	The Great Words		1
	The Final Word		1
	The True Language		1
	The Eldest Tongue		1
			87
<i>Мови / Імена</i>			
2.	Hardic	a language	17
	The Hardic Tongue of the Archipelago		2
	The Hardic Tongue of the Earthsea		2
	The Hardic Words		1
	The Hardic of the Archipelago		1
	Reach-Accented Hardic		1
			24

Продовження табл. Б.4.0

3.	Kargish The Kargish Language The Kargish Tongue	a language	9 1 1 11
4.	Gontish accent Gontish Speech	a language	3 1 4
5.	The Names	names	3
6.	Answerable Questions	a language	1
<i>Руни</i>			
7.	The Runes The Further Runes The Runes of Ea The Runes of Power The Great Runes of Power	runes	5 1 1 1 1 9
8.	The Six Hundred Runes of Hardic Hardic Runes The Runes of Hardic	runes	1 1 1 3
9.	The Lost Rune The Lost Rune of the King The King's Rune The Rune of Kings The Ring of the King's Rune	a rune a part of a rune	1 1 1 1 1 5
10.	The Rune Pirr Pirr*	a rune	1 1 2
11.	The Rune Simn	a rune	1
12.	Ges*	a rune	2
13.	The Bond Rune	a rune	4
14.	The Rune	a rune	2
15.	The Rune of Peace The Sign of Peace	a rune	4 1 5
16.	The Rune Agnen The Hardic Rune of Agnen	a rune	2 1 3
17.	The Rune of Ending The Sign of Ending	a rune	4 1 5
<i>Книги</i>			
18.	The Book of Changing	a book	2
19.	The Book of Shaping	a book	1

Продовження табл. Б.4.0

20.	The Books of Runes	books	1
21.	The Books of the Undertaking of the Making	books	1
22.	The Lays of Wisdom	books	1
23.	The Lore Books	books	6
<i>Меч</i>			
24.	The Sword of Erreth-Akbe The Sword	a sword	1 1 2
<i>Корона</i>			
25.	The Crown	a crown	1
<i>Перстень</i>			
26.	The Ring of Erreth-Akbe The Ring	a ring	16 7 23
.	Разом	60	209

Таблиця Б.4.1

**Парцела «Засоби Чародійництва»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	11		
Класифікація	8	13,79	Периферія-1
Локативність	2	3,44	Периферія-3
Подібність	1	1,72	Периферія-3
Двопредикатні моделі	40		
(Класифікація + Квалітативність)	10	17,24	Прототип
(Класифікація + Локативність)	9	15,51	Периферія-1
(Класифікація + Каузація)	8	13,79	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	7	12,06	Периферія-2
(Класифікація + Власність ²)	4	6,89	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	1,72	Периферія-3
(Локативність-1 + Локативність-2)	1	1,72	Периферія-3
Трипредикатні моделі	7		
((Класифікація + (Локативність-1 + Локативність-2))	2	3,44	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Каузація))	2	3,44	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Власність ²))	1	1,72	Периферія-3
((Класифікація + (Партитивність ² + Власність ²))	1	1,72	Периферія-3
(Класифікація + Квантитативність) + Локативність))	1	1,72	Периферія-3
Разом	58	100	

Таблиця Б.4.2

Парцела «Засоби Чародійництва»: застосування базисних пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	54	-	-	54	Прототип
Локативність	3	12	3	18	Периферія-1
Квалітативність	-	13	-	13	Периферія-1
Каузація	-	8	2	10	Периферія-1
Інклюзивність	-	7	-	7	Периферія-2
Власність ²	-	5	-	5	Периферія-2
Квантитивність	-	1	-	1	Периферія-3
Партитивність ¹	-	1	-	1	Периферія-3
Партитивність ²	-	1	-	1	Периферія-3
Подібність	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.4.3

**Парцела «Засоби Чародійництва»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	46	<i>The True Speech</i>
• звуження значення	8	<i>The Runes, the Names</i>
• метонімія	3	<i>The Nine chants</i>
• метафора	1	<i>The Closed Mouth</i>
Разом	58	

5. Парцела «Чарівні істоти»

Таблиця Б.5.0

**Парцела «Чарівні істоти»: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)**

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Дракони (реальні у тексті)</i>			
1.	Kalessin*	a dragon	44
	Kalessin the Eldest		1
	The Eldest		3
	The Dragon		2
	The Great Dragon		1
	Segoy		1
	The Children of Segoy		1
			53

Продовження табл. Б.5.0

2.	Orm Embar* Lord Dragon The Lord of Selidor The Dragon of Selidor	a dragon	31 1 1 1 34
3.	Yevaud* The Dragon of Pendor The Dragon Pendor The Pendor Dragon The Lord of Pendor The Old Dragon of Pendor Usurper of Pendor The Old One	a dragon	7 5 1 1 1 1 1 1 18
4.	The Sealords of Pendor	dragons	1
<i>Дракони (згадувані у міфах)</i>			
5.	Orm* The Dragon Orm	a dragon	5 1 6
6.	Bar Oth*	a dragon	3
<i>Змії</i>			
7.	The Old Serpent of Andrad	snakes	1
8.	The Sea-Snake	a snake	1
<i>Отак</i>			
9.	Hoeg*	an otak	4
	Разом	26	121

Таблиця Б.5.1

**Парцела «Чарівні істоти»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	8		
Квалітативність	3	15	<i>Периферія-1</i>
Класифікація	2	10	<i>Периферія-1</i>
Схожість/аналогія	1	5	<i>Периферія-2</i>
Власність ²	1	5	<i>Периферія-2</i>
Контактна дія	1	5	<i>Периферія-2</i>
Двопредикатні моделі	9		
(Класифікація + Локативність)	7	35	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	1	5	<i>Периферія-2</i>
(Класифікація-1 + Класифікація-2)	1	5	<i>Периферія-2</i>

Продовження табл. Б.5.1

Трипредикатні моделі	3		
(Класифікація + Квалітативність) + Локативність))	2	10	<i>Периферія-1</i>
((Класифікація + Локативність-1) + Локативність- 2))	1	5	<i>Периферія-2</i>
Разом	20	100	

Таблиця Б.5.2

**Парцела «Чарівні істоти»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	14	1	-	15	Прототип
Локативність	-	8	3	11	<i>Периферія-1</i>
Квалітативність	3	3	-	6	<i>Периферія-2</i>
Схожість/аналогія	1	-	-	1	Периферія-3
Контактна дія	1	-	-	1	Периферія-3
Власність ²	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.5.3

**Парцела «Чарівні істоти»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	12	<i>The Dragon of Pendor</i>
• метонімія	6	<i>The Children of Segoy</i>
• звуження значення	2	<i>The Dragon</i>
Разом	20	

6. Парцела «Чарівні рослини»

Таблиця Б.6.0

Парцела «Чарівні рослини»: референти та їхні власні назви

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Світове Дерево</i>			
1.	Roke Knoll The Hill The Knoll The Thousand-Leaved Tree The Hill of the Place The Holy Place The Year Tree The Rowan Tree The Hill of the Tomb The Knoll of Roke	A tree	20 3 3 2 2 2 1 1 1 1
			36
<i>Іманентний Гай</i>			
2.	The Grove The Immanent Grove		19 8
			27
	Разом	12	63

Таблиця Б.6.1

Парцела «Чарівні рослини»: концептуальні зсуви
в ономазіологічних моделях онімів

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	4		
Класифікація	4	33,33	прототип
Двопредикатні моделі	8		
(Класифікація + Локативність)	4	33,33	прототип
(Класифікація + Квалітативність)	2	16,66	Периферія-1
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	8,34	Периферія-2
(Класифікація + Темпоративність)	1	8,34	Периферія-2
Разом	12	100	

Таблиця Б.6.2

**Парцела «Чарівні рослини»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	12	-	-	12	Прототип
Локативність	-	4	-	4	Периферія-1
Квалітативність	-	2	-	2	Периферія-2
Партитивність ²	-	1	-	1	Периферія-3
Темпоративність	-	1	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.6.3

**Парцела «Чарівні рослини»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	8	<i>The Knoll of Roke</i>
• звуження	4	<i>The Hill, the Rowan Tree</i>
Разом	12	

Таблиця Б.7.1

**7. Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	123		
Класифікація	52	17,45	прототип
Контактна дія	23	7,72	Периферія-1
Подібність	16	5,36	Периферія-1
Квалітативність	12	4,03	Периферія-1
Локативність	9	3,02	Периферія-2
Тотожність	4	1,34	Периферія-3
Партитивність ¹	3	1,00	Периферія-3
Квантитативність	2	0,67	Периферія-3
Схожість / Аналогія	1	0,33	Периферія-3
Власність ²	1	0,33	Периферія-3
Двопредикатні моделі	151		
(Класифікація + Локативність)	40	13,42	прототип
(Класифікація + Контактна дія)	32	10,74	прототип
(Класифікація + Квалітативність)	21	7,05	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	14	4,7	Периферія-1
(Класифікація + Каузація)	8	2,68	Периферія-2
(Класифікація + Подібність)	7	2,35	Периферія-2
(Класифікація + Власність ²)	5	1,67	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ¹)	4	1,34	Периферія-3
(Контактна дія + Локативність)	3	1,00	Периферія-3

Продовження табл. Б.7.1

(Класифікація-1 + Класифікація-2)	3	1,00	Периферія-3
(Подібність + Локативність)	3	1,00	Периферія-3
(Квалітативність-1 + Квалітативність-2)	2	0,67	Периферія-3
(Класифікація + Тотожність)	2	0,67	Периферія-3
(Класифікація + Власність ¹)	1	0,33	Периферія-3
(Класифікація + Стан / Процес)	1	0,33	Периферія-3
(Власність ² + Партитивність ²)	1	0,33	Периферія-3
(Подібність + Квалітативність)	1	0,33	Периферія-3
(Локативність-1 + Локативність-2)	1	0,33	Периферія-3
(Подібність + Класифікація)	1	0,33	Периферія-3
(Класифікація + Темпоративність)	1	0,33	Периферія-3
Трипредикатні моделі	24		Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Локативність))	3	1,00	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Контактна дія))	3	1,00	Периферія-3
((Класифікація + (Локативність-1 + Локативність-2)	3	1,00	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність))	2	0,67	Периферія-3
((Контактна дія + Класифікація) + Локативність))	2	0,67	Периферія-3
((Класифікація + Квантитативність) + Локативність))	2	0,67	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Каузація))	2	0,67	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Контактна дія))	1	0,33	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Подібність))	1	0,33	Периферія-3
((Класифікація + (Контактна дія-1 + Контактна дія-2))	1	0,33	Периферія-3
((Класифікація + Контактна дія) + Локативність))	1	0,33	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Подібність))	1	0,33	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Власність ²)	1	0,33	Периферія
((Класифікація + Партитивність ²) + Власність ²)	1	0,33	Периферія
Разом	298	100	

Таблиця Б.7.2

**Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	216	8	-	224	Прототип
Локативність	10	51	13	74	Периферія-1
Контактна дія	26	34	5	65	Периферія-1
Квалітативність	13	33	-	46	Периферія-1
Подібність	22	7	2	31	Периферія-2
Інклюзивність	-	14	-	14	Периферія-2
Каузація	-	8	2	10	Периферія-2
Власність ²	2	5	2	9	Периферія-3
Партитивність ¹	2	6	-	8	Периферія-3
Тотожність	4	2	-	6	Периферія-3
Квантитативність	2	2	-	4	Периферія-3
Партитивність ²	-	2	-	2	Периферія-3
Власність ¹	-	1	-	1	Периферія-3
Стан / процес	-	1	-	1	Периферія-3
Схожість /Аналогія	1	-	-	1	Периферія-3
Темпоративність	-	1	-	1	Периферія-3

Таблиця Б.7.3

**Домен ЧАРІВНИЙ СВІТ:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	154	<i>The Great Man</i>
• метонімія	61	<i>A Northerner, the Nine</i>
• звуження значення	52	<i>The Mage, the Master</i>
• метафора	17	<i>Root, Beech, Sparrowhawk</i>
• метафора + звуження значення	7	<i>Sparrowhawk the Archmage</i>
• метафора + метонімія	4	<i>An Enderfalcon of Roke</i>
• звуження + метонімія + метафора	2	<i>The Lord Archmage</i>
• звуження значення + метафора	1	<i>Sparrowhawk</i>
		<i>The Lord Sparrowhawk</i>
Разом:	298	

Додаток В

Домен ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ

1. Парцела «Панство»

1.1. Субпарцела «Духовенство»

Таблица В.1.1.0

Субпарцела «Духовенство»: референти та їхні власні назви

(Знак * вказує на немотивовану ВН)

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Tenar* Arha Goya The Priestess The Priestess of the Tombs The Eaten One Mistress Goya The High Priestess Mistress Flint's Widow Lady Tenar The One Priestess Arha-that-was Bitch The White Lady Tenar of the Ring Priestess of the Tombs of Atuan The One Priestess of the Tombs of Atuan The First Priestess The Priestess Ever Reborn The Reborn The Reborn One Kargish Witch The White Lady of Gont Tenar of Atuan Lady Tenar of Atuan	a girl → a priestess→ a married/ widowed woman	528 142 54 14 13 8 8 7 5 5 4 3 3 3 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
			811
2.	Kossil* The High Priestess of the Godking The Priestess of the Godking The Priestess Kossil	a priestess	130 4 2 1
			137
3.	Thar* The High Priestess The Priestess of the Palace of the Twins The High Priestess of the Twin Gods The High Priestess of the Inmost Temple	a priestess	46 3 2 1 1
			53
4.	The two High Priestesses	Priestesses Kossil and Thar	2

Продовження табл. В.1.1.0

5.	The High Priest Intathin* The High Priest Intathin	a priest	7 4 1 12
6.	Mebbeth*	a woman on service	4
8.	The Priest-Kings of Karego-At The Priest-Kings	Priests-kings	1 3 4
	Разом	42	1021

Таблиця В.1.1.1

**Субпарцела «Духовенство»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	13		
Класифікація	4	10,81	<i>Периферія-1</i>
Контактна дія	3	8,11	<i>Периферія-1</i>
Квалітативність	2	5,41	<i>Периферія-2</i>
Подібність	2	5,41	<i>Периферія-2</i>
Власність ¹	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
Локативність	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
Двопредикатні моделі	18		
(Класифікація + Квалітативність)	8	21,62	Прототип
(Класифікація + Локативність)	5	13,51	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Власність ²)	2	5,41	<i>Периферія-2</i>
(Класифікація + Тотожність)	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
(Класифікація + Подібність)	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
Трипредикатні моделі	6		
((Класифікація + Квалітативність) + Власність))	2	5,41	<i>Периферія-2</i>
((Контактна дія + Квалітативність) + Локативність))	2	5,41	<i>Периферія-2</i>
((Класифікація + (Тотожність + Локативність)	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність)	1	2,7	<i>Периферія-2</i>
Разом	37	100	

Таблиця В.1.1.2

**Субпарцела «Духовенство: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	26	-	-	26	Прототип
Квалітативність	2	12	-	14	<i>Периферія-1</i>
Локативність	1	5	4	10	<i>Периферія-1</i>
Контактна дія	5	-	-	5	<i>Периферія-2</i>

Продовження табл. В.1.1.2

Власність ²	-	2	2	4	Периферія-2
Подібність	2	1	-	3	Периферія-2
Тотожність	-	2	-	2	Периферія-2
Партитивність ¹	-	2	-	2	Периферія-2
Власність ¹	1	-	-	1	Периферія-2

Таблиця В.1.1.3

Субпарцела «Духовенство»: способи об'єктивації номінативних значень

власних назв

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	21	<i>The High Priest</i>
• метонімія	9	<i>Ahra-that-was</i>
• звуження значення	4	<i>The Priestess</i>
• метафора	2	<i>Goya</i>
• звуження значення + метафора	1	<i>Mistress Goya</i>
Разом	37	

1.2. Субпарцела «Світська шляхта»

Таблиця В.1.2.0

Субпарцела «Світська шляхта»: референти та їхні власні назви:

(Знак * вказує на немотивовану ВН)

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Arren Lebannen The King of All the Isles Prince Arren Sword Arren of Enlad Agni Lebannen King of Earthsea King Lebannen Lebannen of Enlad Arren Prince of Enlad Arrendek The Ruling prince	a prince	569 41 3 2 2 2 2 1 1 1 1 1 1 1
			627
2.	Thored* Thored of Hupun The King Thored	a king	4 2 1
			7
3.	Lord of Gont	a lord	1
4.	Lord of the Isle	a lord	2
5.	The Lord of Re Albi	a lord	12
6.	Lord of Havnor	a lord	1
7.	Lords of the Archipelago	lords	1
8.	The Prince	a prince	1

Продовження табл. В.1.2.0

9.	The Prince of Enlad and the Enlads	a prince	1
10.	Morred* Morred the White	a king	26 1 27
11.	Elfarran* Elfarran the Fair The Princess Elfarran	a princess	13 1 1 15
12.	Erreth-Akbe* Sir The Firelord	a mage-king	29 10 1 40
13.	The Lord of O Lord	a lord	2 1 3
14.	The Lady of O Lady The Lord's Wife	a lady	3 1 1 5
15.	O-tokne	a lord	2
16.	Lords	lords	1
17.	Ladies	ladies	1
18.	Lord Heno Heno*	a lord	4 4 8
19.	Ensar*	a boy, heir	1
20.	Anthil*	a girl, princess	1
21.	The Kings	kings	4
22.	Keor Prince of Enlad	a prince	1
23.	Queens	queens	1
24.	The Eldest Lord	a lord	1
25.	Godking God-King The Emperor of the Kargad Lands A Kargish King	a king	45 1 1 1 48
26.	The Godkings of Kargad	kings	1
27.	The Divine Emperors of Kargad	kings	1
28.	The Twin-Brothers The Twin God-Brothers The Twin Gods The God-Brothers The God-Brothers of the Kargad Empire The White God Brothers of Atuan	Kings Atwah and Wuluah	1 1 1 1 1 1 6
29.	Atwah*	a king	1
30.	Wuluah*	a king	1
31.	Gemal Sea-born	dynasty	1

Продовження табл. В.1.2.0

32.	Maharion* The Last King	dynasty/ a king	5 1 7
33.	Akambar*	dynasty	2
34.	The House of Shelieth	dynasty	1
35.	The House of Enlad	dynasty	2
36.	Serriadh*	dynasty/ a king	7
37.	Hupun*	dynasty	2
38.	Tarb*	dynasty	2
39.	the Principality of Morred	dynasty	1
	Разом	74	847

Таблиця В.1.2.1

**Субпарцела «Світська шляхта»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	26		
Класифікація	14	23,33	Прототип
Локативність	4	6,66	Периферія-1
Власність ¹	3	5	Периферія-1
Подібність	2	3,33	Периферія-2
Партитивність ¹	2	3,33	Периферія-2
Партитивність ²	1	1,67	Периферія-2
Двопредикатні моделі	28		
(Класифікація + Локативність)	12	20	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	4	6,66	Периферія-1
(Класифікація + Тотожність)	3	5	Периферія-1
(Класифікація + Власність ¹)	3	5	Периферія-1
(Класифікація + Контактна дія)	2	3,33	Периферія-2
(Класифікація + Власність ²)	1	1,67	Периферія-2
(Класифікація + Подібність)	1	1,67	Периферія-2
(Власність ¹ + Локативність)	1	1,67	Периферія-2
(Подібність + Локативність)	1	1,67	Периферія-2
Трипредикатні моделі	5		
((Класифікація + Тотожність) + Локативність))	2	3,33	Периферія-2
((Класифікація + Тотожність) + Квалітативність))	1	1,67	Периферія-2
((Класифікація + (Квалітативність + Локативність))	1	1,67	Периферія-2
(Власність ¹ + (Класифікація + Локативність))	1	1,67	Периферія-2
Чотиріпредикатні моделі	1		
((((Класифікація + Тотожність) + Партитивність ¹) + Локативність)	1	1,67	Периферія-2
Разом	60	100	

Таблиця В.1.2.2

Субпарцела «Світська шляхта»: застосування базисних пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	4-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	45	1	-	-	46	Прототип
Локативність	4	14	4	1	23	Периферія-1
Власність ¹	5	3	-	-	8	<i>Периферія-2</i>
Тотожність	-	7	-	-	7	<i>Периферія-2</i>
Квалітативність	-	5	1	-	6	<i>Периферія-2</i>
Подібність	3	1	-	-	4	<i>Периферія-3</i>
Партитивність ¹	2	-	1	-	3	<i>Периферія-3</i>
Контактна дія	-	2	-	-	2	<i>Периферія-3</i>
Власність ²	-	1	-	-	1	<i>Периферія-3</i>
Партитивність ²	1	-	-	-	1	<i>Периферія-3</i>

Таблиця В.1.2.3

Субпарцела «Світська шляхта»: способи об'єктивації номінативних значень власних назв

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	30	<i>King of All the Isles</i>
• звуження	14	<i>The King Thored</i>
• метонімія	12	<i>Morred the White</i>
• метафора	2	<i>Lebannen</i>
• метафора + метонімія	1	<i>Labannen of Enlad</i>
• звуження + метафора	1	<i>King Lebannen</i>
Разом	60	

2. Парцела «Простолюдини»

Таблиця В.2.0

Парцела «Простолюдини»: референти та їхні власні назви (Знак * вказує на немотивовану ВН)

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Albatross	A girl, Bluecrab's wife	1
2.	Apple Hayohe*	A woman, Flint and Goya's daughter	27 1 28
3.	An Archipelagian	A man	5
4.	Bluecrab	A boy	1
5.	Bridgeman	A man	1
6.	The Chanters of Roke	People	1
7.	Cherry	A man, owns an outhouse	1

8.	The Children of the Open Sea The Raft Folk	People on the rafts	4 2 6
9.	Clearbrook	A man, a shepherd	23
10.	Daisy	A woman, Tenar's friend	2
11.	Duby*	A man, a warden	12
12.	Egre* The Captain Egre	A man, a pirate	8 1 9
13.	Flint Farmer Flint	A man, a farmer, Goya's husband	2 2 4
14.	Gontishmen	People on Gont	10
15.	Gobar*	A man, a warden	2
16.	Hake	A man, a tramp, Therru's father, killed Senini	8
17.	Handy	A man, a tramp	24
18.	Heather	A woman, a goatherd	42
19.	The Isle-Man The Head Isle-Man	The head of the community	3 2 5
20.	Ioeth*	A boy, the son of the boatmaker	2
21.	The Isle-Men The Isle-Men of Low Torning	People, inhabitants of Low Torning	6 2 8
22.	Kargs	A people	17
23.	Lark Aunty Lark	A woman, Tenar's friend	54 13 67
24.	Manan* The Warden Manan	A man, a eunuch, a warden	95 1 96
25.	Munith *	A woman	3
26.	Murre	A young man, a brother of Vetch	7
27.	Nathabba*	A woman, a cook	1
28.	Old Relli	A man, a chanter and harpist	3
29.	Pechvarry*	A man, a boatmaker	18
30.	The Pelimerians	People	1
31.	Penthe*	A girl, in the service of Godking	39
32.	Poppe*	A woman	1
33.	Punti*	A man, a warden, a eunuch	2

Продовження табл. В.2.0

34.	Senny* Senini*	A woman, Therru's mother	1 1
35.	Serry* Farmer Serry	A man, a farmer	5 1 6
36.	Shag	A man, a tramp	2
37.	Shandy*	A woman	14
38.	The Sea-Guild of Neshum	People, sailors	1
39.	Shinny*	A woman, Apple's friend	2
40.	Sis*	A woman	3
41.	A Southerner	A man	1
42.	Spark	A man, Flint and Goya's son	28
43.	Star	A raft man	1
44.	Tadpole	A boy	1
45.	The Ten Wardens The Wardens	Men, wardens	1 1 2
46.	Therru Tehanu	A girl	307 8 315
47.	Tholy*	A man	1
48.	Tiff*	A man	8
49.	Townsend	A man, a sheep-dealer	13
50.	The Trade	People, sailors	1
51.	Turby*	A man, the owner of a winter-pasture for goats	1
52.	Uahto*	A man, a eunuch	6
53.	Weaver Fan Fan	A man, a weaver, a tailor	1 6
54.	A Westerner	A man	1
55.	The Woman of Kemay Dragon	A dragonwoman	4 1
56.	The Warriors of the God-Brothers	Men, wardens	1
57.	Yarrow Kest	A girl, a sister of Vetch	18 1 19
	Разом	72	891

Таблиця В.2.1

**Парцела «Простолюдини»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	36		
Подібність	17	34	Прототип
Локативність	6	12	Периферія-1
Класифікація	5	10	Периферія-1
Квалітативність	2	4	Периферія-2
Партитивність ¹	2	4	Периферія-2
Контактна дія	1	2	Периферія-2
Власність ¹	1	2	Периферія-2
Каузація	1	2	Периферія-2
Тотожність	1	2	Периферія-2
Двопредикатні моделі	11		
(Класифікація + Локативність)	5	10	Периферія-1
(Класифікація + Власність ²)	2	4	Периферія-2
(Класифікація + Подібність)	2	4	Периферія-2
(Класифікація + Власність ¹)	1	2	Периферія-2
(Класифікація + Квантитативність)	1	2	Периферія-2
Трипредикатні моделі	3		
((Класифікація + Локативність-1) + Локативність-2)	1	2	Периферія-2
((Класифікація + Локативність) + Квалітативність)	1	2	Периферія-2
((Класифікація + Власність ²) + Локативність)	1	2	Периферія-2
Разом	50	100	

Таблиця В.2.2

**Парцела «Простолюдини»: застосування базисних пропозиціональних
схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	19	-	-	19	Прототип
Подібність	17	2	-	19	Прототип
Локативність	6	7	2	15	Периферія-1
Квалітативність	2	-	1	3	Периферія-3
Власність ²	-	3	-	3	Периферія-3
Власність ¹	1	1	-	2	Периферія-3
Партитивність ¹	2	-	-	2	Периферія-3
Тотожність	1	-	-	1	Периферія-3
Квантитативність	-	1	-	1	Периферія-3
Контактна дія	1	-	-	1	Периферія-3
Каузація	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця В.2.3

**Парцела «Простолюдини»: способи об'єктивації номінативних значень
власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• метафора	17	<i>Albatross, Apple, Clearbrook</i>
• метонімія	14	<i>Dragon, Bluecrab</i>
• звуження значення + метонімія	12	<i>the Ten Wardens</i>
• звуження значення	5	<i>the Captain Egge</i>
• звуження + метафора	2	<i>Farmer Flint</i>
Разом	50	

3. Парцела «Тварини»

Таблиця В.3.0

**Парцела «Тварини»: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)**

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	The Great Ones	whales	4
2.	Sippy*	a goat	9
	Разом	2	13

Таблиця В.3.1

**Парцела «Тварини»: концептуальні зсуви
в ономазіологічних моделях онімів**

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	1		
Квалітативність	1		Прототип
Разом	1	100	

Таблиця В.3.2

**Парцела «Тварини»: застосування базисних пропозиціональних
схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Квалітативність	1	1	Прототип

Таблиця В.3.3

Парцела «Тварини»: способи об'єктивації номінативних значень власних назв

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма: • метонімія	1	<i>The Great Ones</i>
Разом	1	

4. Парцела «Артефакти»**4.1. Субпарцела «Матеріальні артефакти»**

Таблиця В.4.1. 0

Субпарцела «Матеріальні артефакти»: референти та їхні власні назви

№	Власна Назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Buildings</i>			
1.	The Court of the Fountain The Fountain Court	A court	3 1
2.	The Court of Seeming		1
3.	The Court of the Terrenon The Court	A court	9 2
4.	Temple The Temple of the Twin Gods The Temple of Atuan and Wuluah The Temple of the God-Brothers	A temple	3 2 1 1
5.	The Temple of the Godking	A temple	2
6.	The Big House	A house	12
7.	The King's House	A house	1
8.	The Labyrinth The Labyrinth of Atuan	A labyrinth	53 1
9.	The Place The Place of the Tombs The Place of the Tombs of Atuan The Dark Place of the Tombs	A place	37 2 1 1
10.	The Small House The House The House of the One Priestess	A house	21 4 1
11.	The Tombs The Tombs of Atuan	tombs	25 14
12.	The Undertombs	undertombs	36
13.	The New Palace in Havnor	A palace	1
14.	The Dyer's House The House of the Dyers	A house	1 1
15.	The House of the Sea-Guild	A house	1
16.	The Sea-House of Serd	A house	1
17.	The House of the Great Ones	A house	1
18.	The Keep of Kalessin	A keep	2
<i>Towers</i>			
19.	The Chanter's Tower	A tower	1

Продовження табл. В.4.1.0

20.	the Tower The Isolate Tower The Tower of the Master Namer on Roke	A tower	9 7 1
22.	The Tower in Havnor	A tower	1
23.	The Tower of Erreth-Akbe	A tower	1
24.	The Tower of the Sword	A tower	5
25.	The Tower of the Kings	A tower	3
26.	The South Tower	A tower	2
<i>The Hotel</i>			
27.	The Harrekki	A hotel	1
<i>The Fountain</i>			
28.	The Fountain of Shelieth The Fountain	A fountain	2 1
<i>The Well</i>			
29.	The Black Well of Fundaur	A well	1
<i>.Rooms, Halls</i>			
30.	The Great Treasure The Treasure The Treasure of the Tombs The Great Treasure of the Tombs The Great Treasure of the Tombs of Atuan	A room	6 3 3 2 2
31.	The Throne The Hall of the Throne The Hall The Empty Throne The Hall in Atuan The Prince's Throne-Room The Throne Room of the Hall The Throne in Havnor	A hall	23 15 13 8 1 1 1 1
32.	The Hall in Berila	A hall	2
33.	The Painted Room	A room	27
34.	The Room of Bones	A room	3
35.	The Room of Chains	A room	6
<i>Parts of buildings</i>			
36.	The Tomb Wall The "Men's wall" The Wall	A wall	5 2 1
37.	The Black Door	A door	1
38.	The Iron Door	A door	1
39.	The Prisoner's Door	A door	1
<i>Boats, Ships</i>			
40.	Dolphin	A boat	3
41.	Lookfar	A boat	40
42.	Sanderling	A boat	1
43.	The Gull The Gull of Eskel	A boat	1 1
44.	Shadow	A boat	9
45.	The Black Ships	ships	2

Продовження табл. В.4.1.0

46.	The Northern Ship	A ship	1
47.	The Star's Raft	A raft	3
<i>Beverages</i>			
48.	Andrades	wine	3
47.	The Late Harvest	wine	1
48.	The Dragon Year	wine	2
<i>Musical Instrument</i>			
49.	Taonian harp	An harp	1
	Разом	80	473

Таблиця В.4.1. 1

**Субпарцела «Матеріальні артефакти»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	21		
Класифікація	12	15	Прототип
Подібність	6	7,5	Периферія-1
Темпоративність	1	1,25	Периферія-2
Інклюзивність	1	1,25	Периферія-2
Локативність	1	1,25	Периферія-2
Двопредикатні моделі	50		
(Класифікація + Локативність)	16	20	Прототип
(Класифікація + Власність ²)	15	18,75	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	9	11,25	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	6	7,5	Периферія-1
(Класифікація + Партитивність ²)	2	2,5	Периферія-2
(Класифікація + Подібність)	1	1,25	Периферія-2
(Подібність + Локативність)	1	1,25	Периферія-2
Трипредикатні моделі	9		
((Класифікація + Квалітативність) + Локативність)	5	6,25	Периферія-2
((Класифікація + Локативність-1) + Локативність- 2)	1	1,25	Периферія-2
((Класифікація + Власність ²) + Локативність)	1	1,25	Периферія-2
((Класифікація + Інклюзивність) + Партитивність ²)	1	1,25	Периферія-2
((Класифікація + Інклюзивність) + Власність ²)	1	1,25	Периферія-2
Разом	80	100	

Таблиця В.4.1.2

Парцела «Матеріальні артефакти»: застосування базисних пропозиційних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок деривації	2-ий крок деривації	3-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	70	-	-	70	Прототип
Локативність	1	19	8	28	Периферія-1
Власність ²	-	16	1	17	Периферія-2
Квалітативність	-	14	-	14	Периферія-2
Інклюзивність	1	8	-	9	Периферія-2
Подібність	7	1	-	8	Периферія-2
Партитивність ²	-	2	1	3	Периферія-3
Темпоративність	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця В.4.1.3

Парцела «Матеріальні артефакти»: способи об'єктивації номінативних значень власних назв

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	57	<i>The Black Ships</i>
• звуження значення	12	<i>The Temple, the House</i>
• метафора	6	<i>Dolphin, Sanderling</i>
• метонімія	3	<i>The Late Harvest</i>
• метафора + метонімія	1	<i>The Gull of Eskel</i>
• звуження + метафора	1	<i>The Star's Raft</i>
Разом	80	

4.2. Субпарцела «Духовні артефакти»

Таблиця В.4.2.0

Субпарцела «Духовні артефакти»: референти та їхні власні назви:

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Пісні</i>			
1.	Deeds	songs	1
2.	the Deed	a song	2
3.	the Deed of Enlad	a song	1
4.	the Deed of Erreth-Akbe	a song	2
5.	the Deed of Heroes	a song	2
6.	the Deed of Hode	a song	1
7.	the Deed of Morred	a song	5
8.	the Deed of the Young King	a song	5
9.	the Deed of the Dragonlords	a song	1
10.	the Deed of Ged	a song	3
11.	the Great Deeds	songs	1

Продовження табл. В.4.2.0

12.	the Creation of Éa Éa the Creation the Song of the Creation	a song	6 1 1 1	9
13.	The King's Song	a song	1	
14.	The Lament for the White Enchanter	a song	1	
15.	The Song of the Sparrowhawk	a song	3	
16.	The Songs	songs	2	
17.	The Winter Carol	a song	4	
	Разом	20	44	

Таблиця В.4.2.1

**Парцела «Духовні артефакти»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	16		
Інклюзивність	15	75	Прототип
Класифікація	1	5	<i>Периферія-2</i>
Двопредикатні моделі	4		
(Класифікація + Інклюзивність)	2	10	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Власність ²)	1	5	<i>Периферія-2</i>
(Класифікація + Темпоративність)	1	5	<i>Периферія-2</i>
Разом	20	100	

Таблиця В.4.2.2

**Парцела «Духовні артефакти»: застосування базисних пропозиціональних схем
(БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок деривації	2-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Інклюзивність	15	2	17	Прототип
Класифікація	5	-	5	<i>Периферія-1</i>
Власність ²	-	1	1	<i>Периферія-2</i>
Темпоративність	-	1	1	<i>Периферія-2</i>

Таблиця В.4.2.3

**Парцела «Духовні артефакти»: способи об'єктивації номінативних значень
власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• метонімія	15	<i>The Deeds, The Deed of Enlad</i>
• звуження значення + метонімія	4	<i>The Winter Carol</i>
• звуження значення	1	<i>the Songs</i>
Разом	20	

Таблиця В.5.1

**5. Домен «ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	113		
Класифікація	36	14,52	Прототип
Подібність	27	10,89	Периферія-1
Інклюзивність	16	6,45	Периферія-2
Локативність	12	4,84	Периферія-2
Квалітативність	5	2,02	Периферія-2
Власність ¹	5	2,02	Периферія-2
Контактна дія	4	1,61	Периферія-3
Партитивність ²	3	1,21	Периферія-3
Партитивність ¹	2	0,8	Периферія-3
Каузація	1	0,4	Периферія-3
Тотожність	1	0,4	Периферія-3
Темпоративність	1	0,4	Периферія-3
Двопредикатні моделі	111		
(Класифікація + Локативність)	38	15,32	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	21	8,5	Периферія-1
(Класифікація + Власність ²)	20	8,06	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	8	3,23	Периферія-2
(Класифікація + Власність ¹)	5	2,02	Периферія-2
(Класифікація + Тотожність)	4	1,61	Периферія-3
(Класифікація + Подібність)	3	1,21	Периферія-3
(Подібність + Класифікація)	2	0,81	Периферія-3
(Класифікація + Контактна дія)	2	0,81	Периферія-3
(Класифікація + Партитивність ²)	2	0,81	Периферія-3
(Подібність + Локативність)	2	0,81	Периферія-3
(Власність ¹ + Локативність)	1	0,4	Периферія-3
(Класифікація + Партитивність ¹)	1	0,4	Периферія-3
(Класифікація + Квантитативність)	1	0,4	Периферія-3
(Класифікація + Темпоративність)	1	0,4	Периферія-3
Трипредикатні моделі	23		
((Класифікація + (Квалітативність + Локативність))	6	2,42	Периферія-2
((Класифікація + Тотожність) + Локативність))	3	1,21	Периферія-3
((Класифікація + Локативність-1) + Локативність-2)	2	0,81	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Власність ²)	2	0,81	Периферія-3
((Контактна дія + Квалітативність) + Локативність)	2	0,81	Периферія-3
((Класифікація + Власність ²) + Локативність)	2	0,81	Периферія-3
((Класифікація + Тотожність) + Квалітативність))	1	0,4	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність)	1	0,4	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Квалітативність)	1	0,4	Периферія-3
(Класифікація + Інклюзивність) + Партитивність ²)	1	0,4	Периферія-3
(Класифікація + Інклюзивність) + Власність ²)	1	0,4	Периферія-3
(Власність ¹ + (Класифікація + Локативність))	1	0,4	Периферія-3

Продовження табл. В.5.1.0

Чотирипредикатні моделі	1		
((Класифікація + Тотожність) + Партитивність ¹) + Локативність)	1	0,4	Периферія-3
Разом	248	100	

Таблиця В.5.2

**Домен «ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	4-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	163	3	-	-	166	Прототип
Локативність	12	44	17	1	74	Периферія-1
Квалітативність	5	30	2	-	37	Периферія-2
Подібність	31	3	-	-	34	Периферія-2
Власність ²	-	23	3	-	26	Периферія-2
Інклюзивність	12	11	-	-	23	Периферія-2
Тотожність	1	9	-	-	10	Периферія-3
Власність ¹	7	4	-	-	11	Периферія-3
Контактна дія	6	2	-	-	8	Периферія-3
Партитивність ¹	4	2	1	-	7	Периферія-3
Каузація	5	-	-	-	5	Периферія-3
Партитивність ²	1	2	1	-	4	Периферія-3
Темпоративність	1	1	-	-	2	Периферія-3
Квантитивність	-	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця В.5.3

**Домен «ЗВИЧАЙНИЙ СВІТ»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	124	<i>King of All the Isles</i>
• метонімія	54	<i>Arren, Fan</i>
• звуження	36	<i>The King Thored</i>
• метафора	27	<i>Lebannen</i>
• метафора + звуження	3	<i>Mistress Ivy</i>
• метафора + метонімія	2	<i>Lebannen of Enlad</i>
• звуження + метафора	2	<i>King Lebannen</i>
Разом	248	

Додаток Г

Домен ВІРУВАННЯ

1. Парцела «Божество»

Таблиця Г.1.0

Парцела «Божество»: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>The Old Powers of the Earth</i>			
1.	The Nameless Ones	the powers of the earth	39
	Masters		16
	The Old Powers		10
	The Dark Ones		8
	The Old Powers of the Earth		5
	The Nameless		4
	The Dark Powers		3
	Powers		2
	The Ones		2
	The Unnamed Ones		2
	The Ancient of the Earth in Atuan		1
	The Dark		1
	The Dark Figures		1
	The Nameless Powers		1
	The Nameless Powers of the Tombs		1
	The Old Ones		1
	The Ones Underfoot		1
	The Powers		1
	The Powers of the Dark		1
	The Powers of the Earth		1
	The Powers of Unlife		1
	Your Darkness		1
	Your Tombs		1
			105
<i>Stones</i>			
2.	The Stone	A stone	17
	Terrenon*		6
	The Servants of the Stone	servants	2
	The Smooth Stone		1
			26
3.	The Stones of Shelieth	stones	5
4.	The Tombstones	stones	12
	The Stones		7
			19
	Разом	30	155

Таблиця Г.1.1

**Парцела «Божество»: концептуальні зсуви
в ономазіологічних моделях онімів**

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	14		
Класифікація	7	24,13	Прототип
Квалітативність	4	13,79	Периферія-1
Власність ¹	2	6,9	Периферія-2
Локативність	1	3,45	Периферія-2
Двопредикатні моделі	12		
(Класифікація + Квалітативність)	4	13,79	Периферія-1
(Класифікація + Партитивність ²)	4	13,79	Периферія-1
(Класифікація + Власність ¹)	1	3,45	Периферія-2
(Класифікація + Локативність)	1	3,45	Периферія-2
(Класифікація + Інклюзивність)	1	3,45	Периферія-2
(Класифікація + Контактна дія)	1	3,45	Периферія-2
Трипредикатні моделі	3		
((Класифікація + Квалітативність) + Партитивність ²)	1	3,45	Периферія-2
((Класифікація + Власність ¹) + Партитивність ²)	1	3,45	Периферія-2
((Квалітативність + Партитивність ²) + Локативність)	1	3,45	Периферія-2
Разом	29	100	

Таблиця Г.1.2

**Парцела «Божество»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	22	-	-	22	Прототип
Квалітативність	4	5	-	9	Периферія-1
Партитивність ²	-	5	2	7	Периферія-1
Власність ¹	2	2	-	4	Периферія-2
Локативність	1	1	1	3	Периферія-2
Інклюзивність	-	1	-	1	Периферія-3
Контактна дія	-	1	-	1	Периферія-3

Таблиця Г.1.3

**Парцела «Божество»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	14	<i>The Nameless Powers</i>
• метонімія	8	<i>The Dark</i>
• звуження значення	7	<i>The Stones</i>
Разом	29	

2. Парцела «Об'єкти поклоніння»

Таблиця Г.2.0

Парцела «Об'єкти поклоніння»: референти та їхні власні назви

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Equilibrium	equilibrium	8
2.	The Balance of the Whole The Balance	balance	1 1
3.	The Way of Power	way	1
4.	The Way of Immortality	way	1
5.	The Remaking of the Priestess	remaking	1
6.	Shadow	shadow	1
7.	The Presence of the Stones	spirit of the stone	1
	Разом	8	15

Таблиця Г.2.1

Парцела «Об'єкти поклоніння»: концептуальні зсуви в ономаціологічних моделях онімів

Ономаціологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	3		
Класифікація	3	37,5	Прототип
Двопредикатні моделі	5		
(Класифікація + Партитивність ²)	2	25	<i>Периферія</i>
(Класифікація + Стан / Процес)	2	25	<i>Периферія</i>
(Класифікація + Контактна дія)	1	12,5	<i>Периферія</i>
Разом	8	100	

Таблиця Г.2.2

Парцела «Об'єкти поклоніння»: застосування базисних пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок деривації	2-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	8	-	8	Прототип
Партитивність ¹	-	2	2	<i>Периферія</i>
Стан / Процес	-	2	2	<i>Периферія</i>
Контактна дія	-	1	1	<i>Периферія</i>

Таблиця Г.2.3

Парцела «Об'єкти поклоніння»: способи об'єктивації номінативних значень власних назв

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	5	<i>The Way of Power</i>
• звуження значення	3	<i>The Balance</i>
Разом	8	

3. Парцела «Свята та обряди»

Таблиця Г.3.0

Парцела «Свята та обряди»: референти та їхні власні назви

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Sunreturn The Festival of Sunreturn The Feast of Sunreturn	a festival	8 3 1
2.	The Long Dance The Moon and the Long Dance The Moon's Night	a festival	15 1 1
3.	The Fallows The Fallow Eve	a festival	5 2
4.	The Winter Festival	a festival	1
5.	The Festival of the Lamb	a festival	1
6.	The New Year	a festival	1
7.	Naming	a ritual	1
8.	Passage	a ritual	4
9.	Ritual of the Unspoken	a ritual	1
10.	The Rites of Mourning	a ritual	1
	Разом	15	46

Таблиця Г.3.1

Парцела «Свята та обряди»: концептуальні зсуви в ономасіологічних моделях онімів

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	9		
Інклюзивність	6	40	Прототип
Темпоративність	2	13,33	<i>Периферія</i>
Партитивність ²	1	6,67	<i>Периферія</i>
Двопредикатні моделі	6		
(Класифікація + Інклюзивність)	5	33,33	Прототип
(Класифікація + Темпоральність)	1	6,67	<i>Периферія</i>
Разом	15	100	

Таблиця Г.3.2

Парцела «Свята та обряди»: застосування базисних пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок деривації	2-ий крок деривації	3-ий крок деривації	Разом	Зона прототипної категорії
Інклюзивність	6	5	-	11	Прототип
Класифікація	6	-	-	6	<i>Периферія-1</i>
Темпоративність	2	1	-	3	<i>Периферія-2</i>
Партитивність ²	1	-	-	1	<i>Периферія-2</i>

Таблиця Г.3.3

**Парцела «Свята та обряди»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• метонімія	9	<i>The Long Dance</i>
• звуження значення + метонімія	6	<i>The Ritual of Unspoken</i>
Разом	15	

4. Домен ВІРУВАННЯ

Таблиця Г.4.1

**Домен ВІРУВАННЯ: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	26		
Класифікація	10	19,23	Прототип
Інклюзивність	6	11,53	Периферія-1
Квалітативність	4	7,7	Периферія-2
Власність ¹	2	3,85	Периферія-3
Темпоративність	2	3,85	Периферія-3
Локативність	1	1,92	Периферія-3
Партитивність ²	1	1,92	Периферія-3
Двопредикатні моделі	23		
(Класифікація + Партитивність ²)	6	11,54	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	6	11,54	Периферія-1
(Класифікація + Квалітативність)	4	7,7	Периферія-2
(Класифікація + Стан / Процес)	2	3,85	Периферія-3
(Класифікація + Контактна дія)	2	3,85	Периферія-3
(Класифікація + Власність ¹)	1	1,92	Периферія-3
(Класифікація + Локативність)	1	1,92	Периферія-3
(Класифікація + Темпоративність)	1	1,92	Периферія-3
Трипредикатні моделі	3		
((Класифікація + Квалітативність) + Партитивність ²)	1	1,92	Периферія-3
((Класифікація + Власність ¹) + Партитивність ²)	1	1,92	Периферія-3
((Квалітативність + Партитивність ²) + Локативність)	1	1,92	Периферія-3
Разом	52	100	

Таблиця Г.4.2

**Домен ВІРУВАННЯ: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	36	-	-	36	Прототип
Інклюзивність	6	6	-	12	Периферія-1
Квалітативність	4	5	-	9	<i>Периферія-2</i>
Партитивність ²	1	5	2	8	<i>Периферія-2</i>
Власність ¹	2	2	-	4	Периферія-3
Локативність	1	1	1	3	Периферія-3
Темпоративність	2	1	-	3	Периферія-3
Партитивність ¹	-	2	-	2	Периферія-3
Контактна дія	-	2	-	2	Периферія-3
Стан / Процес	-	2	-	2	Периферія-3

Таблиця Г.4.3

**Домен ВІРУВАННЯ: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	25	<i>The Nameless Powers</i>
• метонімія	17	<i>The Dark</i>
• звуження значення	10	<i>The Stones</i>
Разом	52	

Додаток Д

Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

1. Парцела «Землі»

Таблиця Д.1.0-1

Метаконцепт ТЕРИТОРІЇ: референти та їхні власні назви (Знак * вказує на немотивовану ВН)

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Території</i>			
1.	Roke The Isle of the Wise Roke Island Wizards' Isle Roke Isle	island	138 10 9 1 1 159
2.	Gont* Gont Island	island	30 3 33
3.	Ark*	isle	2
4.	Astowell Last Land	isle	8 3
5.	Atnini*	isle	2
6.	Atuan*	isle	16
7.	The Isle of O The Island of O O*	isle	1 1 1 3
8.	Soders* Soders Island	island	4 2 6
9.	The Isle of the Hand The Hand	island	1 1 2
10.	The Hands	islands	5
11.	The West Hand	island	1
12.	Solea* The Isle of Solea	isle	5 1 6
13.	Balatran* The Roads of Balatran The Roads	Place where rafts meet	2 1 1 4
14.	Barnisk*	island	1
15.	Dromgan*	isle	1
16.	Éa*	island	3
17.	Eastern Osskil	island	1
18.	Eboskil*	island	2
19.	Emah*	Beaches	1
20.	Ensmer*	isle	2

Продовження табл. Д.1.0-1

21.	Far Toly	isle	1
22.	Geath*	islet	2
23.	Gosk*	island	3
24.	Havnor Isle the Great Island	isle	1 1
25.	High Fall	isle	5
26.	Holp*	isle	3
27.	Hosk*	isle	5
28.	Hosk Island	island	1
29.	Hur-at-Hur*	island	4
30.	Iffish*	island	15
31.	Ilien*	island	5
32.	Ingat*	island	1
33.	Jessage*	island	3
34.	Kaltuel*	island	2
35.	Karego-At*	island	15
36.	Kamery*	island	1
37.	Komay*	island	3
38.	Koppish*	island	2
39.	Kornay*	island	1
40.	Lorbanery*	island	23
41.	Lossaw*	islet	1
42.	Nepp*	island	1
43.	Nesk*	island	1
44.	Norveduen*	island	8
45.	Obb*	island	1
46.	Obehol*	island	12
47.	Ohol*	island	1
48.	Ontuego*	island	1
49.	Oranea*	island	8
50.	Osskil* Ravenland	island	32 1 33
51.	Paln*	island	5
52.	Pelimer*	island	3
53.	Pendor*	island	12
54.	Pendor Land	island	1
55.	Perregal*	island	1
56.	Pody*	island	1
57.	Polameny*	island	1
58.	Rood	island	1
59.	Selidor*	island	35
60.	Semel*	island	2
61.	Seppish*	island	1
62.	Serd*	island	10
63.	Sneg*	island	2
64.	Sowl*	island	1
65.	Spevy*	island	3
66.	Springwater Isle	island	1

Продовження табл. Д.1.0-1

67.	Tesk Isle	islet	1
68.	The Dragon's Run	isles inhabited by dragons	8
69.	The Farthest Isle	isle	1
70.	The Isle of Sick	isle	2
71.	The Isle of the Ear	isle	2
72.	The Isle of the Myth	isle	1
73.	The Kapperding Scarp	island	1
74.	The Land Gate	island	1
75.	The Six Cross	ways in labyrinth	1
76.	The Six Ways	ways in labyrinth	1
77.	The Western Isle	isle	1
78.	Tok*	island	2
79.	Torheven*	island	1
80.	Torikles*	island	4
81.	Toringates*	island	2
82.	Ullly*	island	1
83.	Usidero*	island	1
84.	Vemish*	island	1
85.	Venmay*	island	5
86.	Wathort*	island	1
87.	Way	island	10
88.	Way Island	island	4
89.	Wellogy*	island	2
90.	Welwai*	island	4
91.	Welwai*	island	2
92.	The Inner Lands	lands	23
93.	The Holy Lands	lands	1
94.	The Dry Land	land	3
95.	Hardic Land	land	1
96.	Hogen Land	island	1
97.	The Archipelago	islands	30
98.	The Northern Archipelago	islands	1
99.	The Reaches	a group of islands	15
100.	The West Reach	a group of islands	13
101.	The Western Reach	a group of islands	1
102.	The North Reach	a group of islands	2
103.	The Northern Reach	a group of islands	15
104.	The Eastern Reach	a group of islands	1
105.	The East Reach	a group of islands	1
106.	The Outer Reaches	a group of islands	4
107.	The South Reach	a group of islands	18
	The Reach		8
	The South		6
			32
108.	The Andrades*	islands	8
109.	The Inner Lands of the Earthsea	islands	1
110.	The Inward Isles	isles	2
111.	Enlad(es)*	isles	51

Продовження табл. Д.1.0-1

112.	Domains	domains	1
113.	The Far Sorr	island	1
		130	
<i>Об'єкти ландшафту</i>			
<i>Гори</i>			
1	Gont Peak	a peak	1
2	Mount Onn	a mount	1
3	Pain	a mount	2
4	The Gont Mountain	a mountain	13
5	The Hot Spring Mountain	a mountain	1
6	The Mountain	a mountain	2
7	The Mountain of Gont	a mountain	1
8	The Mountain of Os	a mountain	1
9	The Mountain of Pain	a mountain	2
10	The Western Mountains	mountains	1
	<i>Скелі</i>		
11	Cloud Cape	a cape	2
12	Kamerer Rock	a rock	1
13	The Armed Cliff	a cliff	9
14	The Borilous Rocks	rocks	1
15	The Cutnorth Cliff	a cliff	2
16	Overfell *	a cliff	21
	Пустини		
17	The Kemsemt Moor	moor	2
18	Overfell Marsh	marsh	2
<i>Долини</i>			
19.	The Middle Valley	a valley	23
20.	The Northward Vale	a valley	13
21.	The Plains of Enlad	plains	1
22.	The Long Dune	trails	5
23.	The Long Fells	pastures	1
<i>Ліси</i>			
24.	The Forest of Aol	a forest	1
25.	The East Forest Country	a forest	1
	The East Forest		3
		26	113
	Разом	156	886

Таблиця Д.1.0-2

Метаконцепт ПОСЕЛЕННЯ: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Поселення</i>			
1.	Gont Port The Great Port of Gont Port The City of Gont The City	city	30 4 3 2 2 41
2.	South Gont	Town/village	1
3.	Havnor* The Havnor Great Port The King's City North Havnor Havnor City The City of Havnor The City Havnor	city	88 6 3 1 1 1 1 101
4.	Hort Town	town	19
5.	Awabath* The Sacred City Awabath	city	13 1 14
6.	Thwil* Thwil Town The Town of Thwil	town	9 2 1 12
7.	Armouth*	Town	5
8.	East	town	1
9.	East Port	town	2
10.	Entat*	town	2
11.	Esen*	Port town	1
12.	Essary*	town	1
13.	Gar*	city	2
14.	Ismay*	port town	7
15.	Kahedanan*	village	4
16.	Kembermouth*	port city	1
17.	Lissu*	village	3
18.	Low Torning	town	14
19.	Mill Lane	lane	2
20.	Neshum*	city	3
21.	Orrimy*	town	6
22.	Ossawa*	town	1
23.	Ovark*	town	3
24.	Quor*	village	1
25.	Re Albi Falcon's Nest	village	50 5 55

Продовження табл. Д.1.0-2

26.	Semermine*	town	1
27.	Serd Inner Port	port city	1
28.	Serilune*	town	2
29.	Showl*	town	2
30.	Sosara*	village	6
31.	Temere*	port city	3
32.	Ten Alders	village	13
33.	Tenacbath*	city	3
34.	Berila* The City of Ivory	city	5 1 6
35.	The Seven Great Port of the Archipelago	port city	1
36.	Valmouth*	harbor town	23
37.	Wiss*	town	2
38.	Earthsea	planet	9
39.	The Principality of Ilien	region	1
40.	The Principality of the Kingship	region	1
41.	The Kargad Lands The Empire The Kargad Empire The Four Lands The Four Lands of the Kargish Empire	lands or the Kargish Empire Території чи поселення	14 5 2 2 1 24
42.	The High Creek Farm	farm	1
43.	The Oak Farm	farm	16
44.	The Oak Springs The Springs	village	4 1 5
45.	Berila Market Place	market	1
46.	Market at Amrun Amrun Market	market	2 1
47.	The Round Barn of Sodeva		1
48.	The Weaver's Fan	farm	3
	Разом	69	430
	Разом	225	1342

Таблиця Д.1.1

**Парцела «Землі»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	62		
Класифікація	41	31,54	Прототип
Локативність	11	8,46	Периферія-1
Подібність	6	4,62	Периферія-2
Партитивність ¹	2	1,54	Периферія-3
Квалітативність	1	0,77	Периферія-3
Каузативність	1	0,77	

Продовження табл. Д.1.1

Двопредикатні моделі	62		
(Класифікація + Локативність)	31	23,85	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	9	6,92	Периферія-1
(Класифікація + Подібність)	7	5,38	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	4	3,07	Периферія-2
(Класифікація + Квантитивність)	4	3,07	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ¹)	3	2,31	Периферія-3
(Класифікація + Партитивність ²)	1	0,77	Периферія-3
(Класифікація + Власність ²)	1	0,77	Периферія-3
(Класифікація + Каузативність)	1	0,77	Периферія-3
(Подібність + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
Трипредикатні моделі	5		
((Класифікація + Квалітативність) + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
((Квалітативність + Локативність) + Партитивність ²)	1	0,77	Периферія-3
((Класифікація + Квантитативність) + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
((Класифікація + Інклюзивність) + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
Чотиріпредикатні моделі	1		
((((Класифікація + Квалітативність) + Квантитативність) + Локативність)	1	0,77	Периферія-3
Разом	130	100	

Таблиця Д.1.2

**Парцела «Землі»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	4-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	108	-	-	-	108	Прототип
Локативність	11	32	4	1	48	Периферія-1
Подібність	7	7	-	-	14	Периферія-2
Квалітативність	1	11	-	-	12	Периферія-2
Квантитативність		5	1	-	6	Периферія-3
Партитивність ¹	2	4	-	-	6	Периферія-3
Інклюзивність	-	5		-	5	Периферія-3
Партитивність ²	-	2	1	-	3	Периферія-3
Каузативність	1	1	-	-	2	Периферія-3
Власність ²	-	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця Д.1.3

**Парцела «Землі»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма: <ul style="list-style-type: none"> • звуження значення + метонімія • звуження значення • метонімія • звуження + метафора • метафора • метафора + метонімія 	60 41 15 7 6 1	<i>Wizards' Isle</i> <i>the City</i> <i>Pain</i> <i>Roke Isle</i> <i>Roke</i> <i>the West Hand</i>
Разом	130	

2. Парцел «Водні об'єкти»

Таблиця Д.2.0

**Парцела «Водні об'єкти»: референти та їхні власні назви
(Знак * вказує на немотивовану ВН)**

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
<i>Річки, течії, струмки</i>			
1.	Gontish River	a river	1
2.	The Dry River	a river	7
3.	The River Ar	a river	8
4.	Kaheda*	a river	5
5.	Thwilburn*	a stream	2
6.	The Ebavnor Straits	straits	2
7.	The Southing Straits	straits	1
8.	The Straits The Straits of Solea	straits	1 1
9.	The Jaws of Enlad	channel	2
10.	The Outmost Tunnel	a tunnel	1
<i>Моря</i>			
11.	The April Sea	a sea	1
12.	The Gontish Sea	a sea	1
13.	The Inmost Sea	a sea	20
14.	The Northeast Sea	a sea	1
15.	The Open Sea	a sea	15
16.	The Osskil Sea	a sea	2
17.	The Pelnish Sea	a sea	2
18.	The Sea of Éa	a sea	2
<i>Бухти, гавані</i>			
19.	Felkway Bay	a bay	1
20.	Hort Harbour	a harbour	2
21.	Roke Bay	a bay	1
22.	Sosara Bay	a bay	1
23.	Thwil Bay	a bay	2
24.	Valmouth Bay	a bay	1
	Разом	25	83

Таблиця Д.2.1

**Парцела «Водні об'єкти»: концептуальні зсуви
в ономазіологічних моделях онімів**

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	5		
Класифікація	4	17,39	<i>Периферія-1</i>
Подібність	1	4,35	<i>Периферія-1</i>
Двопредикатні моделі	18		
(Класифікація + Локативність)	14	60,87	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	3	13,04	<i>Периферія-1</i>
(Класифікація + Темпоративність)	1	4,35	<i>Периферія-1</i>
Разом	23	100	

Таблиця Д.2.2

**Парцела «Водні об'єкти»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	22	-	22	Прототип
Локативність	-	14	14	<i>Периферія-1</i>
Квалітативність	-	3	3	<i>Периферія-2</i>
Темпоративність	-	1	1	<i>Периферія-2</i>
Подібність	1	-	1	<i>Периферія-2</i>

Таблиця Д.2.3

**Парцела «Водні об'єкти»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	18	<i>The Gontish River</i>
• звуження значення	4	<i>The River Ar</i>
• метафора	1	<i>the Jaws of Enlad</i>
Разом	23	

3. Парцела «Зірки, сузір'я»

Таблиця Д.3.0

Парцела «Зірки, сузір'я»: референти та їхні власні назви:

	Власна назва	Референт	Кількість вживань ВН у тексті
1.	Gobardon Crown	a star	10 1
2.	Tehanu	a star	8
3.	The Arrow	a star	2
4.	The constellation of Ending	a constellation	1
5.	The Door	a star	1

Продовження табл. Д.3.0

6.	The Hearth of the Swan	a star	2
7.	The One Who Turns	a star	1
8.	The Sheaf	a star	1
9.	The Star Gobardon	a star	1
10.	The Star Tolbegren	a star	1
11.	The Tree	a star	1
Разом		12	30

Таблиця Д.3.1

**Парцела «Зірки, сузір'я»: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів**

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	10		
Подібність	9	75	прототип
Класифікація	1	8,33	Периферія
Двопредикатні моделі	2		
(Класифікація + Подібність)	1	8,33	Периферія
(Класифікація + Локативність)	1	8,34	Периферія
Разом	12	100	

Таблиця Д.3.2

**Парцела «Зірки, сузір'я»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Подібність	9	1	10	Прототип
Класифікація	3	-	3	Периферія
Локативність	-	1	1	Периферія

Таблиця Д.3.3

**Парцела «Зірки, сузір'я»: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• метафора	9	<i>The Door, the Sheaf</i>
• звуження значення + метонімія	1	<i>The constellation of Ending</i>
• звуження значення	1	<i>The Star Tolbegren</i>
• звуження + метафора	1	<i>The Star Gobardon</i>
Разом	12	

4. Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Таблиця Д.4.1

Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: концептуальні зсуви
в ономасіологічних моделях онімів

Ономасіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	77		
Класифікація	46	27,87	Прототип
Подібність	16	9,69	Периферія-1
Локативність	11	6,66	Периферія-1
Партитивність ¹	2	1,21	Периферія-2
Квалітативність	1	0,61	Периферія-2
Каузативність	1	0,61	Периферія-2
Двопредикатні моделі	82		
(Класифікація + Локативність)	45	27,27	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	12	7,27	Периферія-1
(Класифікація + Подібність)	8	4,85	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	4	2,42	Периферія-2
(Класифікація + Квантитативність)	4	2,42	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ¹)	3	1,81	Периферія-2
(Класифікація + Каузативність)	2	1,21	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ²)	1	0,61	Периферія-2
(Класифікація + Власність ²)	1	0,61	Периферія-2
(Класифікація + Темпоративність)	1	0,61	Периферія-2
(Подібність + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
Трипредикатні моделі	5		
((Класифікація + Квалітативність) + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
((Квалітативність + Локативність) + Партитивність ²)	1	0,61	Периферія-2
((Класифікація + Квантитативність) + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
((Класифікація + Інклюзивність) + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
Чотиріпредикатні моделі	1		
((((Класифікація + Квалітативність) + Квантитативність) + Локативність)	1	0,61	Периферія-2
Разом	165	100	

Таблиця Д.4.2

Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів

БПС	1-ий крок дери- вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	4-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	133	-	-	-	133	Прототип
Локативність	11	47	4	1	63	Периферія-1
Подібність	17	8	-	-	25	Периферія-2
Квалітативність	1	14	-	-	15	Периферія-2

Продовження табл. Д.4.2

Квантитативність		5	1	-	6	Периферія-3
Партитивність ¹	2	3	-	-	5	Периферія-3
Інклюзивність	-	5		-	5	Периферія-3
Партитивність ²	-	2	1	-	3	Периферія-3
Каузативність	1	2	-	-	3	Периферія-3
Власність ²	-	1	-	-	1	Периферія-3
Темпоративність	-	1	-	-	1	Периферія-3

Таблиця Д.4.3

**Домен ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: способи об'єктивації
номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	79	<i>Wizards' Isle</i>
• звуження значення	46	<i>the City</i>
• метафора	16	<i>Roke</i>
• метонімія	15	<i>Pain</i>
• звуження +метафора	8	<i>Roke Isle</i>
• метафора +метонімія	1	<i>the West Hand</i>
Разом	165	

Додаток Е
Концептосфера «Земномор'я»

Таблиця Е.1

**Концептосфера «Земномор'я»: концептуальні зсуви
в ономазіологічних моделях онімів**

Ономазіологічна модель (концептуальний зсув → ...Персоніфікація)	Кількість ВН	%	Зона прототипної категорії
Однопредикатні моделі	339		
Класифікація	144	18,87	Прототип
Подібність	59	7,73	Периферія-1
Локативність	33	4,33	Периферія-1
Контактна дія	27	3,54	Периферія-1
Квалітативність	22	2,9	Периферія-2
Інклюзивність	22	2,9	Периферія-2
Партитивність ¹	7	0,92	Периферія-3
Власність ¹	7	0,92	Периферія-3
Тотожність	5	0,66	Периферія-3
Партитивність ²	4	0,52	Периферія-3
Темпоративність	3	0,39	Периферія-3
Квантитативність	2	0,26	Периферія-3
Каузативність	2	0,26	Периферія-3
Схожість / Аналогія	1	0,13	Периферія-3
Власність ²	1	0,13	Периферія-3
Двопредикатні моделі	367		
(Класифікація + Локативність)	124	16,25	Прототип
(Класифікація + Квалітативність)	58	7,6	Периферія-1
(Класифікація + Контактна дія)	36	4,72	Периферія-1
(Класифікація + Інклюзивність)	32	4,2	Периферія-1
(Класифікація + Власність ²)	26	3,41	Периферія-1
(Класифікація + Подібність)	18	2,36	Периферія-2
(Класифікація + Каузативність)	10	1,31	Периферія-2
(Класифікація + Партитивність ¹)	8	1,04	Периферія-3
(Класифікація + Партитивність ²)	7	0,92	Периферія-3
(Класифікація + Власність ¹)	7	0,92	Периферія-3
(Подібність + Локативність)	6	0,8	Периферія-3
(Класифікація + Тотожність)	6	0,8	Периферія-3
(Класифікація + Квантитативність)	5	0,66	Периферія-3
(Класифікація + Темпоративність)	4	0,52	Периферія-3
(Контактна дія + Локативність)	3	0,39	Периферія-3
(Класифікація-1 + Класифікація-2)	3	0,39	Периферія-3
(Власність ² + Партитивність ²)	3	0,39	Периферія-3
(Класифікація + Стан / Процес)	3	0,39	Периферія-3
(Подібність + Класифікація)	3	0,39	Периферія-3
(Квалітативність-1 + Квалітативність-2)	2	0,26	Периферія-3
(Подібність + Квалітативність)	1	0,13	Периферія-3
(Локативність-1 + Локативність-2)	1	0,13	Периферія-3
(Власність ¹ + Локативність ²)	1	0,13	Периферія-3

Трипредикатні моделі	55		
((Класифікація + Квалітативність) + Локативність))	10	1,31	Периферія-2
((Класифікація + (Локативність-1 + Локативність-2)	5	0,66	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ¹) + Локативність))	4	0,52	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Контактна дія))	3	0,39	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Власність ²))	3	0,39	Периферія-3
((Класифікація + Тотожність) + Локативність))	3	0,39	Периферія-3
((Класифікація + Квантитативність) + Локативність))	3	0,39	Периферія-3
((Контактна дія + Класифікація) + Локативність))	2	0,26	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Каузація))	2	0,26	Периферія-3
((Класифікація + Власність ²) + Локативність))	2	0,26	Периферія-3
((Контактна дія + Квалітативність) + Локативність))	2	0,26	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Контактна дія))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація-1 + (Класифікація-2 + Подібність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + (Контактна дія-1 + Контактна дія-2))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Контактна дія) + Локативність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Власність ¹) + Партитивність ²))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Партитивність ²))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Подібність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ²) + Власність ²))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Партитивність ²) + Локативність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Тотожність) + Квалітативність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Квалітативність))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Локативність) + Партитивність ²))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Інклюзивність) + Партитивність ²))	1	0,13	Периферія-3

Продовження табл. Е.1

((Класифікація + Інклюзивність) + Власність ²))	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Інклюзивність) + Локативність))	1	0,13	Периферія-3
(Власність ¹ + (Класифікація + Локативність))	1	0,13	Периферія-3
Чотирипредикатні моделі	2		
((Класифікація + Тотожність) + Партитивність ²) + Локативність)	1	0,13	Периферія-3
((Класифікація + Квалітативність) + Квантитативність) + Локативність)	1	0,13	Периферія-3
Разом	763	100	

Таблиця Е.2

**Концептосфера «Земномор'я»: застосування базисних
пропозиціональних схем (БПС) у створенні онімів**

БПС	1-ий крок дери-вації	2-ий крок дери- вації	3-ий крок дери- вації	4-ий крок дери- вації	Разом	Зона прототипної категорії
Класифікація	548	11	-	-	559	Прототип
Локативність	34	143	35	2	214	Периферія-1
Квалітативність	23	82	2	-	107	Периферія-1
Подібність	70	18	2	-	90	Периферія-1
Контактна дія	32	38	5	-	75	Периферія-2
Інклюзивність	18	36	-	-	54	Периферія-2
Власність ²	2	29	5	-	36	Периферія-2
Партитивність ¹	8	13	1	-	22	Периферія-2
Каузативність	6	10	2	-	18	Периферія-3
Партитивність ²	2	11	4	-	17	Периферія-3
Тотожність	5	11	-	-	16	Периферія-3
Власність ¹	9	7	-	-	16	Периферія-3
Квантитативність	2	8	1	-	11	Периферія-3
Темпоративність	3	4	-	-	7	Периферія-3
Стан / процес	-	3	-	-	3	Периферія-3
Схожість /Аналогія	1	-	-	-	1	Периферія-3

Таблиця Е.3

**Концептосфера «Земномор'я»:
способи об'єктивації номінативних значень власних назв**

Способи об'єктивації номінативних значень ВН	Кількість ВН	Приклади
Внутрішня форма:		
• звуження значення + метонімія	382	<i>The Great Man</i>
• метонімія	147	<i>A Northener, the Nine</i>
• звуження значення	144	<i>the Songs, the Master</i>
• метафора	60	<i>Root, Beech, Sparrowhawk</i>
• звуження значення + метафора	11	<i>Sparrowhawk the Archmage</i>
• метафора + звуження значення	10	<i>An Enderfalcon of Roke</i>
• метафора + метонімія	7	<i>The Lord Archmage Sparrowhawk</i>
• звуження + метонімія + метафора	2	<i>The Lord Sparrowhawk</i>
Разом	763	

Додаток Ж

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

**Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові
результати дисертації:**

Наукові праці у наукових фахових виданнях України:

1. Левочкина С. В. Концепт «дракон» в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2001. Вип. 3. Т. II. С. 104 – 109.
2. Левочкина С. В. Роль фитонимов в создании мифопоэтических образов в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2002. Вип. 4. Т. IV. С. 161 – 168.
3. Левочкина С. В. Множинна номінація фентезійних персонажів (когнітивний аспект). *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Слов'янська філологія*. Чернівці: Рута. 2007. Випуск 356 – 359. С. 153 – 157.
4. Левочкина С. В. Особливості номінації образів чарівників у фентезійному циклі Земномор'я Урсули Ле Гуїн. *Пред'явлення світу в гуманітарних дискурсах ХХІ століття: зб. наук. праць VII Міжнародної наукової конференції* (Луганськ, 22-23 квітня 2008 р.). *Наукові записки Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки*. Луганськ: "Альма-матер". 2008. Вип. VII. Т. III. С. 208 – 217.
5. Левочкина С. В. Деякі аспекти когнітивної теорії номінації. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: зб. наук. праць (Пріоритети германського і романського мовознавства)* (Луцьк, 5-7 червня 2009 р.). *Серія "Філологічні науки: Мовознавство"*. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки. 2009. Вип. 5. С. 266 – 270.

6. Лєвочкіна С. В. Семантика власних назв. *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2009. Випуск 169. С. 168–175.
7. Лєвочкіна С. В. Функції власних назв у художньому тексті. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. Кам'янець-Подільськ: «Аксіома», 2012. Випуск 29. С. 21 – 24.

***Наукові праці у зарубіжних наукових фахових виданнях,
що входять до міжнародної наукометричної бази Copernicus:***

8. Лєвочкіна С. В. Власні назви у творах Урсули Ле Гуїн: процедура лінгвокогнітивного аналізу. *Science and Education a New Demention. Philology, Urgent Problems of Philology and Linguistics* (Budapest, on 28th October, 2018). VI (53). Issue 182. P. 36 – 39.

***Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації
(матеріали конференцій):***

9. Метафорический символизм имен собственных в произведениях Урсулы ле Гуин. *Знак. Символ. Образ*. Випуск второй. Тезисы докладов и сообщений научного семинара по проблемам современной семиотики (Черкасы, декабрь 1997г.). Черкасы: ЧГУ, 1997. С. 32.
10. Лєвочкіна С. В. Міфологема «дракон» у творчості Урсули ле Гуїн. *Проблеми сучасної англо-американської філології. Лінгвістичні та літературознавчі аспекти*: тези Всеукр. наук. філол. конф. (Черкаси, травень 1998). Черкаси: ЧІТІ, 1998. С.21–22.
11. Левочкина С. В. Функционирование онимов в жанре «фэнтэзи» (на материале произведений Урсулы ле Гуин). *Функциональная лингвистика: язык в современном обществе*: материалы Междунар. лингв. конф. (Симферополь, октябрь 1998). Симферополь, 1998. С. 90 – 91.

- 12.Лєвочкіна С. В. Концепт «Древнє Мовлення» у творах циклу Земномор'я Урсули Ле Гуїн: (когнітивно-ономасіологічний аспект). *Матеріали Третьої міжнародної наукової конференції «Когнітивно-прагматичні дослідження професійних дискурсів»* / ред. І.С. Шевченко. Харків: Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2011. С. 76 – 80.
- 13.Лєвочкіна С. В. Текстотвірна функція власних назв у художньому тексті. *Сучасна філологія, методика викладання іноземних мов та теорія і методика професійної освіти у міжнародному просторі мови та культури*: матеріали І Всеукр. науково-практ. Інтернет-конф. (Черкаси, 14 березня 2012). Черкаси: ФОП Велівченко В. О., 2012. С. 53– 55.
- 14.Лєвочкіна С. В. Реалізація архетипного концепту «тінь» у тетралогії «Земномор'я» У. Ле Гуїн. *«Сучасні лінгвістичні студії ХХІ століття»*: матеріали Всеукр. науково-практ. заоч. конф. / зб. наук. праць / за заг. ред. І. В. Зорницької, О.О.Хорошун. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2016. С. 48 – 51.
- 15.Лєвочкіна С. В. Реалізація ідеонімів у фентезійному тексті. *Сборник статей научно-информационного центра «Знание»*: материалы XII междунар. заоч. науч-практ. конф.: «Развитие науки в ХХІ веке» 3 част, г. Харьков: сб. со статьями (уровень стандарта, академический уровень). Харьков: научно-информационный центр «Знание», 2016. С.97 – 100.
- 16.Лєвочкіна С. В. Ономастикон художнього твору: процедура концептуального аналізу. *Когнітивна лінгвістика в міждисциплінарному контексті: теорія і практика*. Матеріали Міжнар. наук. конф. УАКЛіП / ЧНУ імені Богдана Хмельницького, Черкаси, 8-10 жовтня 2016 р.: відп. ред. С.А.Жаботинська. Черкаси: Видавець ФОП Гордієнко Є.І., 2016. С.50.

- 17.Лєвочкіна С. В. Власні назви на позначення концепту «Божество» у творах Урсули Ле Гуїн. *Стратегії розвитку та пріоритетні завдання філологічних наук*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (Запоріжжя, 19-20 жовтня 2018) / М-во освіти і науки України, Класичний приватний університет. Запоріжжя, 2018. С. 53 – 57.
- 18.Lyevochkina S. V. Conceptual Analysis of Proper Names. *International Conference and Summer School: Cognitive / Communicative Aspects of English*: матеріали міжнарод. конф. і літньої школи (Черкаси, травень 1999) / Cherkassy State University. Cherkassy: Cherkassy State University, 1999. Р. 62 – 63.

**Наукові праці, які додатково відображають результати дисертації
(інші нефаксові видання):**

- 19.Лєвочкіна С. В. Концептуальний аналіз порівняння в семантиці зоонімів (на матеріалі творів У. Ле Гуїн). *Гуманітарний Вісник. Серія: Іноземна філологія. Частина 1 (Проблеми сучасної лінгвістики)*. Черкаси: ЧІТІ, 1998. С. 127 – 131.
- 20.Лєвочкина С. В. Онимы в текстах произведений У. Ле Гуин. *Придніпровський науковий вісник. Серія: Філологія*. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 1998. №59. С. 25 – 34.
- 21.Лєвочкина С. В. Фреймовый анализ онимов в текстах жанра «фентези» (на матеріалі произведений Урсулы ле Гуин). *Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки*. Черкаси: ЧДУ. 1998. Вип. 7. С.66 – 75.
- 22.Лєвочкина С. В. Пространство человеческого бытия и объекты природы в произведениях Урсулы Ле Гуин. *Мова і культура: наук. журнал* / гол. ред. Д. С. Бураго. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2000. Вип. 2. Т. I. С. 72 – 80.
- 23.Лєвочкина С. В. Смыслообразующая функция онимов в текстах жанра «фентези». *Функциональная лингвистика: язык в современном*

обществе: материалы международ. лингв. конф. (Ялта, октябрь 2001).
Ялта, 2001. С.152 – 154.

24.Лєвочкіна С. В. Концептуальна структура антропонімів: фрейм негативного героя (на матеріалі жанру фентезі). *Наукові записки. Серія: Мовознавство. Ономастика* Ч. 2. Тернопіль: ТДПУ, 2003. Вип.1. С.148– 151.

25.Лєвочкіна С. В. Власні назви на позначення образів духовенства у фентезійному творі: процедура аналізу. *Функциональная лингвистика: сб. науч. работ / Крымский республиканский институт последипломного педагогического образования / науч. ред. А.Н.Рудяков. № 5. Симферополь, 2013. С. 223 – 226.*